

**ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR
ZA ROK 2021**

„ZELENÁ ZPRÁVA“

Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2021 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XII
Úvod.....	XIII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2021	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2021 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů)	17
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	20
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	20
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	20
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	21
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	23
1.3 Podnikatelské prostředí.....	26
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	29
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství.....	29
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR.....	29
2.1.2 Operační program Rybářství	33
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	34
2.2 Přímé platby	36
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU.....	36
2.2.2 Přejícné vnitrostátní podpory	39
2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	39
2.3 Národní podpory a opatření	43
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu.....	52
2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	53
2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	53
2.5.2 Programové zabezpečení	56
3 Zemědělství a rozvoj venkova	57
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení.....	57
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	58
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	62
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	63
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat.....	65
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí.....	65
4.2 Ochrana zvířat.....	73
4.3 Ekologické zemědělství	74
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	75
5.1 Distribuce potravin	75
5.2 Spotřeba potravin.....	77

5.3	Výdaje za potraviny	79
5.4	Spotřebitelské ceny potravin.....	81
5.5	Kvalita potravin	86
5.6	Bezpečnost potravin.....	88
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	100
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	100
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	102
6.3	Dodavatelská odvětví.....	104
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	113
6.5	Výzkum, vzdělávání, poradenství a digitalizace agrárního sektoru	116
6.6	Agrární trh práce.....	121
	6.6.1 Pracovní síly v zemědělství	121
	6.6.2 Mzdy v zemědělství.....	124
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	126
7.1	Pozemkové úpravy.....	126
7.2	Trh s půdou	128
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	131
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	133
	7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití	133
	7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství	135
8	Agrární produkce a její bilance	148
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	148
	8.1.1 Obiloviny.....	148
	8.1.2 Cukrová řepa – cukr.....	157
	8.1.3 Brambory a bramborový škrob	161
	8.1.4 Olejniny.....	164
	8.1.5 Chmel.....	167
	8.1.6 Ovoce	168
	8.1.7 Zelenina.....	173
	8.1.8 Réva vinná – víno.....	178
	8.1.9 Okrasná produkce.....	180
	8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....	181
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	182
	8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso	182
	8.2.2 Prasata – vepřové maso.....	193
	8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce	200
	8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso	206
	8.2.5 Rybářství	208
	8.2.6 Včelařství	211
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	213
8.4	Obnovitelné zdroje energie	216
	8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice	218
	8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě.....	219

9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství.....	223
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU.....	223
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	228
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě.....</i>	<i>228</i>
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu.....</i>	<i>229</i>
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu.....</i>	<i>230</i>
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	232
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru.....	236
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet).....	236
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků.....	239
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků.....</i>	<i>240</i>
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2019–2021.....</i>	<i>241</i>
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství.....</i>	<i>247</i>
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků.....</i>	<i>249</i>
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny.....	250
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů.....</i>	<i>250</i>
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu.....</i>	<i>254</i>
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky.....	255
P1	Připravované právní předpisy v roce 2021.....	258
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2019.....	259
P3	Tabulková příloha.....	262

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
ANC	Areas with Natural Constraints (Oblasti s přírodním znevýhodněním) – dříve LFA
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
Cp.Pp	Faktor ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPH/AWU	Čistá přidaná hodnota / Annual work unit
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSV, z. s.	Český svaz včelařů
ČŠS	Český škrobárenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPB	dílčí půdní blok
DPH	daň z přidané hodnoty

EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund)
EP	Evropský parlament
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj)
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko) a Evropská unie od 1. 1. 2021 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko)
EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Síť testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
FQD	Fuel Quality Directive

FROV JČU	Fakulta rybářství a ochrany vod, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
DZES	Dobrá zemědělský a environmentální stav půdy
GHG	Greenhouse gas
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
IZR	Integrovaný zemědělský registr
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduché pozemkové úpravy
KoPÚ	komplexní pozemkové úpravy
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti), nyní ANC
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatt hodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OPVZ VN Švihov	Ochranné pásmo vodních zdrojů vodárenské nádrže Švihov
OR	ochrana rostlin
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenyly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PP	Přímé platby
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob

PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
PZO	Podnik zahraničního obchodu
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SR	Státní rozpočet
Strategie MZe 2030	Strategie rezortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VCS	Voluntary coupled support (Dobrovolná podpora vázaná na produkci)
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VNSPA	Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu
VOZPVU	Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely

VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelné oblasti dusičnany
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2021 (Zpráva 2021) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2017–2021. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2021/2020).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2020) a vyplacené v roce 2021. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2020 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2021 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 30. 3. 2022. Ve Zprávě 2021 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2021/22 i za kalendářní rok 2021 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2021 se to týká především údajů za rok 2020, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2020 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2019.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2021 představuje každoroční komplexní statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství za období 2020 a 2021, s důrazem především na vlivy opatření zemědělské politiky a meziročních změn klimatických a tržních podmínek.

Podmínky pro agrární sektor v hodnoceném období byly ovlivněny pandemií COVID-19, která tak jako v předchozím hodnoceném období negativně zasáhla do vztahů na agrárním trhu a na agrárním trhu práce.

Srážkové úhrny byly až na výjimky celkově mírně nadnormální, avšak regionálně velmi nerovnoměrně rozdělené. Podstatně vyšší srážkové úhrny byly zaznamenány na východě našeho území. Pokud jde o teplotní vývoj, výrazně chladná období nastala v lednu a začátkem února 2021, kdy na většině území ČR teplota vzduchu přetrvávala pod bodem mrazu po celý den. Nejtepleji za zimní sezonu bylo koncem února 2021 (denní maxima teploty vzduchu šplhala i nad 20 °C). Během března a v první polovině dubna byla zaznamenána denní minima teploty vzduchu pod bodem mrazu na téměř celém území ČR. Léto 2021 bylo teplotně normální, avšak s výkyvem v červnu (denní maxima teploty vzduchu často překračovala hodnotu 30 °C).

Meziroční vývoj tržních podmínek byl celkově pro zemědělství relativně příznivý. Ceny zemědělských výrobců v meziročním srovnání stouply na 106,9 % úrovně roku 2020, zatímco celkový index vstupů do zemědělství mírně vzrostl pouze na 105,9 %. Také vývoj v potravinářském průmyslu lze hodnotit pozitivně, když naprostá většina ekonomických ukazatelů vykazala meziroční nárůst. Ceny průmyslových výrobců potravin a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2021 shodně na 100,8 % úrovně předchozího roku, hluboko pod celkovou úrovní inflace v ČR (3,8 %).

Celkové registrované výdaje na podporu agrárního sektoru se v roce 2021 meziročně klesly o 2 % na 74,9 mld. Kč. Z celkových výdajů se podpory přímo zemědělským podnikům snížily o 6,5 % na 49,1 mld. Kč; podpory potravinářství se meziročně snížily dokonce o téměř 35 %. Relativně značná část provozních podpor (celkem 1,6 mld. Kč, zhruba polovina roku 2020) nadále připadala na kompenzace za dopady COVID-19. Přímé podpory zemědělským podnikům dosáhly v průměru téměř 14 tis. Kč/ha z. p., resp. kolem 490 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka. Pozitivní je růst podpor tzv. obecných služeb (výzkum, školství, poradenství, informatika, kontrolní činnosti státu ad.) o 11,6 % na 16,6 mld. Kč.

Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na HPH v základních běžných cenách (2,15 %) se meziročně prakticky nezměnil, což platí i pro samotné zemědělství (1,8 %). Podíl potravinářského průmyslu se mírně snížil 2,16 % na 2,08 %. Pokračovalo postupné každoroční snižování celkové zaměstnanosti v zemědělství (podíl pracovníků na celkové zaměstnanosti klesá pod 2 %), při mírném poklesu také v potravinářství (podíl 2,49 %).

Podle předběžných údajů Souhrnného zemědělského účtu za rok 2021 zemědělství dosáhlo nejvyšší hodnotu zemědělské produkce za posledních šest let (153 mld. Kč v základních běžných cenách), a zároveň nejvyšší hodnoty důchodu z faktorů na jednoho přepočítaného pracovníka (téměř 680 tis. Kč). Parita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se udržuje na téměř 80 % a je tak jednou z nejvyšších v EU. Podnikatelský důchod

(„zisk“) zemědělství se meziročně zvýšil z 19 mld. Kč na 21 mld. Kč a dosvědčuje vysokou příjmovou úroveň sektoru a také naprosté většiny zejména větších podniků.

Záporná bilance českého AZO se v roce 2021 meziročně prohloubila z 36,4 mld. Kč na 42,5 mld. Kč. Ve vývozu se tak nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou. S výjimkou např. prasat, drůbeže, vajec, ovoce, zeleniny a brambor však míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit nadále převyšovala 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků přetrvává vysoký podíl velkých právnických osob na obhospodařované z. p., zatímco fyzické osoby charakteru rodinných farem, které tvoří téměř 90 % všech subjektů, hospodaří zhruba na 30 % z. p. Přestože téměř 16 % z. p. se nachází v režimu ekologického zemědělství (z toho však čtyři pětiny na trvalých travních porostech), problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu přes zvýšené politické úsilí nadále přetrvávají.

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2021

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Česká ekonomika zaznamenala po loňském poklesu v roce 2021 mírný nárůst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 3,34 %. Reálný růst HDP byl přesto v roce 2021 v ČR nižší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ a EU 27 jako celek (5,2 %).

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2021 proti roku 2020 podle údajů ČSÚ² velmi mírně snížil o 0,2 % a činil 93,2 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,34 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 78,7 tisíce, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců činí 1,98 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2021 dosáhla 79 % průměru mezd v ČR. Meziroční růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 4,3 %, zatímco růst nominální mzdy NH byl 6,3 %.

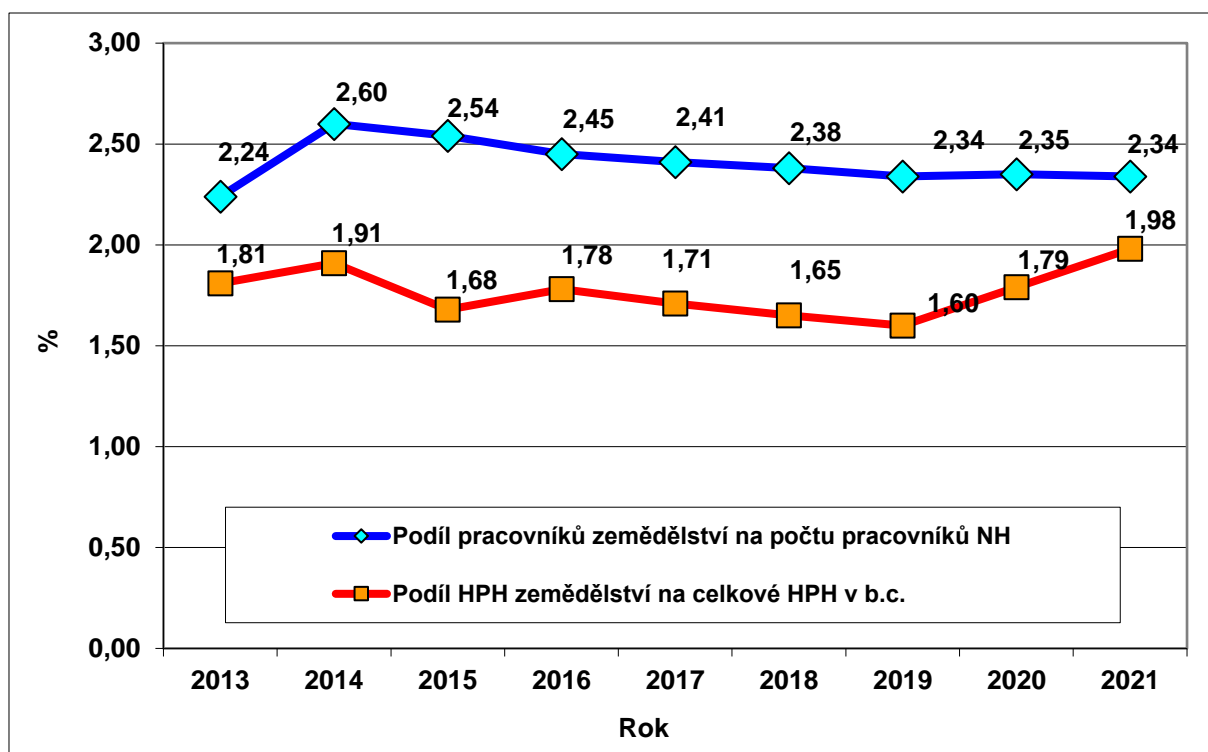
Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2021 na celkové tvorbě HPH³ v základních b. c.⁴ 1,80 %, což představuje meziroční navýšení o 0,01 p. b. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH mírně snížil na 2,08 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2021 vykázaly meziroční růst o 6,9 %, a současně s tím rostly i ceny vstupů do zemědělství s meziročním růstem o 5,9 %.

1 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2021 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

2 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

3 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

4 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2021 snížil o 0,26 p. b. na 3,58 % v důsledku dalšího navýšení celkových veřejných výdajů státního rozpočtu. Celkové výdaje státního rozpočtu se v důsledku zavádění opatření související s epidemií COVID-19 již v roce 2020 zvýšily, v roce 2021 došlo k dalšímu meziročnímu zvýšení o 3,5 %. Výdaje státu do odvětví zemědělství se v 2021 ve srovnání s rokem 2020 snížily o 5 % a představovaly v souhrnu 64,1 mld. Kč.

● Podpory agrárního sektoru a venkova

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. přechodného období⁵, navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 (2) byl schválen vládou dne 9. 7. 2014, aktuálně v platné verzi 10.2 schválené 28. 6. 2021. Kofinancování z národních zdrojů bylo usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 stanoveno na 35 %. Nařízením EP a Rady (EU) č. 2020/2220 byl dále navýšen rozpočet o finanční prostředky přechodného období 2021–2022 a nástroje EURI.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

OP Rybářství 2014–2020 může čerpat přidělené finanční prostředky do roku 2023. Poslední příjem žádostí proběhne v dubnu 2022. OP Rybářství 2014–2020 slouží k čerpání podpory z Evropského námořního a rybářského fondu a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Program podporuje cíle Společné rybářské politiky a vytvořen byl v souladu s Víceletým národním strategickým plánem

5 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

pro akvakulturu. OP Rybářství 2014–2020 se zaměřuje na tradiční a osvědčené formy akvakultury, na podporu zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb, na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků a na diverzifikaci akvakultury. Využívají se k tomu nástroje jako je například retence vody, péče o krajinu, rybářská turistika apod. Obecně se program snaží zlepšit udržitelnost a konkurenceschopnost akvakultury. Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je navýšení o 1,35 mil. €, než bylo vyčleněno pro předchozí období 2007–2013.

Přímé platby

Roky 2021–2022 byly v rámci SZP označeny za tzv. „přechodné období“⁶, ve kterém jsou podmínky poskytování přímých plateb a VCS totožné s podmínkami stanovenými pro období 2015–2020. Během přechodného období, tj. v roce 2021, představuje jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS), obdobně jako pro období 2015–2020, nejdůležitější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a reprezentuje zhruba 55 % celkové obálky určené na přímé platby. Platba SAPS⁷ je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.3). Na rok 2021 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 464,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,495 Kč/€ představovalo celkovou částku 11 850 mil. Kč. Celkem o tuto platbu požádalo 30,25 tis. zemědělských subjektů na plochu 3,54 mil. ha z. p.

Nedělitelnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Z celkové obálky určené pro PP je v rámci přechodného období vyčleněno na tuto platbu rovněž přibližně 30 %. Plnění podmínek greeningu se nevztahuje na zemědělské subjekty, které splňují hektarové výměry (méně než 10 ha standardní orné půdy, resp. 15 ha orné půdy), a/nebo jsou zaregistrovány jako osoby podnikající v systému ekologického zemědělství v souladu se zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcím nařízením Komise (ES) č. 889/2008. V roce 2021 bylo podáno celkem 30,25 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p. a celková vyhrazená částka dosáhla 6 486 mil. Kč.

Od roku 2015 je platba pro mladé zemědělce poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby věk žadatele o platbu pro mladého zemědělce nepřevyšoval v prvním roce podání žádosti hranici 40 let. Platba je udělována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2021 o ni požádalo celkem 2,8 tis. subjektů a celková výměra žadatelů o podporu představovala 62,5 tis. ha.

Od roku 2015 jsou prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS-Voluntary Coupled Support) podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Z celkové obálky přímých plateb je na VCS vyčleněno zhruba 15 %. Podpořena jsou taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým

6 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

7 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedená v evidenci půdy LPIS.

obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. V roce 2021 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 782,6 mil. Kč, což je o 116,4 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 2,1 %). Suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2021 zvýšila oproti předchozímu roku o 22,8 mil. Kč, tj. o 5,5 %. Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na BSP a fotovoltaické elektrárny vzrostla v roce 2021 oproti předchozímu roku o 50,0 mil. Kč, tj. o 1,0 %.

Dále připadl v roce 2021, stejně jako v roce 2020, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (309,1 mil. Kč) a na obnovu vinic (68,6 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2021 k meziročnímu nárůstu (o 31,0 mil. Kč na 275,6 mil. Kč).

Podpory včelařům byly v roce 2021 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. Dotaci mohl získat chovatel včel evidovaný podle plemenářského zákona, případně způsobilý včelařský spolek. Finanční podpora směřuje na financování opatření technické pomoci, na boj proti varroáze, na racionalizaci kočování včelstev, na úhradu nákladů na rozборы medu a na opatření podporující obnovu včelstev. V roce 2020 dosáhly výše 49,6 mil. Kč, v roce 2021 tyto podpory vzrostly na úroveň 57,4 mil. Kč.

● Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2021 více než polovinu celkové výměry ČR (53,2 %), v porovnání s rokem 2020 se zmenšil o 1,5 tis. ha, podobně jako v roce 2019. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,3 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o téměř 0,6 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2021 byla 1 114,96 tis. ha, tj. 14,14 % celkové rozlohy ČR.

Ke dni 1. 8. 2021 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 353 členů s výměrou ovocných výsadb 10 048 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 291 žádostí z roku 2020 na výměru 3,4 tis. ha ovocných sadů. V roce 2021 bylo podáno 52 žádostí na plochu 1,6 tis. ha na ovocné sady a v navazujícím opatření integrované produkce ovoce bylo podáno 216 žádostí s výměrou 7,1 tis. ha.

K 13.12.2021 bylo evidováno 140 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,3 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2021 podáno 197 žádostí na výměru 3,8 tis. ha a v navazujícím opatření integrované produkce révy vinné bylo podáno 458 žádostí na 8,1 tis. ha vinic. Do opatření

ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 49 žádostí na výměru 213 ha. V navazujícím opatření byl počet podaných žádostí 84 na 695 ha vinic.

Ochrana zvířat

V roce 2021 uplynulo 30 let od doby, kdy má Česká republika právně upravenou oblast ochrany zvířat proti týrání, a to zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon byl schválen 15. dubna 1992 Českou národní radou a byl několikrát novelizován a postupně i harmonizován s právními předpisy EU. Tento zákon stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správu a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. MZe projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů v této oblasti a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření. Za účelem ochrany zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) zřídilo MZe v rámci odboru environmentálního a ekologického zemědělství oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství (ÚKOZ) a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Krajské veterinární správy SVS provádějí kontroly dodržování právních podmínek v oblasti ochrany zvířat a péče o pohodu. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou orgánem správním.

V průběhu roku 2021 probíhaly na MZe intenzivní práce navazující na novelizaci zákona na ochranu zvířat z roku 2020 spočívající především v tvorbě prováděcích vyhlášek a výkladových materiálů.

I přes velké obtíže způsobené pandemií COVID-19 a epidemiologickými opatřeními s ní spojenými, probíhaly na schválených školicích střediscích kurzy k získání kvalifikace k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat, kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce, i jiné kurzy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Nově proběhl také kurz péče o vybrané druhy šelem nebo lidoopy. Kurzy se uskutečnily buď prezenčně, případně vzhledem k nálezové situaci distanční formou. Z důvodu pandemie COVID-19 byla na VFU uskutečněna každoroční konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“ rovněž distančně. Situace v oblasti ochrany zvířat v ČR v roce 2021 bude detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS, který reflektuje informace o Programu ochrany zvířat. Ten je SVS realizován již od roku 1993.

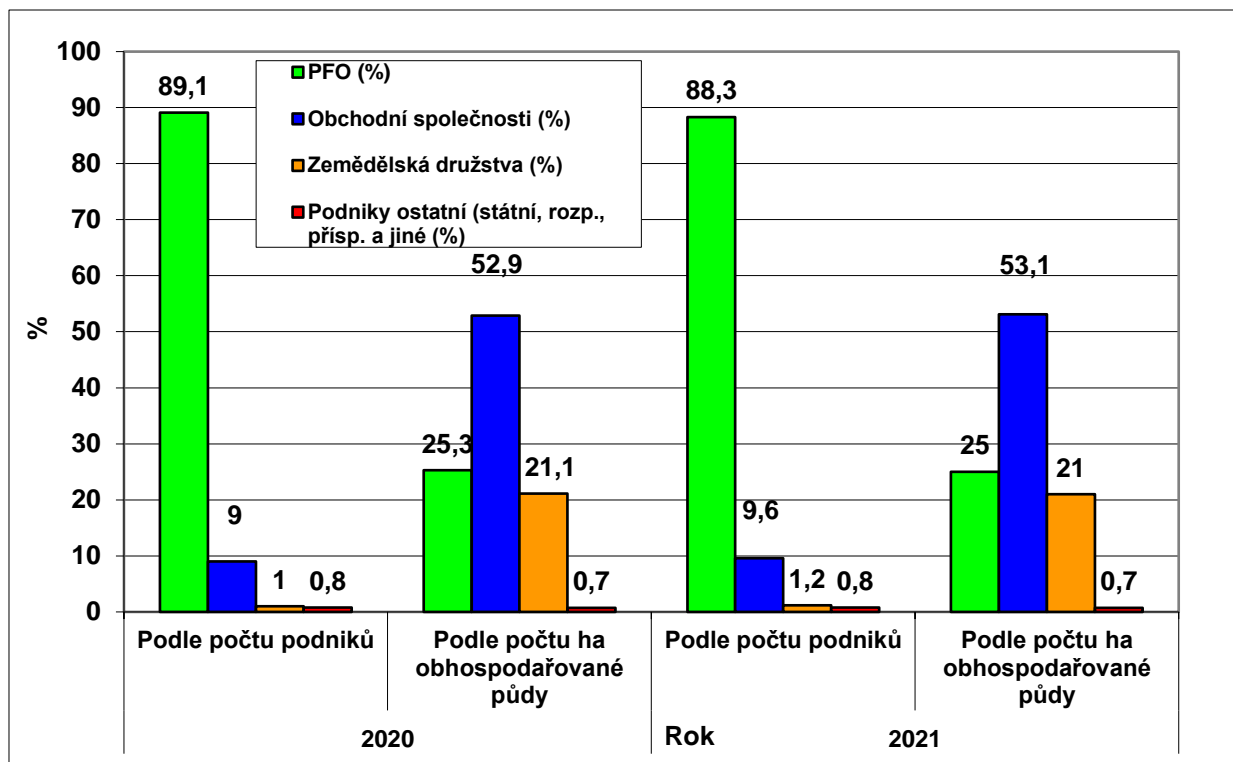
Ekologické zemědělství

K 31. 12. 2021 působilo v ČR 4 794 ekologických zemědělců a 944 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 15,7 %.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2020 vyprodukováno 98 569 t obilovin, 5 114 t okopanin, 2 799 t olejnin a 1 109 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 5 956 t ovoce a 3 564 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2020 činila 36 419 tis. litrů (v tom 35 300 tis. l kravského, 911 tis. l koziho a 208 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 7 441 t hovězího, 379 t skopového (jehněčího), 160 t vepřového, 191 t drůbežního masa a 232 t vajec.

● Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2021 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 42,7 tis. subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina evidovaných zemědělských subjektů (95 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁸ a tyto podniky hospodařily na 3,51 mil. ha z. p. (z toho 2,47 mil. ha o. p.).

Orná půda se na zemědělské podílela ze 70,3 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu ze 74 % (v rámci toho z 91 % u dojených krav), z 95 % u prasat a z 94 % u drůbeže.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2020 zvýšil o 1 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2021 lze pozorovat prudký nárůst počtu PFO, a to celkově o 62 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů téměř dvojnásobný a v roce 2021 celkově představoval 98 % proti roku 2005.

V roce 2021 se snížil na 30 % podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniků v kategorii výměry 3 a více ha. Podíl družstev na obhospodařované půdě se přitom meziročně snížil jen nepatrně a to na 18% podíl.

● Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství

V roce 2021 byla šestým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v rezortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto

8 Jedná se o subjekty s těmito požadovanými parametry: výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků.

jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

V roce 2021 bylo řešeno 186 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, na nějž bylo poskytnuto 599 376 tis. Kč. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou širší oborů v působnosti rezortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vuzkum.cz.

V roce 2021 byla vyhodnocena Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020 a začala příprava nové, která bude platná do roku 2026.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe se v roce 2021 neuskutečnilo z důvodu pandemie COVID-19 a souvisejících opatření.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Zaměstnanost v zemědělství je relativně stabilizovaná, v posledních třech letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje mírně pod hranicí 100 tis. V roce 2021 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 97,8 tis. a proti roku 2020 poklesl o 1 %⁹. Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil¹⁰.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství¹¹ v roce 2021 připadalo 71,1 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 28,9 % tvořily neplacené pracovní síly (majitelé a vypomáhající členové rodiny majitelů).

Z hlediska typů výrobního zaměření v rámci všech zemědělských subjektů (dle dat ČSÚ získaných v rámci Integrovaného šetření v zemědělství 2020) připadá nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství ČR na subjekty provozující pouze odvětví rostlinné výroby, tedy bez chovu hospodářských zvířat.

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru v ČR byla následující: ve 4. čtvrtletí 2021 vykazovali dle VŠPS nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (45 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (29,4 %); nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (12 %) a pracovníci ve věku 60 a více let (13,6 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru meziročně zvýšil (o 5,8 p. b. na 58,6 %), v průmyslu (vč. stavebnictví) se meziročně nezměnil (47,1 %) a v celém NH se mírně zvýšil o 0,9 p. b. na 48,7 %. Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což spolu s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 2,3 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkému zájmu mladých o práci v sektoru působí problémy při obměně pracovních sil.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹². V roce 2020 mělo 51,6 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 27,2 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 11,7 % vysokoškolské

9 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

10 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.–4. čtvrtletí 2021), ČSÚ 2021, 2022.

11 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2021, ČSÚ 2022.

12 Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2020, ČSÚ 2021. U 1,3 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

(vč. vyššího odborného) a 8,6 % základní (včetně nedokončeného). Meziročně se navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 1,6 p. b.) a vysokoškolským vzděláním (o 1,0 p. b.). Naopak poklesl podíl u kategorie pracovníků se základním vzděláním (o 1,1 p. b.) a středním vzděláním s výučním listem (o 0,6 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 8,5 p. b.) a obráceně nižší podíl jak v případě zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 5,6 p. b.), tak i vysokoškolským vzděláním (o 1,7 p. b.).

Většina pracovníků v rezortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v tomto rezortu přitom dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. Rok 2021 byl již druhým rokem, kdy byl mzdový vývoj ovlivněn mj. opatřeními proti šíření pandemie COVID-19, jež se však opět zemědělství (v němž hlavní výrobní činnosti, tedy rostlinná a živočišná výroba, kontinuálně pokračovaly) dotkla relativně méně významně ve srovnání s některými jinými odvětvími. Za svou práci pobírali zaměstnanci v zemědělství v průměru 29 851 Kč, v průmyslu to bylo 36 480 Kč a v národním hospodářství celkem 37 839 Kč (rozdíl mezi průměrnou mzdou v průmyslu a v NH dále vzrostl). Rezort zemědělství dosáhl meziročního nárůstu mezd o 3,9 % (meziročně o 1 p. b. nižšího), což byl podstatně nižší nárůst než v národním hospodářství celkem (6,1 %) i než v průmyslu (5,6 %). Rozdíl v relativních růstech mezd se nemusí zdát příliš markantní, výraznější nerovnost se pak projeví v absolutních meziročních hodnotách nárůstu; v zemědělství vzrostla mzda o 1 117 Kč, nárůst v NH celkem byl téměř dvojnásobný (2 177 Kč). Nárůst v průmyslu (1 943 Kč) tak přesáhl hodnotu nárůstu mezd v zemědělství o 826 Kč. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 3,7 % (obdobně jako v zemědělství), a to na 32 121 Kč při nárůstu počtu zaměstnanců o 1,2 %. Zaostávání zemědělství ve vývoji mezd v roce 2021 dále zhoršilo šance zemědělských podniků úspěšně zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu zaměstnanců (tedy zejména v podnicích právnických osob, v nichž dominuje zaměstnanecký vztah, přičemž právě takové podniky jsou z hlediska zemědělské zaměstnanosti a generování pracovních míst ve venkovském prostoru ČR klíčové).

Mzdová disparita rezortu zemědělství vůči průmyslu se prohloubila na 81,8 %, vůči národnímu hospodářství se dokonce propadla pod hranici 80 % (78,9 %; samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2021 na 76,3 %¹³ vůči NH a 79,2 % vůči průmyslu, zde jsou tedy obě relace pod hranici 80 % a jsou tak ještě méně příznivé než při hodnocení celého rezortu).

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2021 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 199 tis. ha, tj. 53,2 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2020 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,5 tis. ha, tj. o 0,04 %, a dochází tak ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2021 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 9 768 ha, což je úbytek vyšší o 554 ha proti roku 2020 a ubývání orné půdy oproti loňskému roku se opět zrychlilo. Výměra orné půdy přechází nejvíce do zahrad a lesní půdy, nárůst zastavěné půdy byl v roce 2021 oproti roku 2020 celkem 621 ha, tedy o 211 ha více. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 5 901 ha, tedy o 770 ha více než v roce 2020 a jejich výměra se od roku 1990 neustále zvyšuje. Rozšířila se výměra lesní půdy o 1 475 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy“ o 1 791 ha.

13 Data ČSÚ za rok 2021, nepublikováno.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2021 byla její celková výměra ve výši 3 554 tis. ha, tj. téměř stejná proti předchozímu roku, ale vyšší o 56 ha, v roce 2020 byl úbytek 817 ha. Z údajů vyplývá, že výměra zemědělské půdy v LPIS se stabilizovala oproti poklesu výměry ZPF podle ČÚZK.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 644 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

● Agrární produkce

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2021, tj. 1 345,8 tis. ha (proti předchozímu roku větší o 0,1 %), zaujímaly největší podíl pšenice (58,3 % celkové plochy), ječmen (24,3 %) a kukuřice (7,6 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2021, dosáhla výše 8 227,1 tis. t, což je oproti předchozímu roku nárůst o 1,2 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2021 byla vyšší, než je průměr za posledních pět let, a to o 6,0 %. Odhaduje se mírný meziroční pokles objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 1 %, která v roce 2021 činí 5 124,0 tis. t.

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2021/22 meziročně vzrostla na 160,6 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2021/22 je 9 691,1 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se snížila, a to o 0,6 %.

V marketingovém roce 2021/22 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 784,8 tis. ha, meziročně o 1,7 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 709,5 tis. ha (tj. 90,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 75,2 tis. ha (meziročně se však jedná o trojnásobný nárůst jejich výměry).

Průměrný hektarový výnos pšenice 6,32 t/ha byl oproti předchozímu roku vyšší o 3,0 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 960,9 tis. t, meziročně vzrostla o 1,2 %. Velmi se tedy podobá jak předchozímu sklizňovému ročníku 2020/21, tak také sklizňovému ročníku 2011/2012 (4 913,0 tis. tun).

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2021/22 ve srovnání s minulým rokem poklesla o 3,0 % a činí 493,7 tis. t. Celková nabídka pšenice se kvůli vyšší domácí produkci meziročně nepatrně zvýšila o 0,6 % na 5 510,6 tis. t. Objem vývozu se odhaduje na 2 360,0 tis. t, je tedy o 2,8 % vyšší než v předchozím roce.

V marketingovém roce 2021/22 činila sklizňová plocha ječmene 326,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu snížení o 1,6 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 111,0 tis. ha (34,0 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 215,7 tis. ha (66,0 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,35 t/ha a byl tak meziročně o 2,1 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 3,7 %, a to na 1 749,1 tis. t.

Kvalita ječmene je výsledkem komplexního pohledu a při respektování všech parametrů je v marketingovém roce 2021/2022 k dispozici dostatečné množství zrna, které splňuje požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. V roce 2021 má zrna ječmene velký rozsah hodnot hodnocených parametrů. Rizikovým faktorem letošní sklizně byl výskyt zjevné i skryté porostlosti a s ní spojená ztráta klíčivosti zrna během skladování. Výskyt biologicky poškozených zrn byl zjištěn u téměř čtvrtiny vzorků a existuje zvýšené riziko výskytu mykotoxinů v zrna ječmene.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2021/22 se meziročně zvýšila o 17,5 % na 102,4 tis. ha. Produkce se meziročně zvýšila o 19,7 %, a to na 988,0 tis. t. Hektarový výnos 9,65 t/ha byl meziročně vyšší o 2,0 %. Důvody nárůstu lze opět hledat především v příznivějších klimatických podmínkách v průběhu měsíce května a června 2021, kdy kukuřici nepostihlo takové výrazné sucho jako v předcházejících ročnících, což mělo za následek výrazné navýšení hektarového výnosu. V dlouhodobém srovnání se tato sklizeň stane druhou nejvyšší sklizní kukuřice na zrno v ČR od roku 2010. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2021/22 meziročně vzrostla o 6,3 % na 1 530,2 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 635,0 tis. t, meziročně o 1,9 % vyšší zejména v souvislosti s vyšším objemem spotřeby na potraviny, osiva a technické užití. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 23,1 p. b. na 155,6 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2021/22 pěstovala na ploše 58,0 tis. ha. Produkční plocha tak meziročně klesla o 3,1 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2021/22 vzrostl o 9,0 % a dosáhl hodnoty 68,2 t/ha. Cukernatost se meziročně zvýšila o 15,2 % na 18,24 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru výrazně vzrostla a zvýšila se proti roku 2020/21 o 3,5 tis. ha na 5,9 tis. ha. Průměrná délka kampaně trvala 124 dnů, celková délka kampaně trvala 147 dnů.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2021 proti roku 2020 klesla o 3,7 % na 28,9 tis. ha. Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně snížila o 51,4 % a dosáhla 1,2 tis. ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 2,3 % na 812,1 tis. t. K výraznému poklesu produkce o 50 % na 21,8 tis. t došlo u raných brambor. V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“ se zvýšila produkce ve srovnání s rokem 2020 o 1,9 % na 732,7 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k růstu produkce o 2,1 % na 387,7 tis. t, a brambory pro výrobu škrobu, u nichž byl pokles produkce o 3,6 % na 215,7 tis. t. V roce 2021 se snížila produkce sadbových brambor o 15,6 % na 57,5 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2021/22 opakovaně poklesla a celkem činila 442,3 tis. ha (pokles o 1,8 %). Průměrný hektarový výnos meziročně poklesl na 2,66 t/ha a celková produkce olejnin proti sklizni roku 2020 poklesla o 12,7 % na 1 176,3 tis. t. Nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2021/22 sklídila v ČR opakovaně z menší produkční plochy než v předchozím roce 342,3 tis. ha (pokles o 7,0 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 17,7 % na 1 024,9 tis. t při průměrném výnosu 2,99 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 87,1 %.

Sklizňová plocha chmelnic v ČR mírně vzrostla o 5 ha oproti předcházejícímu roku. K datu 20. 8. 2021 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 971 ha. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ). V roce 2021 jím bylo osázeno 84,2 % celkové pěstitelské plochy. Z hybridních odrůd chmele zaujímá největší výměru Sládek (374 ha), Premiant (217 ha) a další. ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 121 pěstitelů chmele (o 3 méně než v roce 2020).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2021 podle údajů ČSÚ dosáhla 319,3 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2020 o 0,5 % nižší. Meziročně vzrostla produkce u meruněk (o 57,4 % na 7,0 tis. t), angreštu (o 32,0 % na 2,8 tis. t), broskvoní (o 11,3 % na 5,7 tis. t), třešní (o 9,9 % na 8,2 tis. t) a hrušek (o 9,8 % na 20,6 tis. t). Produkce klesla především u rybízu (o 17,2 % na 10,0 tis. t), jahod (o 14,2 % na 5,9 tis. t), švestek (o 12,1 % na 28,3 tis. t), slív (o 10,3 % na 8,5 tis. t), višní (o 7,6 % na 7,8 tis. t) a jablek (o 1,2 % na 207,4 tis. t).

V roce 2021 v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně vzrostla o 5,9 % a dosáhla 16 001 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (15 %), hrách dřevňový (12 %), mrkev a zelí (shodně 8 %), okurky nakládačky (6 %) a rajčata (6 %). V roce 2021 došlo k významnějšímu snížení ploch u kapusty o 26 % na 113 ha, česneku o 20 % na 544 ha, ředkviček o 14 % na 299 ha, celeru o 11 % na 467 ha a okurek nakládaček o 6 % na 979 ha, plochy ostatních sledovaných druhů zeleniny se naopak zvýšily. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u skupiny „ostatní zelenina“ o 25 % na 3 846 ha, dřevňového hrachu o 13 % na 1 807 ha, květáku a salátových okurek shodně o 7 % (na 404 ha, resp. na 273 ha), mrkve a kedlubnů také shodně o 6 % (na 1 246 ha, resp. na 426 ha).

Živočišná produkce

Stavy skotu se v České republice podle Soupisu hospodářských zvířat (ČSÚ) k 1. 4. 2021 meziročně téměř nezměnily (nárůst o 0,2 %) a dosáhly 1 406,4 tis. ks, z toho stavy krav celkem stagnovaly na 585,9 tis. ks. Zatímco dojených krav bylo ve srovnání s předchozím rokem chováno 358,7 tis. ks, což bylo meziročně nepatrně méně (o 1,1 tis. ks), stavy krav BTM mírně stouply (o 1,1 tis. ks) na 227,2 tis. ks. ČR se v roce 2021 podílela na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27, stejně jako v předchozích letech, necelými 2,0 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykazaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 9,04 Kč/l. Průměrný obsah tuku a bílkovin činil 3,88 %, resp. 3,44 %. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 9,09 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 9,022 Kč/l, náklady se predikují ve stejné výši jako realizační cena. Meziročně vzrostla většina nákladových položek, současně stoupla o 5,0 % také realizační cena. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech mléka se předpokládá ve výši 39,14 %, z toho podíl na vlastní krmiva 20,7 %. Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru ČR nákladová rentabilita na téměř nulové hodnotě. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 10,71 %.

V České republice bylo v roce 2021 odvětví hovězího a telecího masa charakterizováno stagnací stavů skotu i krav celkem a objemu hrubé i čisté výroby, velmi nepatrným snížením počtu porážek. Rostoucí ceny živého skotu a hovězího masa v EU se promítly do růstu cen v ČR. Ani pokračující výskyt koronavirového onemocnění spojený s některými vládními opatřeními na potlačení šíření nemoci ani růst CZV skotu a cen masa neměly již negativní dopad do spotřeby nebo zahraničního obchodu s touto komoditou.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2021 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,3 tis. podniků. V porovnání s předchozím rokem se jejich počet mírně zvýšil (o 160 podniků). Téměř dvě třetiny skotu (62 %) z celkové populace byly chovány v 803 podnicích s počtem zvířat na 1 tis. ks. Na chov krav BTM se zaměřovalo celkem 8,4 tis. podniků, jejich počet se meziročně nezměnil. Více než 63 % zvířat bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2021 meziročně mírně stoupla o 1,8 % na 230,2 tis. t j. hm. (299,0 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,3 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 217,0 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírný nárůst o 2,6 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poráženo celkem 2,39 mil. ks prasat, což bylo o 3,2 % (o 72,9 tis.) více než v roce 2020. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se meziročně nezměnila a zůstala na úrovni 121 kg/ž. hm. (tj. 93 kg v jat. hmotnosti).

Podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2021 (ČSÚ) klesly stavy drůbeže v ČR o 1,8 % na 23,8 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm klesly o 2,9 % na 11,4 mil. ks. Stavy kuřat na chov vzrostly o 17,2 % na 3,3 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 4,2 % na 8,1 mil. ks. U ostatní drůbeže se snížil počet krůt (16,1 % na 255,1 tis. ks), snížil se také počet kachen (23,9 % na 455,3 tis. ks) a klesl i počet hus (13,5 % na 19,3 tis. ks).

Vývoz drůbežího masa z ČR se zvýšil o 19,6 % na 22,4 tis. t j. hm. Podílelo se na něm Slovensko 36 %, Německo 23 %, Rakousko 9 %, Maďarsko 8 %, Bulharsko 8 % a Polsko 6 %. Pokles podílu Slovenska o 8 % byl kompenzován zejména nárůstem podílu Polska (4 %) a Bulharska (3 %). Celková vývozní cena drůbežího masa dosáhla 48,58 Kč/kg.

Ve vývozu z ČR má větší význam spíše živá drůbež než maso. Z ČR se v roce 2021 vyvezlo 109,0 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 5,5 % méně.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 459,9 mil. ks (v přepočtu 141,4 tis. t), tj. přibližně 85,0 % celkové výroby.

V České republice výrazně klesly celkové stavy ovcí i koz a snížil se i počet kusů v základních stádech. K 1. 4. 2021 bylo v ČR evidováno 183,1 tis. ks ovcí, z toho 116,5 tis. ks bahnic a 3,6 tis. ks zapuštěných jehnic, což je meziroční pokles základního stáda o 7,9 %. Velmi se tak urychlil klesající trend stavů, znatelný v posledních šesti letech.

● Obnovitelné zdroje energie

V roce 2021 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁴ č. 7/2020 ze dne 30. září, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie. Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovuje provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2020 jen malého podílu na elektřině vyrobené z OZE (0,05 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,01 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2020 ustálila na 340 tis. t. Byla tedy stejná jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2021 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a.s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a.s., Lovosice, Primagra, a.s., Milín, Temperator, s.r.o. Liberec a Glycona s.r.o. Ostatní provozny buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na lisování olejnin, polorafinaci surového

glycerinu, rektifikaci odpadního methanolu a související obchodní a logistickou činnost. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2021 dosáhlo 72 % (o 4 % méně než v roce předešlém).

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2021 došlo ke zvýšení cen zemědělských výrobců o 6,9 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 0,8 %. Spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily rovněž o 0,8 % proti roku 2020. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 5,9 %.

Meziročně se CZV v rostlinné výrobě v roce 2021 navýšila o 12,4 %. Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena obilovin o 16,3 %. Druhý největší meziroční nárůst lze sledovat u CZV olejnin, a to 14,8 %. Proti roku 2020 se cena zeleniny a květin zvýšila o 11,6 %. Pro pěstitele bylo pozitivní zvýšení ceny cukrové řepy o 9,7 %. Ceny brambor celkem se snížily o 12,6 %. Ke snížení cen o 5 % došlo i u komodity ovoce.

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 v lepší kondici a zaznamenala meziroční růst o 4,5 %. Navýšení ceny o 4,7 % dosáhli výrobci mléka a o 4,3 % chovatelé jatečného skotu. Proti roku 2020 se zvýšila cena vajec o 2,1 % a drůbeže o 1,3 %. Chovatelům jatečných prasat klesla cena v roce 2021 meziročně o 16,2 %.

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO se v roce 2021 meziročně navýšil o 6,9 % na 497,5 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota dovozu se zvýšila významněji o 19,1 mld. Kč, tj. o 7,6 %, na 270,0 mld. Kč, hodnota vývozu se zvýšila o 13,1 mld. Kč, tj. o 6,1 %, na 227,5 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2021 v důsledku výraznějšího nárůstu dovozu, než vývozu opět meziročně zhoršila, a to o 6,1 mld. Kč na 42,3 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,2 p. b. na 84,3 % a podíl schodku na vývozu se zvýšil o 1,7 p. b. na 18,7 % (zhoršení obou hodnot po výjimečném roce 2020). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční nárůst bilančního schodku (po významném poklesu schodku v roce 2020) na 22,1 mld. Kč, tj. o 23,2 %, a ve druhém případě pak mnohem mírnější navýšení schodku na 20,0 mld. Kč¹⁵, tj. o 10,9 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unii nežli mimo ni.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (24,0 % v roce 2021), na Slovensko (21,1 %) a do Polska (9,9 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁶ zejména z Německa a Polska (v roce 2021 dohromady 38,0 %) a dále z Nizozemska a Slovenska. Více než 6% podíl zaujímaly v roce 2021 ještě Itálie a Španělsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Ukrajina, Čína, Spojené království, Norsko, Turecko, Spojené státy, Brazílie (s podíly v rozmezí 1,5 % až 0,5 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z Rumunska (o 120,9 %) a Ukrajiny (o 31,6 %) a Norska (o 30,2 %), jejich podíly na dovozu tvoří 2,5 %, resp. 1,5 %, resp. 1,1 %.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2021 patřily „vepřové maso“ (s 5,7% podílem, tj. pokles podílu o 1,1 p. b. v meziročním porovnání), „potravinové přípravky jiné“, „přípravky používané

15 Součet obchodu s EU 27 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi. K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země.

16 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „tabákové náhražky“, „cigarety“, „káva“ a „maso a droby drůbeže“.

Meziročně došlo v roce 2021 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „tabákových náhražek“ (o 3,2 mld. Kč, významný nárůst dovozu zejména z Rumunska), méně pak u „ethylalkoholu nedenat. pod 80 %, destiláty a likéry“ (o 709,8 mil. Kč, nárůst dovozu ze Spojeného království, Irsko a Itálie), „čokolády a ostatních kakaových přípravků“ (o 564,1 mil. Kč), „hovězího masa čerstvého, chlazeného“ (o 516,0 mil. Kč), „filé“ (o 373,3 mil. Kč) a „řezaných kytic“ (o 372,1 mil. Kč). Výraznější zlepšení pasivní bilance nastalo především u „vepřového masa“ (o 1,5 mld. Kč, pokles dovozu hlavně ze Španělska a Nizozemska), méně pak u „nezpracovaného tabáku, tabákového odpadu“ (o 484,6 mil. Kč), „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 372,7 mil. Kč), „ovoce a ořechů“ (o 343,2 mil. Kč) a „citrusových plodů“ (o 323,7 mil. Kč).

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavním nástrojem pro sledování a hodnocení ekonomického vývoje zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2021 potvrzují nárůst hodnot většiny hlavních ukazatelů nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky růstu zemědělské produkce (PZO).

Produkce zemědělského odvětví (PZO) byla v roce 2021 nejvyšší za posledních pět let (152,8 mld. Kč). Meziročně došlo stejně jako v předchozích letech k nárůstu rostlinné produkce z 87,4 mld. Kč v roce 2020 na 91,1 mld. Kč v roce 2021. Naopak odvětví živočišné výroby vykazovalo stejné hodnoty, jako v předchozím roce a to 52,6 mld. Kč. I přes nárůst mezispotřeby (MZS), která byla v roce 2021 nejvyšší za posledních 5 let (102,1 mld. Kč), došlo k výraznějšímu růstu výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (DU2) na 21,0 mld. Kč.

Meziročně došlo k mírnému poklesu hrubé i čisté přidané hodnoty. Hrubá přidaná hodnota (HPH) poklesla z 51,2 mld. Kč v roce 2020 na 50,6 mld. Kč v roce 2021 a čistá přidaná hodnota (ČPH) z 30,4 mld. Kč na 29,8 mld. Kč. Důchod z faktorů (DU1) vzrostl na 64,7 mld. Kč a byl tak nejvyšší za celé sledované období. Tento výsledek byl dosažen také meziročním navýšením ostatních dotací na výrobu¹⁷ do sektoru o více než 3 mld. Kč na 36,0 mld. Kč.

V roce 2021 je patrná stagnace celkové efektivity zemědělského odvětví, především ve srovnání s rokem 2020. I přes výrazný nárůst rostlinné výroby hodnoty živočišné produkce stagnují. Roste mezispotřeba a snížily se ukazatele čisté i hrubé přidané hodnoty. Celková výše podnikatelského důchodu však meziročně vzrostla. Výrazný podíl na tomto výsledku měla vyšší hodnota rostlinná produkce a zejména značný nárůst ostatních dotací na výrobu.

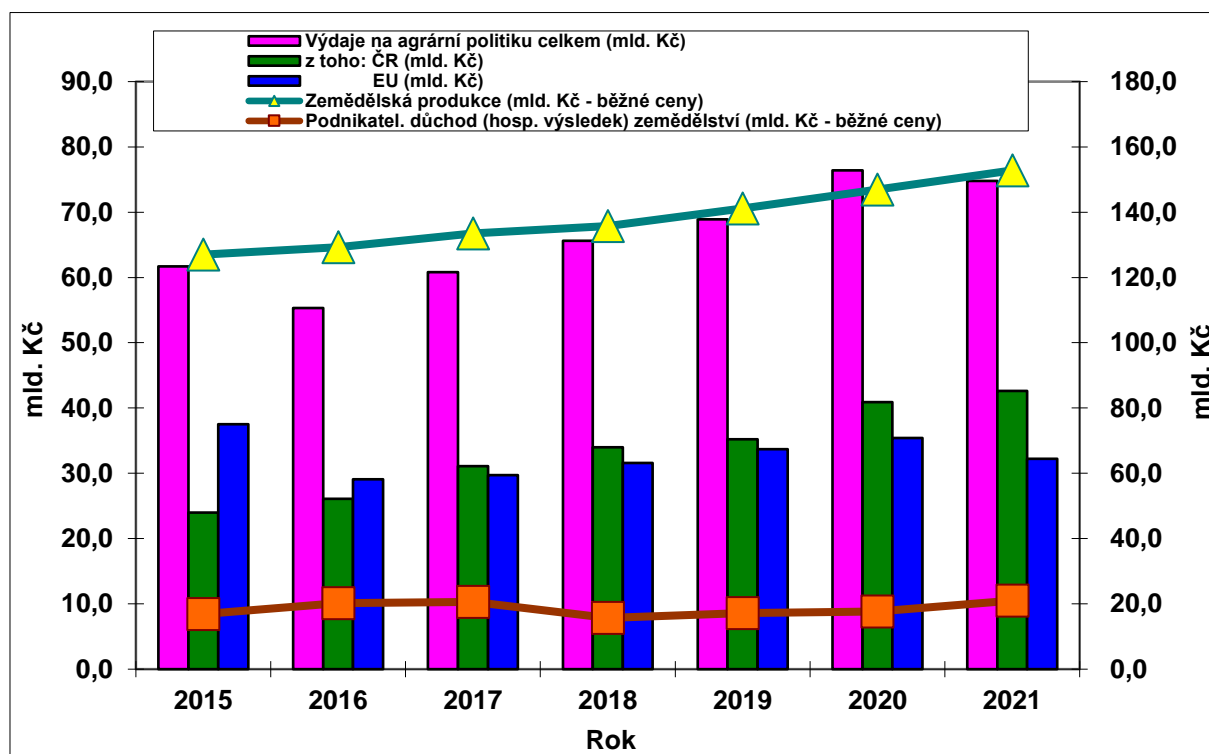
Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2020 došlo k průměrnému snížení cen zemědělských výrobců o 3,4 %. V rostlinné výrobě se snížily ceny o 4,0 %, v živočišné výrobě o 2,4 % (podle údajů ČSÚ). Nepříznivý cenový vývoj v RV v roce 2020 byl způsoben poklesem cen obilovin, brambor, mírně se zvýšila naopak cena semene řepky olejné a technické cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2020 na cenovém poklesu podílela většina hlavních komodit ŽV. Ceny jatečných býků a krav klesly výrazněji než ceny jatečných prasat a drůbeže. Snížila se i cena kravského mléka.

17 Výše ostatních dotací na výrobu v SZÚ nezahrnuje zejména podpory započítávané do CZV a není proto shodná se souhrnným objemem dotací do sektoru podle kap. 2, ani s dotacemi v rámci FADN.

V roce 2021 se průměrné ceny v zemědělské výrobě zvýšily o 6,9 %. Mimořádně příznivý meziroční vývoj cen byl zaznamenán v RV. Podle údajů ČSÚ byl nárůst v průměru až o 12,4 %, ke kterému přispěl především nárůst cen obilovin, olejnin a luskovin. Odlišný vývoj zaznamenaly ceny brambor (pokles o 12,6 %). Ceny zemědělských výrobců v ŽV zůstaly průměrně téměř beze změny. Zatímco ceny jatečných býků a krav, drůbeže a mléka mírně vzrostly, ceny jatečných prasat v živém poklesly o 16,3 %.

V roce 2020 ceny vstupů do zemědělství meziročně stagnovaly. V následujícím roce se ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství meziročně zvýšily o téměř 6 %, což mělo vliv na výrobní náklady. Na zvyšování cen se podepsal především značný nárůst cen umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 28,6 %), v nižší míře nárůst cen energií a maziv (o 10,7 %) a krmiv (7,2 %).

Celkově je odhad hospodářských výsledků za rok 2021 pozitivní. Pro rok 2021 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 9,7 % na 751,9 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Na odhadovaném zlepšení se podílí vyšší hodnota produkce rostlinné i živočišné výroby.

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

● Souhrnné hodnocení agrární politiky

Celkové výdaje v běžných cenách se v roce 2021 meziročně mírně snížily z 76,4 mld. Kč na 74,9 mld. Kč, tj. zhruba o 2 %. K tomuto snížení i s přihlédnutím k podílu sektorů na celkových podporách přispěly všechny sektory, zejména podpory potravinářství (více než 35% snížení z 3,3 mld. Kč na 2,2 mld. Kč v roce 2021) a zemědělským podnikům (snížení o 6,4 % z 52,4 mld. Kč na 49,1 mld. Kč v roce 2021). Na tomto snížení se podílelo i meziroční snížení kompenzačních podpor za dopady COVID-19 do ekonomiky potravinářských a zemědělských podniků (v potravinářství z 1,8 mld. Kč na 1,2 mld. Kč v roce 2021, v zemědělství z 1,4 mld. Kč na 0,4 mld. Kč v roce 2021). Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům v obou sledovaných letech kolem 66–69 %. Podíl podpor obecných služeb (výzkumu, vzdělávání, poradenství, informatiky ad.),

kteře jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje agrárního sektoru při minimalizaci dopadů do vývoje tržních vztahů, se udržuje na úrovni 20–22 % celkových registrovaných výdajů.

V podporách alokovaných přímo zemědělským podnikům (52,4 mld. Kč, resp. 49,1 mld. Kč v roce 2021) se v obou sledovaných letech potvrdila výrazná orientace především na podporu příjmů a produkce podnikům (přes 80 % podpor v obou letech). Mimořádně významnou součástí podpor příjmů představují nadále provozní podpory zemědělským bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 4,9 mld. Kč ročně. Investiční podpory se podílely v roce 2020 9,6 % a v roce 2021 pouze 8,4 % na celkových podporách. Přibližně stejný podíl na celkových podporách připadl v obou sledovaných letech na tzv. nekomoditní podpory, především za platby za tzv. ekosystémové služby. Zemědělská politika ČR je tedy nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů zemědělských podniků, a v podobě podpor spojených s produkcí také na zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence je v obou sledovaných letech navíc podpořena mimořádnými národními kompenzacemi za dopady COVID-19.

Lze zdůraznit meziroční pokles podpor z Programu rozvoje venkova ze 40,1 mld. Kč na 36,7 mld. Kč v roce 2021, a naopak nárůst podpor rezortu MZe (tj. včetně PGRLF) ze 14,1 mld. Kč na 16,1 mld. Kč v roce 2021. Také v důsledku národních kompenzací za dopady COVID-19 se podíl výdajů ze zdrojů EU meziročně snížil z 46,4 % na 43,0 % v roce 2021.

Rok 2021 měl být původně prvním rokem Společné zemědělské politiky (SZP) na období 2021–27. V důsledku pandemie COVID-19 a přípravy Zeleného úředu EU nedošlo v EU k odsouhlasení příslušných národních strategických plánů a podpory v roce 2021 prostřednictvím Programu rozvoje venkova byly vypláceny v rámci tzv. přechodného období.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2021 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- V rámci přípravy nové SZP a národních zemědělských podpor nastavit parametry k dalšímu rozvoji zemědělského sektoru s cílem zvýšit potravinovou bezpečnost ČR.
- Nastavit opatření ke snížení negativních dopadů enormního navýšení cen zemědělských vstupů (pohonné hmoty, energie, hnojiva a krmiva) a volatility na komoditních trzích způsobených válečným konfliktem na Ukrajině.
- Realizovat opatření a dotační programy s cílem zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a potravinářství.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do organizací producentů zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků a zároveň usilovat o větší propojení s českým potravinářským průmyslem.
- Podporovat informovanost spotřebitelů o kvalitních potravinách tuzemské produkce a podporovat tuzemské značky kvality potravin.
- Podporovat místní farmáře podporou značky Regionální potravina.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí zemědělskou a potravinářskou výrobu, produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a také financovaných z národních dotačních programů a v rámci PGRLF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.
- Zajistit udržitelnost a konkurenceschopnost českého produkčního rybářství prostřednictvím národních dotačních programů a OP Rybářství.
- Podporovat ozdravování chovů hospodářských zvířat vč. tlumení antimikrobiální rezistence. Podporovat opatření, která přispívají ke zlepšení welfare hospodářských zvířat.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Podporovat rozhodující skupiny podnikatelů v obcích do tří tisíc obyvatel a motivovat je zakládat a udržovat provozovny na venkově.

- Řešit problematiku negativních dopadů klimatické změny, včetně výskytu sucha a nedostatku vody, vodní a větrné eroze, v souladu s platnou [Strategií přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR](#) a schválenou Konceptí na ochranu před následky sucha pro území České republiky.
- Snižovat znečištění vod vlivem zemědělského hospodaření především s ohledem na difuzní zdroje znečištění (dusičnany, fosfor, pesticidy a případně i dalších znečišťujících látek) ve vazbě na naplňování směrnice 2000/60/ES.
- Podporovat výstavbu rybníků, jejich obnovu, rekonstrukci a odbahňování s cílem zvýšit akumulaci a retenci vody v krajině, včetně podpory k zajištění jejich mimoprodukčních funkcí.
- Realizací „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021–2027“ podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby píce a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit.
- Podporovat rovněž oblast okrasných rostlin.
- Aktivně přispívat k řešení škod způsobeným kůrovcem.

Dosáhnout spravedlivého a efektivního pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské a akvakulturní produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v rezortu zemědělství.

- Zajistit podporu rozvoje tzv. Smart zemědělství v oblasti aplikace prostředků digitální ekonomiky (digitalizace, automatizace, robotizace, dálkového průzkumu Země, využívání internetu věcí aj.), a to na základě využívání zkušeností a poznatků z jiných odvětví či států EU a v neposlední řadě realizací výstupů konkrétních projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu MZe.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

V roce 2021 pokračoval proces postupného oživování ekonomické aktivity po propadu hospodářství v roce 2020 způsobený pandemií koronaviru. V reakci na zmírňování epidemie COVID-19 a uvolňování restriktivních opatření na zamezení šíření nákazy ekonomika od 2. čtvrtletí 2021 postupně oživovala. Výkon hospodářství však v 2. polovině roku tlumily problémy v globálních dodavatelských řetězcích, které zasáhly zejména zpracovatelský průmysl. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 3,3 %. Reálný růst HDP byl přesto v roce 2021 v ČR nižší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹⁸ a EU 27 jako celek (5,2 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2020	2021
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	5 694,4	6 120,6
	meziroční index	98,3	107,5
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	94,2	103,3
Úroveň HDP na obyvatele	EU 27 = 100	93,0	91,3
Průměrná měsíční mzda (nominální) ¹⁾	Kč	36 176	37 903
	meziroční index	104,4	104,8
Průměrná míra inflace	%	3,2	3,8
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ²⁾	%	2,91	4,67
Obchodní bilance ³⁾	mld. Kč	285,2	73,3
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	203,5	-51,0
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-367	-419,7
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	mld. Kč	2 149,2	2 566,4
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	% HDP	-6,50	-6,90
Konzolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	37,74	41,93
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁴⁾	%	3,3	3,5
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	26,444	25,645
	Kč/\$	23,196	21,682

1) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

2) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

3) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

4) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: S. Kislíngrová (ÚZEI)

18 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2021 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2021 úrovně 91,3 % průměrného HDP na obyvatele za EU 27 vyjádřeného v paritě kupní síly.

Běžný účet platební bilance v roce 2021 byl podle předběžných údajů ČNB výrazně záporný, a to s nedostatkem ve výši 51 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 73,3 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2021 vzrostla o 1,3 p. b. a činila 3,5 %, přesto zůstala významně nižší než průměr všech členských států EU (7,3 %) i eurozóny (8,1 %), kde v roce 2021 došlo rovněž k mírnému růstu, a to o 0,7 p. b. shodně v celé EU 28 i v zemích eurozóny.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda¹⁹ dosáhla v roce 2021 úrovně 37 839 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 4,8 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 2,2 %.

V roce 2021 se saldo hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřeno podílem na HDP meziročně zvýšilo o 0,4 p. b. a dosáhlo hodnoty -6,9 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí se meziročně zvýšil o 417,2 mld. Kč na 2 566,4 mld. Kč. V České republice bylo zaznamenáno jedno z nejrapidnějších zadlužení ve srovnání s ostatními členskými státy EU.

Míra inflace za rok 2021 činila 3,8 %, čímž se meziročně zvýšila o 0,6 p. b. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům také se zvýšily a v průměru za celý rok 2021 dosáhly 4,67 %. V roce 2021 koruna proti euru mírně oslabila, a to o 3 % v průměru roku 2021 ve srovnání s průměrem roku předcházejícího. Oproti dolaru se koruna letos oslabila výrazněji, a to o 6,5 %.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2021 na celkové tvorbě HPH²⁰ v základních b. c.²¹ 1,80 %, což představuje meziroční navýšení o 0,01 p. b. (tab. T1.1/02 a příl. tab. 1.1/01). V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH mírně snížil na 2,08 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2021 vykázaly meziroční růst o 6,9 %, a současně s tím rostly i ceny vstupů do zemědělství s meziročním růstem o 5,9 %.

Agrární zboží se na celkovém zahraničním obchodu ČR podílelo v roce 2021 na straně vývozu 4,62 % a na straně dovozu 5,87 %, čímž došlo meziročně k relativnímu snížení. Pasivní

19 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

20 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

21 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

bilance českého AZO se v roce 2021 v důsledku výraznějšího nárůstu dovozu než vývozu opět meziročně zhoršila, a to o 6,1 mld. Kč na 42,3 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,2 p. b. na 84,3 %.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2020	2021
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,13	2,15
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,79	1,80
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,16	2,08
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	1,00	0,91
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,83	4,62
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,33	5,87
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	24,0	n.a.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	20,7	n.a.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,35	2,34
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,99	1,98
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,52	2,49
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	78,00	78,89
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	3,84	3,58
- MZe (kap. 329)	3,68	3,36
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,19	1,05

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2020 semidefinitivní údaj, rok 2021 předběžný údaj.

3) Údaj na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ. Rok 2020 není v době zpracování zveřejněný.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby zveřejňuje ČSÚ se zpožděním; dostupné údaje za rok 2020 (tab. T1.1/02) ukazují na mírné zvýšení uvedeného podílu proti roku 2019 o 1,8 p. b. při současném zvýšení podílu výdajů na samotné potraviny a nealko nápoje o 1,5 p. b.; podíl vydání spotřebitelů za potraviny a nápoje činí 20,7 % jejich příjmů.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2021 proti roku 2020 podle údajů ČSÚ²² velmi mírně snížil o 0,2 % a činil 93,2 tisíc zaměstnanců. Podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců se ovšem výrazně nezměnil a činil 2,34 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 78,7 tisíce, jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců činí 1,98 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2021 dosáhla 79 % průměru mezd v ČR. Meziroční růst

22 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 4,3 %, zatímco růst nominální mzdy NH byl 6,3 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2021 snížil o 0,26 p. b. na 3,58 % v důsledku dalšího navýšení celkových veřejných výdajů státního rozpočtu. Celkové výdaje státního rozpočtu se v důsledku zavádění opatření související s epidemií COVID-19 již v roce 2020 zvýšily, v roce 2021 došlo k dalšímu meziročnímu zvýšení o 3,5 %. Výdaje státu do odvětví zemědělství se v 2021 ve srovnání s rokem 2020 snížily o 5 % a představovaly v souhrnu 64,1 mld. Kč.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2020 do září 2021

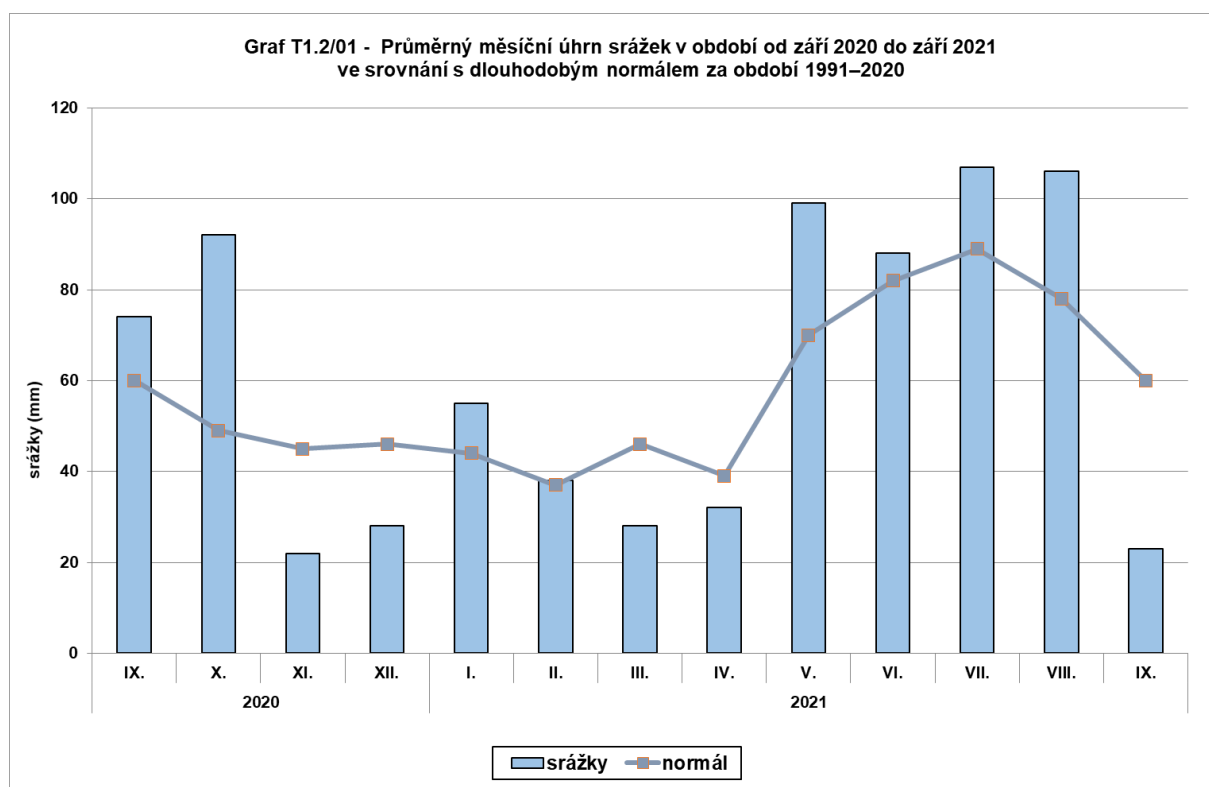
Srážkové úhrny v září a říjnu 2020 byly na území ČR vyšší než normál. Průměrný měsíční úhrn srážek na našem území v září činil 123 % a v říjnu 188 % normálu. Září bylo hodnoceno ještě jako srážkově normální, říjen byl silně nadnormální. Následoval velmi suchý listopad, kdy spadlo pouze 49 % normálu srážek. V září a říjnu byly srážky rozloženy na našem území velmi nerovnoměrně, podstatně vyšší srážkové úhrny byly zaznamenány na východě našeho území. V říjnu spadlo nejvíce srážek v krajích Zlínský a Moravskoslezský (305 % a 272 % normálu). Významná byla především srážková epizoda z 10. – 14. 10., která vedla k povodňovým situacím na našem území. Nejvyšší úhrny srážek byly zaznamenány 13. 10.

V prosinci srážek bylo také poměrně málo, měsíční úhrn srážek na území ČR (28 mm) činil 61 % normálu. Méně srážek spadlo opět v Čechách (24 mm, 50 % normálu) než na Moravě a Slezsku (36 mm, 84 % normálu). Většina srážkového úhrnu za prosinec spadla v poslední dekádě měsíce. Srážky se vyskytovaly především ve formě deště, ve dnech 25. a 28. 12. i ve formě sněhu především ve výše položených oblastech. V lednu spadlo na území ČR v průměru 55 mm srážek, což představuje 125 % normálu. Srážky se poměrně často vyskytovaly ve formě sněhu, a to i v nižších polohách. V únoru průměrný měsíční úhrn srážek na území ČR (38 mm) činil 103 % normálu. Na srážky bohatá byla především první dekáda měsíce. Sněhové srážky byly zaznamenány zejména mezi 5. – 15. 2. často i v nižších polohách.

Ve měsících březen a duben byly průměrné úhrny srážek na našem území nižší než normál, tyto měsíce však byly hodnoceny jako srážkově normální. Průměrný měsíční úhrn srážek na území ČR v březnu byl 28 mm (61 % normálu) a v dubnu 32 mm (82 % normálu). Květen byl naopak na srážky bohatý, s průměrným úhrnem srážek 99 mm (141 % normálu) byl hodnocen jako srážkově nadnormální. V březnu a dubnu se na našem území ještě vyskytovaly srážky sněhové, a to především během chladných epizod v druhé dekádě března a první polovině dubna.

V letních měsících byly průměrné úhrny srážek na území ČR vyšší než normál. Červen (88 mm, 107 % normálu) a červenec (107 mm, 120 % normálu) byly srážkově normální, srpen

s průměrným úhrnem 106 mm (136 % normálu) byl srážkově nadnormální. V červnu a červenci bylo prostorové rozložení srážek nerovnoměrné. V červnu se srážky vyskytovaly především v poslední dekádě měsíce a byly často spojeny s bouřkovou činností. V srpnu byly ve všech krajích srážkové úhrny výrazně vyšší než normál. Nejvíce srážek za srpen ve srovnání s normálem spadlo v kraji Zlínském (217 % normálu) a Moravskoslezském (201 % normálu). Vydatné srážky se na velké části našeho území vyskytovaly především v první a poslední dekádě měsíce. Denní úhrny srážek vyšší než 100 mm byly zaznamenány 23. 8. na stanici Luční bouda (112,5 mm) a 31. 8. na několika stanicích v okrese Frýdek-Místek a Vsetín, nejvíce na stanici Lysá Hora (128,2 mm).

Pramen: ČHMÚ

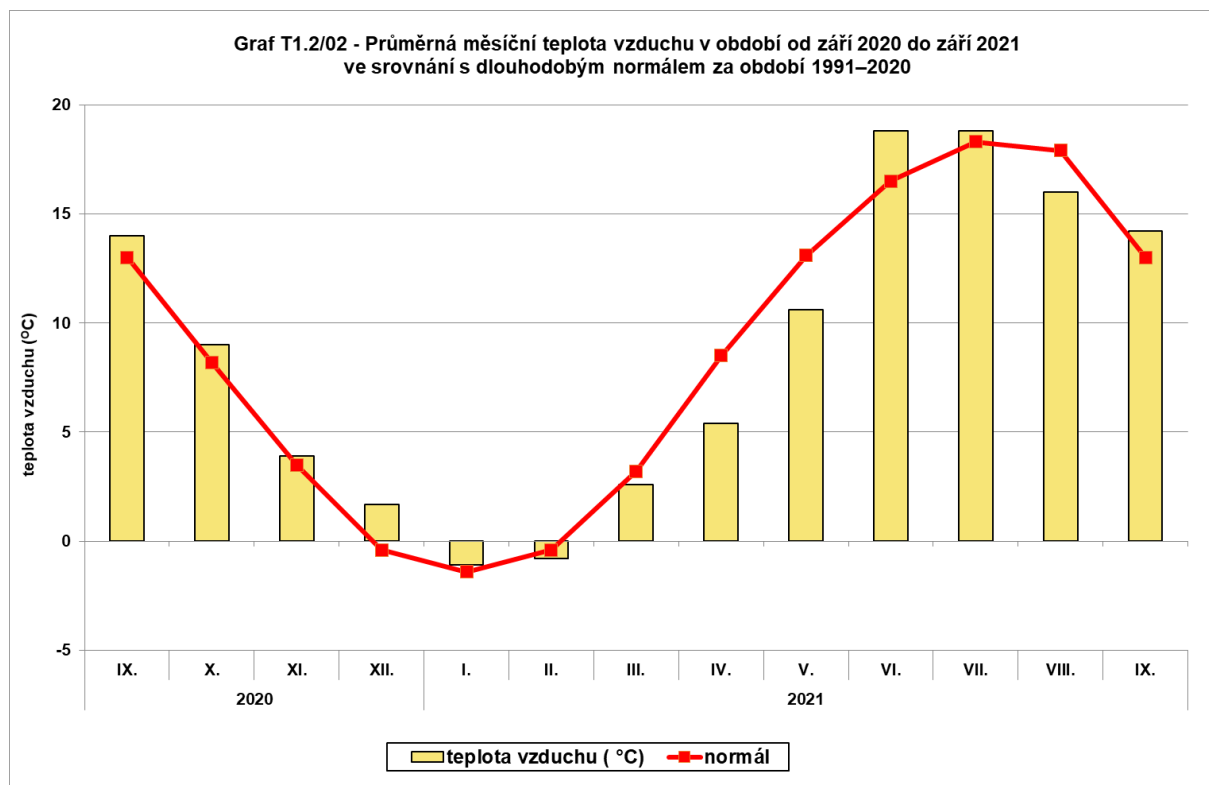
Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2020 do září 2021

Podzimní měsíce roku 2020 měly kladnou odchylku průměrné teploty vzduchu od normálu, byly však hodnoceny jako teplotně normální. Odchylka průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR od normálu v září byla +1,0 °C, v říjnu +0,8 °C a v listopadu +0,4 °C. Během těchto měsíců se střídala teplejší a chladnější období. Denní minima teploty vzduchu klesla pod 0 °C na téměř celém území ČR dne 6. 11., poté až v poslední listopadové dekádě.

Zima 2020/2021 byla na území ČR jako celek teplotně normální. Prosinec byl v roce 2020 s odchylkou průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR od normálu +2,1 °C. Leden a únor 2021 byly teplotně normální s odchylkou průměrné teploty +0,3 °C a -0,4 °C. V prosinci se průměrná denní teplota vzduchu na území ČR většinou pohybovala nad hodnotou normálu.

Během ledna a února se střídala teplá a chladná období. Výrazně chladná období nastala ve dnech 15. – 18. 1. a 7. – 15. 2., kdy na většině území ČR teplota vzduchu přetrvávala pod bodem mrazu po celý den. Ve dnech 10. – 15. 2. denní minima teploty vzduchu dosáhla -10 °C a méně na většině stanic sítě ČHMÚ. Druhá polovina února již byla relativně teplá. Nejtepleji za zimní sezonu bylo ve dnech 23. – 25. 2., kdy denní maxima teploty vzduchu šplhala i na 20 °C nebo více.

Pramen: ČHMÚ
Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Jaro bylo velmi chladné, průměrná teplota vzduchu na území ČR ($6,2\text{ °C}$) byla o $2,1\text{ °C}$ nižší než normál. Po teplotně normálním březnu (odchylka průměrné teploty od normálu $-0,6\text{ °C}$) následoval velmi chladný duben (odchylka $-3,1\text{ °C}$) a květen (odchylka $-2,5\text{ °C}$). V březnu se střídala teplejší a chladnější období v porovnání s normálem, během dubna a května se průměrná denní teplota vzduchu pohybovala většinou pod hodnotami normálu. Během března a v první polovině dubna byla často zaznamenána denní minima teploty vzduchu pod bodem mrazu na téměř celém území ČR. Mrazový den (den s minimální teplotou vzduchu nižší než 0 °C) byl na více než 100 stanicích sítě ČHMÚ zaznamenán ještě začátkem května, a to 4. a 8. 5. Výrazněji nad hodnoty normálu teplota stoupla pouze na dvě krátká období 29. 3. – 1. 4. a 9. – 12. 5.

Léto bylo teplotně normální. Červen byl na území ČR teplotně nadnormální (odchylka průměrné teploty od normálu $+2,3\text{ °C}$), červenec byl normální (odchylka $+0,5\text{ °C}$) a srpen naopak podnormální (odchylka $-1,9\text{ °C}$). V červnu se teplota většinou pohybovala nad hodnotami normálu. Nejteplejší bylo období 16. – 21. 6., kdy byly odchylky průměrné denní

teploty na území ČR od normálu vyšší než 5 °C. V těchto dnech denní maxima teploty vzduchu na našem území často překračovala hodnotu 30 °C. V červenci průměrná denní teplota na území ČR kolísala kolem hodnot normálu, v průběhu srpna byla většinou pod hodnotou normálu. V druhé polovině srpna denní maxima teploty vzduchu na našem území většinou nedosahovala ani letních 25 °C.

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočít evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor. Pro české zemědělství je důležitá i dostupnost pracovních sil a možnost nákupu či pachtu zemědělské půdy.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2021 proti předcházejícímu roku vzrostl na úroveň 105,9 %. Výraznější vzestup vykázaly ceny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků a dále energií a maziv.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání vzrostly v roce 2021 na 106,9 % úrovně roku 2020 (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2021 na 100,8 % úrovně předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu včetně příspěvků na sociální zabezpečení poměřovaná k HDP, představovala 36,1 % a byla tak nižší než průměr EU 28 s hodnotou 40,1 %²³.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

V roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 došlo dle údajů GFŘ v rámci rezortu zemědělství k téměř dvojnásobnému zvýšení předpisu daně z příjmu právnických osob, a ke zvýšení daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Celkově se předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství meziročně zvýšil o 93,9 %. Předpis daně z nemovitostí se v roce 2021 meziročně v rezortu zemědělství zvýšil

23 Údaj za rok 2019 dle zprávy Evropské komise *Taxation Trends in the European Union 2021*.

o 1,6 %. U daně z přidané hodnoty došlo v roce 2021 ke snížení nadměrného odpočtu (vratky daně) o 15,8 % oproti roku 2020.

Vykázaný objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“ se v roce 2021 proti roku 2020 zvýšil o 4,7 %.

Ekonomiku zemědělských podniků ovlivňují specifické daňové úlevy, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, jedná se především o:

- možnost vrácení daně z minerálních olejů spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese podle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě, je-li poplatníkem daně osoba provozující zemědělskou výrobu, podle § 6, odst. 5 zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky) podle § 31, odst. 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Dlouhodobý význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem FAME, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2021 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 1,5 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly střednědobé úvěry. Při míře inflace na úrovni 3,8 % v roce 2021 se průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům zvýšila na 4,43 %. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2021 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků na snížení úrokového zatížení úročených úvěrů a také přímo poskytováním úvěrů na pořízení investičního majetku (podrobněji kap. 6.4 a kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou významnými nástroji vedle přímých plateb, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření, i zemědělské pojištění a dotace na zmírnění škod. V roce 2021 zasáhlo dva kraje v ČR tornádo, a tak byly zavedeny a administrovány dotace na zmírnění škod způsobených přírodními pohromami v rostlinné a živočišné výrobě a potravinářství na území Jihomoravského a Ústeckého kraje.

Podpora pojištění plodin a hospodářských zvířat poskytovaná PGRLF se v roce 2021 meziročně zvýšila, i přes snížení sazby podpory u speciálních plodin na 62 % z uhrazeného pojistného, a představovala 658 miliónů Kč (podrobněji kap. 6.4).

Mimořádná podpora pro zmírnění dopadů spojených s onemocněním COVID-19

Zemědělské a potravinářské podniky byly také stejně jako v roce 2020 i v průběhu roku 2021 nepříznivě ovlivněny negativními dopady pandemie COVID-19, a to v podobě výpadku zejména zahraničních pracovních sil, zvýšených výdajů na ošetřovné, zvýšených nákladů spojených s preventivními opatřeními a snížením příjmů. Pro zmírnění těchto negativních dopadů bylo zavedeno několik opatření, které byly zajišťovány buď prostřednictvím rezortu nebo ostatních ministerstev. MZe vyhlásilo druhou výzvu dotačního programu AGRICOVID potravinářství na podporu podnikatelských subjektů působící v oblasti výroby potravin dodávající produkty provozovatelům stravovacích služeb, aby zmírnilo negativní ekonomické dopady opatření, která musely přijmout kvůli koronaviru (podrobněji o národních podporách – viz kap. 2).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství stále jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze předpokládat, že v roce 2021 podíl propachtované půdy představoval zhruba 73 %²⁴. Ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2021 dále rostly²⁵. Průměrná výše pachtovného v roce 2021 dosáhla úrovně zhruba 3 365 Kč²⁶ za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku, osobě pachtýře a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti rezortu Ministerstva zemědělství. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v rezortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

24 Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních šetření v zemědělství v roce 2013, 2016 a 2020 a trendu zvyšování podílu vlastní půdy.

25 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farma.cz z ledna 2022 v roce 2021 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2020 o 15,7 % na úroveň 29,4 Kč/m². Šetření ÚZEI z vybraných kupních smluv z prvního pololetí 2021 v pěti okresech vykazovalo ve srovnání s těmito údaji cenu půdy ve výši 30,1 Kč/m² – více kap. 7.2.

26 Odborný odhad ÚZEI, poslední dostupný údaj.

Předmět činnosti komise, její složení, postup vyřizování podnětů a jednací řád komise jsou upraveny Statutem a jednacím řádem Antibyrokratické komise Ministerstva zemědělství v novelizovaném znění ze dne 30. 7. 2019, který je k dispozici na http://eagri.cz/public/web/file/163750/Statut_a_jednaci_rad_ABK_MZe_akt.19.8.2019.pdf.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2021 sešla celkem na 6 jednáních. Hodnocení dosažených výsledků v roce 2021 je zveřejněno na <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/antibyrokraticka-komise/>.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 a v roce 2021

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020, prodloužený o roky 2021 a 2022 tzv. přechodného období²⁷, navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 (2) byl schválen vládou dne 9. 7. 2014, aktuálně v platné verzi 10.2 schválené 28. 6. 2021. Kofinancování z národních zdrojů bylo usnesením vlády ČR ze dne 20. srpna 2015 č. 681 stanoveno na 35 %. Nařízením EP a Rady (EU) č. 2020/2220 byl dále navýšen rozpočet o finanční prostředky přechodného období 2021–2022 a nástroje EURI.

Celková výše rozpočtu pro PRV 2014–2022 tak činí 3 067,89 mil. € evropského financování (z toho 2 882,39 mil. € podíl EAFRD a 185,49 mil. € nástroj EURI) a 1 683,99 mil. € z národního kofinancování. To odpovídá cca 4 751,88 mil. € celkových veřejných prostředků využitelných pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví. Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2022 (tab. T2.1/01) byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

27 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2020			2021 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	9,1	4,6	4,5	1,8	0,9	0,9
1.1 Podpora odborného vzdělávání a získávání dovedností	3,8	1,9	1,9	1,7	0,8	0,8
1.1.1 Vzdělávací akce	3,8	1,9	1,9	1,7	0,8	0,8
1.2 Podpora demonstračních činností a informačních akcí	5,4	2,7	2,7	0,2	0,1	0,1
1.2.1 Informační akce	5,4	2,7	2,7	0,2	0,1	0,1
Opatření 4 Investice do hmotného majetku	3 431,8	1 733,1	1 698,7	2 277,6	1 225,5	1 052,1
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	1 782,2	900,0	882,2	1 399,3	776,8	622,5
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	1 782,2	900,0	882,2	1 399,3	776,8	622,5
4.2 Podpora na investice do zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů	504,3	254,7	249,6	441,2	228,0	213,2
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	504,3	254,7	249,6	441,2	228,0	213,2
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví	1 145,3	578,4	566,9	437,2	220,8	216,4
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁴⁾	955,2	482,4	472,8	373,1	188,4	184,7
4.3.2 Lesnická infrastruktura	190,1	96,0	94,1	64,0	32,3	31,7
Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	449,5	227,0	222,5	574,0	289,9	284,1
6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	137,8	69,6	68,2	221,9	112,1	109,8
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	137,8	69,6	68,2	221,9	112,1	109,8
6.4 Podpora na investice do založení nebo rozvoje nezemědělských činností	311,7	157,4	154,3	352,1	177,8	174,3
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	218,8	110,5	108,3	281,9	142,3	139,5
6.4.2 Podpora agroturistiky	90,2	45,5	44,6	70,2	35,5	34,7
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	2,7	1,4	1,4	0,0	0,0	0,0
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	377,3	188,5	188,8	420,4	212,7	207,7
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	8,0	2,0	6,0	4,3	1,1	3,3
8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů	8,0	2,0	6,0	4,3	1,1	3,3
8.3 Podpora na předcházení poškozování lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi.	24,8	12,5	12,3	5,7	2,9	2,8
8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích	24,8	12,5	12,3	5,7	2,9	2,8
8.4 Podpora obnovy poškozených lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	44,4	22,4	22,0	83,4	43,6	39,7
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	36,2	18,3	17,9	79,1	41,5	37,7
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	8,2	4,1	4,0	4,2	2,1	2,1
8.5 Podpora investic ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	117,8	59,5	58,3	140,6	71,0	69,6
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	23,7	12,0	11,7	22,7	11,5	11,3
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	26,4	13,3	13,1	25,6	12,9	12,7
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	67,7	34,2	33,5	92,3	46,6	45,7
8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	182,3	92,0	90,2	186,3	94,1	92,2
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	152,1	76,8	75,3	181,3	91,6	89,8
8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven	30,2	15,2	14,9	5,0	2,5	2,5
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření^{5), 6), 7)}	3 223,1	805,5	2 417,6	3 128,4	782,1	2 346,3
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	3 223,1	805,5	2 417,6	3 128,4	782,1	2 346,3
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	97,2	24,3	22,9	89,8	22,4	67,4
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	192,5	48,1	144,4	175,5	43,9	131,6
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny a jahodníku	80,1	20,0	60,1	78,2	19,6	58,6
10.1.4 Ošetřování travních porostů	2 657,7	664,4	1 993,3	2 560,0	640,0	1 920,0
10.1.5 Zatravnění orné půdy, resp. údržba zatravněných dílů půdních bloků	127,1	31,8	95,3	134,2	33,5	100,7
10.1.6 Biopásy	59,5	14,9	44,6	82,0	20,5	61,5
10.1.7 Ochrana čejky chocholaté	8,0	2,0	6,0	7,6	1,9	5,7
10.1.8 Dráhy soustředěného odtoku	1,0	0,0	1,0	1,1	0,3	0,8
Opatření 11 Ekologické zemědělství^{5), 6), 7)}	1 440,1	360,0	1 080,1	1 389,3	347,3	1 042,0
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	177,6	44,4	133,2	96,3	24,1	72,2
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	177,6	44,4	133,2	96,3	24,1	72,2
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	1 262,5	315,6	946,9	805,9	201,5	604,4
11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství	1 262,5	315,6	946,9	805,9	201,5	604,4

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)} - pokračování

Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě^{5), 6)}	14,9	3,7	11,2	31,7	7,9	23,8
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	14,9	3,7	11,2	31,7	7,9	23,8
12.1.2 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	14,9	3,7	11,2	31,7	7,9	23,8
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA - ANC)^{5), 6)}	4 983,1	1 245,8	3 737,3	4 771,5	1 192,9	3 578,6
13.1 Kompenzace v horských oblastech (LFA-H)	2 200,4	550,1	1 650,3	2 081,1	520,3	1 560,8
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (LFA-H)	2 200,4	550,1	1 650,3	2 081,1	520,3	1 560,8
13.2 kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	2 494,1	623,5	1 870,6	2 405,2	601,3	1 803,9
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	2 494,1	623,5	1 870,6	2 405,2	601,3	1 803,9
13.3 kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (LFA-S)	282,8	70,7	212,1	280,4	70,1	210,3
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (LFA-S)	282,8	70,7	212,1	280,4	70,1	210,3
Opatření Platby pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními	5,7	1,4	4,3	4,8	1,2	3,6
- Přechodně podporované oblast XOA	1,8	0,4	1,3	1,1	0,3	0,9
- Přechodně podporované oblast XOB	3,9	1,0	2,9	3,6	0,9	2,7
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	763,9	385,8	378,1	745,7	665,2	80,5
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	763,9	385,8	378,1	745,7	665,2	80,5
14.1.1 Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojnic	61,9	31,3	30,7	61,0	54,5	6,5
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojnic	467,3	236,0	231,3	456,5	406,9	49,7
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	99,8	50,4	49,4	98,4	86,5	11,9
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasníčky	63,6	32,1	31,5	61,8	55,4	6,5
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat - titul Zlepšení životních podmínek pro prasnice	57,3	29,0	28,4	54,4	49,6	4,8
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	13,9	7,0	6,9	13,5	12,3	1,2
Opatření 15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů	83,7	20,9	62,8	58,8	14,7	44,1
15.1 Platby za lesnicko - environmentální závazky a závazky v oblasti klimatu	74,2	18,6	55,7	51,2	12,8	38,4
15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru	74,2	18,6	55,7	51,2	12,8	38,4
15.2 Podpora na ochranu a podporu lesních genetických zdrojů	9,5	2,4	7,1	7,7	1,9	5,8
15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin	9,5	2,4	7,1	7,7	1,9	5,8
Opatření 16 Spolupráce	732,1	369,7	362,4	645,8	326,1	319,7
16.1 Podpora na zřizování a fungování operačních skupin v rámci EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti	4,3	2,2	2,1	5,9	3,0	2,9
16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP	4,3	2,2	2,1	5,9	3,0	2,9
16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií	695,5	351,2	344,3	489,1	247,0	242,1
16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií	15,7	7,9	7,8	86,3	43,6	42,7
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů	679,8	343,3	336,5	402,8	203,4	199,4
16.3 (Ostatní) spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a pro rozvoj služeb cestovního ruchu	32,3	16,3	16,0	150,6	76,1	74,6
16.3.1 Sdílení zařízení a strojů	32,3	16,3	16,0	150,6	76,1	74,6
16.4 Podpora horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky dodavatelského řetězce k vytvoření a rozvoji krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů a propagačních činností v místním kontextu, které souvisí s rozvojem krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1
16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1
Opatření 19 Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD - komunitně vedený místní rozvoj)	775,9	279,3	496,6	712,2	256,4	455,8
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	772,3	278,0	494,2	709,1	255,3	453,9
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	3,7	1,3	2,4	3,0	1,1	1,9
Opatření 20 Technická pomoc	34,2	17,3	16,9	69,7	35,2	34,5
20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV)	29,1	14,7	14,4	59,3	30,0	29,4
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	5,1	2,6	2,5	10,3	5,2	5,1
Celkem PRV 2014–2020	16 318,7	5 641,2	10 677,5	14 826,9	5 356,8	9 470,1

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2021, resp. předpoklad k 30. 6. 2022.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014–2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

4) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

5) Předmět podpor a výše plateb v Opatřeních LFA, AEKO, EZ, Natura 2000 viz příl. tab. 2.1./01.

6) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2020 byla 26,444 Kč/€. (zdroj: ČNB)

7) Včetně navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření a ekologického zemědělství v roce 2021.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Hlaváčková, S. Svobodová (ÚZEI)

V roce 2020 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno celkem 16,3 mld. Kč, z čehož na tzv. plošná opatření, resp. provozní podpory (AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC) bylo vyplaceno 9,7 mld Kč a na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku,

Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) 6,7 mld Kč. V roce 2021²⁸ bylo na provozní podpory vyplaceno 9,3 mld. Kč a na tzv. investiční opatření bylo vyplaceno 5,5 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2021 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 14,8 mld. Kč.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

V roce 2021 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2020 a 2021 je uveden v tab. T2.1/02. Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03²⁹.

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)¹⁾²⁾

Opatření	2020			2021 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I						
Předčasné ukončení zemědělské činnosti (pro zemědělce staršího 55 let)	47,1	23,8	23,3	34,7	17,5	17,2
Celkem PRV - osa I	47,1	23,8	23,3	34,7	17,5	17,2
Osa II²⁾						
Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Zalesňování zemědělské půdy	18,1	4,5	13,6	9,7	2,4	7,3
Platby v rámci Natura 2000 v lesích	8,0	2,0	6,0	3,3	0,8	2,5
Lesnicko-environmentální platby	17,6	4,4	13,2	9,3	2,3	7,0
Celkem PRV - osa II	43,7	10,9	32,8	22,4	5,5	16,9
Osa III						
Podpora cestovního ruchu (v obcích do 2 000 obyvatel; min. výdaje 50 tis. Kč)	5,5	2,8	2,7	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV - osa III	5,5	2,8	2,7	0,0	0,0	0,0
Celkem PRV	96,3	37,5	58,8	57,1	23,0	34,1

p = údaje poskytnuty k 31. 12. 2021, resp. předpoklad k 30. 6. 2022

1) Jde o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007–2013, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

2) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/02.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Hlaváčková, S. Svobodová (ÚZEI)

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2)} hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč)

Opatření	2020			2021 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	15,4	7,8	7,6	5,7	2,9	2,8
Lesnictví	8,5	2,1	6,4	8,8	2,2	6,6
Celkem HRDP	23,9	9,9	14,0	14,5	5,1	9,4

p = předpoklad k 30. 6. 2022

1) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

2) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Hlaváčková, S. Svobodová (ÚZEI)

- 28 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.
- 29 Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2021 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2021 vynaloženo celkem 14,9 mld. Kč.

2.1.2 Operační program Rybářství

OP Rybářství 2014–2020 může čerpat přidělené finanční prostředky do roku 2023. Poslední příjem žádostí proběhne v dubnu 2022. OP Rybářství 2014–2020 slouží k čerpání podpory z Evropského námořního a rybářského fondu a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013.

Program podporuje cíle Společné rybářské politiky a vytvořen byl v souladu s Víceletým národním strategickým plánem pro akvakulturu. OP Rybářství 2014–2020 se zaměřuje na tradiční a osvědčené formy akvakultury, na podporu zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb, na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků a na diverzifikaci akvakultury. Využívají se k tomu nástroje jako je například retence vody, péče o krajinu, rybářská turistika apod. Obecně se program snaží zlepšit udržitelnost a konkurenceschopnost akvakultury.

Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je navýšení o 1,35 mil. €, než bylo vyčleněno pro předchozí období 2007–2013.

V roce 2021 byly v rámci programu realizovány výzvy 19. a 20. Nově byly v rámci 20. výzvy podporovány opatření 2.6. Opatření pro posílení konkurenceschopnosti podniků akvakultury a opatření 5.3.a. Opatření pro posílení konkurenceschopnosti podniků akvakultury a zpracovatelů ryb. Tato nová opatření mají za cíl částečně dorovnat ztráty za přerušení nebo snížení prodeje způsobené pandemickou krizí. Nadále byly realizovány kontinuální výzvy ostatních opatření.

V roce 2021 bylo žadatelům vyplaceno celkem 210,77 mil. Kč, což představuje navýšení o 65,2 % oproti roku 2020. Největší podíl vyplacené sumy (72,9 %) připadá jako obvykle na prioritu 2, a to především na podporu produktivních investic do akvakultury. Meziročně se zvýšilo čerpání této priority o 37,2 mil. Kč. K významnému navýšení (72,4 mil. Kč) oproti roku 2020 došlo u opatření 2.6 a 5.3, která souvisí s podporou při pandemické krizi.

Od roku 2016 do roku 2021 bylo v rámci OP Rybářství vyplaceno žadatelům celkem 715 mil. Kč. Rozhodující podíl (tj. 84,9 %) z této sumy byl čerpán rybářskými subjekty v rámci priority 2 (produktivní investice do akvakultury), 10 % bylo vyplaceno v rámci priority 5 (především na investice do zpracování produktů) a pouze 1,2 % bylo čerpáno na prioritu 3 (především shromažďování údajů). Zbylá suma z celkové podpory připadla na technickou pomoc (3,8 %).

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2016–2021 (mil. Kč)¹⁾

Priorita/Opatření	2020			2021			2016–2021		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	1,90	0,51	2,41	6,99	1,87	8,86	9,72	2,65	12,37
2.2 Opatření - Produktivní investice do akvakultury	79,23	26,41	105,64	65,62	21,87	87,49	323,02	107,68	430,70
2.3 Opatření - Podpora nových chovatelů	0,68	0,22	0,90	0,08	0,02	0,10	2,32	0,78	3,10
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	2,26	0,76	3,02	5,50	1,83	7,33	64,82	21,61	86,43
2.5 Opatření - Akvakultura poskytující environmentální služby	3,30	1,10	4,40	2,65	0,88	3,53	21,37	7,12	28,49
2.6 Opatření - Posílení konkurenceschopnosti podniků akvakultury	0,00	0,00	0,00	34,71	11,57	46,28	34,71	11,57	46,28
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	87,37	29,00	116,37	115,55	38,04	153,59	455,96	151,41	607,37
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	0,00	0,00	0,00	4,93	1,23	6,16	6,84	1,71	8,55
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0,00	0,00	0,00	0,29	0,03	0,32	0,29	0,03	0,32
Priorita 3 - Podpora provádění společné rybářské politiky	0,00	0,00	0,00	5,22	1,26	6,48	7,13	1,74	8,87
5.1 Opatření – Plány produkce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	0,98	0,26	1,24	5,39	1,73	7,12	10,90	3,49	14,39
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	4,34	1,45	5,79	23,90	7,97	31,87	42,90	14,30	57,20
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	5,32	1,71	7,03	29,29	9,70	38,99	53,80	17,79	71,59
Opatření technická pomoc	3,15	1,05	4,20	8,78	2,93	11,71	20,37	6,80	27,17
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	95,84	31,76	127,60	158,84	51,93	210,77	537,26	177,74	715,00

¹⁾ Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

Pramen: MZe Řídicí orgán OP Rybářství

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI)

2.1.3 Podpora agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k tématům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (dále jen „OP VVV“) na léta 2014–2020. V průběhu roku 2021 byly stále realizovány projekty financované z OP VVV. Řídicí orgán připravil Operační program Jan Amos Komenský na nové programovací období 2021 až 2027. Roli řídicího orgánu stávajícího i budoucího operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VVV byly i v roce 2021 financovány projekty podané zejména Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou v Brně, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích.

Kolem 90 % prostředků určených na podporu výzkumu v agrárním sektoru bylo také v roce 2021 směřováno univerzitám. Hlavní podíl připadl na financování výukového centra zpracování zemědělských produktů a na excelentní výzkum v oblasti adaptace lesnictví a dřevařství na globální změny na České zemědělské univerzitě. V roce 2021 pokračovaly práce na projektu výstavby pavilonu tropického zemědělství. Výše jmenované projekty tvoří více než třetinu prostředků přidělených do oblasti zemědělství v roce 2021. Mezi další podpořené projekty, významné z pohledu financování, patří zajištění výukového zázemí Mendelovy univerzity v Brně, centrum pro studium vzniku a transformací nutričně významných látek v potravním řetězci, management vody nebo výzkumné centrum pro studium patogenů z rodu *Phytophthora*. Na zemědělských vysokých školách je kromě toho financováno dalších sedm desítek projektů zaměřených na různé oblasti od lidských zdrojů až po posílení kapacit ve výzkumu a vývoji.

Většina zbývajících prostředků, konkrétně téměř 39 mil. Kč, připadá na projekty Výzkumného ústavu veterinárního lékařství a Výzkumného ústavu rostlinné výroby, které se zabývají např. udržitelnou produkcí zdravých ryb nebo rozvojem moderních metod výzkumu za účelem snížení chemizace životního prostředí a přizpůsobení zemědělství změně klimatu.

Kromě univerzit a výzkumných institucí je pak necelých deset milionů korun z celkového objemu prostředků rozděleno mezi pět desítek projektů středních škol zaměřených především na zlepšení kvality vzdělávání na zemědělských školách.

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (dále jen „OP PIK“) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti.

Z OP PIK bylo v roce 2021 dokončováno financování projektů v rámci CZ-NACE 11 „Výroba potravinářských výrobků“ a CZ NACE-11 „Výroba nápojů“. Projekty byly zaměřené zejména na energetické úspory, inovace, vývoj technologií a produktů či pořízení nových technologií, a to především v oblastech výroby pekařských a cukrářských výrobků, výroby piva, destilace, rektifikace a míchání lihovin, výroby nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví a další. Ve srovnání s rokem 2020 byly výdaje v roce 2021 nižší o 11,0 mil. Kč, tj. o 4,2 % (viz tab. T2.1/05).

T2.1/05 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)

Účel	Zdroj	Předmět podpory	2020			2021 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VVV	MŠMT	Výdaje OP VVV 2014–2020 na agrární výzkum a inovace.	929	175	754	635	121	514
Výdaje OP PIK	MPO	Výdaje OP 2014–2020 do potravinářského průmyslu	265	0	265	254	0	254
Výdaje OP Životní prostředí	EU	Výdaje OP 2014–2020, aktivita 1.3.3 - pozemkové úpravy	4	0	4	24	0	24
Národní plán obnovy	EU	Aktivita 2.6.4 - pozemkové úpravy	0	0	0	64	0	64
Celkem			1 198	175	1 023	977	121	856

p = předpoklad k 30. 6. 2022, resp. u MŠMT údaje k 15. 3. 2022

Pramen: MŠMT, MPO, SPÚ

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V říjnu 2021 byl schválen Vládou ČR nový Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost na programové období 2021–2027 (dále jen „OP TAK“). Program je strukturován do šesti priorit, z toho pět se zaměřuje na posilování výkonnosti podniků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací a jejich digitální transformaci, na rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků, rozvoj digitální infrastruktury a na posun k nízkouhlíkovému hospodářství a efektivnějšímu nakládání se zdroji. Poslední prioritou je technická pomoc pro zavádění celého programu.

Dále mohli zemědělci dočerpávat podporu z Operačního programu Životní prostředí na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Zprostředkujícím subjektem Operačního programu Životní prostředí je Státní fond životního prostředí, který pomocí krajských poboček poskytuje informace žadatelům a příjemcům podpory. Relevantní pro odvětví zemědělství byla v programovacím období 2014–2020 prioritní osa 3 „Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika“. Finanční prostředky bylo možné čerpat na budování kompostáren a dále např. na výstavbu bioplynových stanic pro zpracování bioodpadů. V rámci prioritní osy 4 „Ochrana a péče o přírodu a krajinu“ mohly být

podávány projekty posilující biodiverzitu a přirozené funkce krajiny (opatření zaměřená na ochranu proti vodní a větrné erozi, zakládání a obnovu mezí, remízků, svodných příkopů a větrolamů atd.).

Připravený Operační program Životní prostředí na léta 2021 až 2027 poběží v následujících letech programového období. Nový program bude obsahovat aplikaci zjednodušených metod vykazování. V operačním programu je věnována pozornost adaptaci na změnu klimatu, ochraně ovzduší a oběhovému hospodářství. V rámci programu budou např. vyhlášeny projekty zaměřené na prevenci vzniku dalších typů odpadů (včetně potravinového odpadu).

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Roky 2021–2022 byly v rámci SZP označeny za tzv. „přechodné období“³⁰, ve kterém jsou podmínky poskytování přímých plateb a VCS totožné s podmínkami stanovenými pro období 2015–2020.

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Během přechodného období, tj. v roce 2021, představuje jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS), obdobně jako pro období 2015–2020, nejdůležitější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a reprezentuje zhruba 55 % celkové obálky určené na přímé platby. Platba SAPS³¹ je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.3). Na rok 2021 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 464,8 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,495 Kč/€ představovalo celkovou částku 11 850 mil. Kč. Celkem o tuto platbu požádalo 30,25 tis. zemědělských subjektů na plochu 3,54 mil. ha z. p.

Ozelenění přímých plateb

Nedělitelnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Z celkové obálky určené pro PP je v rámci přechodného období vyčleněno na tuto platbu rovněž přibližně 30 %.

30 Podmínky dle nařízení EP a Rady (EU) č. 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

31 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedená v evidenci půdy LPIS.

Plnění podmínek greeningu se nevztahuje na zemědělské subjekty, které splňují hektarové výměry (méně než 10 ha standardní orné půdy, resp. 15 ha orné půdy), a/nebo jsou zaregistrovány jako osoby podnikající v systému ekologického zemědělství v souladu se zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcím nařízením Komise (ES) č. 889/2008. V roce 2021 bylo podáno celkem 30,25 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p. a celková vyhrazená částka dosáhla 6 486 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Od roku 2015 je tato platba poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby věk žadatele o platbu pro mladého zemědělce nepřevyšoval v prvním roce podání žádosti hranici 40 let. Platba je udělována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2021 o ni požádalo celkem 2,8 tis. subjektů a celková výměra žadatelů o podporu představovala 62,5 tis. ha.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2020			2021 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2020; 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013 a č. 2020/2220, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2020: 479,3 mil. EUR x 27,233 = 13 053 mil. Kč, tj. 3 644,19 Kč/ha. 2021: 464,8 mil. EUR x 25,495 = 11 850 mil. Kč, tj. 3 331,68 Kč/ha	12 368	0	12 368	11 443	0	11 443
Finanční disciplína	NK č. 1259/2014, NV č. 50/2015 Sb.	V roce 2020 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2019 uplatněna finanční disciplína.	315	0	315	0	0	0
Ozelenění - greening	2020; 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013 a č. 2020/2220, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2020: 261,8 mil. EUR; sazba 2 013,64 Kč/ha 2021: 254,4 mil. EUR; sazba 1 833,32 Kč/ha	6 880	0	6 880	6 486	0	6 486
Platba pro mladé zemědělce	2020; 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013 a č. 2020/2220, NV č. 50/2015, NV č. 566/2020	Poskytuje se žadatelům do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2020: 1,72 mil. EUR; sazba 1 822,09 Kč/ha 2021: 1,72 mil. EUR; sazba 1 665,84 Kč/ha	124	0	124	104	0	104
Přímé platby zemědělským podnikům			19 687	0	19 687	18 033	0	18 033

^p = předpoklad k 30. 6. 2022

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce.

Kompenzace finanční disciplíny

Za rok 2020 byla žadatelům vyplacena kompenzace na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno příjemcům 19 117 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková vrácená částka představovala sumu 314,9 mil. Kč (viz tab. T2.2/01).

Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Od roku 2015 jsou prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS-Voluntary Coupled Support) podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Z celkové obálky přímých plateb je na VCS vyčleněno zhruba 15 %. Podpořena jsou taková odvětví

zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby.

V České republice je tato podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. Na rok 2021 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 213 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (téměř 40 %) připadl opět sektoru krav s TPM.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS, mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2020			2021 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci LPS v období minimálně 1. 1. – 7. 7. daného kal. roku, vazba na přežvykavce. 2020: 17,5 mil. €; sazba 2 147,15 Kč/ha 2021: 17,0 mil. €; sazba 1 858,56 Kč/ha	459	0	459	432	0	432
Podpora na produkci konzumních brambor	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPS. 2020: 1,9 mil. €; sazba 4 510,06 Kč/ha 2021: 1,8 mil. €; sazba 4 470,96 Kč/ha	49	0	49	46	0	46
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru o. p., na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu. 2020: 3,1 mil. €; sazba 15 310,76 Kč/ha 2021: 3,1 mil. €; sazba 14 198,88 Kč/ha	83	0	83	79	0	79
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysázeného po roce 1995 v evidenci v LPS a v registru ÚKZUZ. 2020: 2,7 mil. €; sazba 12 534,51 Kč/ha 2021: 2,6 mil. €; sazba 11 380,63 Kč/ha	70	0	70	66	0	66
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysázeného po roce 1995 v evidenci v LPS a registru ÚKZUZ. 2020: 1,1 mil. €; sazba 8 571,26 Kč/ha 2021: 1,0 mil. €; sazba 7 975,42 Kč/ha	27	0	27	26	0	26
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestů 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPS. 2020: 3,2 mil. €; sazba 11 311,63 Kč/ha 2021: 3,1 mil. €; sazba 9 880,78 Kč/ha	84	0	84	79	0	79
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPS. 2020: 0,5 mil. €; sazba 3 958,72 Kč/ha 2021: 0,5 mil. €; sazba 3 230,45 Kč/ha	13	0	13	13	0	13
Podpora na produkci cukrové řepy	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPS. 2020: 16,7 mil. €; sazba 7 712,13 Kč/ha 2021: 16,4 mil. €; sazba 6 807,24 Kč/ha	445	0	445	412	0	412
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby. 2020: 52,8 mil. €; sazba 4 012,38 Kč/VDJ 2021: 51,0 mil. €; sazba 3 659,99 Kč/VDJ	1 384	0	1 384	1 279	0	1 279
Podpora na chov telete masného typu	2020, 2021: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku, který předcházel podání žádosti, do 31. března příslušného kalendářního roku. 2020: 25,5 mil. €; sazba 8 852,41 Kč/VDJ 2021: 24,6 mil. €; sazba 7 979,53 Kč/VDJ	667	0	667	628	0	628
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasené bahnice, popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2020: 3,0 mil. €; sazba 4 471,70 Kč/VDJ 2021: 2,9 mil. €; sazba 4 204,17 Kč/VDJ	74	0	74	73	0	73
Podpora na produkci chmele	2020, 2021: Nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, č. 1306/2013, a č. 2020/2220, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na z. p., která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele. 2020: 3,1 mil. €; sazba 16 822,67 Kč/ha 2021: 3,1 mil. €; sazba 15 273,41 Kč/ha	84	0	84	79	0	79
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 438	0	3 438	3 213	0	3 213

p = předpoklad k 30. 6. 2022

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Také v roce 2021 mohou zemědělské subjekty hospodařící v České republice na základě čl. 37 nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a nařízení EP a Rady č. 2020/2220 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Výplata PVP pokračuje i v průběhu přechodného období (roky 2021 a 2022), a to za stejných podmínek jako v roce 2020. Tyto podpory jsou pokračováním národních doplňkových plateb (top-up) a jsou vypláceny výhradně z národních zdrojů. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace na následující komodity: chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. Platby na chmel, škrobové brambory a přežvýkavce jsou vypláceny na základě historických údajů. Pro rok 2021 byla na PVP vyčleněna z národních zdrojů celková suma 552,8 mil. Kč, z toho 77 % bylo určeno na zemědělskou půdu.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2019			2020 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2020, 2021: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2020: sazba 118,04 Kč/ha na plochu zemědělské půdy. 2021: sazba 120,51 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	415	415	0	426	426	0
Podpora chmele	2020, 2021: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007. 2020: sazba 3 187,00 Kč/ha. 2021: sazba 3 255,10 Kč/ha.	18	18	0	18	18	0
Podpora chovu přežvýkavců	2020, 2021: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona. 2020: sazba 64,24 Kč/VDJ. 2021: sazba 65,83 Kč/VDJ.	62	62	0	63	63	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2020, 2021: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená žadatel, který chová krávy BTPM alespoň od 15. 6. do 15. 8. příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2020: sazba 72,40 Kč/VDJ. 2021: sazba 74,01 Kč/VDJ.	16	16	0	17	17	0
Podpora chovu ovcí a koz	2020, 2021: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená žadatel, který chová ovce nebo kozy alespoň od 15. 6. do 15. 8. příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2020: sazba 41,03 Kč/VDJ. 2021: sazba 45,77 Kč/VDJ.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2020, 2021: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok. 2020: hospodářský rok 2019/2020, sazba 1 020,40 Kč/t. 2021: hospodářský rok 2020/2021, sazba 1 091,78 Kč/t.	26	26	0	28	28	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			538	538	0	553	553	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			23 663	538	23 125	21 798	553	21 245

p = předpoklad k 30. 6. 2022

Pramen: podklady Mze, SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (UZEI)

2.2.3 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Poskytování podpor na plochu v systému přímých plateb, některých podpor Programu rozvoje venkova a SOT s vínem v plné výši je „podmíněno“ plněním podmínek standardů pro udržování půdy v dobrém zemědělském a environmentálním stavu (DZES) a dodržováním povinných požadavků na hospodaření (PPH).

Cílem požadavků podmíněnosti je zachování či zlepšení stavu životního prostředí a klimatu, omezení negativního působení některých zemědělských činností, zabezpečení kvality potravin, zdraví lidí, zvířat a rostlin a zajištění dobrých životních podmínek zvířat.

V roce 2021 u těchto požadavků došlo k úpravě a rozšíření požadavků standardů DZES 3a a 3c pro ochranu povrchových a podzemních vod a životního prostředí. Nově je hodnoceno

předložení aktuálních schválených havarijních plánů dle § 39 zákona o vodách a také je zahrnuta kontrola skladovacích prostor pro skladování použitých obalů.

Nová podmínka v rámci standardů DZES 7 zavedená v předchozím roce na omezení souvislých ploch jedné zemědělské plodiny na méně než 30 ha, jejímž cílem je zvýšení biodiverzity i omezení eroze, byla rozšířena na DPB s kulturou standardní orná půda i mimo erozně ohrožené plochy. Dále dle novely nařízení vlády č. 48/2017 Sb. došlo ke změně číselného označení tohoto DZES a byl zahrnut do podmínek standardu DZES 5 – Omezování eroze pod novým označením DZES 5g. Tato úprava nabyla účinnosti dne 1. 6. 2021.

Provádění kontrol podmíněnosti v roce 2021

V roce 2021 plnění požadavků kontroly podmíněnosti ověřovalo 6 kontrolních orgánů: SZIF, ČIŽP, ÚKZÚZ, ČPI, SVS a SZPI podle své gesce. Přehled gescí ke kontrolám požadavků podmíněnosti jednotlivých kontrolních organizací je uveden v tabulce T2.2/06 - Přehled kontrolních organizací v roce 2021.

Ke kontrolám podmíněnosti bylo v tomto roce celkem vybráno 7,27 % z celkového počtu žadatelů, kteří v roce 2021 požádali o přímé platby, některé podpory Programu rozvoje venkova nebo platby společné organizace trhu s vínem. Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy tak bylo ověřeno celkem u 2 267 žadatelů z počtu 31 212 žadatelů zařazených do výběru pro splnění minimální míry kontrol. Z důvodu pandemické situace COVID-19 bylo na základě nařízení Evropské komise také v tomto roce opakovaně umožněno snížit počet kontrol nebo nahradit návštěvy v terénu a kontroly na místě využitím vzdáleného přístupu k datům nebo využití jiných dokladů.

Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 4 234 kontrolách na místě. V rámci kontrol na místě bylo zjištěno porušení ve 267 případech, to znamená, že ve 93,7 % kontrolovaných případech nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti.

Ve 4 případech však nebylo možné posoudit plnění požadavků podmíněnosti z důvodu nesoučinnosti žadatelů, a proto bylo nutné kontrolu hodnotit jako zmařenou. Na základě ustanovení článku 59 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1306/2013 pak byla žadatelům žádost o podporu nebo o platbu zcela zamítnuta. Jednalo se o 2 případy, kdy nebylo možné kontrolním orgánem ověřit požadavky evidence a označování skotu (PPH 7), v 1 případě se jednalo o nemožnost ověření požadavků evidence a označování ovcí a koz (PPH 8) a o 1 případ zmaření kontroly požadavků na uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (PPH 10).

Ověření podmínky standardu DZES 5g na omezení plochy jedné plodiny na méně než 30 ha probíhalo také prostřednictvím administrativních (softwarových) kontrol. Na základě těchto kontrol bylo zjištěno 191 případů nedodržení podmínky. Nejčastějšími důvody nedodržení omezení plochy 1 plodiny na méně než 30 ha zjištěné administrativními kontrolami byly:

- na DPB o rozloze větší než 33 ha je pěstována jedna **plodina bez oddělení**;
- pěstovaná plodina je rozdělena **ochranným pásem** (s dostatečnou šíří nad 22 m), který je **osetý plodinou nerelevantní pro ochranný pás**;
- **šířka** ochranného pásu, rozdělující hlavní plodinu, **nedosahuje šíře 22 m**;
- 2 plochy stejné plodiny na DPB jsou odděleny **jinou plodinou**, která však **nedosahuje šíře 110 m**;
- **vnitřní krajinný prvek o šíři nižší než 22 metrů** není doplněn ochranným pásem osetým plodinou pro ochranný pás, tak, aby součet šíře vnitřního krajinného prvku a ochranného pásu činil minimálně 22 metrů;
- v případě využití možnosti naplnit požadavek DZES 5g na DPB o velikosti nad 40 ha zařazením do AEKO nebo NAEKO do podopatření **ochrany čejky chocholaté/ podopatření biopásy, nedosahuje výměra plochy** podle § 21 odst. 5 nebo § 22 nařízení vlády č. 75/2015 Sb. nebo § 18 odst. 5 nebo § 19 nařízení vlády č. 330/2019 Sb. **minimálně 5 % výměry dílu půdního bloku**;
- **žadatel chybně zakreslil plodiny a ochranné pásy v geoprostorové deklaraci**, popřípadě chybně vyznačil zemědělskou kulturu, resp. deklarace těchto údajů v žádosti neodpovídala realitě.

Podrobnější údaje o počtech kontrol včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tab. T2.2/04-05.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2021³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)				
DZES 1 Ochranné pásy podél vod	323	323	0	
DZES 2 Zavlažování	324	324	0	
DZES 3 Ochrana vod před znečištěním	323	310	13	DZES 3a Zacházení se závadnými látkami
DZES 4 Minimální pokryv	324	324	0	
DZES 5 Eroze	324	323	1	DZES 5g Nerozdělení plochy 1 plodiny
DZES 5g Softwarová kontrola omezení rozlohy 1 plodiny ⁵⁾	203	12	191	DZES 5g Nerozdělení plochy 1 plodiny
DZES 6 Organ. složky	355	351	4	DZES 6 b Aplikace hnojiv
DZES 7 Kraj. prvky + invazivní rostliny	324	322	2	DZES 7a Zrušení, poškození krajinného prvku
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)				
1 Nitrátová směsice	119	119	0	
2 Ochrana ptáků	202	202	0	
3 Ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	117	117	0	
4 Potravinové právo	457	457	0	
5 Zákaz používání některých látek v chovech	59	59	0	
6 Označování a evidence prasat	407	406	1	PPH 6/2 Založení a vedení registru prasat v hospodářství
7 Označování a evidence skotu	619	463	154 + 2 zmařené	PPH 7/5 Termín hlášení do ÚE
8 Označování a evidence ovcí a koz	537	451	85 + 1 zmařená	PPH 8/4 Termín hlášení do ÚE
9 Pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	196	196	0	
10 Přípravky na ochranu rostlin	229	227	1 + 1 zmařená	PPH 10/4 OPVZ
11 Ochrana telat	52	51	1	PPH 11/2 Uvazování telat
12 Ochrana prasat	45	44	1	PPH 12/2 Volná podlahová plocha
13 Ochrana hospodářských zvířat	157	153	4	PPH 13/2 Kontrola zvířat, PPH 13/4 Omezování volnosti pohybu zvířat
CELKEM	4 238	3 971	267	

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 10. 5. 2022.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly na místě (KNM) může být kontrolováno více standardů DZES.

5) Softwarové kontroly nejsou zahrnuty do počtu kontrol na místě (KNM).

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: H. Šejnohová (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací za rok 2021

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet zmařených kontrol	Počet provedených kontrol ⁴⁾
ČIŽP	319	1,02%	319	0	319
ČPI	755	2,42%	1 563	3	1 560
SVS	307	0,98%	429	0	429
SZIF	324	1,04%	396	0	396
SZPI	174	0,56%	176	0	176
ÚKZÚZ ³⁾	911	1,88%	1 355	1	1 354
CELKEM	2 267¹⁾	7,27%	4 238	4	4 234

1) Počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vinem pro výběr ke kontrole 2021 - 31 212.

Každý žadatel je započten pouze jednou, ačkoli může být vybrán více kontrolními orgány.

Z důvodu pandemické situace COVID-19 bylo na základě nařízení Evropské komise umožněno snížit počet kontrol nebo nahradit kontrolní postupy.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) V procentním údaji o počtu vybraných žadatelů se nezapočítávají žadatelé vybraní pro podoblast "Dobrý zemědělský a environmentální stav - DZES 1 - ochranné pásy podél vodních toků" a "Dobrý zemědělský a environmentální stav - DZES 3 - ochrana podzemních vod".

4) Údaje k 10. 5. 2022.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: H. Šejnohová (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/06 - Přehled kontrolních organizací v roce 2021

Instituce	Kontrolovaná oblast	Téma	Požadavky a standardy
ČÍZP	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Biologická rozmanitost	PPH 2 ochrana volně žijících ptáků
			PPH 3 ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Identifikace a evidence zvířat	PPH 6, 7 a 8 označování a evidence zvířat - prasat, skotu, ovcí a koz
SZF	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	DZES 2 zavažování
		Půda a zásoby uhlíku	DZES 4 minimální pokryv půdy DZES 5 omezování eroze DZES 6 pálení a organické složky půdy
		Krajina, minimální úroveň péče	DZES 7 krajinné prvky
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo PPH 5 zákaz používání některých látek v chovech zvířat
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		Dobré životní podmínky zvířat	PPH 11 minimální požadavky pro ochranu telat PPH 12 minimální požadavky pro ochranu prasat
			PPH 13 ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
ÚKZÚZ	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	PPH 1 nitratová směrnice
			DZES 1 ochranné pásy podél vod
			DZES 3 ochrana podzemních vod
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci a tlumení některých přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)
	Přípravky na ochranu rostlin	PPH 10 přípravky na ochranu rostlin	

Pramen: MZe

Zpracoval: H. Šejnohová (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2, avšak včetně podpory včel) v období 2020–2021 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

Od roku 2015 bylo v souladu s metodikou OECD významně rozšířeno sledování národních podpor o podpory obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

V tabulce T2.3/02 jsou již druhým rokem sledovány podpory pro zemědělské podniky a podnikatele v zemědělství a pro výrobce potravin, jejichž hospodářská činnost byla zasažena přijatými vládními opatřeními na pomoc zmírnění šíření viru COVID-19 mezi obyvatelstvem. V této souvislosti je evidována i položka Vracení spotřební daně z piva. Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje na základě § 89 odst. 4, aby pivo uvolněné do meziskladu (z něhož byla odvedena již spotřební daň), mohlo být za nouzového stavu vráceno zpět do režimu podmíněného osvobození od daně za účelem přepracování nebo likvidace.

V tabulce T2.3/01 je uveden nový dotační program zaměřený na zmírnění škod způsobených přírodními pohromami v rostlinné a živočišné výrobě a potravinářství na území Jihomoravského a Ústeckého kraje v roce 2021. Český hydrometeorologický ústav vydal v červenci 2021 potvrzení o zásahu tornáda v Jihomoravském kraji a tzv. downburst v Ústeckém kraji. V místě přírodní katastrofy došlo k poničení chmelnic, vinic, ovocných sadů a také polí s rostoucí zeleninou. Zemědělcům uhynula hospodářská zvířata. Tornádo poničilo hospodářské budovy, výrobní haly, zemědělské stroje a další zemědělskou techniku. Proto Ministerstvo zemědělství ČR založilo Rámcový program pro řešení rizik a krizí v zemědělství. Kompenzace za škody byly poskytovány až do výše 100 %.

Celkový objem všech sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2021 meziročně zvýšil o 1,9 mld. Kč na 31,2 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory. Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci těchto podpor v roce 2021 stejně jako v roce 2020 nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně z minerálních olejů používaných v zemědělské prvovýrobě (2,979 mld. Kč). Uplatnění této vratky upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Od roku 2019 stát vrací zemědělcům na základě novely zákona o spotřební dani část spotřební daně z nafty odstupňovanou podle intenzity chovu hospodářských zvířat. Ve výši vratky se odráží skutečnost, zda farmář pěstuje i vinnou révu nebo citlivé plodiny, např. ovoce či zeleninu.

Novela zákona o spotřebních daních snížila od roku 2021 výše pevných částek pro vrácení spotřební daně z minerálních olejů osobám používajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu nebo pro provádění hospodaření v lese o 1 Kč/litr minerálních olejů.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních kontrolních

a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy.

Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy, zemědělské akce, výstavy, propagaci regionálních potravin a dále různé typy podpor určených včelařům.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2021, stejně jako v roce 2020, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021. Na konečné částce této skupiny podpor (k 30. 4. 2022 ve výši 4,9 mld. Kč) se výrazněji podílela podpora zaměřená na zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat v rámci dotačního titulu 20 (v roce 2021 ve výši 1 067 mil. Kč) a podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 570 mil. Kč (viz tab. 2.3/01).

Vývojově významné je zaměření podpor i na zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu. V roce 2021 byly projekty v dotačním programu 13. podpořeny částkou 227 mil. Kč (stav k 30. 4. 2022).

V roce 2021 bylo do Zásad³² přidáno pět nových dotačních programů. V oblasti živočišné výroby je do programu 8. Nákazový fond nově zařazen dotační program 8.F.d. Podpora opatření zaměřených proti šíření nákaz prasat zvýšením biologické bezpečnosti. Dotační program 17. Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revírů byl doplněn o podprogram 17.B. Podpora obnovy rybního společenstva po havárii v čistotě vody. V dotačním programu 19. Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ byly v roce 2021 zahájeny další dva programy podporující kvalitu produktů. Jedná se o dotační programy 19.B. Podpora na účast producentů a zpracovatelů drůbeže a drůbežích produktů v režimu jakosti Q CZ a 19.C. Podpora na účast producentů a zpracovatelů konzumních brambor v režimu jakosti Q CZ. Dotační programy zaměřené na zlepšení životních podmínek v chovech zvířat jsou v roce 2021 rozšířeny o nově zahájený program 20.E. Zlepšení životních podmínek v chovu vykrmovaných býků.

Na základě změny zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a změny zákona č. 256/2000 Sb. o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, přešla od roku 2020 administrativní činnost dotačních programů dle Zásad plně do SZIF. V roce 2021 vyplácelo MZe podpory prostřednictvím své platební agentury, tj. SZIF.

Podnikatelé v oblasti zemědělství a výroby potravin měli možnost získat v roce 2020 a 2021 finanční prostředky na podporu činnosti z podpůrných programů určených na zmírnění dopadů přijatých opatření proti šíření onemocnění COVID-19 (např. Antivirus A, B, C,

32 *Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021 na základě § 1, § 2, § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.*

Kompenzační bonus, Ošetřovné, AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ) v rámci programů Ministerstva financí ČR, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva průmyslu ČR a Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Opatření přijatá v reakci na pandemii COVID-19 ovlivnila negativně hospodářskou činnost jak zemědělců, tak i výrobců potravin, kteří dodávali zboží do provozoven veřejného stravování, školních jídelen a restaurací. Dne 24. listopadu 2020 zveřejnilo Ministerstvo zemědělství ČR Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací v rámci dotačního programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ. O podporu mohly žádat podnikatelské subjekty působící v oblasti výroby potravin, dodavatelé produktů stravovacích služeb, za účelem zmírnění negativních ekonomických dopadů opatření, která byla vyhlášena na území ČR. Žadatelé o pomoc z programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ prokazovali pokles tržeb, dokládali počet zaměstnanců a potvrzení o výrobě potravin.

U programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ I byl prodloužen příjem žádostí do 31. ledna 2021. O podporu mohly žádat podnikatelské subjekty působící v oblasti výroby potravin dodávající produkty provozovatelům stravovacích služeb. Podmínkou byl pokles příjmu o více než 25 % za rozhodné období, tj. od 1. března do 30. listopadu 2020 oproti srovnatelnému období roku 2019. Z programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ I byla v 1. kole vyplacena žadatelům o dotaci, tj. výrobcům potravin a zemědělským podnikatelům, částka celkem 67,5 mil. Kč. Celá dotace pro žadatele 1. kola výzvy byla vyplacena v 1. čtvrtletí roku 2021.

Program AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ II zohlednil podmínku poklesu příjmu o více než 25 % za rozhodné období od 1. 12. 2020 do 28. 2. 2021. Potravinářský nebo zemědělský podnik mohl získat podporu z dotačního programu až 200 tis. Kč na příjemce a až 20 tis. Kč na každou spolupracující osobu nebo zaměstnance. Z programu AGRICOVID POTRAVINÁŘSTVÍ II byla v 2. kole vyplacena žadatelům o dotaci, tj. výrobcům potravin a zemědělským podnikatelům, částka celkem 138,7 mil. Kč.

V roce 2021 dále potravináři a zemědělci obdrželi podpory v rámci programu Antivirus A a B a dávku Ošetřovné v době uzavření školských zařízení. Osoby samostatně výdělečně činné a společníci společností s ručením omezeným čerpali přímou podporu formou Kompenzačního bonusu ve výši uvedené v tabulce T2.3/02.

V roce 2021 také běžel program Antivirus A (kompenzace nákladů zaměstnavatelům, jejichž zaměstnancům byla nařízena karanténa nebo museli částečně či úplně omezit provoz). Maximální částka podpory činila 80 % z vyplacené mzdy (vč. odvodů). Z programu Antivirus A Plus mohl zaměstnavatel získat maximální částku podpory ve výši 100 % vyplacené náhrady mzdy a z ní provedených odvodů. Dále měli zemědělci a další podnikatelé k dispozici program Antivirus B, z nějž mohli čerpat zaměstnavatelé, kteří museli poslat své zaměstnance na překážku v práci.

V říjnu 2021 MPSV oznámilo, že režim A programu Antivirus bude prodloužen do konce roku 2021. Týká se případů, kdy je zaměstnancům nařízena karanténa. Od 1. 6. 2021 bylo možné čerpat v programu Antivirus A příspěvky v případě, že překážka vznikla zaměstnanci z důvodu nařízení karantény nebo izolace. Výše příspěvku činí 80 % z vyplacené náhrady mzdy, kterou zaměstnavatel zaměstnanci vyplatil za dobu trvání překážek v práci. Maximální výše příspěvku na jednoho zaměstnance činí 39 000 Kč.

V rámci programu Antivirus A, Antivirus A Plus a B byla vyplacena formou náhrady mzdy zaměstnavatelům ze zemědělských podniků celková suma 164 mil. Kč a zaměstnavatelům z potravinářských podniků celková suma 714 mil. Kč, za období leden až prosinec 2021.

V rámci programu Antivirus C byly prominuty platby odvodů z mezd na sociální pojištění zemědělským podnikům a potravinářským podnikům pouze v roce 2020 (ve výši 747 mil. Kč, resp. ve výši 401 mil. Kč).

Dávka Ošetřovné byla vyplacena zaměstnancům zemědělských podniků ve výši 102 mil. Kč a zaměstnancům potravinářských podniků ve výši 142 mil. Kč, v období leden až prosinec 2021. Vyplacená suma obsahuje veškeré dávky Ošetřovného, vyplacené za uvedené období, v souvislosti s uzavřením školských zařízení. V tab. T2.3/02 jsou uvedeny i hodnoty za vyplacené dávky Ošetřovného pro OSVČ, které vykonávaly zemědělskou činnost nebo vyráběli potraviny a nápoje v roce 2021.

Ošetřovné bylo vypláceno po celou dobu zákazu školní docházky za předpokladu, že dítě dosahovalo věku do 13 let, či pokud ošetřující pečoval o postiženou osobu. Poslanecká sněmovna parlamentu ČR schválila návrh zákona, kterým se zvýšilo ošetřovné ze 70 % na 80 % vyměřovacího základu od 1. 3. 2021. Na konci školního roku, tj. k 30. 6. 2021, skončila mimořádná právní úprava, podle které mohlo být čerpáno Ošetřovné po dobu uzavření školských a dětských zařízení. Od 1. 7. 2021 bylo čerpáno Ošetřovné znovu za obecně stanovených podmínek (podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů).

Zákon č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v roce 2020 a zákon č. 95/2021 Sb., o kompenzačním bonusu pro rok 2021, upravuje daňový bonus ke kompenzaci některých ekonomických důsledků souvisejících s ohrožením zdraví v souvislosti se vznikem a šířením onemocnění COVID-19. Odpovědnou institucí za tuto podporu je Ministerstvo financí ČR.

Subjektem kompenzačního bonusu byla osoba samostatně výdělečně činná podle zákona o důchodovém pojištění. Subjektem kompenzačního bonusu byla i fyzická osoba, která je společníkem společnosti s ručením omezeným založené za účelem dosažení zisku. Nárok na kompenzační bonus vznikl při poklesu objemu tržeb alespoň o 30 % oproti průměrné měsíční výši příjmů ve srovnávacím období. Přímá podpora pro zasažené OSVČ, společníky malých s.r.o. a pracovníky na dohodu pokračovala i v roce 2021. V únoru 2021 byla schválena nová

podoba kompenzačního bonusu, kterou se bonus navýšil z 500 Kč až na 1 000 Kč za kalendářní den.

Přímou podporu vyplacenou formou Kompenzačního bonusu za období od ledna do prosince 2021 čerpaly osoby samostatně výdělečně činné a společníci společností s ručením omezeným. Tyto subjekty v zemědělských podnicích získaly na základě schválených žádostí o podporu 134 mil. Kč a v potravinářských podnicích 166 mil. Kč.

Činnost potravinových bank, které se podílely na záchraně a následné distribuci potravin v době trvající pandemie koronaviru, byla podporována nejvíce ze strany Ministerstva zemědělství ČR. V roce 2021 se k podpoře činnosti potravinových bank přidalo Ministerstvo životního prostředí ČR, které zpracovalo program zaměřený na předcházení vzniku odpadu.

Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) zahájila v roce 2021 činnost v souladu s novou bankovní strategií jako Národní rozvojová banka (NRB). NRB v červenci podepsala smlouvu o spolupráci s EIB, díky které bude moci podpořit veřejné infrastrukturní projekty. Národní rozvojová banka se spolu s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR dohodla na spuštění podpory pro podnikatele, jejichž činnost poškodilo v červnu 2021 tornádo na jihu Moravy. Živnostníci a malé a střední firmy mohly požádat o bezúročnou půjčku.

Národní rozvojová banka poskytla v roce 2021 celkem 44 záruk potravinářským podnikům v národním programu Záruka, v celkové výši 88,9 mil. Kč. Výše zaručovaných úvěrů dosáhla částku 127,0 mil. Kč.

Národní rozvojová banka poskytovala v roce 2021 záruky v programu Záruky EXPANZE. V rámci této podpory bylo poskytnuto 13 záruk, v celkové výši 99,2 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 136,9 mil. Kč. Program Záruky EXPANZE usnadňuje malým a středním podnikatelům přístup k provozním a investičním úvěrům poskytovaným komerčními bankami. Program je hrazen z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů pomocí vytvořeného nástroje, tj. Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost.

Celkem poskytla Národní rozvojová banka (dříve Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.) podnikům potravinářského průmyslu 57 záruk ve výši 188,1 mil. Kč, výše zaručovaných úvěrů činila 263,9 mil. Kč.

V roce 2021 poskytla Národní rozvojová banka potravinářským podnikům v rámci OP PIK, z programu Úvěry-Expanze celkem 9 úvěrů v celkové výši 107,1 mil. Kč, z programu Úvěry-Úspory energie jeden úvěr ve výši 1,9 mil. Kč. Mezi další poskytnuté úvěry ze strany NRB patřily v roce 2021: dva poskytnuté úvěry ve výši 19,5 mil. Kč (produkt S-podnik – úvěr pro sociální podnikatele) a jeden poskytnutý úvěr ve výši 1,0 mil. Kč (produkt ENERG).

Podpory PGRLF

Prostřednictvím PGRLF jsou poskytovány podpory formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů, přímé podpory určené na úhradu

nákladů spojených s platbou pojistného a v neposlední řadě formou úvěrů poskytovaných PGRLF s možností podpory snížení jistiny úvěru.

Hlavním a nejčastěji využívaným programem PGRLF je program Zemědělec, ve kterém je poskytována podpora ve formě subvence úroků komerčních investičních úvěrů zejména na nákup techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a dále na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. stanovil základní sazbu podpory u programu Zemědělec ve výši 2,0 % p. a. pro žádosti přijaté v období od 1. 10. 2020 do 30. 9. 2021, přičemž u mladých zemědělců do 40 let věku je podpora navýšena o jeden procentní bod. V roce 2021 činila podpora 403,1 mil. Kč. Zemědělským prvovýrobcům je určen i program Podpora nákupu půdy, jehož cílem je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Podpora formou subvence úroků z úvěrů je v rámci dalších programů PGRLF poskytována také podnikatelům v oblasti zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství, těžby nebo zpracování dřeva.

PGRLF poskytuje úvěry s možností snížení jistiny úvěru v rámci programů Investiční úvěry Zemědělec (pro zemědělské prvovýrobce) a Investiční úvěry Lesnictví (pro podnikatele v oblasti lesního hospodářství, vlastníky a pachtýře lesa a pro podnikatele provozující lesní školky).

PGRLF stanovil sazby podpory pojištění pro rok 2021. Finanční podpora pojištění je poskytována proto, aby mohli podnikatelé v zemědělství a lesnictví nabízenou pojistnou ochranu využívat. Podpora je poskytována ve formě úhrady části pojistného, a to v rámci jednotlivých programů podpor. Výše podpory v rámci jednotlivých programů se pohybuje mezi 50 % až 62 % (např. u speciálních plodin) uhrazeného pojistného. V roce 2021 PGRLF vyplatil v rámci programu Podpora pojištění, určeného na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, podpory ve výši 658 mil. Kč. Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů - stav v roce 2021

Podle typu organizace	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše podporovaných úvěrů (tis. Kč)	Vydané garance (tis. Kč)	Přislíbené podpory (tis. Kč)	Dosud vyplacené podpory (tis. Kč)
SHR	2 453	1 998	3 623 438	0	281 134	207 912
s.r.o.	1 081	896	2 294 527	0	157 111	114 113
a.s.	653	513	1 918 719	0	150 657	96 165
ZD	398	359	1 632 328	0	128 359	73 606
Ostatní	-10	-8	61 381	0	3 432	4 271
ČR celkem	4 575	3 758	9 530 392	0	720 692	496 067
Podle typu programu						
Provoz 2020	0	-6	0	0	0	21 632
I - zemědělec	4 360	3 506	8 636 842	0	656 422	403 061
I - půda	0	0	0	0	0	7 608
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	0	113	343 239	0	33 774	41 561
Zpracovatel Dřeva (Dřevozpracující provozovny)	12	9	17 726	0	1 242	350
Lesní hospodář (Lesy stroje)	190	136	444 441	0	23 284	20 492
Lesní školkař (Školkařské provozovny)	0	0	0	0	0	23
Zpracovatel (od r. 2015)	17	9	88 143	0	5 970	1 630
Celkem	4 575	3 758	9 530 392	0	720 692	496 067
Mláďí ¹⁾	679	654				

1) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2020 a 2021 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč) ¹⁾

Komodita	2020			2021 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Mléko do škol	244,6	193,5	51,1	275,6	218,7	56,9
Podpora soukr.skladování mlékárenských výrobků	0,2	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinnic	68,7	0,0	68,7	68,6	0,0	68,6
Podpory v rámci SOT vínem	44,7	0,0	44,7	58,2	0,0	58,2
Včelařské produkty - zlepšení výroby	49,6	24,8	24,8	57,4	28,7	28,7
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny	115,3	0,0	115,3	109,1	0,0	109,1
Ovoce a zelenina do škol	287,9	180,8	107,1	309,1	195,3	113,8
Propagace zemědělských produktů	5,2	0,0	5,2	4,5	0,0	4,5
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	4 850	4 850	0,0	4 900	4 900	0,0
Celkem	5 666,2	5 249,1	417,1	5 782,6	5 342,7	439,9

p = předpoklad k 30. 6. 2022

1) Od roku 2015 do roku 2021 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

Pramen: SZIF, FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2021 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 782,6 mil. Kč, což je o 116,4 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 2,1 %). Suma podpor

poskytnutých ze zdrojů EU se v roce 2021 zvýšila oproti předchozímu roku o 22,8 mil. Kč, tj. o 5,5 %. Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na BSP a fotovoltaické elektrárny vzrostla v roce 2021 oproti předchozímu roku o 50,0 mil. Kč, tj. o 1,0 %.

Dále připadl v roce 2021, stejně jako v roce 2020, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (309,1 mil. Kč) a na obnovu vinic (68,6 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2021 k meziročnímu nárůstu (o 31,0 mil. Kč na 275,6 mil. Kč).

Potravinu ze školního programu Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol mohly být rozmísťovány přes potravinové banky, vzhledem k okolnosti, že školy byly po určitou dobu v roce 2021 zavřené.

Podpory včelařům byly v roce 2021 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. Dotaci mohl získat chovatel včel evidovaný podle plemenářského zákona, případně způsobilý včelařský spolek. Finanční podpora směřuje na financování opatření technické pomoci, na boj proti varroáze, na racionalizaci kočování včelstev, na úhradu nákladů na rozboru medu a na opatření podporující obnovu včelstev. V roce 2020 dosáhly výše 49,6 mil. Kč, v roce 2021 tyto podpory vzrostly na úroveň 57,4 mil. Kč.

2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Všeobecně uznávanou mezinárodní definicí venkovských oblastí je vymezení OECD, které je založeno na podílu obyvatelstva, jež žije na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Podle této metodiky jsou venkovské oblasti definovány na dvou úrovních. Na úrovni lokální (tj. obce) je venkov definován jakožto sídla s hustotou menší než 150 obyvatel/km². Na regionální úrovni pak definice vymezuje regiony do tří kategorií: převážně venkovské, kde více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských obcích, významně venkovské, kde ve venkovských obcích žije 15–50 % obyvatel regionu a výrazně městské, kde ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu. Tato definice však nebere v úvahu obyvatelstvo žijící v hustě osídlených venkovských oblastech a je někdy obtížně aplikovatelná s ohledem na místní (národní) specifika. Je proto užívána spíše jako nástroj mezinárodního srovnání. Podle tohoto vymezení náleží do venkovského prostoru 91,8 % obcí, které představují 78,8 % výměry České republiky a žije v něm přibližně 32,8 % obyvatel. Na evropské úrovni je

vytvořeno vymezení venkova nařízením Evropského parlamentu a Rady EU TERCEP, kterým se řídí i výkaznictví ČSÚ. Na národní úrovni je venkov vymezen Koncepcí rozvoje venkova.

Venkovské území je charakteristické podílem zemědělských a lesních ploch a také jistou občanskou soudržností – občané na venkově se vzájemně více znají, než je tomu ve městech. Český venkov je typický svým roztržitým sídelním systémem, ale v posledních letech vznikají také v nemalé míře nové typy venkova, který lze nazvat příměstský. Ten se nachází v blízkosti větších měst a od historicky staršího venkova se liší ve více ohledech.

MZe a další ministerstva se podílí na rozvoji obcí zejména formou poskytování účelových dotací. Současně část podpory poskytují pro své regiony příslušné kraje. Na rozvoji venkova se přímo i nepřímo podílí celá řada dalších institucí, které podporují vzdělání, služby, podnikání a péči o životní prostředí.

V Česku existuje několik forem spolupráce obcí, a to například na bázi dobrovolných svazků obcí, místních akčních skupin, soukromých podnikatelských subjektů i neziskových organizací. Významným prvkem spolupráce v území je přeshraniční spolupráce. Univerzity i výzkumné ústavy se stále více zapojují do národních i nadnárodních projektů.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo CSV) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

CSV během programovacího období 2014–2020 (s rozšířením o přechodné období do roku 2022) následuje struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V CSV jsou zahrnuty aktivity navázané na Evropské inovační partnerství, které jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, zajišťující zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. Síť zajišťuje přenos informací k tomuto tématu z evropské na národní úroveň.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídící orgán Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídící orgán PRV) zajišťuje funkci rozhodovací a kontrolní, Sekretariát Sítě (Regionální pracoviště Sítě s centrální koordinační jednotkou) má funkci výkonnou. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci rezortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni se aktivity stanovují dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV, patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe v ČR i v zahraničí, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni. Dále se k nim řadí aktivity v rámci soutěže Vesnice roku („Ocenění Oranžová stuha“), provoz webového subportálu Venkov či facebookové stránky Sítě, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T2.5/01 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě.

V roce 2021 bylo zaregistrováno 18 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě cca 21,1 mil. Kč. Z toho bylo zaregistrováno 9 projektů v hodnotě 5,2 mil. Kč na centrální úrovni a 9 projektů v hodnotě 15,9 mil. Kč na úrovni regionální. Realizace jednotlivých aktivit v rámci zaregistrovaných projektů byla výrazně omezena kvůli pandemii COVID-19, část se přesunula do roku 2022.

T2.5/01 - Přehled projektů a finančních prostředků Celostátní sítě pro venkov v letech 2019 až 2021

Podopatření	Rok	Finanční prostředky alokované		Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)			
		počet projektů	finanční prostředky (tis. Kč)	Schválené projekty (počet)	Přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2019	12	8 644	15	7 480	3 703	3 777
Regionální aktivity		10	13 515	13	5 917	2 929	2 988
Celkem CSPV ČR		22	22 159	28	13 397	6 632	6 765
Centrální aktivity	2020	4	5 229	10	1 949	965	984
Regionální aktivity		10	15 673	5	3 138	1 553	1 585
Celkem CSPV ČR		14	20 902	15	5 087	2 518	2 569
Centrální aktivity	2021	9	5 204	7	5 776	2 859	2 917
Regionální aktivity		9	15 945	8	4 561	2 258	2 303
Celkem CSPV ČR		18	21 149	15	10 337	5 117	5 220

Pramen: MZe

Zpracoval: P. Nepožítková (ÚZEI)

LEADER a Místní akční skupiny (MAS)

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region metodou LEADER. MAS na svém území realizují strategii komunitně vedeného místního rozvoje a jsou důležitým článkem rozvoje venkova v České republice, podobně jako tomu je v dalších zemích EU.

V České republice bylo pro období 2014–2020 schváleno celkem 178 strategií komunitně vedeného rozvoje, které pokrývají 94 % obcí ČR a téměř celou venkovskou populaci (95,6 %). Strategie CLLD se mohou realizovat na území obcí s počtem obyvatel menším než 25 000.

2.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby docházelo ke snížení velikosti regionálních rozdílů nebo zvýšení konkurenceschopnosti regionů. Pro Českou republiku byly Dohodou o partnerství na roky 2014-2020 vyčleněny prostředky ve výši přes 25 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2014–2020 (v případě PRV s rozšířením o přechodné období do roku 2022) jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF).

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit včetně údržby a obnovy kulturních a venkovských prvků.

Financování MAS a aktivit v území MAS probíhá z vlastních i cizích zdrojů. Co se týká vlastních zdrojů, jedná se hlavně o příspěvky, které MAS vybírají od svých členů. Cizí zdroje jsou zdroje národní a EU, tj. Operační programy, které jsou v gesci MZe, MŽP, MPSV, MMR. Vícezdrojové financování MAS při realizaci strategie (SCLLD) umožňuje rozšířit záběr aktivit na venkově. Integrovaný regionální operační program (IROP, řízený MMR) a PRV (řízený MZe) jsou dva výrazné finanční zdroje pro aktivity v území MAS. IROP integruje rozvojové priority obcí při zohlednění jejich specifík a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Operační program Životní prostředí (OP ŽP, řízený MŽP) je zaměřený na environmentální aktivity v místě působení MAS, zejména ozelenění v krajině a v obcích. Operační program Zaměstnanost (OP Z, řízený MPSV) se zabývá zvýšením zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech.

Program rozvoje venkova 2014–2021

Na období 2014–2022 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. V tomto období byla pro podporu z PRV 2014–2022 vybrána opatření k usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech a komunitně vedený místní rozvoj (CLLD), který je realizován MAS.

Prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst se snaží usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, obnova řemeslné výroby apod. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova.

Plánované aktivity priority 6 a plnění opatření za období 2016–2021 a rok 2021 jsou uvedeny v tab. T2.5/02. V roce 2021 bylo v rámci operace 6.4.1 Investice do nezemědělských činností proplaceno 274 žádostí v celkové požadované výši 281 mil. Kč. V operaci 6.4.2 Podpora agroturistiky bylo proplaceno 29 žádostí, ve výši 70 mil. Kč.

Ke konci roku 2017 bylo ukončeno schvalování strategií komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro programové období 2014+. Všech 178 schválených SCLLD je zaměřeno i na PRV. Schválené MAS vyhlásily v roce 2021 v rámci PRV 170 výzev, celkově již 850. V roce 2021 bylo proplaceno 2 109 projektů ve výši dotace téměř 712 milionů Kč.

T2.5/02 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v letech 2016 až 2021

Opatření priority 6	Plánovaný rozpočet 2014–2021 celkem		Plnění 2021		Plnění 2016–2021		% plnění	
	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	projektů	Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti								
6.4.1 Investice do nezemědělských činností (záměry a, b)	826	1 623	274	281	644	784	78	48
6.4.2 Podpora agroturistiky	330	640	29	70	121	272	37	43
M19 LEADER								
19.2 Podpora provádění operací v rámci místní rozvojové strategie	N/A	5 562	2 109	712	6 118	2 388	N/A	43
19.3. Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	N/A	178,5	1,0	3,0	7,0	7,5	N/A	4,2

Pramen: MZe

Zpracoval: P. Nepožítková (ÚZEI)

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Dle tradičního vymezení venkovských obcí v ČR (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2021 venkovských obcí 5 545, což představovalo 88,6 % všech obcí ČR a 72,4 % rozlohy ČR. Žilo zde 27 % obyvatel státu (blíže tab. T3.1/01). Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí snížil o 7.

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR v roce 2021

Populační velikost obce	Obce	Obce (%)	Obyvatelé	Obyvatelé (%)
do 99	415	6,6	29 225	0,3
100-199	985	15,7	145 806	1,4
200-499	1 990	31,8	654 581	6,1
500-999	1 373	21,9	971 419	9,1
1 000-1 999	782	12,5	1 088 990	10,2
Celkem venkov	5 545	88,6	2 890 021	27,0
Celkem ČR	6 258	100,0	10 701 777	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2021; ČSÚ 2021. Data k 1. 1. 2021.

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Srovnání populačního stavu v letech 2020 a 2021 sice ukazuje na pokračující nárůst počtu obyvatel ČR, celkový meziroční přírůstek 7,8 tis. obyvatel však patřil k nejnižším za posledních deset let. Vlivem pandemie COVID-19 došlo k výraznému přirozenému úbytku obyvatel, přírůstek obyvatelstva migrací byl kladný, ovšem nižší než v předchozích letech. Celkový kladný přírůstek vykazovalo 53,7 % obcí, 40,6 % obyvatelstvo ztrácelo, nebo početně stagnovalo (5,7 % obcí bez meziroční změny v počtu obyvatel).

Nárůst počtu obyvatel zaznamenalo pouze pět krajů, nejvyšší nárůst počtu obyvatel nastal ve Středočeském kraji (o 12,9 tis.) a v Hl. m. Praha (o 10,8 tis.), nejvýraznější úbytek obyvatelstva zaznamenaly kraje Moravskoslezský (o 7,7 tis.), Ústecký (o 4 tis.) a Zlínský (o 2,4 tis.).

Podobně jako v předchozím roce populační zisk zaznamenaly obce do 2 000 obyvatel (16,3 tis.), ve městech s 73% podílem na obyvatelstvu celkem ubylo 8,5 tis. obyvatel³³. Velikostní kategorií sídel, která obyvatelstvo meziročně ztratila, byla města od 5 do 100 tis. obyvatel, úbytek populace registrovalo přes 72 % z nich.

Relativní nárůst celkového počtu obyvatel venkovských obcí (0,6 %) sice mírně poklesl ve srovnání s předchozím rokem, přesto však zůstal výrazně vyšší než nárůst počtu obyvatel ČR (méně než 0,1 %). Venkovské obce jako celek populačně rostly ve všech krajích ČR s výjimkou Karlovarského, vlivem suburbanizace však opět výrazněji v kraji Středočeském (o 1,4 %); nejmenší (v rámci ČR však průměrné meziroční nárůsty) vykazovaly stejně jako v loňském roce venkovské obce na Zlínsku.

Z hlediska vývoje věkové struktury obyvatelstva se mezi obcemi do 2 000 obyvatel a městy zásadní odlišnosti nevyskytují. Stárnutí populace se projevuje ve městech i na venkově pokračujícím poklesem zastoupení obyvatel v produktivním věku (15–64 let) na obyvatelstvu (na 64,1 % na venkově a 63,6 % ve městech) a větším meziročním nárůstem podílu obyvatel nad 65 let (na 19,1 % na venkově a 20,6 % ve městech) než podílu dětí do 15 let (na 16,7 % na venkově a 15,8 % ve městech). Venkovské obce tak mají nadprůměrné zastoupení předproduktivní a produktivní složky a menší podíl seniorů (v ČR připadá na populaci dětí do 15 let 16,1 % obyvatel, na produktivní složku populace 63,8 %, obyvatelstvo starší 64 let je zastoupeno 20,2 %).

Dlouhodobě rostoucí index stáří, tedy počet obyvatel nad 65 let věku na sto mladších 15 let, se v roce 2021 dále navýšil na 125,5 (114,4 na venkově oproti 129,9 ve městech). Nejméně příhodná zůstává situace v nejmenších obcích (do 99 obyvatel), v nichž na 100 dětí připadá cca 151,4 seniorů, naopak venkovské obce nad 1 000 obyvatel mají podíl seniorské a předproduktivní složky populace nejpříznivější (index stáří činil 109,6).

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2020³⁴ bylo dle údajů ČSÚ v ČR registrováno celkem 2 932 963 ekonomických subjektů (údaj zahrnuje všechny evidované subjekty, tedy i ty, které v daný okamžik činnost nevyvíjejí, přesto však nezanikly; lze přitom předpokládat, že počet takových subjektů v roce

33 Vycházíme z rozložení obcí v kategoriích dle populační velikosti k 1. 1. 2021, počet obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí srovnáváme se stavem obyvatelstva těchto obcí k 1. 1. 2020.

34 Shodné období (rok 2020) je použito též při dále uvedeném hodnocení zaměstnanosti a tvorby HPH (kde se jedná o nejaktuálnější dostupné údaje).

2020 vzrostl). Meziročně přibylo zhruba 40,5 tisíce subjektů (k nárůstu přitom došlo ve všech třech kategoriích regionů dle venkovskosti³⁵, absolutně i relativně nejvyššímu v kategorii převážně městských regionů). Podle velikosti subjektů nadále dominovaly a meziročně svůj podíl navýšily podniky bez zaměstnanců³⁶ (90,4 %) následované mikropodniky³⁷ s podílem 7,7 % na celkovém počtu podniků, přičemž jejich podíl meziročně poklesl v důsledku absolutního úbytku o téměř 9 tis.

Ve struktuře podniků podle počtu zaměstnanců nejsou v průměrech za jednotlivé typy regionů dle venkovskosti (typologie EU) výrazné rozdíly, což platí především při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců 90,6–90,9 %, mikropodniků 7,1–7,5 %, malých podniků³⁸ kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). P převážně městské regiony pak vykazují i nadále poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (89,8 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (8,3 %).

Počty registrovaných mikropodniků připadající na tisíc obyvatel kraje se v roce 2020 pohybovaly v převážně venkovských i přechodných regionech v rozmezí zhruba 14,5–17,7 (na spodní hranici rozmezí se nachází kraj Ústecký), tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (téměř 22), což je významně ovlivněno Brnem. Meziročně došlo k úbytku ve všech krajích, k nejvýraznějšímu v Hl. m. Praze, kde je však i nadále zaregistrován trojnásobek (43) hodnoty ukazatele za již zmíněný kraj Ústecký. Při souhrnném hodnocení kategorií regionů je zřejmé, že průměrný úbytek v krajích převážně venkovských se jen minimálně odlišoval od úbytku v krajích přechodných (zmíněný výrazný negativní výsledek v Praze pak ovlivnil i celkový úbytek za převážně městské regiony, jenž byl tak značně hlubší než v obou zbývajících kategoriích regionů).

Výraznější odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů pak vykazuje struktura podniků dle odvětví. Podíl podniků v agrárním sektoru je nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,7 %) a klesá pak se stupněm venkovskosti regionů (na 4,9 % v přechodných a 2,7 % v převážně městských regionech). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde však při velmi malé diferenciaci mezi převážně venkovskými

35 Typologie regionů Evropské komise vymezuje na úrovni NUTS 3 regiony převážně městské, smíšené (či přechodné) a převážně venkovské. Mezi převážně venkovské jsou řazeny kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Zlínský a Kraj Vysočina, převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů smíšených (přechodných).

36 Včetně bez udání počtu zaměstnanců (takové podniky v registru převažují, jejich podíl činil za ČR celkem cca 57 %).

37 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

38 Na základě definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

a přechodnými regiony). Naopak svými podniky všeobecně nejpočetněji zastoupené odvětví služeb, tj. velkoobchod a maloobchod (včetně oprav motorových vozidel), zaznamenává nejvyšší podíl ve struktuře podniků v regionech převážně městských, nejnižší v převážně venkovských. Uvedené relace platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 18,2 %, v přechodných 19,3 %, v převážně městských pak 23,9 %, přičemž ve všech kategoriích regionů došlo opět k meziročnímu poklesu podílu). Významnou skutečností je, že toto odvětví zaznamenalo jednoznačně nejvyšší meziroční úbytky jak absolutní, tak relativní. Podniky vyšších velikostních kategorií pak vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských (58,7 %) i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech činil aktuálně jen 20,7 %).

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2020 za ČR celkem hodnoty 5 181,4 mld. Kč (při meziročním poklesu o 1,0 %), z toho v převážně městských 2 000,1 mld. Kč, v přechodných 1 781,4 mld. Kč a v převážně venkovských regionech 1 399,9 mld. Kč. Převážně venkovské regiony byly přitom se svým úhrnným relativním nárůstem 0,8 % jedinou skupinou regionů, jež meziročně nezaznamenala pokles; ten byl výraznější v regionech převážně městských (2,4 %), mírnější pak v regionech přechodných (0,7 %). V rámci všech krajů ČR dosáhl nejhlubšího poklesu kraj Liberecký (3,4 %), spadající do regionů přechodných, nejvyššího nárůstu pak Kraj Vysočina (5,1 %), řazený do regionů převážně venkovských. Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval; v obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (54,3 %, resp. 59,4 %) a významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (42,1 %, resp. 38,4 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybnářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (3,6 %) než v přechodných regionech (2,2 %), nejnižší pak v převážně městských regionech (1,0 %), kde naopak služby tvoří plné tři čtvrtiny HPH. Podíl zemědělství v žádné z kategorií regionů meziročně nepoklesl (při porovnání s revidovanými daty za rok 2019).

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2020 dosáhl dle údajů ČSÚ 5 234,9 tis., ve srovnání s předchozím rokem jich ubylo o 68,2 tis., relativně o 1,3 % (bylo tak přerušeno období přírůstků zaznamenávaných v posledních letech). Snížení rozsahu zaměstnanosti postihlo v úhrnu všechny jednotlivé kategorie regionů, přičemž nejnižší absolutní i relativní úbytek (0,9 %) se projevil v převážně městských regionech; v regionech převážně venkovských a přechodných byla situace velmi podobná (při relativním úbytku 1,4 %, resp. 1,5 %). Nejhlubší pokles zaměstnaných (o 4,7 %) zaznamenal kraj Karlovarský (přechodný region) a dále Olomoucký (o 3,6 %), patřící mezi převážně venkovské regiony. K poklesu zaměstnanosti nedošlo pouze v kraji Středočeském (převážně městský region)

a Libereckém (přechodný region). Na celkové zaměstnanosti se i nadále nejvíce podílejí přechodné regiony (41,1 %; u převážně venkovských regionů je to 32,2 %, přičemž tyto ve svém podílu meziročně oslabily o 0,1 p. b., stejně jak tomu bylo již v předchozích třech letech). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl dosahoval od 52,1 % v převážně venkovských regionech přes 57,7 % v přechodných až po 73,8 % v převážně městských regionech (v nichž je zároveň nejnížší podíl průmyslu, a to 24,9 %). Meziroční změny nebyly nijak výrazné, nejvíce patrné je posílení průmyslu v kategorii převážně venkovských regionů a posílení služeb v regionech přechodných, přičemž v obou těchto skupinách regionů zároveň mírně oslabila zaměstnanost v zemědělství, a to na 4,1 %, resp. 2,3 % (v kategorii převážně městských regionů došlo naopak k posílení na 1,3 %).

V roce 2020 se začaly projevovat negativní změny socioekonomické situace regionů, a to jak v oblasti tvorby HPH, tak v zaměstnanosti. Oslabení zaměstnanosti postihlo především skupinu převážně venkovských a přechodných regionů, pokles HPH pak především převážně městské regiony; kategorie převážně venkovských regionů se v tomto směru projevila jako „odolnější“ (a HPH zde dokonce meziročně velmi mírně vzrostla). Role zemědělství, jež má v regionech ČR obecně velmi slabou a dlouhodobě zhoršující se pozici, v roce 2020 neoslabila; jeho podíl na HPH nepoklesl meziročně v žádné kategorii regionů, podíl na zaměstnanosti mírně oslabil v převážně venkovských a přechodných regionech, což je však spojeno především s technickým a technologickým rozvojem, potažmo růstem produktivity práce. Negativní vývoj ovšem není pro blízkou budoucnost zažehnán, hrozbou může být omezování živočišné výroby či jiných málo rentabilních činností (kterých může zákonitě přibývat v souvislosti s prudkým růstem cen vstupů, potenciálně i nájemného z půdy aj.), což by se projevilo v poklesu tvorby HPH i zaměstnanosti, tedy v poklesu počtu pracovních míst lokalizovaných přímo ve venkovském prostoru. Navíc je nezbytné brát v úvahu, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Potvrdilo se, že zemědělství (a navazující odvětví, zejména potravinářství) má obecně dobrý předpoklad vzdorovat krizovým obdobím (jako např. v souvislosti s pandemií COVID-19, jež se začala projevovat v roce 2020). Co se týká dalších negativních doprovodných jevů hodnocených ve výše uvedeném textu, jedná se například o pokles počtu subjektů odvětví obchodu (včetně údržby motorových vozidel) ve všech kategoriích regionů, podobně pak i pokles počtu mikropodniků, jenž se projevil ve všech krajích ČR.

Malé soukromé podniky a mikropodniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí a zároveň představují významný inovační potenciál. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV v období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod prioritní osu III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů). Poslední závazek z tohoto programového období byl proplacen v roce 2017. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v navazujícím programu PRV 2014–2020, který je zaměřen nejen na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, ale i na investice do

konkurenceschopnosti a inovace zemědělských podniků a podporu vstupu mladých lidí do zemědělství. V rámci prioritní oblasti 6A (podpora diverzifikace, zakládání a rozvíjení malých podniků a tvorby pracovních míst) jsou podporovány čtyři opatření: 6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců, 6.4.1. Investice do nezemědělských činností, 6.4.2. Podpora agroturistiky a 6.4.3. Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. Cílem je napomoci generační obnově v zemědělství, usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností, stimulovat vytváření pracovních míst na venkově a podporovat agroturistiku. Podpora má zároveň udržet a posílit ekonomický potenciál v regionu a celkově přispět ke stabilizaci venkovského prostředí. Program PRV byl prodloužen a pro roky 2021–2022 bylo stanoveno dvouleté přechodné období. V roce 2021 činila výše proplacených prostředků celkem 574 mil. Kč (tab. T3.2/01).

T3.2/01- Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV opatření 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých ^{1), 2)}		Počet proplacených projektů ¹⁾		Čerpání prostředků (mil. Kč) ³⁾	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců	212	161	138	222
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	571	535	219	282
6.4.2 Podpora agroturistiky	127	0	90	70
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0	0	3	0

1) Za konkrétní rok není údaj dostupný.

2) Ze všech žádostí, tedy i v předchozích letech registrovaných žádostí, bylo v roce 2020 schváleno 393 žádostí a 469 žádostí v roce 2021.

3) Jedná se o platby za projekty realizované na základě žádostí registrovaných v předchozích letech.

Pramen: SZIF

Zpracoval: L. Podzemná (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

V roce 2021 byl na MZe vyhlášen národní program 129 660 (Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků), který zahrnuje pouze podprogram 129 662 zaměřený na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny. Podprogramy 129 664 (Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení) a 129 666 (Údržba a oprava polních cest) již nebyly vypsány.

Podpora v rámci podprogramu 129 662 je určena na údržbu a obnovu stávajících památných staveb a objektů kulturně-historických hodnot (včetně kulturních památek) v extravilánu i intravilánu obcí do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel, přičemž předmět dotace se nachází v místní části obce do 500 obyvatel.

Dotaci lze čerpat na objekty jako jsou kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi. Předmět dotace musí být zpřístupněný veřejnosti a nesmí sloužit k podnikatelské činnosti. Žadatelem může být obec, spolek (sdružení) a nadace, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník pozemku, na němž objekt stojí, uživatel pozemku, na němž objekt stojí.

Příjem žádostí byl ukončen v únoru 2021 z důvodu vyčerpání alokované částky. V roce 2021 byly schváleny žádosti za 38 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů byla 100 %.

V roce 2021 probíhala výplata dotací u žádostí podaných v roce 2021 a 2020 (jen podprogram 129 662).

Maximální výše dotace u žádostí podaných v roce 2021 byla stejně jako v roce předcházejícím 200 tis. Kč. Celkem bylo proplaceno 28 mil. Kč, z toho 23 mil. Kč činily platby na žádosti podané v roce 2020 (viz T3.3/01).

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, přehled čerpání v roce 2021 - NP 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků (k 31. 12. 2021)

Program 129 660	Počet přijatých žádostí v roce 2021	Počet schválených z přijatých v roce 2021	Úspěšnost žadatelů (%)	Výše schválených prostředků v roce 2021 (mil. Kč)	Počet proplacených projektů v roce 2021	Z toho projekty podané v roce 2020	Výše proplacených prostředků 2021 (mil. Kč)	Z toho na projekty podané v roce 2020 (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	268	268	100	38	212	174	28	23

Pramen: MZe k 31. 12. 2021
Zpracoval: P. Nepožítková (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Zaměstnanost na venkově

Ve 4. čtvrtletí 2021 činila míra zaměstnanosti³⁹ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 58,7 %, oproti stejnému období předchozího roku došlo k jejímu k nárůstu o 0,7 p. b., hodnoty ve 4. čtvrtletí 2019 však nedosáhla. Nejvyšší míru zaměstnanosti si udržují převážně městské regiony Hl. m. Praha (64,3 %) a Středočeský kraj (61,0 %), z převážně venkovských krajů má dlouhodobě nadprůměrnou zaměstnanost kraj Plzeňský. Ve většině regionů ČR míra zaměstnanosti republikového průměru nedosahovala, v šesti krajích dokonce zaměstnanost meziročně dále poklesla (z venkovských krajů se jednalo o kraje Zlínský, Pardubický a Kraj Vysočina). Nejnižší podíl zaměstnaných (pod 56 %) vykazovaly kraje Liberecký, Karlovarský, Olomoucký a Moravskoslezský, přičemž právě kraj Liberecký zaznamenal i největší meziroční pokles zaměstnanosti (o 1,5 p. b.).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Rok 2020 významně ovlivněný pandemií COVID-19 a následným ekonomickým propadem přinesl obrat ve vývoji na trhu práce. V roce 2021 nezaměstnanost vyjádřená průměrným podílem nezaměstnaných osob (PNO) dále vzrostla na 3,8 % při meziročním navýšení o 0,3 p. b. K nejvyššímu nárůstu nezaměstnanosti došlo v Karlovarském kraji (o 0,8 p. b.), v Ústeckém kraji a v Hl. m. Praze (shodně o 0,6 p. b.). Navzdory pokračujícímu mírnému zvyšování PNO ve většině krajů ČR se však některé ukazatele trhu práce vyvíjely ve srovnání s rokem 2020 o něco příznivěji (tempo nárůstu počtu nezaměstnaných bylo mírnější, nabídka pracovních míst se zvýšila).

³⁹ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2021), ČSÚ 2022.

Podle údajů MPSV bylo na úřadech práce v ČR v roce 2021 evidováno v průměru 278,5 tis. uchazečů o práci, z toho počet dosažitelných uchazečů (DU) o práci činil 258,8 tis. (odpovídá meziročnímu nárůstu o 15,4 tis. osob, tj. 6,3 %). Průměrný počet volných pracovních míst (VPM) se oproti roku 2020 zvýšil na 346,7 tis. (nárůst o necelá 4,7 %, tj. cca 15,6 tis. VPM). Podobně jako v předchozím roce celková nabídka VPM převyšovala počty uchazečů o práci v ČR, průměrný počet dosažitelných uchazečů připadajících na jedno evidované pracovní místo činil 0,7 (meziročně beze změny).

Porovnání situace na trhu práce na úrovni měst a venkovských obcí⁴⁰ (obcí do 2 000 obyvatel) na základě měsíční statistiky MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) a volných pracovních míst v obcích ČR má bohužel svá metodická omezení. Údaje na úrovni jednotlivých obcí máme pro rok 2021 k dispozici o 253,6 tis. dosažitelných uchazečích (91,1 % jejich celkového počtu), ale pouze o 249,1 tis. volných pracovních místech (necelých 72 % jejich nabídky)⁴¹. Z těchto počtů na venkovské obce s 27% podílem na obyvatelstvu ČR i jeho produktivní složce připadal podobně jako v předchozích letech relativně menší počet dosažitelných uchazečů o práci (23 %, tj. 58,3 tis.) a ještě méně VPM (jen 20,8 %, tj. 51,8 tis.). Ukazatel průměrného počtu DU připadajících na jedno VPM v evidenci úřadů práce se na venkově meziročně nezměnil, zůstal na hodnotě 1,1 (s ohledem na nemožnost přiřazení nezanedbatelné části VPM k jednotlivým obcím nelze srovnávat s hodnotou 0,7 DU/VPM v ČR uvedenou výše).

Stejně jako v předchozích letech vykazovala v roce 2021 průměrně vyšší hodnoty PNO města (průměrně 3,9 % oproti 3,1 % v obcích do 2 000 obyvatel). V rámci kategorií venkovských obcí vykazovaly v průměru nejvyšší nezaměstnanost malé obce do 99 obyvatel s 3,5% podílem nezaměstnaných (v rámci velikostních skupin obcí se jedná o podprůměrnou hodnotu).

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁴² jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,59 oproti 2,33 z dat za rok 2020, meziročně došlo v obou kategoriích k velmi mírnému poklesu). Vyšší počet členů domácností na venkově dokládá i jiný statistický zdroj, a to Příjmy a životní podmínky domácností – 2021 (ČSÚ). Zde jsou však velikostní kategorie obcí stanoveny tak, že nelze vyčlenit venkov jako obce do 2 000 obyvatel, proto bylo přihlédnuto ke dvěma kategoriím s nejnižšími počty obyvatel (do 999 a 1 000–4 999), a to

40 Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV je pro jednotlivé obce vztážen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. 2021 (Malý lexikon obcí ČR).

41 Ve zbylých případech není uchazeč o práci nebo VPM územně specifikováno, ve statistice MPSV se jedná o uchazeče, resp. VPM z jiných okresů.

42 Pramen: Spotřební výdaje domácností – 2020, ČSÚ 2021. V roce 2016 ČSÚ provedl významné změny v publikování výsledků statistiky rodinných účtů – mj. došlo ke značné redukci údajů. Podrobnější výsledky za rok 2016 lze nalézt ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017.

i v oblasti příjmů na osobu. Úroveň takto měřených hrubých peněžních příjmů je v obou kategoriích nejmenších obcí zhruba na 74 % hodnoty dosažené v největších městech, tj. se 100 000 a více obyvatel.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí – způsob využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě (1 až 15), vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství (16 až 29), výsledky monitoringu ekosystémů (30 až 35).

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2021 více než polovinu celkové výměry ČR (53,2 %), v porovnání s rokem 2020 se zmenšil o 1,5 tis. ha, podobně jako v roce 2019. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,3 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o téměř 0,6 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (34,0 %).

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2021 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. (bez L, M, B)	Výměra TTP	Výměra R	Výměra U	Výměra G
Národní parky (NP)	7 728,92	7 392,89	195,29	0,00	97,07
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	296 462,91	188 195,42	99 242,40	808,27	3 304,69
Maloplošné chráněná území (MCHÚ)	7 797,98	7 177,82	496,31	5,16	32,74
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	5 330,13	4 753,61	469,44	4,87	32,44
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	309 465,43	200 285,39	99 907,13	813,14	3 434,21
Ptačí oblasti	122 223,58	82 606,27	35 418,62	381,18	1 137,41
Evropsky významné lokality	104 755,19	91 264,40	11 581,39	77,05	991,24
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	190 234,37	141 995,54	42 826,37	411,70	1 787,08
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	392 731,85	257 306,10	124 166,79	1 079,80	4 353,46

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Svobodová (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2021 byla 1 114,96 tis. ha, tj. 14,14 % celkové rozlohy ČR. Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2021. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

V roce 2021 bylo v systému integrované produkce zeleniny a jahodníku evidováno 86 pěstitelů s plochou 7,2 tis. ha. Podáno bylo 43 žádostí na rozlohu 3,3 tis. ha zeleniny vč. jahodníku (5 žádostí na plochu 37 ha). Pro navazující agroenvironmentálně-klimatické opatření bylo již v roce 2021 podáno za integrovanou produkci zeleniny a jahodníku 47 žádostí na plochu 3,9 tis. ha.

Ke dni 1. 8. 2021 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 353 členů s výměrou ovocných výsadeb 10 048 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 291 žádostí z roku 2020 na výměru 3,4 tis. ha ovocných sadů.

V roce 2021 bylo podáno 52 žádostí na plochu 1,6 tis. ha na ovocné sady a v navazujícím opatření integrované produkce ovoce bylo podáno 216 žádostí s výměrou 7,1 tis. ha.

K 13. 12. 2021 bylo evidováno 140 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,3 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2021 podáno 197 žádostí na výměru 3,8 tis. ha a v navazujícím opatření integrované produkce révy vinné bylo podáno 458 žádostí na 8,1 tis. ha vinic. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 49 žádostí na výměru 213 ha. V navazujícím opatření byl počet podaných žádostí 84 na 695 ha vinic.

Ve srovnání s rokem 2020 došlo ke zvýšení spotřeby minerálních hnojiv, a to o 2,52 %, jednalo se o zvýšení na 104,22 kg č. ž./ha z. p. v roce 2021. Celkový vklad čistých živin ze statkových a organických hnojiv mírně vzrostl o 0,29 % na 69,2 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2020 snížila o 5,9 % na 318 tis. t.

V roce 2021 v zemědělských podnicích mírně klesla spotřeba různých druhů energie na 17,5 mil. GJ, což reprezentuje snížení o 2,2 % ve srovnání s rokem 2020. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 424,79 mil. l motorové nafty, což je o 14,9 mil. l méně než v roce 2020. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁴³ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016/27 Sb.⁴⁴ jsou častěji překračovány na lehkých půdách (46 % nadlimitních vzorků) než na půdách ostatních (32,2 %). U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (18,4 % nadlimitních vzorků), dále pak arsen (14,3 %), beryllium (11,4 %) a kadmium (10,9 %). V případě půd ostatních je PH překračována nejčastěji u kadmia (9,7 % nadlimitních vzorků), dále pak u arsenu (8,4 %) a zinku (6,5 %).

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2021
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF: 4 198,7 tis. ha, 53,2 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 678,8 tis. ha, 34,0 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 69,6 % (2 921,9 tis. ha o. p.). Zatravnění: 24,5 % (1 028,6 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,9 % z. p., (248,2 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).

43 Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

44 Vstoupila v platnost 1. června 2016.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2021
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 323,7 tis. ha, 16,8 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,2 tis. ha z. p. (Počet oblastí 41). Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 795,2 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104,8 tis. ha z. p. (Počet oblastí 1 113).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 725 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 314,9 ha (42,0 % celkové výměry ČR), 1 858,5 ha z. p. (52,3 % z. p.) podle ČÚZK ⁴⁵ .
8	Podíl ANC ⁴⁶ – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	2 008,1 tis. ha z. p., tj. 56,6 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,7 % z. p.) ⁴⁷ . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 25,0 tis. ha (0,6 % z. p.) ⁴⁸ .
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 209 tis. ha (52,6 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 407 tis. ha bonitované z. p. ⁴⁹ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁵⁰ .	Přibližně 59 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,43 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁵¹ . Podmáčeno: odhaduje se 191 tis. ha (4,6 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2021 již nepěstovaly. (V EU je pro komerční pěstování povolena jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice“, v ČR pěstována do r. 2016).
14		Ekologické zemědělství: 558 tis. ha (15,71 % z. p.) včetně ploch v konverzi.

45 Rozloha platná od 1. 7. 2020.

46 Redefinice LFA na ANC (Areas with Natural Constraints).

47 Poslední dostupný údaj z roku 1993.

48 Strukturální šetření v zemědělství 2016.

49 Počítáno pouze z kategorií erozí ohrožitelnosti půdy nejohroženější, silně ohrožené a ohrožené.

50 Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“.

51 Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2021
	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, EKOVÍN, SISPO).	Integrovaná produkce ⁵² : 7 236 ha zeleniny, 11 847 ha vinné révy, 10 048 ha ovoce ⁵³ .
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie ⁵⁴ se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240–250 tis. ha o. p. ⁵⁵ .
16	Spotřeba statkových a organických hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,5 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,2 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,5 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 87,7 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 10,2 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 6,3 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	318 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 63 064 t v roce 2020 ⁵⁶ .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 3 769 tis. kg, což představuje 1,06 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 73 036 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 40 100 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	4 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 17,5 mil. GJ ⁵⁷ .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 424,8 mil. l motorové nafty ⁵⁸ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 406 tis. ks, prasata: 1 518 tis. ks, ovce: 183 tis. ks, kozy: 25 tis. ks, drůbež: 23 809 tis. ks, koně: 33 213 ks.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství bylo vydáno celkem 5 rozhodnutí.

52 Jedná se o plochy, které jsou v agroenvironmentálně-klimatických opatření (AEKO) bez navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření (NAEKO).

53 Plochy ovocných sadů a školek k 1. 8. 2021.

54 V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

55 Odborníci pouze zúžili rozsah z „240–260 tis. ha o. p.“ na „240–250 tis. ha o. p.“.

56 Údaje za rok 2021 nebyly k uzávěrce dat Zprávy k dispozici. Údaj je za rok 2020.

57 Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

58 Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2021
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 298 889,2; oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 49 028 926,51; oxid uhelnatý (CO): 144 007 334,21 (data za ohlašovací rok 2020) ^{59, 60} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Přepokládaná produkce amoniaku ⁶¹ z ustájení hospodářských zvířat je pro rok 2021 24 kt (v 2020 – 23,84 kt), z aplikace statkových hnojiv 13 kt za rok 2021 (v 2020: 13,29 kt) a z pastevního způsobu chovu hospodářských zvířat 2 kt za rok 2021 (v 2020 2,08 kt).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná nejčastěji u PAH, nevyhovělo 7 vzorků ornice a 1 vzorek z CHÚ. Dále je překročena u PCB na 3 plochách orné půdy, u DDT nevyhověly 3 vzorky ornice a 1 vzorek chmelnice, uhlovodíky C10-C40 jeden vzorek.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub (14 vzorků): zvýšený obsah kadmia u 29 % vzorků (4 vzorky). ⁶²
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: koncentrace těžkých kovů v malých vodních nádržích byly v roce 2021 celkově nízké, většina vzorků odpovídala I. třídě jakosti vod. Pouze u As spadala přibližně polovina vzorků do II. třídy jakosti vod. Naopak u Hg, Cu a Ni byla zaznamenána vysoká koncentrace, u Hg dokonce nejvyšší koncentrace za dobu monitoringu. Drobné vodní toky: Z hlediska těžkých kovů je jakost vod drobných vodních toků uspokojivá, relativně vysoká je pouze koncentrace PAU. Ve 12 případech došlo k překročení hodnoty NEK NPK. PCB se v těchto vodách roce 2021 nevyskytovaly v měřitelných hodnotách. ⁶³

59 Údaje za ohlašovací rok 2020 nejsou dosud k dispozici (ohlašování do IRZ za rok 2020 probíhá do 31. 3. 2020 – tj. není dosud ukončeno ohlašování do IRZ za tento rok).

60 Nadlimitní množství látky je takové množství, které je ohlášeno striktně dle zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Prahová hodnota pro úniky amoniaku do ovzduší je 10 000 kg/rok, pro oxidy dusíku 100 000 kg/rok a pro oxid uhelnatý 500 000 kg/rok.

61 V roce 2021 byla provedena revize a přepočítání emisí amoniaku pocházejících ze zemědělství mezi roky 1990–2020 z důvodu rozdělení vykazování emisí amoniaku pocházejících z chovů hospodářských zvířat a skladování a aplikace statkových hnojiv na zemědělskou půdu. Použití metodiky TIER 2.

62 Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5 mg/kg v sušině.

63 PAU (Polycyklický aromatický uhlovodík), PCB (Polychlorovaný bifenylyl) a NEK-NPK (norma environmentální kvality pro povrchové vody-nejvyšší přípustná hodnota 34µg/l).

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2021
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 14,1 %, dusitany – 0,4 %, amonné ionty – 20,8 %, CHSKMn ⁶⁴ – 29,6 %, chloridy – 6,6 %, suma pesticidů – 51,4 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 11,6 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ -/l, 41,2 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ -/l.
		Nezranitelné oblasti: 2,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ -/l, celkem 18,7 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ -/l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 140 kontrol u 134 podniků v ZOD. V rámci kontrol nitrátové směrnice bylo zjištěno porušení pravidel u 9 subjektů a 6 subjektů uděleno opatření k nápravě daného stavu ⁶⁵ .

Na životní prostředí měl v roce 2021 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

Celkem bylo vyplaceno 4 499 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2020. V žádostech podaných v roce 2021 je požádáno o 1 105 mil Kč za AEKO a 2 233 mil. Kč za navazující AEKO určené pro přechodné období.

64 Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

65 Nejvýznamnějším rizikem znečištění povrchových a podzemních vod bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem popř. nebyl předložen havarijní plán, porušení zákazu hnojení, nerespektování povolené dávky dusíkatých hnojiv.

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

AEKO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2020 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	123	3	35	34
Integrovaná produkce - révy vinné	355	8	136	134
- základní ochrana vinic	72	1	9	8
- nadstavbová ochrana vinic	293	7	127	126
Integrovaná produkce - zeleniny a jahodníku	80	7	72	69
Travní porosty	6 527	486	1 465	1 353
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	5 975	393	987	961
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	519	6	27	20
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	1 474	26	122	103
- horské a suchomilné louky hnojené	147	1	6	4
- horské a suchomilné louky nehnojené	583	9	37	28
- trvale podmáčené a rašelinné louky	241	1	15	14
- ochrana modrásků	210	1	6	5
- ochrana chřástala polního	306	5	25	21
- suché stepní trávníky a vřesoviště	90	2	15	14
- druhově bohaté pastviny	1 175	42	226	183
Zatravňování orné půdy	2 190	16	132	128
- zatravňování orné půdy - běžná směs	1 438	9	70	67
- zatravňování orné půdy - druhově bohatá směs	69	1	5	5
- zatravňování orné půdy - regionální	17	0	1	1
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	891	6	53	51
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - druhově bohatá směs	39	0	3	3
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	15	0	1	1
Biopásy	440	5	75	73
- krmné biopásy	262	3	54	52
- nektarodárné biopásy	196	1	22	21
Ochrana čejky chocholáté	37	0	6	6
Zatravňování drah soustředěného odtoku	8	0	1	1
Navazující AEKO	Podané žádosti o dotace²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2020³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	156	5	56	54
Integrovaná produkce - révy vinné	288	3	42	41
- základní ochrana vinic	66	1	3	3
- nadstavbová ochrana vinic	231	3	39	38
Integrovaná produkce - zeleniny a jahodníku	15	1	8	8
Travní porosty	6 180	416	1 278	1 202
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	5 578	316	772	779
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	494	8	33	27
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	1 369	26	123	103
- horské a suchomilné louky hnojené	144	2	7	5
- horské a suchomilné louky nehnojené	546	8	36	29
- trvale podmáčené a rašelinné louky	193	1	10	9
- ochrana modrásků	195	1	5	5
- ochrana chřástala polního	320	6	31	25
- suché stepní trávníky a vřesoviště	49	1	11	10
- druhově bohaté pastviny	1 255	47	252	210
Údržba zatravněných dílů půdních bloků	315	2	6	6
- základní údržba zatravněných dílů půdních bloků	200	1	3	3
- údržba zatravněných dílů půdních bloků podél vodního útvaru	153	1	3	3
Biopásy	47	0	6	6
- krmné biopásy	40	0	5	5
- nektarodárné biopásy	10	0	1	1
Ochrana čejky chocholáté	8	0	2	2
Údržba zatravněných drah soustředěného odtoku	-	-	-	0
Celkem	16 769	954	3 320	3 117

1) Údaje k 31. 12. 2021.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Všechny vyplacené dotace ze žádostí podaných v roce 2020.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Svobodová (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

EZ	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2020 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	1 309	22	98	96
- travní porosty	1 130	11	24	24
- orná půda	535	10	68	67
- ovocné sady	77	0	4	3
- vinice	26	0	2	2
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	2 698	302	827	800
- travní porosty	2 411	242	510	495
- orná půda	1 295	57	276	264
- ovocné sady	395	2	32	30
- vinice	48	1	11	11
- chmelnice	2	0	0	0
Navazující EZ	Podané žádosti o dotace²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2020³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	40	0	1	1
- trvalý travní porost	25	0	0	0
- standardní orná půda	14	0	1	0
- trvalá kultura ovocný sad	2	0	0	0
- vinice	1	0	0	0
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	1 773	201	496	486
- trvalý travní porost	1 590	180	379	372
- standardní orná půda	590	20	92	91
- trvalá kultura ovocný sad	201	2	19	18
- vinice	32	0	6	6
- chmelnice	1	0	0	0
Celkem	5 820	526	1 422	1 382

1) Údaje k 31. 12. 2021.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Všechny vyplacené dotace ze žádostí podaných v roce 2020.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Svobodová (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2021 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem 60 mil. Kč, a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito cca 75 % této sumy (44,86 mil. Kč). Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2021 profinancováno 150,5 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 88,38 mil. Kč.

Dalším nástrojem MŽP, zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu, je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR vyplaceno 32,74 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2021 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno 157,4 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě, a 20,1 mil. Kč za omezení hospodaření na rybnících. V průběhu roku 2021 bylo uznáno a proplaceno 96,2 mil. Kč na zemědělské půdě a 14,2 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo zejména z důvodu omezení aplikace rodenticidů na orné půdě v souvislosti s výskytem ZCHD.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2021, byl ukončen 31. března 2022. Žádosti došlé v prvním čtvrtletí 2022 budou v průběhu roku posuzovány a propláceny.

Výše finanční podpory na Národní podprogram Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat za rok 2021 klesla z 1 153 mil. Kč na 1 067 mil. Kč. Na podporu restrukturalizace ovocných sadů bylo vyplaceno 55 mil. Kč, což je o 21 mil. Kč více než v roce 2020. Podpora včelařství v roce 2021 činila 105,0 mil. Kč, což je stejné jako roce předchozím. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků klesla z 83 mil. Kč na 77 mil. Kč. Podpora Zmírnění škod způsobených přírodními pohromami v rostlinné a živočišné výrobě a potravinářství na území Jihomoravského a Ústeckého kraje v roce 2021 byla vyplacena ve výši 500 mil. Kč.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zvýšily v roce 2021 na 4,9 mld. Kč (oproti 4,6 mld. Kč v roce 2020).

V průběhu roku 2021 došlo ke změně ohledně náhrad za omezené používání pozemků v ochranných pásmech vodních zdrojů. Byly vyplaceny 45 zemědělským subjektům a byly o necelých 263,5 tis. Kč vyšší než v roce 2020, tj. 4,9 mil. Kč. Lesním subjektům v roce 2021 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁶⁶ a komunitní program LIFE⁶⁷.

4.2 Ochrana zvířat

V roce 2021 uplynulo 30 let od doby, kdy má Česká republika právně upravenou oblast ochrany zvířat proti týrání, a to zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon byl schválen 15. dubna 1992 Českou národní radou a byl několikrát novelizován a postupně i harmonizován s právními předpisy EU. Tento zákon stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat Ministerstvo zemědělství, Státní veterinární správu a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. MZe projednává, koordinuje a kontroluje plnění úkolů v této oblasti a předkládá příslušným státním orgánům návrhy na nezbytná opatření. Za účelem ochrany zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) zřídilo MZe v rámci odboru environmentálního a ekologického zemědělství oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství (ÚKOZ) a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Krajské veterinární správy SVS provádějí

66 *Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.*

67 *Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. V roce 2020 skončilo programové období 2014–2020 a nyní jsou předmětem debat podmínky pro stanovení nového nařízení o programu LIFE. Program LIFE bude nově spadat pod Evropskou výkonnou agenturu pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA). Více informací naleznete na webu Evropské komise.*

kontroly dodržování právních podmínek v oblasti ochrany zvířat a péče o pohodu. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou orgánem správním.

V průběhu roku 2021 probíhaly na MZe intenzivní práce navazující na novelizaci zákona na ochranu zvířat z roku 2020 spočívající především v tvorbě prováděcích vyhlášek a výkladových materiálů. Byly vydány tyto vyhlášky: Vyhláška č. 83/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, účinná od 1. 3. 2021; vyhláška č. 158/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 419/2012 Sb., o ochraně pokusných zvířat, ve znění vyhlášky č. 299/2014 Sb., účinná od 15. 4. 2021; vyhláška č. 291/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění pozdějších předpisů, účinná od 1. 9. 2021; vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování, účinná od 1. 11. 2021; vyhláška č. 451/2021 Sb., o ochraně druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči, účinná od 1. 1. 2022.

I přes velké obtíže způsobené pandemií COVID-19 a epidemiologickými opatřeními s ní spojenými, probíhaly na schválených školicích střediscích kurzy k získání kvalifikace k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat, kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce, i jiné kurzy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Nově proběhl také kurz péče o vybrané druhy šelem nebo lidoopy. Kurzy se uskutečnily buď prezenčně, případně vzhledem k nálezové situaci distanční formou. Z důvodu pandemie COVID-19 byla na VFU uskutečněna každoroční konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“ rovněž distančně. Situace v oblasti ochrany zvířat v ČR v roce 2021 bude detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS, který reflektuje informace o Programu ochrany zvířat. Ten je SVS realizován již od roku 1993.

4.3 Ekologické zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, a vyhláškou č. 16/2006 Sb., dále nařízením Rady (EU) č. 2018/848 a jeho prováděcími nařízeními Komise (EU) č. 2020/464, (EU) č. 2021/279, (EU) č. 2021/1165, (EU) č. 2021/2307 a (EU) č. 2021/2119.

K 31. 12. 2021 působilo v ČR 4 794 ekologických zemědělců a 944 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 15,7 %.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR dle LPIS

Plochy	Výměra 2020		Výměra 2021		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	93 701	17,25	102 800	18,42	109,71
Trvale travní porosty	443 262	81,59	448 703	80,39	101,23
Trvalé kultury - vinice	971	0,18	1 083	0,19	111,55
Trvalé kultury - sady	3 560	0,66	3 559	0,64	99,98
Trvalé kultury - chmelnice	12	0,00	12	0,00	100,00
Trvalé kultury - jiné	1 528	0,28	1 605	0,29	105,09
Ostatní plochy ²⁾	218	0,04	361	0,06	165,26
Celkem	543 252	100,00	558 124	100,00	102,74

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS.

2) Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Svobodová (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2020 vyprodukováno 98 569 t obilovin, 5 114 t okopanin, 2 799 t olejnin a 1 109 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 5 956 t ovoce a 3 564 t hroznů. Produkce biomléka v roce 2020 činila 36 419 tis. litrů (v tom 35 300 tis. l kravského, 911 tis. l koziho a 208 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 7 441 t hovězího, 379 t skopového (jehněčího), 160 t vepřového, 191 t drůbežího masa a 232 t vajec.

Detailní informace o systému ekologického zemědělství v ČR jsou každoročně zpracovány do Ročenky ekologického zemědělství, zprávy Statistická šetření ekologického zemědělství a Zprávy o trhu s biopotravinami v ČR.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

5.1 Distribuce potravin

Nákupní trendy českých domácností jsou úzce spojeny s vývojem místního tržního prostředí. V roce 2020⁶⁸ byla česká ekonomika stejně jako v ostatních zemích nepříznivě ovlivněna pandemií COVID-19. I přes meziroční růst reálných mezd (o 1,2 %) poklesl indikátor spotřebitelské důvěry. Spotřebitelé zaujímali k vývoji ekonomiky negativní postoje a nebyli ochotni zbytečně utrácet.

Domácnosti omezovaly nákupy (především ve 2. a 4. čtvrtletí roku 2020) a měnily své spotřební preference a zvyklosti. Kladly větší důraz na zdravou výživu, více nakupovaly lokální potraviny a v návaznosti na restriktivní protiepidemická opatření preferovaly přípravu jídla v domácím prostředí.

68 Analýza je provedena na základě výsledků studie #Shopper GFK vydané v květnu 2021, proto jsou údaje uváděny s ročním zpožděním.

Výdaje vynaložené na rychloobrátkové zboží⁶⁹ se v roce 2020 vlivem růstu spotřebitelských cen meziročně zvýšily o 8,4 %, zatímco objem prodeje stoupl pouze o 4,9 %.

Většina výdajů za rychloobrátkové zboží byla realizována na moderním trhu⁷⁰, který pokrývá zhruba tři čtvrtiny českého maloobchodu. Největší část výdajů domácností na rychloobrátkové zboží v roce 2020 zachytily stejně jako v předchozích letech hypermarkety (29,4 %; meziroční pokles o 0,1 p. b.), od roku 2015 však jejich podíl meziročně postupně klesá. Diskonty zaznamenaly opačný trend; při meziročním navýšení výdajů spotřebitelů o 1,1 p. b. na 25,4 % svoji pozici posílily. Následovaly supermarkety při meziroční stagnaci (17,6 %). Podíl malých obchodů a specializovaných prodejen mírně poklesl (o 0,1–0,3 p. b.).

Téměř třetinu hodnoty nákupního košíku tvořily v roce 2020 maso a masné výrobky spolu s mléčnými výrobky a vejci (posuzováno dle hodnoty zboží), přičemž podíl masa a masných výrobků zaznamenal nejvyšší meziroční nárůst ze všech položek (o 1,0 p. b.). Dalšími významnými položkami byly polotovary (9,9 %, nárůst o 0,3 p. b.), ovoce a zelenina a alkoholické nápoje (obě kategorie vykázaly shodný podíl výdajů 9,3 % při meziroční stagnaci výdajů a růstu objemu zboží). Poměrně důležité místo v nákupním košíku patřilo pečivu (7,6 %), kde byl však zjištěn nejvyšší pokles podílu ze všech sledovaných kategorií (o 0,8 p. b., došlo ke snížení jak výdajů, tak i množství nákupu). Nižší podíly výdajů v nákupním košíku reprezentovaly sladkosti a pochutiny (6,3 %), studené a nealko nápoje (4,6 %), základní potraviny⁷¹ (3,5 %), mražené potraviny (3,1 %) a teplé nápoje (2,4 %).

Téměř polovina nákupů byly tzv. doplňující, zahrnující 1-7 kategorií zejména čerstvého zboží. Z pohledu výše útraty byly nejvýznamnější velké zásobovací nákupy.

Mezi hlavní důvody pro výběr nákupního místa v roce 2020 nadále patřila výhodná lokalita (67,0 %), přiměřené a příznivé ceny (63,0 %), vyhovující otevírací doba (59,0 %), snadná orientace na prodejně (58,0 %) a čerstvost sortimentu (48,0 %). Stěžejní pro zákazníky tak stále zůstávaly požadavky na úsporu času a peněz.

Z hlediska segmentace nakupujících představovaly v roce 2020 největší podíl domácnosti bez dětí, naopak nejméně zastoupenou skupinou byly rodiny s teenagery.

Pandemie COVID-19 se v roce 2020 významně promítla do ukazatelů souvisejících s pořizováním rychloobrátkového zboží mimo kamenné obchody. Hodnota nákupů pořizovaných on-line se v roce 2020 zvýšila a došlo i k navýšení nákupní frekvence. Nakupující také vyhledávali spíše menší prodejny s nízkým provozem bez davu lidí, nakupovali co nejméně a preferovali prodejny s prokazatelně dobrými hygienickými opatřeními.

69 *Potraviny, nápoje, zboží osobní péče, péče o domácnost, výživa pro děti a zvířata.*

70 *Zahrnuje hypermarkety, supermarkety a diskonty.*

71 *Dle GfK zahrnuje jedlé oleje, mouku, luštěniny, margaríny, těstoviny, rýži, koření, cukr, sladidla atd.*

Vliv pokračující pandemie COVID-19 byl patrný i na nákupním chování spotřebitelů v roce 2021⁷². Byl zaznamenán slabý pokles výdajů domácností vynaložených na nákup rychloobrátkového zboží. Meziročně se však výrazně navýšila hodnota nákupů v e-shopech (na téměř 4,0 % ze všech vynaložených výdajů na rychloobrátkové zboží).

V nákupním koši v roce 2021 nadále dominovalo, i přes největší meziroční pokles (o 1,1 p. b.), čerstvé a chlazené zboží. Nejvyšší růst výdajů byl zaznamenán u nápojů (o 0,6 p. b.) a polotovarů (o 0,5 p. b.), ostatní položky zůstaly zachovány zhruba na úrovni předchozího srovnatelného období. Nadále vzrůstala obliba diskontů na úkor malých obchodů. Z hlediska hodnoty útraty dále posílily hypermarkety, supermarkety stagnovaly.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2021 nepatrně snížila. Pokles spotřeby byl způsoben snížením u potravin rostlinného původu. Spotřeba produktů živočišného původu stagnovala. Ceny potravin v maloobchodě se v roce 2021 meziročně zvýšily o 0,8 %, tj. podstatně méně, než činila míra inflace (3,8 %).

Vývoj spotřeby vybraných potravinových skupin, resp. potravin v roce 2020 a 2021 (odhad ÚZEI) je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2020	2021 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	84,0	84,0	100,0
v tom - hovězí	8,8	8,9	101,1
- telecí	0,1	0,1	100,0
- veřpové	43,4	44,3	102,1
- drůbež	29,8	28,7	96,3
- ostatní	1,9	2,0	105,3
Ryby celkem	5,7	5,7	100,0
Sýry (včetně tvarohů)	19,1	19,1	100,0
Čerstvé mléčné výrobky	95,6	95,6	100,0
Vejce	13,8	14,4	104,3
Máslo	5,7	5,3	93,0
Sádlo	4,2	4,4	104,8
Rostlinné tuky a oleje	17,4	17,0	97,7
Cukr rafinovaný celkem	35,7	35,0	98,0
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	107,5	108,1	100,6
Brambory celkem	65,1	66,9	102,8
Luštěniny	3,6	3,4	94,4
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	93,2	91,8	98,5
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	49,3	48,7	98,8
Jižní ovoce	38,5	37,6	97,7

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v březnu 2022), odhad MZe.

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2020; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe)
Zpracoval: I. Dolanová, I. Mrháčková (ÚZEI)

72 Poslední dostupné údaje z prezentace GfK ze dne 17. 2. 2022 s názvem GfK FMCG Shopping Behaviour Change.

Celková spotřeba masa a masných výrobků v roce 2021 stagnovala. Zatímco u vepřového a hovězího masa došlo ke zvýšení spotřeby (+2,1 %; resp. +1,1 %) při snížení cen těchto druhů mas, konzumace drůbežího masa se naopak snížila (-3,7 %) při jeho mírném zdražení. Spotřeba z kvantitativního hlediska méně významných druhů mas (skopové, králíci, koňské, zvěřina) v úhrnu vzrostla (+5,3 %).

Konzumace ryb a rybích výrobků zůstala zachována na stejné úrovni jako v předchozím roce.

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla pro rok 2021 (stejně jako v předchozích letech) propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je vykazuje statistika EU (Eurostat)⁷³. V roce 2021 spotřeba čerstvých mléčných výrobků stagnovala při nepatrném růstu cen těchto produktů. U nejdůležitějšího zástupce skupiny, konzumního mléka, došlo k malému poklesu spotřeby (-1,6 %) při mírném nárůstu jeho ceny. Nižší spotřeba byla též zaznamenána u tvarohů (-2,1 %) a jogurtů (-1,0 %) v souladu s mírným navýšením cen těchto výrobků a rovněž u mléčných pudinků (-6,7 %). Konzumace sýrů, přírodních i tavených, i přes mírné navýšení ceny stagnovala. K nejvyššímu nárůstu spotřeby ve skupině mléka a mléčných výrobků došlo u smetanových krémů (+7,7 %), avšak při nízkém objemu spotřeby, a u smetan (+6,6 %) a kysaných mléčných výrobků (+4,2 %). Spotřeba mléčných konzerv se nezměnila při zachování ceny na úrovni předchozího roku.

V návaznosti na nárůst ceny se ve skupině tuky a oleje v roce 2021 snížila spotřeba másla (-7,0 %) i rostlinných tuků a olejů (-2,3 %). Konzumace sádla se naopak mírně zvýšila (+4,8 %).

Spotřeba vajec se v meziročním porovnání rovněž zvýšila (+4,3 %) při stagnaci ceny.

Navzdory poklesu ceny se lehce snížila spotřeba cukru (-2,0 %).

Nepatrné navýšení spotřeby bylo zaznamenáno u výrobků z obilovin (+0,6 %) při zanedbatelném nárůstu ceny chleba a ostatních pekárenských výrobků a nevýznamném snížení ceny mouky.

Celková spotřeba zeleniny a zeleninových výrobků v roce 2021 poklesla (-1,5 %). Konzumace brambor se při výrazném snížení jejich ceny navýšila (+2,8 %).

Spotřeba ovoce mírného pásma i jižního ovoce se mírně snížila (-1,2 %; resp. -2,3 %). Přitom poklesla nejen cena hlavního zástupce skupiny mírného pásma, jablek (-10,0 %), ale také nejdůležitějších druhů jižního ovoce (pomerančů, citronů, banánů).

73 *Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.*

5.3 Výdaje za potraviny

Na rozdíl od roku 2020, kdy k poklesu HDP významně přispěla nízká spotřeba domácností (zejména v oblasti zboží střednědobé spotřeby a služeb), v roce 2021 spotřeba domácností meziročně výrazně vzrostla a ovlivnila tak růst HDP. Celkové výdaje na konečnou spotřebu domácností v domácím pojetí⁷⁴ se v roce 2021 v běžných cenách meziročně zvýšily o 7,0 %, ve stálých cenách⁷⁵ o 3,8 % (zatímco v roce 2020 výdaje meziročně klesly, a to v běžných cenách o 6,3 %, ve stálých cenách o 8,7 %).

V rámci výdajů domácností na konečnou spotřebu z hlediska trvanlivosti se v roce 2021 nejvíce zvýšily výdaje domácností za předměty střednědobé spotřeby (o 11,8 %; na rozdíl od roku 2020, kdy tyto výdaje naopak nejvíce, tj. o 15,0 %, klesly) a za předměty dlouhodobé spotřeby (+10,6 %). Za služby vydávaly domácnosti v roce 2021 meziročně o 6,7 % více (v roce 2020 byl jejich pokles druhý nejvyšší, činil 10,1 %). Nejméně zvýšily domácnosti v roce 2021 výdaje za předměty krátkodobé spotřeby, kam se řadí i potraviny a nápoje (meziroční růst o 5,8 %; na rozdíl od poklesu v roce 2020 o 1,1 %).

Mezi výdaji domácností na konečnou spotřebu z hlediska účelu jsou na prvních dvou příčkách dlouhodobě výdaje za bydlení a výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje. Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností v roce 2020⁷⁶ činil 17,1 % (s meziročním růstem 1,9 p. b.), z toho podíl výdajů jen za potraviny byl 15,5 % (s meziročním růstem rovněž 1,9 p. b.). Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje se meziročně zvýšily o 5,2 %, z toho výdaje jen za potraviny o 6,8 %. Důvodů progresu výdajů domácností za potraviny bylo více. Členové domácností se během roku 2020 stravovali z velké části doma (uzavření provozoven veřejného stravování, škol ap. z důvodu epidemie COVID-19, čímž výrazně klesly meziroční výdaje za stravovací služby o 36,5 %) a rostla tak spotřeba hlavních potravinových skupin (masa, mléka a mléčných výrobků, obilovin s výjimkou pšenice, cukru, kakaových a cukrářských výrobků, ovoce, zeleniny a luštěnin). Vliv na růst vydání za potraviny mělo i zvýšení spotřebitelských cen potravin (meziročně o 4,8 %), společně s rostoucí příjmovou úrovní domácností (meziroční růst čistých peněžních příjmů domácností v roce 2020 činil 4,9 %⁷⁷).

74 *Výdaje na konečnou spotřebu domácností jsou výdaje vynaložené na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb a přání. Domácí pojetí zahrnuje výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku.*

75 *Ceny roku 2015.*

76 *Údaje ČSÚ o výdajích domácností na konečnou spotřebu podle účelu, tj. podle skupin výdajů, jsou ke dni zpracování této zprávy pouze za rok 2020. Propočty výdajů na konečnou spotřebu jsou v běžných cenách.*

77 *Příjmy a životní podmínky domácností – 2021, ČSÚ, leden 2022.*

Ze statistiky rodinných účtů⁷⁸ vyplývá, že i v roce 2020 byly nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje a rovněž podíl těchto výdajů na celkových spotřebních výdajích (tab. T5.3/01) nejvyšší v domácnostech důchodců (bez pracujících členů PČ). Nominální výdaje za potraviny a nealko nápoje měly domácnosti důchodců bez PČ o 18,0 % vyšší než domácnosti zaměstnanců a o 9,5 % vyšší než domácnosti samostatně činných osob, meziroční růst těchto výdajů činil 4,4 %. Rovněž podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních výdajích se v domácnostech důchodců bez PČ meziročně o 0,6 p. b. zvýšil (na rozdíl od roku 2019, kdy meziročně o 0,9 p. b. klesl) a činil 23,4 %. Příčinou tohoto vývoje byl nejen meziroční růst spotřebitelských cen potravin a spotřeby, ale i růst disponibilních příjmů v domácnostech důchodců (meziroční přírůstek čistých peněžních příjmů v domácnostech důchodců bez PČ byl 9,4 %). Naopak mezi domácnostmi členěnými podle sociálních skupin měly nejnižší nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje i jejich podíl na celkových výdajích domácnosti zaměstnanců (podíl 19,7 %; s meziročním přírůstkem 1,5 p. b.). Značné diference vyplývají z porovnání vydání domácností členěných podle vzdělání a zejména podle výše peněžních příjmů. Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje u domácností zaměstnanců s nižším vzděláním byl o 2,7 p. b. vyšší než v domácnostech se vzděláním vyšším. Domácnosti s nejnižšími příjmy na osobu měly podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje o celých 5,1 p. b. vyšší než domácnosti s příjmy nejvyššími (tento rozdíl se vzhledem k roku 2019 ještě prohloubil, v roce 2019 činil „jen“ 3,5 p. b.).

T5.3/01 - Vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech statistiky rodinných účtů v roce 2020 v členění podle postavení osoby v čele domácnosti a v domácnostech s různou příjmovou úrovní (%)

Ukazatel	Domácnosti celkem	z toho domácnosti				samostatně činných osob	důchodců bez PČ ¹⁾	podle příjmové úrovně	
		celkem	zaměstnanců		20 % dom. s nejnižšími příjmy			20 % dom. s nejvyššími příjmy	
			s nižším vzděláním	s vyšším vzděláním					
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
z toho: potraviny, nápoje a tabák	24,0	22,9	25,5	21,4	23,5	27,2	25,7	20,5	
v tom: potraviny a nealkoholické nápoje	20,7	19,7	21,4	18,7	20,6	23,4	22,6	17,5	
alkoholické nápoje, tabák	3,3	3,2	4,1	2,7	2,9	3,8	3,1	3,0	

1) PČ - pracující člen.

Pramen: Statistika rodinných účtů, ČSÚ, 2021

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z potravinových agregací vydávaly domácnosti i v roce 2020 nejvíce finančních prostředků za maso a masné výrobky (23,7 % z celkových výdajů za potraviny, meziročně se podíl zvýšil o 0,3 p. b.; nominální výdaje za tuto skupinu meziročně stouply o 6,9 %). Na druhém místě byly výdaje za skupinu mléko, sýry, vejce (18,6 %, s meziročním zvýšením podílu o 0,2 p. b.) a na třetím místě v pořadí se umístily pekárenské výrobky a obiloviny (17,8 %, s meziročním poklesem podílu o 0,8 p. b.). Na dalším místě se s odstupem umístily

78 Údaje statistiky rodinných účtů nejsou srovnatelné s údaji národních účtů a Eurostatu (odlišný metodický postup). Jejich využití pro účely této zprávy spočívá zejména ve vzájemném porovnání a hodnocení vývoje výdajů za potraviny v rámci jednotlivých typů domácností.

výdaje za zeleninu a brambory (10,5 %, meziročně podíl o 0,1 p. b. nižší); následovala vydání za ovoce a vydání za skupinu cukr, marmeláda, med, cukrovinky, čokoláda a cukrářské výrobky (s podílem shodně u obou skupin 8,3 %). Za potravinářské výrobky a přípravky vydaly domácnosti 6,8 % z celkových výdajů za potraviny. Nejnižší podíl výdajů z potravinových agregací měly oleje a tuky (3,5 %) a ryby (2,5 %, s nepatrným meziročním růstem 0,1 p. b.).

Z hlediska mezinárodního srovnání výdajů za potraviny v jednotlivých státech EU 27 je sledován ukazatel podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností. Jeho vývoj v zemích Evropské unie dlouhodobě do roku 2019 mírně klesal; v roce 2020 zaznamenal však podíl výrazný meziroční růst z 13,0 % na 14,8 % (zejména z důvodů uplatněných restrikcí spojených s pandemií COVID-19 v zemích EU). Obdobně jako v Unii se podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje vyvíjel i v ČR. Od roku 2015 do roku 2019 měl klesající trend (15,9 % - 15,2 %), v roce 2020 se meziročně zvýšil o 1,9 p. b. na 17,1 %. I přes relativně příznivý vývoj se podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních domácností ČR pohybuje nad průměrnou úrovní Evropské unie (v roce 2020 činil rozdíl 2,3 p. b.). Podílu vydání za potraviny a nealkoholické nápoje českých domácností se v rámci Unie v roce 2020 nejvíce přiblížily domácnosti Itálie (16,7 %) a Polska (17,9 %). Podíl výrazně nižší než v ČR (a v rámci EU 27 nejnižší) vykazovaly, stejně jako v minulých letech, Lucembursko (9,5 %) a Irsko (9,8 %); naopak nejvyšší podíl měly domácnosti Rumunska (26,4 %), s odstupem Litvy (21,7 %), Estonska (21,6 %) a Chorvatska (21,4 %). Další země se značně vysokým podílem výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje přesahujícím 20% hranici byly v roce 2020 Bulharsko (20,7 %) a Lotyšsko (20,5 %).

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Celkový růst spotřebitelských cen v roce 2021 opět zrychlil. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2021 představovala podle údajů ČSÚ 3,8 %, což je o 0,6 p. b. vyšší hodnota než v předchozím roce. Z hlediska dlouhodobého vývoje jde o nejvyšší průměrnou roční míru inflace od roku 2008. Ceny zboží v maloobchodě se zvýšily méně dynamicky (o 0,9 p. b.) než ceny služeb.

Jak vyplývá z dat Eurostat, meziroční vzestup úhrnné cenové hladiny byl v roce 2021 (na rozdíl od předchozího roku) zaznamenán ve všech zemích EU. V ČR – stejně jako v minulých letech – rostly spotřebitelské ceny, měřené HICP⁷⁹, vzhledem k průměru EU 27 o 0,4 p. b.⁸⁰. progresivněji; ČR (společně s Lotyšskem) vykazovala v rámci zemí EU sedmý nejvyšší cenový přírůstek (3,3 %). Mezi státy s vůbec nejvyšší mírou inflace patřily opět Polsko a Maďarsko

79 *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.*

80 *Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.*

(oba shodně 5,2 %), následovány Litvou (4,6 %) a Estonskem (4,1 %). Na druhé straně zanedbatelný nárůst cen byl registrován v Řecku (o 0,6 %), na Maltě (o 0,7 %) a v Portugalsku (o 0,9 %), tj. v ekonomikách, které jsou méně orientované na průmysl a mají nižší závislost na energetických komoditách.

Ve směru růstu cen spotřebního zboží a služeb nejen v ČR, ale i v celém světě působilo především narušení fungování globálních dodavatelských řetězců vlivem pandemie, jehož důsledkem byla omezení na straně nabídky. Významným proinflačním faktorem byl rovněž růst výrobních nákladů odrážející mj. výrazný vzestup cen ropy, energií, průmyslových kovů i dalších komodit na světových trzích. Po prudkém poklesu v předešlých dvou letech se v roce 2021 meziročně zvedla světová cena ropy o 69 %⁸¹ a cena zemního plynu v Evropě téměř čtyřnásobně. Z tuzemských faktorů ke zvýšení cen přispěly výrazné oživení poptávky, nárůst spotřeby domácností a v menší míře růst jednotkových nákladů práce. Naopak protiinflační vliv mělo podle Ministerstva financí posílení české koruny k oběma hlavním světovým měnám a do určité míry také záporná produkční mezera.

Administrativní opatření v úhrnu průměrnou míru inflace v naší republice v roce 2021 neovlivnila. Z jednotlivých oddílů spotřebního koše se na značném navýšení cenové hladiny (o 3,8 %) nejvýznamněji podílely doprava (0,9 p. b.), bydlení a alkoholické nápoje vč. tabáku. Ve zvýšení cen dopravy (o 8,4 %) se odrazil zejména prudký růst spotřebitelských cen pohonných hmot a automobilů, v oblasti bydlení ztlačily náklady vlastnického bydlení a u poslední uvedené skupiny stejně jako v roce 2020 nejvíce zdražily tabákové výrobky. Nadprůměrně stouply také ceny odívání a obuvi.

Zatímco v předešlých 4 letech se spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů staly hybnou silou inflace, v roce 2021 byl jejich příspěvek k celkovému růstu cen minimální (0,1 p. b.). Po výrazném navýšení v předchozím roce se cenová úroveň této skupiny v roce 2021 meziročně zvedla o 0,8 %.

Z pohledu mezinárodního srovnání je zřejmé, že přírůstek cen potravinářského zboží v ČR byl nižší než v EU jako celku. Na rozdíl od let 2019 a 2020, kdy vzestup cenové hladiny této výdajové položky v naší republice převyšoval průměrný unijní růst, v roce 2021 zaostávalo tempo meziročního cenového růstu hodnocené skupiny v tuzemsku za vývojem v EU 27 o 0,7 p. b.⁸². Podprůměrné navýšení úrovně cen potravin a nealko nápojů (v rozmezí 0,5–0,7 %) zaznamenaly např. i Rakousko, Francie, Itálie a skandinávské státy. Ve čtyřech členských zemích (Slovinsko, Nizozemsko, Irsko, Belgie) spotřebitelské ceny uvedené položky prakticky stagnovaly (pokles do 0,5 %). Naproti tomu podobně jako v předchozím roce byl nejprogresivnější nárůst potravinářských produktů evidován v Maďarsku (o 3,4 %), dále v Litvě (o 3,2 %), Německu (3,1 %) a Polsku (o 3,0 %).

81 *Makroekonomická predikce MF, leden 2022.*

82 *Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.*

Spotřebitelské ceny samotných potravin rostly v ČR v roce 2021 zhruba stejným tempem jako spotřebitelské ceny nealkoholických nápojů – potraviny zdražily ve srovnání s předchozím rokem o 0,8 %, nealkoholické nápoje o 1,0 %. Je zřejmé, že vývoj tuzemských cen potravin v úhrnu ještě neodrážel pohyb světových cen této skupiny, které s výjimkou tří měsíců permanentně narůstaly. Hodnota globálního indexu světových cen potravin⁸³ byla v roce 2021 o 28,1 % vyšší než v předchozím roce a dosáhla desetiletého maxima.

Meziroční přírůstek spotřebitelských cen potravin v ČR v hodnoceném roce (0,8 %) prakticky korespondoval s vývojem CPV potravin; která v meziročním porovnání stoupla celkově o 0,5 %. Naproti tomu dovozní cena (DC) potravin a živých zvířat se v důsledku příznivého měnového kurzu snížila v průměru o 1,7 % a CZV komodit po poklesu v roce 2020 vzrostla o 6,9 %.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2020/19	2021/20
Potraviny	104,8	100,8
v tom - maso a masné výrobky	107,7	98,2
- ryby a mořské plody	101,3	101,7
- mléko, mléčné výrobky, vejce	100,9	101,1
- oleje a tuky	98,7	112,3
- pekárenské výrobky, obiloviny	102,3	101,9
- cukr a výrobky z cukru	104,3	101,6
- ovoce a ovocné výrobky	118,2	98,6
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	102,6	99,8
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	108,0	101,5
Nealkoholické nápoje	101,7	101,0
v tom - káva, čaj, kakao	99,8	102,2
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	102,8	100,3

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2021, 2022

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

V porovnání s meziročním vývojem v roce 2020 bylo v roce 2021 u většiny základních potravinových, resp. nápojových skupin zaznamenáno zpomalení cenového růstu nebo snížení spotřebitelských cen (tab. T5.4/01). Pouze u ryb vč. mořských plodů došlo k nevýznamnému posílení růstu cen pro spotřebitele. U olejů vč. tuků a rovněž u potravin na přípravu nápojů se lehce klesající trend cen předchozího roku změnil v roce 2021 v růstový.

Právě skupina oleje a tuky vykázala po dvouletém poklesu v rámci spotřebního koše potravin nejstrmější vzestup cenové hladiny. Vysoký nárůst cen byl výsledkem enormního a téměř totožného zvýšení cen rostlinných jedlých olejů (bez olivového o 20,5 %) a tuků (o 20,3 %). Růst cen RJTO byl podpořen zvýšením světových a dovozních cen všech druhů olejů v důsledku omezené globální nabídky při stabilní dovozní poptávce, dále vysokými přepravními náklady a vzestupem domácích CZV olejin. V reakci na zvýšení cen zpracovatelů

83 Index cen potravin FAO (FFPI) měří měsíční změny mezinárodních cen koše potravinářských komodit. Skládá se z průměru pěti cenových indexů komoditních skupin (maso, mléčné výrobky, obiloviny, rostlinné oleje, cukr) vážených průměrnými exportními podíly každé ze skupin za období 2014–2016.

související mj. s nedostatkem tukové složky v základní surovině se zvedla pro spotřebitele i cena másla (o 6,7 %). Z ostatních živočišných tuků se po dvou letech výrazného vzestupného trendu jen mírně navýšila cena vepřového sádla (o 1,8 %).

U všech ostatních hlavních skupin potravin, které vykázaly meziroční nárůst úrovně cen, byl v roce 2021 na rozdíl od roku 2020 zaznamenán minimální rozptyl cenového přírůstku (v rozmezí od 1,1 do 1,9 %).

Ve skupině mlýnské a pekárenské výrobky vč. obilovin stoupla cenová hladina všech sledovaných zástupců. Pokračoval výrazný růst spotřebitelských cen pšeničné mouky (o 7,3 %) při současném zvýšení cen zpracovatelů. Dynamika meziročního růstu cenové úrovně chleba a běžného pečiva, z hlediska spotřeby nejdůležitější podskupiny, byla podobně jako v předchozím roce nízká (101,6 %). Mírně (o 1,8 %) zdražily i ostatní pekárenské výrobky (jemné a trvanlivé pečivo, toastový chléb aj.). Po vysokém vzestupu v roce 2020 oslabil růst cen těstovin (o 5,0 p. b. na 2,6 %). Již třetí rok v řadě se navyšovala cena rýže v maloobchodě, ale její nárůst zpomalil (na 2,4 %) a byl nižší než u dovozní ceny.

Vzájemně téměř shodný meziroční růst cen (od 1,5 % do 1,7 %) vykázaly ryby a mořské plody, ostatní potravinářské výrobky (z hlediska zastoupení ve spotřebním koši se jedná o nevýznamné skupiny) a cukr včetně výrobků z cukru.

Ve srovnání s vývojem v roce 2020 se markantně snížil nárůst cen cukru (z 9,5 % na 4,3 %), který korespondoval s navýšením cen zpracovatelů této komodity. Růst cen cukru v tuzemsku byl spjat s vývojem na evropských trzích, kde došlo ke snížení zásob této komodity. Čokoládové cukrovinky (vč. čokolády) navázaly na dynamický růst v předchozím roce a v reakci na vzestup cen vstupních surovin (kaka, cukru, tuků aj.) i energie zdražily o 4,8 %. Naopak nečokoládové cukrovinky, zmrzlinářské výrobky nebo džemy si zachovaly cenovou hladinu předchozího roku.

Podobně jako v předchozím roce stabilní vývoj spotřebitelských cen vykázali reprezentanti skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce. Přibližně na úrovni roku 2020 zůstaly ceny prodejců u ostatních mléčných výrobků (tj. tekuté zakysané mléčné výrobky, smetany, mražené smetanové krémy, pomazánkové máslo – zvýšení o 0,7 %), konzumního mléka i jogurtů (růst o 0,9 %). U posledních dvou uvedených komodit byl meziroční procentní růst spotřebitelských cen obdobný jako u CPV. Ke změně trendu došlo u sušeného mléka, jehož cena po dvou letech růstu stagnovala. Nad hladinou průměrného přírůstku cen potravin rostly ceny sýrů vč. tvarohů (o 1,7 %); dynamika jejich růstu však v meziročním porovnání klesla přibližně na polovinu. Ceny slepičích vajec v maloobchodě nenásledovaly mírný růst CZV a vysoký přírůstek dovozních cen a byly meziročně mírně nižší (o 1,6 %).

U tří základních potravinových skupin (maso, ovoce, zelenina) byl v roce 2021 proti roku 2020 zaznamenán velmi mírný pokles, resp. stagnace spotřebitelských cen.

Na redukci spotřebitelských cen masa a masných výrobků (o 1,8 %) se podílel značný pokles cen vepřového výsekového masa. Po dva roky trvající výrazně vzestupné tendenci se cena tohoto druhu masa v maloobchodě snížila o 8,9 %; tempo poklesu však bylo mírnější než u CPV, dovozní ceny vepřového masa i CZV prasat. Příčinou cenového snížení této komodity v celé výrobkové vertikále byl převis nabídky na světovém, resp. evropském trhu způsobený omezením vývozu Německa do třetích zemí a poklesem poptávky z Číny. Hovězí výsekové maso se vyznačovalo již čtvrtým rokem v řadě ustálenou cenovou hladinou, v roce 2021 jeho cena v podstatě stagnovala (snížení o 0,9 %), přestože se zvedly jak ceny zpracovatelů, tak dovozní ceny hovězího masa a rovněž ceny chovatelů skotu. Úroveň spotřebitelských cen drůbežího masa pokračovala ve stoupajícím trendu předchozího roku a meziročně vzrostla o 2,1 %, což představuje zmírnění tempa růstu o 0,7 p. b. Téměř beze změny zůstaly v tržní síti ceny uzenářských výrobků i ostatních masných polotovarů (pokles o 0,8 %, resp. o 1,2 %).

Po prudkém zvýšení v roce 2020 (nejvyšším ze všech potravinových skupin) se stabilizovala hladina spotřebitelských cen ovoce a ovocných výrobků; meziročně v průměru klesla o 1,4 %. O mírné snížení cen čerstvého ovoce vč. chlazeného (o 2,0 %) se zasloužil pokles cen jak ovoce mírného pásma⁸⁴, tak i ovoce jižního. V důsledku značného snížení dovozní ceny (při zanedbatelném navýšení cen pěstitelů) v meziročním porovnání v tržní síti podstatně zlevnila jablka (o 10,0 %); spotřebitelská cena stolních hroznů se v souladu s dovozní cenou takřka nezměnila (zvýšení o 0,8 %). Rovněž ceny sledovaných druhů citrusového ovoce kopírovaly pohyb cen dovozců – cena pomerančů byla nižší než v předešlém roce o 7,8 % a cena citronů se snížila o jednu pětinu (o 19,5 %). U banánů byl pokles cenové hladiny pro spotřebitele (o 1,6 %) mírnější než u dovozní ceny. Z ovocných výrobků na úrovni roku 2020 setrvala cena sušeného ovoce vč. ořechů, ale podstatně (o 6,9 %) se zvedla cena konzervovaného ovoce.

Spotřebitelská cena zeleniny vč. brambor byla v roce 2021 v úhrnu srovnatelná s předchozím rokem. Čerstvá zelenina (vč. chlazené) zdražila meziročně o 2,7 % při odlišném vývoji jednotlivých druhů. Cena rajčat u obchodníků reflektovala pohyb dovozní ceny a zaznamenala v rámci skupiny nejdynamičtější cenový růst (o 13,2 %). Proti roku 2020 vzrostly rovněž ceny salátových okurek, mrkve a ledového salátu (o 6,1–7,2 %). Naopak na rozdíl od předešlého roku se pro spotřebitele příznivě vyvíjely ceny košťálové zeleniny – brokolice, hlávkového zelí (při výrazném přírůstku CZV i DC) a kvěťáku (pokles o 7,9–9,7 %). K mírnému snížení cenové hladiny došlo i u cibule, celeru a česneku. Druhým rokem za sebou pokračoval trend poklesu spotřebitelské ceny konzumních brambor; v roce 2021 byla meziročně nižší o 11,1 %, což odpovídalo redukci dovozní ceny, avšak

84 Z jednotlivých reprezentantů ovoce mírného pásma publikoval ČSÚ v roce 2021 pouze ceny konzumních jablek a stolních hroznů.

dynamika poklesu CZV této okopaniny byla vyšší. Cenová hladina zeleninových i bramborových výrobků mírně vzrostla.

V rámci nealkoholických nápojů se v roce 2021 vzhledem k roku 2020 zvedla spotřebitelská cena potravin na přípravu teplých nápojů (o 2,2 %). V reakci na zvýšení dovozní ceny vzrostla nejvýrazněji spotřebitelská cena kávy (o 2,8 %), naopak do spotřebitelské ceny čaje (zvýšení o 1,6 %) se pokles dovozní ceny opět nepromítl. Podobně jako v předchozím roce se lehce snížila cena kakaa (o 1,7 %), ačkoliv dovozní cena poměrně zdatně stoupla. Cenová úroveň minerálních vod, ostatních nealkoholických nápojů, ovocných a zeleninových šťáv apod. v úhrnu setrvala na úrovni předchozího roku (zvýšení o 0,3 %), přitom mírněji než v roce 2020 zdražily limonády (o 2,0 %); cena ovocných a zeleninových šťáv v průměru stagnovala a u minerálek se zanedbatelně snížila.

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují přidanou hodnotu a zaručují jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Hlavním cílem je zejména zvýšit zájem o kvalitu potravin a edukaci veřejnosti v otázce kvality potravin a ovlivnit tím nákupní chování spotřebitelů. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR. Z marketingového výzkumu společnosti STEM/MARK z dubna 2021 vyplývá, že značka KLASA zůstává nejznámější značkou kvality potravin v ČR (spontánní znalost 49 %, podpořená znalost 90 %).

Značka se uděluje na 3 roky a garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny.

Za rok 2021 bylo oceněno 468 výrobků od 143 výrobců.

V roce 2021 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 170,1 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Další informace, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.eklasa.cz.

Regionální potravina 2021

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích ČR nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj, ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích.

V roce 2021 se do soutěže přihlásilo celkem 433 výrobců s 1 576 výrobky a bylo oceněno 110 výrobků.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

V roce 2021 bylo na projekt Regionální potravina vyplaceno celkem 50,9 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Postupy při udělování značky Regionální potravina, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

Biopotraviny

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a vyhláškou č. 16/2006 Sb., dále nařízením Rady (EU) č. 2018/848 a jeho prováděcími nařízeními Komise (EU) č. 2020/464, (EU) č. 2021/279, (EU) č. 2021/1165, (EU) č. 2021/2307 a (EU) č. 2021/2119. MZe provádí dozor nad dodržováním těchto předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

K 31. 12. 2021 bylo v ČR registrováno 944 výrobců biopotravin.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu stoupl v roce 2020 meziročně o 14 % na 9,41 mld. Kč. Z toho spotřeba biopotravin v ČR (včetně dovozu) činila 5,99 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele vzrostla v roce 2020 na 562 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,77 %.

V roce 2021 se konal již 17. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem byl slogan „BIO dává smysl – nám i přírodě“. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2021 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2021–2030.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1 320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1 277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích rezortu zemědělství se v roce 2021 podílely SZPI, SVS, ÚSKVBL, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚLHM a FROV JČU.

Monitoring SZPI

V roce 2021 bylo SZPI odebráno a analyzováno v rámci monitoringu cizorodých látek 2 006 vzorků. U 15 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 0,75 % nevyhovujících vzorků.

Ovoce a zelenina

Stejně jako v předchozích letech tvořily v rámci monitoringu cizorodých látek významný podíl analyzovaných vzorků čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub, ale i zpracované výrobky z ovoce a zeleniny, neboť tyto komodity zaujímají důležitou část spotřebního koše v ČR.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného víceletého kontrolního programu Unie, bylo na přítomnost reziduí pesticidů v roce 2021 vyšetřeno celkem 371 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně čerstvých pěstovaných hub. Největší podíl odebraných vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (70,1 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 17,8 % a zelenina původem ze třetích zemí 8,1 %. U 4,0 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny vč. pěstovaných hub byla v 7 případech překročena hodnota maximálního reziduálního limitu (MRL). Jednalo se o tři vzorky zeleninové papriky, vzorek brokolice, květáku, salátových okurek a pekingského zelí. Ve vzorku papriky původem z Maroka bylo zjištěno nadlimitní množství clofentenzinu a methomyly, v paprice původem z Turecka nadlimitní množství chlorpyrifos-methylu

a v paprice původem z Albánie byl překročený MRL pro chlorpyrifos. U vzorku brokolice a salátových okurek původem z Polska byl zaznamenán vyšší obsah účinné látky chlorpyrifos. U kvěťáku původem z ČR byl překročený MRL pro účinnou látku flonicamid a u pekingského zelí původem z Polska MRL pro fluazifop-P.

Na ověření souladu s MRL bylo odebráno celkem 292 vzorků čerstvého a sušeného ovoce. Z hlediska země jejich původu představovalo ovoce ze zemí EU největší podíl odebraných vzorků (51,0 %). Ovoce ze třetích zemí zaujímal 38,0 % z celkového počtu odebraných vzorků. Ovoce z tuzemska tvořilo nejmenší část z celkového počtu odebraných vzorků (9,3 %). U 1,7 % odebraných vzorků nebyla země původu deklarována. Přestože byla u více než 91 % odebraných vzorků ovoce přítomnost reziduí pesticidů potvrzena, překročení MRL bylo zaznamenáno pouze u jednoho vzorku grapefruitu původem z Turecka. Vzorek grapefruitu obsahoval nadlimitní množství chlorpyrifosu.

V rámci monitoringu cizorodých látek (CL) je stanovení dusičnanů dlouhodobě prováděno zejména v listové zelenině jako je salát nebo špenát, ale i v dalších druzích zeleniny, pro které nejsou nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 ML stanoveny. S výjimkou jednoho vzorku ředkviček byly dusičnany detekovány u všech analyzovaných vzorků. Nejvyšší koncentrace dusičnanů byly naměřeny u vzorků rukoly, kdy se zjištěné hodnoty pohybovaly v intervalu od 4 402 do 6 611 mg/kg, nicméně všechny vzorky vyhověly ML. Naopak u dvou vzorků špenátu původem z EU a jednoho z Itálie byl překročený maximální limit uvedený v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou konzumní brambory jednou z komodit, u které jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. Na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 19 vzorků konzumních brambor. Brambory původem z ČR představovaly 47 % odebraných vzorků, brambory ze států EU 53 %. Přestože byla přítomnost reziduí pesticidů potvrzena u více než 68 % analyzovaných vzorků brambor, MRL nebyl překročený u žádného vzorku.

Bramborové lupínky jsou jednou z komodit, u které jsou pravidelně zjišťovány vyšší obsahy akrylamidu, než je stanoveno nařízením Komise (EU) 2017/2158. Odebráno bylo celkem 10 vzorků bramborových lupínků především od tuzemských výrobců. Zjištěný obsah akrylamidu se pohyboval v intervalu od 203 do 1 853 µg/kg. Porovnávací hodnota pro snížení přítomnosti akrylamidu v potravinách stanovená nařízením Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u 2 vzorků bramborových chipsů.

Obilniny a obilné výrobky

Z kontaminujících látek je v obilninách a obilných výrobcích dlouhodobě sledována především přítomnost mykotoxinů a reziduí pesticidů. Pozornost je ale zaměřená i na další kontaminanty jako jsou chemické prvky, námelové a tropanové alkaloidy.

Z jednotlivých mykotoxinů jsou pravidelně v obilovinách a ve výrobcích z obilovin sledovány aflatoxiny, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon a T-2 a HT-2 toxin. Celkem bylo vyšetřeno 93 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků na přítomnost mykotoxinů. Zaznamenány byly pozitivní nálezy aflatoxinu B₁ ve vzorku rýže, deoxynivalenolu v pšenici a obilných výrobcích (pšeničné a špaldové mouce), zearalenonu v pšenici a T-2 a HT-2 toxinu ve vzorku ovesných vloček. Nedošlo však k překročení ML pro mykotoxiny u žádného vzorku obilnin a obilných výrobků.

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů byla přítomnost reziduí pesticidů ověřována u celkem 61 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. U více než poloviny odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků byla rezidua pesticidních látek detekována, nicméně všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

Pekařské výrobky

Ze skupiny pekařských výrobků byl obsah akrylamidu ověřován v chlebu, sušenkách, perníku, snídaňových cereáliích, kukuřičných lupíncích, krekrovém pečivu a müsli. Celkem bylo odebráno 30 vzorků.

Porovnávací hodnota uvedená v nařízení Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u vzorku perníku a celozrnných sušenek s chia semínky.

Dětská výživa

V obilných příkrmech jsou ze skupiny mykotoxinů pravidelně sledovány aflatoxin B₁, B₂, G₁, G₂, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon, fumonisiny FB₁ a FB₂ a T-2 a HT-2 toxin. V ovocných příkrmech s podílem jablek určených kojencům a malým dětem byla ověřována přítomnost patulinu. Pozitivní nález některého z výše uvedených mykotoxinů nebyl zaznamenán u žádného z analyzovaných příkrmů pro děti.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách. Nebyly překročeny maximální povolené limity.

Vzorky hroznové šťávy byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Všechny vzorky z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

Dle Víceletého kontrolního programu pro rezidua pesticidů byla ve vzorcích pomerančové šťávy ověřována přítomnost reziduí pesticidních látek. Maximální reziduální limit nebyl překročen u žádného z 11 analyzovaných vzorků.

Lihoviny

Na přítomnost metanolu bylo odebráno 120 vzorků lihovin, u 64 vzorků byla přítomnost metanolu prokázána. Zjištěné množství odpovídalo požadavkům právního předpisu, všechny analyzované vzorky lihovin byly hodnoceny jako vyhovující.

Přítomnost ftalátů byla ověřována především v ovocných destilátech z peckového ovoce, ale i v ovocných destilátech z jiného než peckového ovoce a ostatních lihovinách. Pozitivní nález ftalátů nebyl zaznamenán.

Masné a rybí výrobky

Polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) jsou dlouhodobě sledovány v uzených masných a rybích výrobcích včetně uzených ryb. Benzo(a)pyren a další PAU vyjádřené jako suma benzo(a)pyrenu, benzo(a)anthracenu, benzo(b)fluoranthenu a chrysenu byly analyzovány v rybích konzervách v oleji (šproty, makrela) a uzených rybách (uzených makrelách). Přestože byly PAU zjištěny u všech analyzovaných masných a rybích výrobků včetně uzených ryb, naměřené hodnoty benzo(a)pyrenu a sumy PAU nepřekročily ML uvedené v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Ze skupiny biogenních aminů je pravidelně sledována přítomnost histaminu v konzervovaných rybích výrobcích. Histamin nebyl v odebraných vzorcích detekován.

Koření, káva, čaj

Ve vzorcích koření je pravidelně monitorována přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxin A. V roce 2020 byl monitoring CL rozšířen i o sledování alternariových toxinů v koření na základě doporučení Komise. Ze skupiny alternariových toxinů byla ověřována přítomnost alternariolu v mleté paprice. Na stanovení aflatoxinů bylo odebráno celkem 26 vzorků koření, nebyl zaznamenán žádný pozitivní nález aflatoxinů.

U 30 analyzovaných vzorků koření byla ověřována přítomnost ochratoxinu A. Pozitivní nálezy byly zjištěny výhradně v mleté paprice. Obsah ochratoxinu A se pohyboval v intervalu od 2,1 do 15,8 µg/kg. Všechny vzorky byly hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádného ze vzorků nebyla překročena hodnota ML 20 µg/kg. V mleté paprice byly provedeny i rozborů na přítomnost alternariolu, u dvou vzorků byl zjištěn pozitivní nález.

V případě pražené mleté kávy a zrnkové kávy nebyla stejně jako v předchozím roce přítomnost ochratoxinu A potvrzena.

V rámci zesílené úřední kontroly při dovozu čajů ze třetích zemí jsou zjišťovány zásilky obsahující nadlimitní množství pesticidních látek. Proto i v rámci monitoringu CL je zvýšená pozornost věnována odběrům černých a zelených čajů na stanovení reziduí pesticidů. V roce 2021 bylo odebráno celkem 16 vzorků čajů především původem z Číny, Japonska, Vietnamu a jižní Koreje. Rezidua pesticidů byla detekována u 8 vzorků, z čehož jeden vzorek zeleného čaje původem z Vietnamu nevyhověl MRL.

Oleje, olejnatá semena, luštěniny

Z chemických prvků byly ve vzorcích máku sledovány kadmium, arzen, olovo a rtuť. Kadmium bylo detekováno u všech analyzovaných vzorků máku, jeho hodnoty se pohybovaly od 0,2 do 1,2 mg/kg. U jednoho vzorku máku bylo překročeno nejvyšší přípustné množství kadmia stanovené vyhláškou č. 327/1997 Sb. Naměřená množství rtuti se nacházela pod limitem uvedeným ve vyhlášce. Stejně tak i zaznamenané pozitivní nálezy olova a arzenu nepřesáhly povolená množství stanovená vyhláškou.

Na stanovení morfinových alkaloidů bylo odebráno celkem 13 vzorků. Ve vzorku máku původem ze SR bylo překročeno nejvyšší povolené množství pro morfinové alkaloidy stanovené vyhláškou č. 329/1977 Sb.

Dle koordinovaného programu EU bylo na přítomnost reziduí pesticidů vyšetřeno celkem 15 vzorků panenských olivových olejů. Rezidua pesticidních látek byla zjištěna u 10 vzorků olivových olejů, MRL nebyl překročen u žádného z analyzovaných vzorků.

Dále byly analýzy na ověření zbytků pesticidních látek provedeny v luštěninách a olejnatých semenech, z 16 vzorků hrachu, fazolí, čočky a cizrny byly pozitivní nálezy reziduí pesticidů zaznamenány u 10 vzorků, zjištěná rezidua však nepřekročila MRL.

Z olejnatých semen bylo na stanovení reziduí pesticidů odebráno celkem 16 vzorků máku a 14 vzorků ostatních olejnatých semen (slunečnice, sezam, len, dýně, sójové boby). U více než 80 % odebraných vzorků máku byla rezidua pesticidů detekována. Avšak ani v jednom případě detekovaná rezidua pesticidů v máku nepřekročila MRL.

Biopotraviny

V rámci monitoringu cizorodých látek zaujímaly biopotraviny z celkového počtu odebraných vzorků potravin 7,7 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin zaujímaly biopotraviny z EU (48,1 %), dále biopotraviny původem z třetích zemí (13,7 %) a nejmenší část biopotravin z ČR (9,8 %). U 28,1 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena. Na přítomnost kontaminantů a reziduí pesticidů bylo vyšetřeno celkem 153 vzorků biopotravin. Více než 75 % analyzovaných vzorků biopotravin bylo bez zjištěného pozitivního nálezu kontaminující látky nebo rezidua pesticidů. Všechny vzorky biopotravin byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádné biopotravin nebylo zjištěno nadlimitní množství kontaminantu nebo rezidua pesticidu.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring Státní veterinární správy a ÚSKVBL

V roce 2021 zajistila Státní veterinární správa v laboratořích státních veterinárních ústavů a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv celkem 95 181 vyšetření na obsah reziduí a kontaminantů (o 2 220 vyšetření více než v roce 2020).

Zastoupení nevyhovujících nálezů bylo celkem 0,04 %, což je nepatrně nižší procento v porovnání s rokem 2020 (0,05 %).

V krmivech pro hospodářská zvířata nebyly zjištěny nevyhovující koncentrace sledovaných analytů ve všech sledovaných skupinách krmiv včetně krmiv z dovozu s výjimkou dvou případů nadlimitního obsahu kokcidiostatik. Podání nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebo v chovu ryb nebylo zjištěno stejně jako v předcházejících letech.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

Ve vzorcích slepičích vajec nebyla zjištěna rezidua doplňkových látek (antikocidik) a veterinárních léčivých přípravků.

V medu nebyly prokázány měřitelné koncentrace chlorovaných pesticidů a PCB, insekticidů, pyrethroidů a veterinárních léčivých přípravků včetně zakázaných léčiv (chloramfenikol, nitrofurany).

Obsahy chemických prvků (kadmia, olova, rtuti a arzenu) ve vzorcích svaloviny, jater i ledvin telat a mladého skotu vyhověly hygienickým limitům. U jednoho telete byla zjištěna rezidua tulathromycinu ve svalovině nad maximální limit. Koncentrace chlorovaných pesticidů a reziduí organofosforových insekticidů ve všech případech vyhověly maximálním limitům. V ledvinách převážně starých krav byla v několika případech zjištěna nadlimitní koncentrace kadmia. Svalovina jedné krávy obsahovala měřitelnou koncentraci nepovoleného antimikrobika semikarbazidu metabolitu nitrofurazonu.

Ve vzorcích svaloviny a jater prasat ve výkrmu nebyly zjištěny nevyhovující koncentrace reziduí veterinárních léčivých přípravků ani ostatních sledovaných látek včetně dioxinů a PCB. Výjimkou byla prasnice se zbytky oxytetracyklinu ve svalovině, játrech a ledvině v hodnotách nad stanovené maximální limity.

V chovech sladkovodních ryb (pstruh, siven, kapr) byla rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy, zjištěna v nadlimitní koncentraci ve třech chovech pstruhů a v jednom chovu sivena amerického.

U drobné pernaté zvěře nebyla zjištěna nadlimitní koncentrace olova ani ostatních sledovaných látek (pesticidů, PCB, ostatních těžkých kovů).

V šesti vzorcích svaloviny prasat divokých byla zjištěna nadlimitní koncentrace sumy DDT, chlorovaného pesticidu/insekticidu, který se u nás v zemědělství nepoužívá od roku 1974.

Vzorky ze skupiny potravinářských výrobků, konkrétně masných a drůbežích masných tepelně neopracovaných výrobků, vyhověly požadavkům vyplývajících z právních předpisů ve všech případech sledovaných kontaminantů (chlorované pesticidy, PCB, některé přídatné látky). V případě masných a drůbežích tepelně opracovaných výrobků byla u dvou vzorků masných výrobků (uzená krkovice a uzená vepřová kýta) prokázána nadlimitní koncentrace

polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH). Výsledky vyšetření masných výrobků s podílem koňského masa vyhověly u všech vzorků. U masných výrobků ze zvěřiny byla ve dvou případech zjištěna koncentrace olova nad hranici akčního limitu.

Všechny vzorky mléčných výrobků (sýry a ostatní mléčné výrobky) bezpečně vyhověly limitům pro všechny sledované kontaminanty, rezidua pesticidů a aflatoxin M1. Ve třech případech byla u zrajících sýrů zjištěna přítomnost povoleného, ale na obalu nedeklarovaného natamycinu (E 235).

Ve všech vzorcích vaječných výrobků nebyla zjištěna žádná rezidua pesticidů (pyretroidů, organofosforových insekticidů) ani biocidních přípravků (včetně fipronilu).

U uzených sladkovodních ryb obsah PAH nepřekročil maximální limit žádný vzorek. U jednoho vzorku rybího výrobku dovezeného z Polska byla zjištěna povolená, ale na obalu nedeklarovaná látka azobarvivo E124 (Ponceau 4R). Případ byl oznámen v rámci systému pro správní pomoc a spolupráci (AACCS).

Vzhledem k nízkému procentu zachytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů nadále za příznivou. Za podstatná zjištění lze považovat významné snížení počtu případů reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik u hospodářských zvířat individuálně ošetřovaných (dojnice, prasnice). Naopak nepříznivé je zjištění reziduí nepovolené látky – malachitové zeleně (a její metabolické formy) k léčení nebo prevenci onemocnění u chovaných ryb, zvláště pstruhů. Vzhledem k tomu, že od 28. listopadu 2022 bude platit nový limit (4x přísnější), je nutné této problematice věnovat zvýšenou pozornost. Také je nutné zabývat se příčinou narůstajícího počtu zjištění kontaminace prasat divokých DDT, pesticidem nepoužívaným v zemědělství od 80. let minulého století. V některých oblastech je prostředí tímto pesticidem významně kontaminováno.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2021

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvíř a ryby	5 446	15	0,28
- monitoring	5 100	12	0,24
- cílené vyšetření	47	3	6,38
- dovoz z EU	299	0	0,00
Hospodářská zvířata	66 983	13	0,02
- monitoring	65 545	12	0,02
- cílené vyšetření	160	1	0,63
- dovoz z EU	1 278	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	17 419	10	0,06
- monitoring	16 687	9	0,05
- cílené vyšetření	13	0	0,00
- dovoz z EU	600	1	0,17
- dovoz mimo EU	119	0	0,00
Krmiva	5 268	4	0,08
- monitoring	4 960	4	0,08
- cílené vyšetření	14	0	0,00
- dovoz z EU	294	0	0,00
Vody	65	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	0	0	0,00
Celkem všechny vzorky	95 181	42	0,04
- monitoring	92 357	37	0,04
- cílené vyšetření	234	4	1,71
- dovoz z EU	2 471	1	0,04
dovoz mimo EU (potraviny a suroviny)	119	0	0,00

Pramen: SVS

Zpracoval: J. Drápal (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2021 prováděl ÚKZÚZ sledování cizorodých zakázaných a nežádoucích látek a produktů v krmivech na základě zjištění v předchozích letech, doporučení Komise k monitoringu a podle dalších právních předpisů.

Úřední odběr vzorků inspektoři ÚKZÚZ provedli u celkem 1 066 šarží krmiv v rámci kontrol běžných, cílených a mimořádných. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno 133 (12,5 %). Pro odborné posouzení hodnocených krmiv bylo v národní referenční laboratoři provedeno 21 412 stanovení sledovaných parametrů, nevyhovujících bylo 189 z nich. Nejčastěji nevyhovující byly deklarované obsahy vitamínu A (29 stanovení), popela (25), N-látek (14), železa (11), jódu a vitamínu E (9).

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2021

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	423	42	4 464	58	Vit. A 13x; Popel 8x; N-látky, Jód (I) 7x; Měď (Cu) 3x; Vit. D3, Metionin, Monensin, Vlákna 2x; Amoxicilin, Flubendazol, Diclazuril, Robenidin, Vápník (Ca), Fosfor (P), Zinek (Zn), Mangan (Mn), Kobalt (Co) Lysin ... 1x
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	118	23	1 113	36	Popel 12x; Vit. A 5x; N-látky 4x; Vlákna 3x; Tuk po hydrolyze 2x; Theobromin, Sodík (Na), Selen (Se), Síra (S), Měď (Cu), Methionin, Vit. D3, Močovina 1x
Krmné směsi pro zvířata neurčená k produkci potravin	42	8	524	12	Vit. A, Vit. E, Vlákna 2x; Měď (Cu), Fosfor (P), Taurin, Popel, Tuk po hydrolyze 1x
Minerální krmné směsi	97	26	1 498	38	Vit. E 11x; Vit. A 8x; Železo (Fe) 5x; , Mangan (Mn), Selen (Se) 3x; Vit. D3, Vápník (Ca), Zinek (Zn), Síra (S), Hořčík (Mg), Methionin, Popel, Vlhkost 1x
Premixy	53	11	559	17	Železo (Fe) 6x; Zinek (Zn), Mangan (Mn), Selen (Se), Jód 2x; Vit. A, Vit. D3, Vápník (Ca) 1x
Doplňkové látky	15	0	69	0	
Krmné suroviny	314	21	13 149	26	Botanická čistota, Jiné druhy plodin, Tuk po hydrolyze 3x; Metanol, GMO, Pesticidy, N-látky, Popel 2x; Sodík (Na), Vápník (Ca), Mangan (Mn), Vlákna, Písek ... 1x
Směs krmných surovin	4	2	36	2	Lysin; Popel 1x
CELKEM	1 066	133	21 412	189	Vit. A 29x; Popel 25x; N-látky 14x; Železo (Fe) 11x; Jód (I), Vit. E 9x; Vlákna 8x; Mangan (Mn), Tuk po hydrolyze 7x; Měď (Cu), Vit. D3 5x; Zinek (Zn), Vápník (Ca) ... 4x

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

V rámci monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích ÚKZÚZ dále zabezpečuje dlouhodobé sledování vybraných kvalitativních parametrů půd prostřednictvím Bazálního monitoringu zemědělských půd, kontrolu hnojiv, monitorování kvality kalů z čistíren odpadních vod (se zaměřením na ty ČOV, jejichž produkce je určena k dalšímu využití v zemědělství), monitoring kvality půdy a zemědělských plodin po aplikaci kalů z čistíren odpadních vod a kvality rybníčních a říčních sedimentů, jakožto vstupů ovlivňujících kvalitu půdy a bezpečnost potravinového řetězce. ÚKZÚZ dále vytváří a spravuje rozsáhlou databázi obsahů rizikových prvků v zemědělských půdách ČR (tzv. Registr kontaminovaných ploch).

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2021 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Bruntál, situovaném v Moravskoslezském kraji. Sledování geograficky navazuje na šetření předchozích let.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků (DVT) a malých vodních nádrží (MVN). V roce 2021 bylo do monitoringu zařazeno 40 drobných vodních toků a 41 malých vodních nádrží spadajících do 7 oblastí povodí pokrývajících celé území ČR.

Koncentrace těžkých kovů v malých vodních nádržích byly v roce 2021 celkově nízké. Většina vzorků odebraných v letošním roce odpovídala I. třídě jakosti vod ve všech ukazatelích s výjimkou arsenu, u kterého odpovídala přibližně polovina vzorků II. třídě jakosti vod. Relativně vlhčí rok 2021 způsobil pokles koncentrací těžkých kovů ve vodách MVN s výjimkou rtuti. Její koncentrace byly naopak nejvyšší za dobu monitoringu. Kromě poklesu většiny charakteristických hodnot došlo v roce 2021 také ke zvýšení frekvence výskytu extrémních hodnot koncentrací, zejména v případě mědi a niklu.

Koncentrace těžkých kovů ve vodách DVT byly v roce 2021 převážně nízké. Rok 2021 byl charakteristický velkým rozpětím změřených hodnot koncentrací těžkých kovů ve vodách DVT, kde se vyskytovala převaha vzorků s nízkými hodnotami, ale též nemalý počet extrémně vysokých hodnot, zejména v případě mědi a niklu.

Zatímco z hlediska těžkých kovů je jakost vod DVT uspokojivá, ve všech sledovaných tocích se vyskytují dosti vysoké koncentrace polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU). V roce 2021 došlo ve dvanácti případech k překročení hodnoty NEK NPK (norma environmentální kvality vyjádřená jako nejvyšší přípustná koncentrace).

Naopak polychlorované bifenyly se v roce 2021 ve vodách DVT nevyskytovaly v měřitelných koncentracích.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚLHM

Monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech byl v roce 2021 zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů (TK) v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenyly (PCB).

V průběhu letních a podzimních měsíců 2021 bylo sebráno 14 vzorků jedlých hub, reprezentujících 7 druhů: hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib hnědý (*Xerocomus badius*) ve směsi s holubinkami (*Russula*), hřib kovář (*Neoboletus luridiformis*), muchomůrka růžovka (*Amanita rubescens*), šťavnatka slonovinová (*Hygrophorus eburneus*), klouzek kravský (*Boletus bovinus*) ve směsi s holubinkou olivovou (*Russula olivacea*) v 13 lesních oblastech. Ve všech vzorcích byly analyzovány TK (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP.

V roce 2021 překročily koncentraci kadmia 5 mg.kg^{-1} sušiny čtyři vzorky hub, což představuje 29 % z celkového počtu analyzovaných vzorků.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Monitoring FROV JČU

Cílem bylo posoudit hygienickou kvalitu nejčastěji lovených a konzumovaných druhů ryb vyskytujících se ve významných rybářských revírech ČR z hlediska obsahu vybraných cizorodých látek v jejich mase. Za tímto účelem jsou sledovány koncentrace vybraných toxických kovů (Hg, Pb, Cd) a perzistentních organochlorovaných polutantů (POPs – PCB, DDT, HCH, HCB). Výše uvedené látky patří (dle současných znalostí) mezi nejvýznamnější polutanty vodního prostředí v ČR z hlediska kontaminace masa ryb.

V roce 2021 byly pro monitoring kontaminace ryb z volných vod vybrány údolní nádrže Slezská Harta, Mušov, Vranov, Trnávka a pískovny revíru Lužnice 10B (Majdaléna).

Jako referenční druh byl pro porovnání jednotlivých lokalit využit cejn velký (*Abramis brama*). Dále byly analyzovány směsné vzorky svaloviny druhů ryb, které se ve sledovaných lokalitách vyskytují nejčastěji a jsou sportovními rybáři loveny a konzumovány. Obvykle byly vzorkovány 3 nedravé a 3 dravé druhy. Ve všech lokalitách byl kromě cejna velkého vzorkován i kapr obecný, který je nejčastěji lovenou a konzumovanou rybou. Celkem byly odloveny a analyzovány následující druhy a počty ryb: cejn velký (*Abramis brama*) 25 ks, kapr obecný (*Cyprinus carpio*) 24 ks, štika obecná (*Esox lucius*) 16 ks, okoun říční (*Perca fluviatilis*) 10 ks, bolen dravý (*Aspius aspius*) 9 ks, candát obecný (*Sander lucioperca*) 17 ks, sumec velký (*Silurus glanis*) 6 ks, plotice obecná (*Rutilus rutilus*) 19 ks, karas stříbřitý (*Carassius gibelio*) 5 ks a úhoř říční (*Anguilla anguilla*) 6 ks.

Hygienická kvalita ryb v druhovém i velikostním složení odpovídajícím běžným úlovkům sportovních rybářů v rybářských revírech Slezská Harta, Mušov, Vranov, Trnávka a Lužice 10B (Majdaléna) sledovaných v roce 2021 je velmi dobrá. Většina zjištěných koncentrací sledovaných cizorodých látek nalezených v mase ryb odlovených v těchto revírech se nacházely obvykle hluboko pod limitními hodnotami. Výjimkou byla mírně nadlimitní hodnota obsahu celkové rtuti u směsného vzorku svaloviny sumce velkého z nádrže Slezská Harta, u směsného vzorku svaloviny okouna říčního z nádrže Vranov a u směsného vzorku svaloviny bolena dravého z nádrže Trnávka.

Více informací lze nalézt na www.frov.jcu.cz.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby.

Spolupráce s EFSA

Česká republika pokračovala v roce 2021 v dalším rozvoji spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) jak na úrovni oficiální, tak prostřednictvím nezávislých odborníků a jednotlivých organizací. Oficiální spolupráci ČR s EFSA zajišťuje i nadále Odbor bezpečnosti potravin MZe.

Činnost Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA

Aktivity Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo; EFSA Focal Point) jsou definovány dohodou na zajištění činnosti Koordinačního místa v letech 2019–2022, podepsanou 30. listopadu 2018. Hlavním úkolem je podpora člena Poradního sboru. Spolupráce s EFSA je podporována prostřednictvím výměny informací mezi ČR a EFSA, sdílení informací do/z ostatních členských států EU, poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Dalšími aktivitami jsou např. rozvíjení sítí odborníků, podpora mezinárodní vědecké spolupráce či sdílení informací o školících aktivitách v oblasti bezpečnosti potravin. Do popředí se v EFSA v posledních letech derou otázky harmonizace sběru a poskytování dat. Činnost Koordinačního místa byla ze strany EFSA také v roce 2021 podporována formou grantu.

Informace týkající se činnosti EFSA a výše uvedených aktivit jsou dostupné v příslušné kategorii na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložených aplikací, slovníku Bezpečnost potravin A-Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z oblasti bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti. ICBP spolupracuje s dozorovými orgány na rychlé informovanosti spotřebitelů v době veřejných kauz, které řeší klamání, ale hlavně zdravotní ohrožení spotřebitelů.

U internetových stránek www.bezpecnostpotravin.cz byly v průběhu roku 2021 zajištěny všechny základní funkce, denní plnění RS, odesílání e-mail listů včetně informací o závadných potravinách zachycených v české tržní síti a průběžná aktualizace slovníku Bezpečnost potravin A-Z. V roce 2021 činila průměrná denní návštěvnost těchto stránek 4 962 návštěv.

Webové stránky www.viscojis.cz jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, webové stránky www.viscojis.cz/teens jsou primárně koncipovány pro žáky základních a středních škol a jejich pedagogy a slouží především jako podpora výukového programu „Výživa ve výchově ke zdraví“. V průběhu roku 2021 byla u obou těchto webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat.

V roce 2021 byly z důvodu špatné hygienické situace v souvislosti s pandemií COVID-19 omezeny přednášky pro mládež ve školských zařízeních z plánovaných dvaceti na šest s účastí 308 žáků.

V roce 2021 bylo realizováno celkem 25 vzdělávacích programů „Přijede k nám návštěva“ pro děti předškolního věku s účastí 1 281 dětí a 22 programů „Jíme zdravě a s chutí“ pro žáky 1. stupně základních škol s celkovou účastí 1 093 žáků.

V roce 2021 v rámci činnosti ICBP proběhlo 11 kontaktních akcí pro spotřebitele s celkovou účastí cca 3 000 spotřebitelů. ICBP dále realizovalo jednu výtvarnou soutěž pro děti školního věku a zajistilo účast s prezentací činnosti ICBP na odborné konferenci v Piešťanech.

E-learningový kurz „Výživa ve výchově ke zdraví“ byl aktualizován a spuštěn na školní rok 2021/2022. Kurz je určen pro pedagogy a studenty středních škol s potravinářským zaměřením, středních zdravotnických škol a gymnázií.

Během roku 2021 bylo dále v rámci činnosti ICBP publikováno a velmi omezeně distribuováno jedenáct titulů, letáků s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2021 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 42,7 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Evidované zemědělské subjekty jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvořili 33 % počtu evidovaných zemědělských subjektů. 2,2 tis. zemědělských podniků (5 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu.

Většina evidovaných zemědělských subjektů (95 %) vykazala alespoň minimální výměru z. p.⁸⁵ a tyto podniky hospodařily na 3,51 mil. ha z. p. (z toho 2,47 mil. ha o. p.).

Celkovou výměru obhospodařované zemědělské a orné půdy v rozdělení podle různých právních forem zemědělských subjektů ke konci roku 2021 uvádí tab. T6.1/01.

85 Jedná se o subjekty s těmito požadovanými parametry: výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy, 1 500 m² pěstovaných intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), 1 000 m² vinic, 300 m² skleníků a pařenišť, chov od 1 ks skotu, 2 ks prasat, 4 ks ovcí a koz, 50 ks drůbeže, 100 ks králíků.

**T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾,
stav koncem roku 2021**

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	37 698	1 062 076	30,3	616 088	25,0	28,2	16,3
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	23 401	963 518	27,4	564 134	22,9	41,2	24,1
Právnické osoby celkem	4 980	2 448 713	69,7	1 850 737	75,0	491,2	371,6
v tom - obchodní společnosti celkem	4 121	1 780 713	50,7	1 310 706	53,1	432,1	318,1
z toho - spol. s r. o.	3 353	925 840	26,4	616 265	25,0	276,1	183,8
- a. s.	731	837 970	23,9	681 583	27,6	1146,3	932,4
- družstva	508	637 115	18,1	522 409	21,2	1254,1	1 028,4
- ostatní ⁴⁾	351	30 875	0,9	17 622	0,7	88,0	50,2
Celkem	42 678	3 510 789	100,0	2 466 825	100,0	82,3	57,8

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislíngerová (ÚZEI)

Orná půda se na zemědělské podílela ze 70,3 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu ze 74 % (v rámci toho z 91 % u dojených krávy), z 95 % u prasat a z 94 % u drůbeže (tab. T6.1/02).

**T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků,
stav koncem roku 2021**

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy		ks	%	ks	%
	ks	%	ks	%				
Fyzické osoby celkem	368 395	25,86	33 085	9,20	77 963	5,10	1 477 334	5,90
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	334 670	23,49	29 035	8,10	57 886	3,80	1 296 649	5,20
Právnické osoby celkem	1 056 288	74,14	325 304	90,80	1 452 224	94,90	23 659 707	94,10
v tom - obchodní společnosti celkem	689 446	48,39	189 081	52,80	1 249 526	81,70	21 624 885	86,00
z toho - spol. s r. o.	283 896	19,93	42 326	11,80	216 236	14,10	11 854 229	47,20
- a. s.	403 153	28,30	146 589	40,90	1 017 394	66,50	9 770 580	38,90
- družstva	351 718	24,69	132 069	36,90	192 631	12,60	1 991 422	7,90
- ostatní	15 124	1,06	4 154	1,20	10 067	0,70	43 400	0,20
Celkem	1 424 683	100,00	358 389	100,00	1 530 187	100,00	25 137 041	100,00

1) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislíngerová (ÚZEI)

Velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR podle výměry obhospodařované zemědělské půdy a v rozdělení na PFO a PPO ukazuje tab. T6.1/03; velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2021

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	20 825	48,80	33 990	1,00	19 848	52,65	32 238	3,00	977	19,60	1 663	0,07
5-<10	4 499	10,50	32 393	0,90	4 188	11,11	30 145	2,80	311	6,20	2 248	0,09
10-<50	9 265	21,70	218 060	6,20	8 494	22,53	199 141	18,80	771	15,50	18 919	0,77
50-<100	3 010	7,10	213 176	6,10	2 671	7,09	188 569	17,80	339	6,80	24 607	1,00
100-<500	3 361	7,90	735 118	20,90	2 280	6,05	436 307	41,10	1 081	21,70	298 811	12,20
500-<1000	850	2,00	613 507	17,50	177	0,47	119 767	11,30	673	13,50	493 740	20,16
1000-<2000	595	1,40	835 138	23,80	34	0,09	40 247	3,80	561	11,30	794 891	32,46
2000 a více	273	0,60	829 497	23,60	6	0,02	15 663	1,50	267	5,40	813 834	33,24
Celkem	42 678	100,00	3 510 789	100,00	37 698	100,00	1 062 076	100,00	4 980	100,00	2 448 713	100,00

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kislingerová (UZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou od 3 ha zemědělské půdy⁸⁶ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2020 zvýšil o 1 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2021 lze pozorovat prudký nárůst počtu PFO, a to celkově o 62 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů téměř dvojnásobný a v roce 2021 celkově představoval 98 % proti roku 2005.

V roce 2021 se snížil na 30 % podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniků v kategorii výměry 3 a více ha. Podíl družstev na obhospodařované půdě se přitom meziročně snížil jen nepatrně a to na 18% podíl.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle registru ČSÚ počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a NACE 11) v posledních letech stále roste. Celkový počet subjektů obou výrobních odvětví v roce 2021 dosáhl 30 242 jednotek. Meziročně je tento počet jednotek vyšší o 1 487 firem. Subjekty zařazené do registru nejsou všechny ekonomicky aktivní, což platí zejména pro fyzické osoby. Skladba využívaných právních forem se meziročně mírně mění, přičemž v roce 2021, obdobně jako v roce 2020, se nejvíce rozšířil počet firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku se v roce 2021 dále meziročně rozrostl, a to o 1 197 subjektů na 23 328 osob. Růstový trend u těchto subjektů lze spojovat se silící

⁸⁶ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocentru prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocentru 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 a dalších byla zvýšena na 5 ha.

poptávkou po potravinách v celkově nejisté době, ovlivněné virovou pandemií. Z pohledu výrobních oborů pak tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků, či masných výrobků. Z hlediska zakládání jde o poměrně rychlou a kapitálově nenáročnou formu podnikání;

- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací i v roce 2021 byly s. r. o., což je v kontextu s jednodušší formou vzniku i správou těchto subjektů v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2021 se tato forma podnikání uplatňovala u 6 309 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek činil 310 společností;
- počet akciových společností v posledních letech mírně klesá. V roce 2021 podnikalo v této právní formě 380 a. s.;
- v právní formě družstva podnikalo v roce 2021 jen 58 subjektů.

Výrobci potravin a nápojů využívají k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v hodnoceném roce 2021 nebyly příliš zastoupeny.

Z údajů ČSÚ vyplývá, že z hlediska velikosti (sleduje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci), převládaly v roce 2021, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Pro potravinářský průmysl v ČR stále platí, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Meziroční změny u sledovaných subjektů jsou zachyceny v tab. T6.2/01, která poskytuje podrobnější údaje.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2020 ¹⁾	2021	
100 - 199	125	114	91,2
200 - 499	85	87	102,4
500 - 999	18	20	111,1
1000 - 1999	DSÚ	DSÚ	.
2000 - 2999	DSÚ	DSÚ	.
Celkem	228	221	99,2

1) Údaje za rok 2020 byly zpřesněny; DSÚ = důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii (posuzováno podle absolutního objemu tržeb bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží) představovaly v roce 2021 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem tržeb 118,5 mld. Kč. Další kategorií, podle uvedeného ukazatele, byly v roce 2021 podniky od 500 do 999 zaměstnanců, a to s objemem tržeb 63,6 mld. Kč. Tyto dvě kategorie podniků se na výše uvedených tržbách u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to více jak polovinou (52,4 %).

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2021 v meziročním porovnání podle oborů jsou uváděny v tab. T6.2/02. Podle počtu podniků, obdobně jako v minulých letech, nejvyšší počet vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků.

Co do počtu podniků je početnou kategorií také výroba ostatních potravinářských výrobků, která je svým výrobním zaměřením velmi členitá a jejím základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek) i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., po nichž je stále větší poptávka či zpracování čaje a kávy a výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i obor zpracování masa a výroby masných výrobků, který zahrnuje i výrobu a zpracování drůbeže. Některé obory jsou poměrně koncentrované (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva), nebo mají převážně regionální charakter (zpracování ryb) a z důvodu ochrany dat byl tento obor zpracovateli dat z ČSÚ připojen k průmyslovým krmivům.

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2020 a 2021) příliš nezměnil a u některých oborů zůstal ve stejných počtech.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2020 ¹⁾	2021	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	70	69	98,6
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ	DSÚ	.
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	19	18	94,7
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5	5	100,0
Výroba mléčných výrobků	38	38	100,0
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	17	17	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	116	109	94,0
Výroba ostatních potravinářských výrobků	81	76	93,8
Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb	28	26	92,9
Výroba nápojů	52	55	105,8
Průmysl potravinářský celkem	426	413	96,9

1) Údaje za rok 2020 byly zpřesněny; DSÚ = důvěrný statistický údaj.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2021 bylo dle zákona č. 219/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, evidováno, případně registrováno, celkem 1 030 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin. V roce 2021 došlo oproti předcházejícímu roku opět k mírnému celkovému nárůstu velikosti

přihlášených množitelských ploch (o 2,4 %). V jednotlivých skupinách plodin byl nárůst přihlášených množitelských ploch nejvyšší u olejnin (o 10,1 %), poté u jetelovin (o 9,3 %), píceňin (o 8,1 %) a luskovin (o 2,5 %). Naopak k nejvýraznějšímu poklesu došlo u brambor (o 6,5 %) a u obilovin (o 1,8 %). Celkově bylo v hospodářském roce 2020 vyrobeno téměř 208 tis. tun osiva zemědělských plodin (nárůst o 1 % oproti 2019) a 57 tis. tun sadbových brambor (nárůst o 3 %). Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží, produkce je závislá na dovozu. Meziroční kolísání výměry množitelských ploch je ovlivněno výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu, na které mají významný vliv trhy s jednotlivými plodinami v ČR a EU.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobene osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2020		2021	
Obiloviny (vč. kukuřice)	55 777	174 227	54 793	98,2
Luskoviny	11 130	17 363	11 404	102,5
Olejnin a přadné rostliny	12 024	6 488	13 234	110,1
Brambory	2 847	57 015	2 662	93,5
Jeteloviny	12 889	3 882	14 094	109,3
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	13 324	5 826	14 399	108,1

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2021 pokračovala registrace hnojiv (včetně rostlinných biostimulantů, pomocných půdních látek a substrátů) podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace jsou hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu evidovány také v režimu ohlášení (dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (dle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2019/515) a hnojiv ES (dle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). Hnojiva ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, popřípadě dodavatele, neboť tato hnojiva žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Za rok 2021 bylo celkem vydáno 556 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 233 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 66 výrobků a v režimu hnojiv ES 42 hnojiv. K 1. 1. 2022 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 2 055 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 696 hnojiv a pomocných látek v režimu ohlášení, 533 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 619 hnojiv v režimu hnojiv ES. Poměr tuzemských/zahraničních hnojiv a pomocných látek je cca 45 % ku 55 %. Podíl hnojiv ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR je odhadován na cca 35–40 %. V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 304 vzorků, v tom 192 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 17 ohlášených hnojiv, 75 hnojiv ES, 5 vzájemně uznaných výrobků a 15 hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno 6 rozhodnutí o registraci. Dále bylo zahájeno správní řízení u 1 statkového hnojiva kvůli překročení limitu rizikových prvků.

Od roku 2021 patří do působnosti ÚKZÚZ také schvalování programů použití kalů podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech. V roce 2021 bylo schváleno celkem 379 programů; 34 programů bylo zamítnuto. Nejčastějším důvodem zamítnutí programů bylo zamýšlené použití kalů na půdách s velmi vysokou zásobou fosforu a v ochranných pásmech vodních zdrojů.

Ve srovnání s rokem 2020 došlo v roce 2021 k mírnému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 104,2 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo v roce 2021 počítáno s výměrou tzv. „využívané zemědělské půdy“ 3 529 797 hektarů, a to na základě informací ČSÚ.

V roce 2021 bylo statkovými a organickými hnojivy dodáno 27,5 kg N, 15,2 kg P₂O₅ a 26,5 kg K₂O na hektar využívané zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 69,2 kg/ha.

Ochrana rostlin

Spotřeba účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin v roce 2021 se na zemědělské půdě meziročně mírně zvýšila o 0,4 % a činila celkem 3 768,6 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,06 kg účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin. Celková výměra ošetřená POR a pomocnými prostředky na ochranu rostlin v roce 2021 činila 14 205,5 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR a pomocných prostředků v ČR v roce 2021 dosáhla 10 741,7 kg (včetně spotřeby POR a pomocných prostředků mimo pozemek, tj. na mořících stanicích a ve skladech rostlinných produktů), z toho celková spotřeba POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (na zemědělské půdě a ve sklenících) byla 10 458,8 tis. kg. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin (včetně spotřeby POR mimo pozemek) 45,7 %, fungicidy 28,8 %, regulátory růstu a vývoje 9,7 %, insekticidy 5,0 %, rodenticidy 0,6 % a ostatní prostředky 10,2 %.

V roce 2021 došlo k meziročnímu poklesu o 2,7 % celkové spotřeby POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (zemědělská půda mimo mořící stanice a sklady rostlinných produktů). Za poklesem stojí nejen průběh počasí, zákaz některých účinných látek, ale také změny strategií aplikací herbicidů do ozimých plodin často v reakci na aktuální průběh ročníku. Sklizeň a následné setí ozimé řepky bylo poznamenáno vydatnými srpnovými dešti. Naopak setí ozimých obilnin bylo provázáno suchem, které panovalo celé září a říjen a umožnilo tak úspěšné aplikace herbicidů s účinnými látkami používaných pro podzimní aplikace do obilnin, tzn. diflufenikan, flufenacet, chlortoluron apod. Celková spotřeba herbicidů byla ovlivněna vlhkým průběhem podzimu roku 2020, který neumožnil efektivní ochranu porostů a musela se tak navýšit spotřeba herbicidů aplikovaných na jaře 2021. Jarní aplikace bývají často méně účinné a opakované zásahy navyšují celkovou spotřebu. Nepatrný pokles byl

zaznamenán u fungicidních přípravků. Vzhledem k očekávaným výnosům se strategie ošetření porostů příliš nelišila od roku 2020, jen se změnila skladba používaných látek, což byl následek ukončení povolení řady hojně využívaných účinných látek již v roce 2020 s přesahem použití do roku 2021. Jednalo se především o látky epoxykonazol, fenpropimorf, chlorthalonil a thiofanát-methyl. Výpadek těchto látek nahradila spotřeba přípravků na bázi účinné látky prothiokonazol. Průběh jara byl srážkově bohatý, a i když vyžadoval vyšší intenzitu fungicidních aplikací, intenzivní deště nedovolovaly v období pro fungicidní ošetření nejdůležitější, adekvátní možnosti. Významný pokles zaznamenala spotřeba insekticidů, a to především z důvodu zákazu účinných látek chlorpyrifos a thiaklopid, jakožto skupin nejpoužívanějších účinných látek v ochraně proti hmyzím škůdcům řepky a proti virovým přenašečům v porostech obilnin. Výpadek těchto látek částečně nahradila zvýšená spotřeba účinných látek indoxakarb, sulfaxoflor a některých kategorií pyretroidů (etofenprox či lambda-cyhalotrin), nicméně i tak se spotřeba insekticidních přípravků meziročně snížila o cca 34 %. Skupina insekticidních látek je ohrožena rezistencí více než kterékoliv jiné skupiny POR (např. herbicidy nebo fungicidy), neboť pro celé skupiny škůdců již v současnosti neexistují žádné adekvátní alternativy ochrany. Vlivem deštivějšího počasí byl zaznamenán skokový nárůst spotřeby moluskocidů. Naopak v porovnání s rokem 2020, klesla spotřeba rodenticidů o 88 % a dostala se tak na úroveň let bez gradace hraboše polního.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů na zemědělské půdě byla meziročně vyšší o 13,8 % a činila 73 036 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,075 kg/ha, a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 40,1 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených biologickými přípravky na bázi mikroorganismů (bez dopočtu) v roce 2021 připadlo na řepku ozimou (24,7 tis. ha), révu moštovou (2,8 tis. ha), pšenici setou ozimou (1,0 tis. ha), jablň plodovou (1,0 tis. ha) a mák (0,8 tis. ha).

V roce 2021 byla příprava „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 27,5 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře kukuřice), což představuje meziroční zvýšení o 18,0 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě POR byl v roce 2021 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků této kategorie ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Evropská komise v roce 2020 rozhodla o neschválení účinných látek mankozeb, benalaxyl, bromoxynil (používaný hlavně v obilovinách, travách a zelenině) a beta-cyfluthrin. Bromoxynil bylo možné používat ještě v roce 2021. Důvodem neschválení byly zejména nepříjemné účinky na zdraví lidí, v případě mankozebu z důvodu nesplnění kritérií pro vlivy na endokrinní systém. V případě mankozebu jde o fungicidní látku používanou několik desítek let v mnoha polních i ovocných plodinách i zelenině. Zejména v případě ovocných druhů a zeleniny bude třeba přizpůsobit této situaci dosavadní postupy v ochraně rostlin. V některých

plodinách již byly ve spolupráci s pěstitelskými sdruženími nalezeny alternativní způsoby ochrany.

Průmyslová krmiva

V roce 2021 dosáhla celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 850 tis. t, což je meziročně o 3,1 % (85,1 tis. t) více.

Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 071 tis. t), prasata (796 tis. t), méně pro skot (598 tis. t) a ostatní zvířata (59 tis. t). Do kategorie ostatních zvířat patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční růst výroby v roce 2021 nastal téměř u všech kategorií krmných směsí. Výroba krmných směsí pro prasata vzrostla o 4,7 % (o 35,5 tis. t), pro skot o 4,9 % (o 28,2 tis. t) a pro drůbež o 2,6 % (o 26,8 tis. t). Meziročně poklesla výroba krmných směsí pro ostatní zvířata určená k produkci potravin, a to o 32,6 % (28,5 tis. t).

Krmiva jsou vyráběna pro vlastní spotřebu výrobce nebo jsou uváděna do oběhu pro cizí odběratele. U všech výše vyjmenovaných kategorií zvířat převažovala v roce 2021 výroba směsí uváděných do oběhu pro cizí odběratele. Podíl vyrobených krmiv určených pro vlastní spotřebu na celkové výrobě u jednotlivých kategorií zvířat dosáhl u skotu 21,4 %, u prasat 10,5 %, u drůbeže 2,6 % a u ostatních zvířat 0,5 %.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2020	2021 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 463	2 525	102,5
z toho: skot celkem	570	598	104,9
prasata celkem	761	796	104,7
drůbež celkem	1 044	1 071	102,6
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	302	326	107,7
Celkem	2 765	2 850	103,1

1) Odhad.

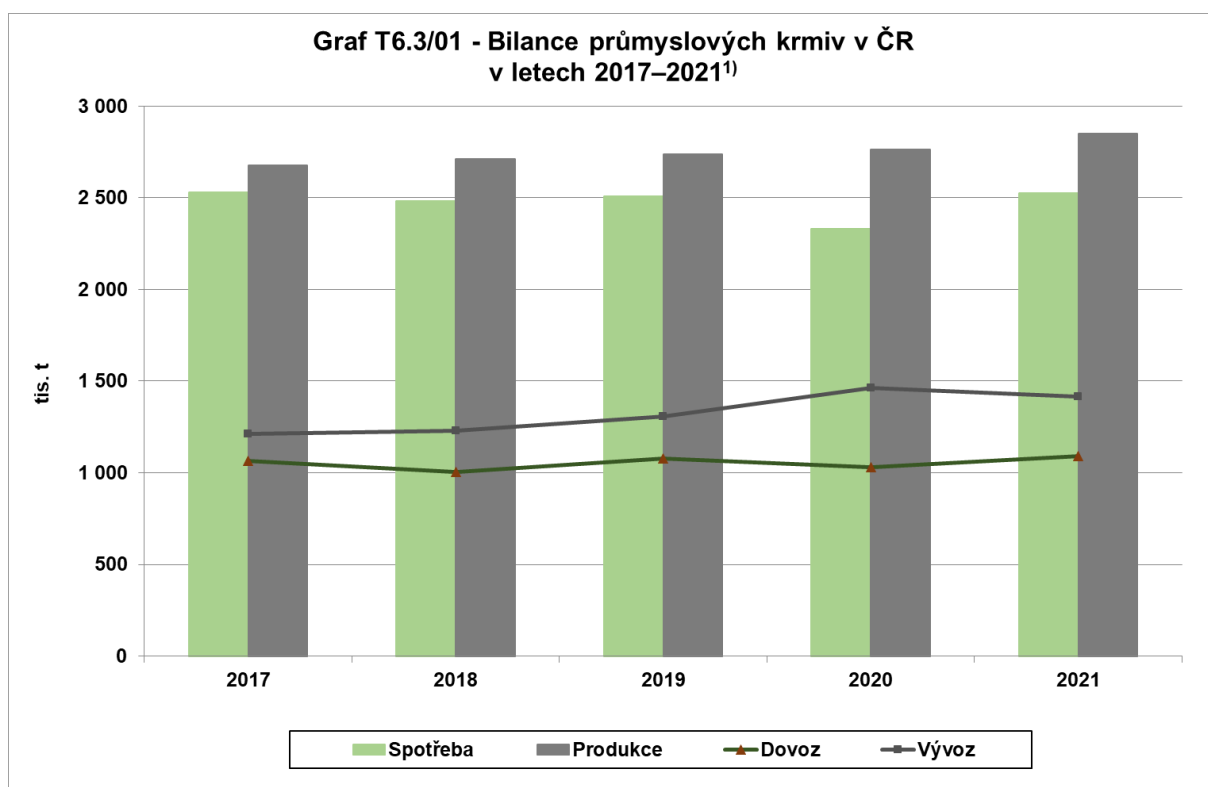
2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožesíňová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

V roce 2021 bylo do ČR dovezeno celkem 1 089 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 5,5 % více a vyvezeno 1 414 tis. t (tj. meziroční pokles o 3,4 %). Celkové saldo za rok 2021 tedy zůstalo kladné: 325 tis. t. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo, na které připadlo 40,6 % celkového objemu dovezených krmiv. Dalšími největšími dovozci byly v roce 2021 Polsko (21,7 % celkového dovozu krmiv), Nizozemsko (9,3 % celkového dovozu krmiv) a Rakousko (7,4 % celkového dovozu krmiv). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořily odpad po extrahování sójového oleje (368,1 tis. t v ceně 9,95 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (333,9 tis. t v ceně 35,56 Kč/kg).

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2021 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

ČR v roce 2021 vyvezla největší objem krmiv do Německa (13,0 %), na Slovensko (18,2 %) a do Polska (11,2 %). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (589,8 tis. t v ceně 30,72 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (432,9 tis. t v ceně 6,36 Kč/kg).

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2017–2021.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2021 ¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	16	347	363
Výrobci doplňkových látek	6	7	13
Výrobci premixů	26	7	33
Výrobci krmných směsí	109	254	363
Faremní mícháreny krmiv	0	386	386
Mobilní výroby	1	52	53
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 351	28 351
Dovozci krmiv	77	158	235
Dodavatelé krmiv	208	1 277	1 485
Distributoři	143	771	914
Dopravci krmiv	0	1 478	1 478
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 593	1 593
Uvádění na trh – krmné směsi	184	1 097	1 281
Uvádění na trh – doplňkové látky	203	223	426
Uvádění na trh – premixy	163	127	290

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

Na začátku roku 2021 bylo evidováno celkem 6 981 provozoven pod státním veterinárním dozorem. Na konci roku 2021 byl počet provozů schválených podle nařízení EP a R (ES) č. 853/2004 vyšší o 134, počet registrovaných maloobchodních zařízení se zvýšil o 354.

V roce 2021 bylo plánováno v dozorovaných provozech celkem 22 617 kontrolních akcí dle jednotlivých zveřejňovaných seznamů. Skutečně bylo v rámci plnění plánu provedeno 18 266 akcí. V 301 provozech došlo k navýšení plánované doporučené frekvence kontrol na základě analýzy rizika, s přihlédnutím k požadavkům článku 9 nařízení EP a R (ES) č. 2017/625. V souladu s metodikou SVS byla v 561 provozech naopak frekvence snížena. Snížení stanovené frekvence se připouští například u sezonně provozovaných subjektů. Z uvedeného počtu plánovaných akcí bylo vykázáno 267 akcí alespoň s jednou závadou. Akcí mimo plán kontrol navazujících na došetření těchto závad, mimořádných kontrol a kontrol v subjektech nezařazených na uveřejňovaných seznamech bylo 21 693 a z toho akcí s alespoň jednou závadou bylo 767. Při plánovaných akcích je zjišťován menší počet závad než při akcích neplánovaných. Neplánované akce jsou důsledkem dříve zjištěných nedostatků, jsou zaměřené cíleně na určitý okruh závad.

V roce 2021 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách pravidel eko-bio produkce SVS provedla v roce 2021 celkem 50 takto zaměřených kontrol. V rámci těchto kontrol nebylo shledáno porušení předpisů v oblasti podmínek pro produkci potravin v režimu BIO.

Kontrol potravin nesoucích značku kvality KLASA bylo provedeno 65; bylo zjištěno jedno porušení pravidel pro používání přidělené značky KLASA.

Při 523 kontrolách u přímých prodejců mléka (mléčné automaty + přímý prodej ze dvora) bylo zjištěno 10 kontrol se závadou. Všechny závady byly zjištěny v oblasti hygieny provozu a nebyl zachycen žádný případ přítomnosti reziduí léčiv v mléce.

Nedílnou součástí dozoru je i kontrola zásilek, které opouštějí území ČR, a to jak do jiných členských států, tak do třetích zemí. Vzhledem k tomu, že zásilky do třetích zemí musí být doprovázeny veterinárním certifikátem, zásilka musí být vždy zkontrolována; těchto kontrol bylo v loňském roce 7 120.

Mezi neplánované kontroly patří i kontroly zásilek v místech určení na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo provedeno 5 859, včetně kontrol zásilek ve spolupráci s celní správou či Policií ČR. Závada se při nich vyskytla ve 156 případech. Posouzeno bylo přes 74 500 tun zboží, neuvolněno na trh bylo 18,7 tun. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech. Posouzeno bylo 14,3 milionů kusů vajec a všechna byla propuštěna na trh.

V roce 2021 proběhly 2 mimořádné kontrolní akce:

- Vyšetřování počáteční/pokračovací kojenecké výživy a příkrmů pro kojenice a malé děti v roce 2021 – dodržování požadavků na kontaminanty jako pesticidy, těžké kovy, mykotoxiny a jiné toxikologicky významné látky;
- Pesticidy 2021 – kontrola reziduálních limitů.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2021 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 649 137 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 243 890 kusů dospělého skotu, 7 944 telat, 2 386 289 prasat, 9 855 ovcí a jehňat, 1 082 koz a kůzlat a 77 koní a hříbat. U drůbeže byl proti roku 2020 mírný nárůst porážek s poníženým podílem porážky kachen a hus. Hrabavé drůbeže včetně krůt bylo v roce 2021 prohlédnuto celkem 124 205 775 kusů. Vodní drůbeže bylo prohlédnuto 3 743 166 kusů. U poražených králíků byl oproti roku 2020 zaznamenán nárůst počtu poražených, kdy bylo prohlédnuto celkem 773 280 kusů. Běžců bylo prohlédnuto oproti roku 2020 o 50 % více, a to celkem 1 259 kusů. Farmové zvěře bylo prohlédnuto oproti roku 2020 o 35 % více, a to celkem 3 532 kusů.

SVS na jatkách neprovádí pouze veterinární prohlídku (i když tato je zde hlavní činností), ale rovněž dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat. V roce 2021 provedli inspektoři 327 kontrol v 45 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 8 062 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 4,98 %. U 243 JUT byla

zjištěna chybná obchodní úprava, v 74 případech chybné označení. Ve 37 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 283 kontrol, zkontrolováno bylo 14 814 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 6,67 %. Ve 100 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a u 45 JUT chybné označení. Zjištěná chybovost je zcela v toleranci, která je daná metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádné správní řízení.

Zemědělská technika

Dodávky traktorů se za poslední 3 roky pohybovaly mezi 2 299 ks v roce 2019 a 2 662 ks v roce 2021, oproti roku 2020 se jedná o nárůst o 26 % (tab. T6.3/04).

Celkem dodávky zajistilo 21 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl traktorů z dovozu činí 85 %, podíl firmy Zetor je 15 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deer, New Holland, CASE IH a Kubota, jejich podíl na celkovém dovozu činí téměř 55 %.

V roce 2021 bylo do zemědělství dodáno celkem 189 sklízecích mlátiček, tj. nárůst proti roku 2020 o 11 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 8 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland, a John Deer, jejich podíl na trhu je cca 88 %.

V roce 2021 bylo do zemědělství dodáno 42 samojízdných řezaček. To je proti dodávkám v roce 2020 nárůst o 5 %. Dodávka samojízdných sklízecích řezaček má proti předchozí dekádě zvyšující se tendenci. U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. Za posledních 10 let se začala zvyšovat výměra pícnin na orné půdě, ale i kukuřice na siláž pěstovaná pro energetické účely pro bioplynové stanice, a to se projevilo od roku 2011 i zvýšenými dodávkami výkonných sklízecích řezaček, ale zároveň se projevují výraznější meziroční rozdíly.

T6.3/04 Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

	2017	2018	2019	2020	2021
Traktory	2 247	2 311	2 299	2 106	2 662
Sklízecí mlátičky	162	164	150	171	189
Samojízdné řezačky	30	25	38	40	42

Pramen: VÚZT v. v. i.

Zpracoval: Z. Abrham (VÚZT), Z. Nesňal (ÚZEI)

Pohonné hmoty

V roce 2021 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 540 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,1 %, kapalná paliva, zejména motorová

nafta, 87,5 % a zemní plyn 11,4 %. Kromě toho se v roce 2021 spotřebovalo v těchto podnicích 748 003 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství v podnicích s 20 a více zaměstnanci (mil. l)

Odvětví	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Rostlinná výroba ¹⁾	374,59	374,95	375,81	364,10	96,9
Živočišná výroba	62,43	62,49	62,64	60,68	96,9
Celková spotřeba v zemědělství	437,02	437,44	438,45	424,79	96,9

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2021 spotřebovalo v zemědělství 424,78 mil. litrů motorové nafty (tab. T6.3/05). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu se k 31. 12. 2021 (tab. T6.4/01) ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily celkově o 1,5 %. Nejvyšší nárůst (o 4,2 %) vykázaly úvěry střednědobé (od 1 do 5 let), rostl i objem krátkodobých úvěrů do 1 roku (o 3,9 %). Objem dlouhodobých úvěrů vzrostl jen nepatrně (o 0,7 %). Výrazně se ale snížil objem poskytnutých investičních úvěrů, a to o 12,6 %.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2020	2021	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	61 044,9	61 961,7	101,5
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	7 459,3	7 751,0	103,9
- střednědobé (1-5 let)	6 866,9	7 157,2	104,2
- dlouhodobé (nad 5 let)	46 718,8	47 053,5	100,7
z toho - investiční úvěry celkem	38 323,1	33 509,3	87,4

Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

V rámci podpory komerčních úvěrů pro zemědělce, zpracovatele zemědělských produktů a podnikatele zabývající se lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva působí dlouhodobě PGRLF. V roce 2021 byly formou podpory subvence úroků z investičních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty, snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů na nákup zemědělské půdy nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými

financujícími subjekty. Programy pro podporu úroků z komerčních úvěrů byly zaměřeny na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s cílem restrukturalizace a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a dalšího rozvoje. Jednalo se o programy: „Zemědělec“, „Podpora nákupu půdy“, „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“, „Lesní školka“ a „Zpracovatel“. V roce 2021 dále probíhala administrace a vyplácení finančních prostředků v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Podle údajů PGRLF za období roku 2021 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 9 187 mil. Kč. Celkových přislíbených podpor ve výši 721 mil. Kč v roce 2021 na všechny programy nejvíce využili zemědělské podnikatelé – fyzické osoby (39 %) a dále společnosti s r. o. (22 %) následované akciovými společnostmi (21 %) a zemědělskými družstvy (18 %).

PGRLF v roce 2021 dále poskytoval úročené úvěry v rámci programů „Investiční úvěry Zemědělec“ a „Investiční úvěry Lesnictví“. V rámci programů úročených úvěrů bylo za rok 2021 celkem podáno 997 žádostí, schváleno bylo 599 žádostí a celkem byly schváleny úvěry v objemu 423 mil. Kč. Dále byla v roce 2021 prováděna administrace a vypláceny finanční prostředky v rámci programů podpory formou úvěrů s možností snížení jistiny úvěru, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2021 podle předběžných údajů ČNB činily přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 188 mil. Kč a představovaly tak 0,15 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR, což je méně, než je dlouhodobý podíl přímých zahraničních investic do tohoto sektoru (ten je na úrovni 0,23 %). Srovnání přílivu přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybářství za roky 2020 a 2021 uvádí tab. T6.4/02.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2020	2021 ⁴⁾
Základní kapitál ¹⁾	1 570,8	4,8
Reinvestovaný zisk ²⁾	0,6	183,4
Ostatní kapitál ³⁾	59,3	0,0
Celkem	1 630,7	188,2

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

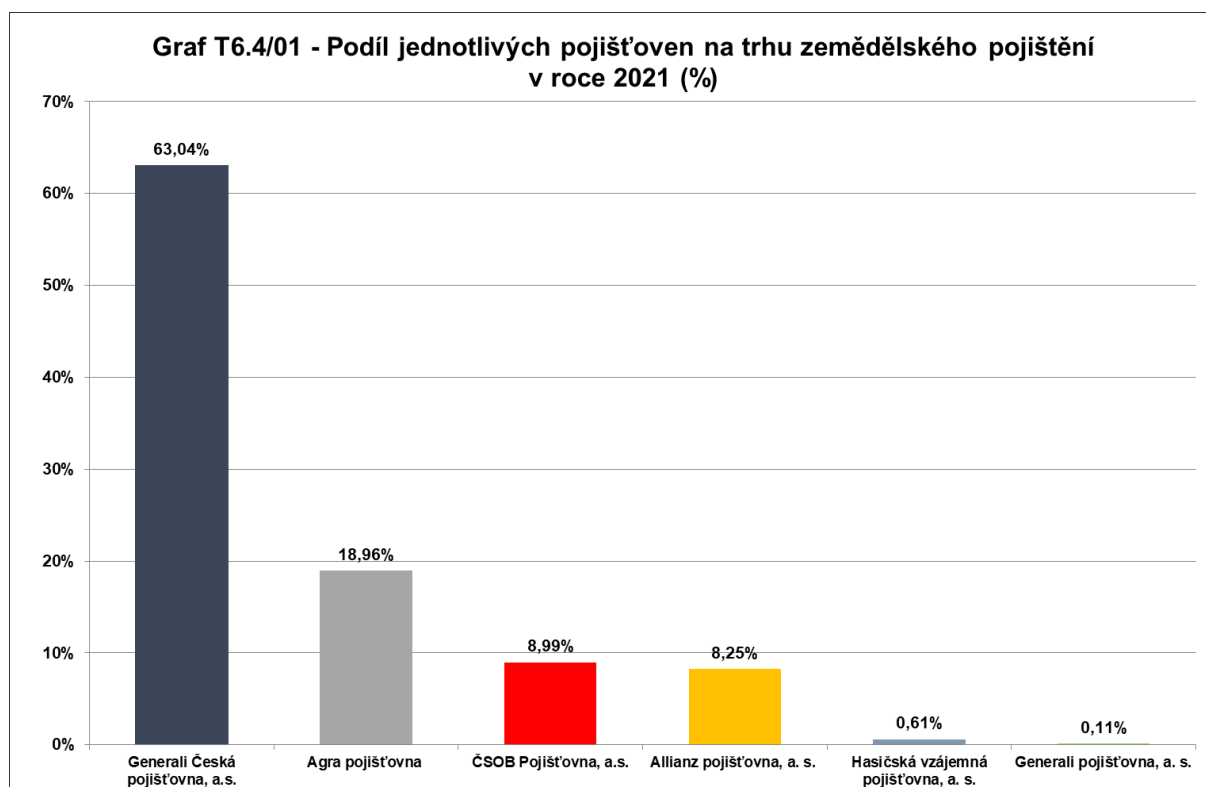
Pramen: ČNB

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2021 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu hodnoty necelých 37 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně velmi nízké. V roce 2021 představovaly 0,03 %, a v dlouhodobém průměru potom 0,16 %, tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2021 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem sedm komerčních pojišťoven. Nejpestřejší výběr pojišťovacích produktů nabízí Generali Česká pojišťovna, mezi ně například patří pojištění hospodářských zvířat, lesních školek, lesních porostů, speciálních a ostatních plodin. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01.

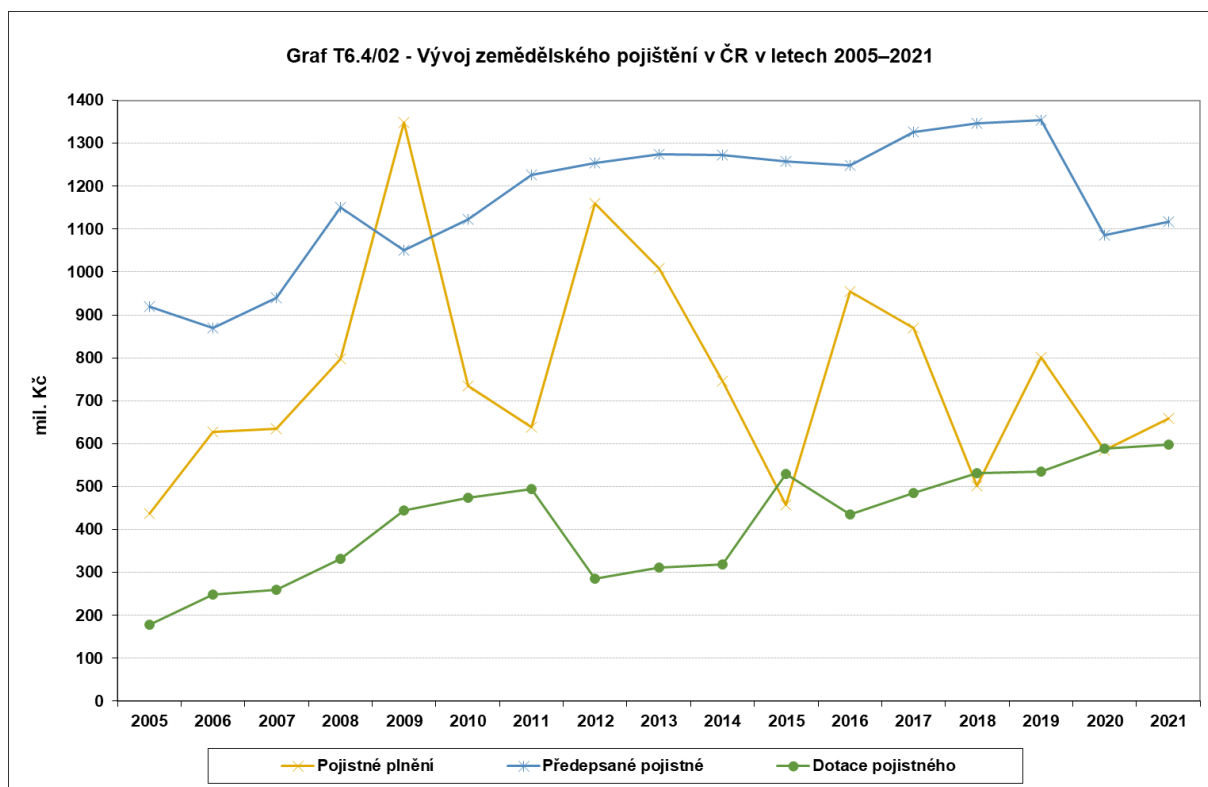

Pramen: PGRLF

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň. V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat a dále i lesních školek a lesních porostů. Úroveň podpory v roce 2021 činila 62 % z prokázaných nákladů na pojištění

speciálních plodin⁸⁷ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 50 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění v letech 2005 až 2021 ukazuje graf T6.4/02. Zatímco objem dotace pojistného oproti roku 2020 se skoro nezměnil, objemy přešpaného pojistného a pojistného plnění mírně vzrostly.

Pramen: ČAP

Zpracoval: S. Kislingerová (ÚZEI)

Výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala v roce 2021 zhruba 1,8 mil. ha. Předepsané pojistné za zemědělské pojištění a pojistné plnění za roky 2020 a 2021 v rozdělení na pojištění zvířat a pojištění plodin uvádí příl. tab. 6.4/01.

6.5 Výzkum, vzdělávání, poradenství a digitalizace agrárního sektoru

Věda a výzkum

V roce 2021 byla šestým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje

87 Trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce; jahody, brambory, cukrová řepa, zelenina, okrasné rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR), přadné rostliny (len a konopi), produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v rezortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Na přípravě rezortních výzkumných programů se podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán MZe. ČAZV se také spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI jejich publikováním v 11 vědeckých časopisech.

V roce 2021 bylo řešeno 186 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, na nějž bylo poskytnuto 599 376 tis. Kč. Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti rezortu. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.vyzkum.cz.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2021 MZe poskytnuty institucionální finance 20 rezortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) v celkové výši 562 569 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou předávány do Centrální evidence aktivit (Informační systém VaVaI – CEA) na www.vyzkum.cz.

Pokračovala mezinárodní spolupráce v rámci iniciativy BIOEAST, kde se ČR aktivně zapojila do projektu na podporu iniciativy a rozvoje biohospodářství BIOEASTsUP. ČR je dále aktivním členem Stálého výboru pro zemědělský výzkum. Pro rozvoj biohospodářství byla schválena Koncepce biohospodářství v České republice z pohledu rezortu Ministerstva zemědělství na léta 2019–2024.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu byly zpracovány na konci řešení projektů plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, termínů a způsobů, jakými budou tyto výsledky využity. Přenos nových poznatků do praxe je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe. Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaVaI – RIV) na www.vyzkum.cz. Výsledky jsou rovněž dostupné v Knihovně Antonína Švehly ÚZEI.

Vzdělávání

V roce 2021 byla vyhodnocena Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020 a začala příprava nové, která bude platná do roku 2026.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe se v roce 2021 neuskutečnilo z důvodu pandemie COVID-19 a souvisejících opatření.

MZe dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, je správním orgánem pro ověřování výsledků dalšího vzdělávání v rezortních činnostech (autorizující orgán). Autorizaci k provádění zkoušek z profesních kvalifikací v rámci systému Národní soustavy kvalifikací (NSK) získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a délky praxe v povolání podle hodnotícího standardu dané profesní kvalifikace. K 31. 12. 2021 bylo evidováno 147 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 277 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 8 272 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřil Odbor vědy, výzkumu a vzdělávání 50 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. MZe ve spolupráci s ÚZEI uspořádalo webinář pro odborné školitele k aktuálním otázkám v ochraně rostlin. Dále se uskutečnily webináře „Stav zemědělské půdy v České republice“, „Chov prasat ve 21. století“, „Ekologické zemědělství se z periferie dostalo do hlavního proudu zájmů a je výzvou i pro vás“, „Modernizace výuky pro učitele zemědělských oborů“ a „Příprava pedagogických pracovníků na výuku ochrany rostlin v oblasti odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v rámci správního řízení. V ČR je evidováno 331 regulovaných povolání, z toho 34 je v kompetenci MZe. Nejvíce zájemců o uznání odborné kvalifikace v roce 2021 se týkalo dvou regulovaných povolání „Odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin“ a „Navrhování pokusů a projektů pokusů a provádění pokusů na zvířatech“.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2021 podpořeny částkou ve výši 4 684 674 Kč z národního dotačního programu 9. E. - Školní závody subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických a potravinářských učebních oborech. Podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je kladně hodnocena středními odbornými školami i zemědělskými podniky. Od roku 2020 je administrace dotačního programu v kompetenci SZIF.

V roce 2021 byla poskytnuta z programu 129 710 Centra odborné přípravy podpora 59 433 021 Kč na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s rezortním zaměřením.

Poradenství

Poradenský systém MZe dle Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025 zahrnuje konzultační, individuální a odborné poradenství. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami k šíření informací o opatřeních PRV byly v roce 2021 podpořeny z národních dotací dva programy:

- a) 9.F.e. Regionální přenos informací. Cílem byl přenos všeobecných informací na území ČR mikro, malým a středním podnikům působících v odvětví zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh formou vstupních konzultací, webových stránek, odborných/výukových materiálů, seminářů, workshopů a kurzů.
- b) 9.F.i. Odborné konzultace. Program byl uskutečněn na rezortně orientovaných výzkumných ústavech a univerzitách.

Od roku 2020 je administrace těchto dotačních programů v kompetenci SZIF.

Odborné individuální poradenské služby byly poskytovány kromě poradců a poradenských firem i nadále poradci akreditovanými MZe, kteří jsou uvedeni v Registru poradců akreditovaných MZe. Služby byly zaměřeny na zvýšení životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků s ohledem na životní prostředí, zavádění inovací pro malé farmy a na poradenství k souladu hospodaření s právními a dalšími požadavky na principu prevence.

V roce 2021, ani v předchozích letech, nebylo poradenství z PRV 2014–2020 podpořeno a alokované finance byly přesunuty do opatření Předávání znalostí a informační akce, operace Vzdělávací akce. Individuální poradenské služby byly poskytovány bez finanční podpory z veřejných zdrojů.

V roce 2021 se uskutečnila reakreditace 82 poradců, kterým končila platnost akreditačního certifikátu. Celkem se reakreditovalo 59 poradců v oblasti zemědělství a 23 poradců v oblasti lesnictví. K 31. 12. 2021 bylo v Registru vedeno 152 poradců.

Poradci se i v tomto roce účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí i povinných akcí k prioritním tématům organizovaných správcem Registru (ÚZEI) ve spolupráci s odborníky z výzkumných institucí. Dvanáct webinářů bylo zaměřeno na lesnictví, rostlinolékařství, agroenvironmentálně klimatická opatření, SZP, nitrátovou směrnicí atd. Poradcům bylo nabídnuto 14 e-learningových modulů se zaměřením na nové poznatky v oblasti ochrany včel, welfare a antimikrobiální politiky, greeningu, moderních technologií v zemědělství, zdravotní bezpečnosti objemových krmiv, ochraně zemědělské půdy proti vodní erozi atd.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství určené pracovníkům vykonávajícím rezortně zaměřené činnosti i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím. Jedná se o zpřístupňování informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství a rozvoje venkova, metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Důležitým prvkem poradenského systému je i odborné poradenství, jakožto podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti sloužící k zviditelnění cílů, aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

V rámci šíření nejnovějších poznatků vědy a výzkumu, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem na principu veřejně-soukromého partnerství byl v roce 2021 realizován a podpořen z národních dotací program 10.E.e Podpora české technologické platformy pro zemědělství. Účelem je podpora dlouhodobé strategie udržitelnosti, s přihlédnutím k vývoji evropského zemědělského sektoru, propojení s evropskou technologickou platformou v oblasti aplikovaného výzkumu a zemědělské praxe. Naplňování Plánu činnosti předkládaného v souladu se Statutem ČTPZ, SVA a IAP bylo v roce 2021 1 ovlivněno pandemií COVID-19 a řada aktivit byla zrušena.

Digitalizace agrárního sektoru

Rozvoj senzorických systémů a informačních a komunikačních technologií vede k tomu, že při hospodaření na půdě a v lese lze získávat množství užitečných dat o činnosti techniky a o vlastnostech okolního prostředí (půda, rostliny atd.). Data lze také získávat snímáním čidly při práci zemědělských strojů nebo při dálkovém průzkumu Země. Tato data mohou sloužit ke zkvalitnění práce zemědělské a lesní techniky, a tím celého procesu výroby. Je ale potřeba zajistit jejich zpracování, aby byla skutečně využitelná. Proto se v tzv. Smart zemědělství⁸⁸ uplatňují prvky digitalizace, automatizace, robotizace, precizního zemědělství, technologií dálkového průzkumu Země a zjišťování stavu lesa a využití senzorů.

Již v současnosti jsou běžně používány některé prostředky podporující zavádění nejmodernějších technologií do zemědělské výroby (např. mobilní telefony). V blízké budoucnosti se budou zavádět rychlé přenosové sítě 5G. K dispozici začínají být i nástroje internetu věcí (IoT⁸⁹). Stále důležitější roli budou hrát v zemědělské výrobě také autonomní či robotické systémy (náhrada lidské práce). To vše vytváří dobré podmínky pro zavádění technologií „chytrého zemědělství“.

Aby byl potenciál technologií Smart zemědělství využit, je třeba překonat některé překážky. Jednotlivé technologie dosud mezi sebou nekomunikují bez problémů, jejich

88 *Smart zemědělství* = „chytré zemědělství“.

89 *IoT (Internet of Things)* = „internet věcí“.

využívání je stále často velmi zdlouhavé z hlediska jejich nastavení nebo správy, architektura k jejímu zavádění není dostatečná, neexistuje adekvátní standardizace.

V oblasti potravinářského průmyslu musí výzkum reagovat na nové technologické postupy, které budou v souladu s přístupem precizního zemědělství optimalizovat vstupy surovin, energií, pracovních sil a zajišťovat minimální vliv na životní prostředí. To souvisí s efektivním využitím vedlejších produktů potravinářských výroby, nových technik, užitečných mikroorganismů a přírodních bioaktivních látek.

V potravinářství již začalo používání robotických zařízení pro manipulaci se surovinami i výrobky, využívání in-line senzorů pro efektivní řízení technologických procesů, zpracování druhotných surovin a odpadů z potravinářských výroby. Dále se využívá automatické sledování dat vypršení doby použitelnosti, podmínek skladování, čísel šarží a továrních dat za účelem snížení odpadů.

V lesnictví se stále více uplatňují nové technologie spojené se zjišťováním stavu lesa, digitálním zpracováním dat v hodnocení jeho stavu, dále v lesní výrobě a inventarizaci environmentálních i výrobních faktorů. Velký potenciál má využívání metod dálkového průzkumu země, evidence výroby, přenosu a zpracování dat.

6.6 Agrární trh práce

6.6.1 Pracovní síly v zemědělství

Zaměstnanost v zemědělství je relativně stabilizovaná, v posledních třech letech se počet pracovníků v zemědělství pohybuje mírně pod hranicí 100 tis. V roce 2021 činil počet pracovníků v zemědělských podnicích 97,8 tis. a proti roku 2020 poklesl o 1 %⁹⁰ (tab. T6.6/01). Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil⁹¹.

90 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

91 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (1.–4. čtvrtletí 2021), ČSÚ 2021, 2022.

T6.6/01 - Vývoj počtu pracovníků v zemědělství¹⁾

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2017	2018	2019	2020	2021 ²⁾
Podniky právnických osob	74,8	74,8	73,8	73,4	72,4
Podniky fyzických osob³⁾	25,2	25,4	25,2	25,4	25,4
Celkem	100,0	100,2	99,0	98,8	97,8

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty podle ÚZEI

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2017–2021, ČSÚ 2018–2022;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.–4. čtvrtletí 2017–2021, ČSÚ 2017–2022

Zpracoval: J. Drlík, M. Delín (ÚZEI)

Struktura zaměstnanosti podle právních forem podnikání je rovněž v podstatě stabilizovaná, v podnicích fyzických osob dlouhodobě pracuje přibližně čtvrtina pracovníků.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství⁹² v roce 2021 připadalo 71,1 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 28,9 % tvořily neplacené pracovní síly (majitelé a vypomáhající členové rodiny majitelů). Z publikovaných dat zde zatím meziročně nevyplývá změna (tyto předběžné výsledky bývají však později upřesňovány).

Z hlediska typů výrobního zaměření v rámci všech zemědělských subjektů (dle dat ČSÚ získaných v rámci Integrovaného šetření v zemědělství 2020) připadá nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v zemědělství ČR na subjekty provozující pouze odvětví rostlinné výroby, tedy bez chovu hospodářských zvířat. V nich pracuje zhruba 36 % pracovníků přepočtených na AWU (podíl na celkové obhospodařované zemědělské půdě je ještě vyšší, a to cca 38 %), podílu přesahujícího 35 % dosahuje i zaměstnanost v subjektech zaměřených na chov hospodářských zvířat. Menší podíl (28 %) pak připadá na subjekty se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou), přičemž tyto podniky jsou z hlediska počtu pracovníků (8,1 AWU v průměru na podnik) násobně větší při srovnání se subjekty specializovanými na RV či ŽV (2,2, resp. 3,5 AWU).

Ve 4. čtvrtletí 2021 činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru dle VŠPS⁹³ 27,0 %, v zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) pak 31,2 %. V celém agrárním sektoru je průměrný podíl žen dlouhodobě nižší než v národním hospodářství celkem (44,3 % v roce 2021) i než v zemědělství EU⁹⁴ (31,5 % v EU 27 ve 3. čtvrtletí 2021).

Věková skladba pracovníků agrárního sektoru v ČR byla následující: ve 4. čtvrtletí 2021 vykazovali dle VŠPS nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (45 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (29,4 %); nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (12 %) a pracovníci ve věku 60 a více let (13,6 %). Celkově se

92 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2021, ČSÚ 2022.

93 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 4. čtvrtletí 2021, ČSÚ 2022.

94 Pramen: Eurostat, 2022 (poslední dostupná data).

podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru meziročně zvýšil (o 5,8 p. b. na 58,6 %), v průmyslu (vč. stavebnictví) se meziročně nezměnil (47,1 %) a v celém NH se mírně zvýšil o 0,9 p. b. na 48,7 %. Nadále však zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což spolu s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 2,3 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkému zájmu mladých o práci v sektoru působí problémy při obměně pracovních sil.

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním⁹⁵. V roce 2020 mělo 51,6 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 27,2 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 11,7 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 8,6 % základní (včetně nedokončeného). Meziročně se navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 1,6 p. b.) a vysokoškolským vzděláním (o 1,0 p. b.). Naopak poklesl podíl u kategorie pracovníků se základním vzděláním (o 1,1 p. b.) a středním vzděláním s výučním listem (o 0,6 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 8,5 p. b.) a obráceně nižší podíl jak v případě zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 5,6 p. b.), tak i vysokoškolským vzděláním (o 1,7 p. b.).

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla dle VŠPS profesní struktura v agrárním sektoru ve 4. čtvrtletí 2021 následující: 39,2 % tvořili kvalifikovaní zemědělní pracovníci, 20,6 % obsluha strojů a zařízení, 10,2 % techničtí a odborní pracovníci, 7,2 % řemeslníci a opraváři, 6,5 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 5,6 % úředníci, 4,4 % řídicí pracovníci, 4,1 % specialisté a 2,2 % pracovníci ve službách a prodeji. Podíl pracovníků sloučených technickohospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) meziročně vzrostl o 4,8 p. b. a tvoří téměř čtvrtinu (24,3 %). Meziroční nárůst podílu byl zaznamenán také u manuálních kvalifikovaných pracovníků v zemědělství (o 1,9 p. b.), naopak snížení podílu nastalo u těchto manuálních profesí – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (o 3,1 p. b.), řemeslníci a opraváři (o 1,6 p. b.), obsluha strojů a zařízení (o 1,5 p. b.), a pracovníci ve službách a prodeji (o 0,6 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru se podle dat VŠPS meziročně výrazně nezměnilo. Nejvyšší podíl pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje vykazoval ve 4. čtvrtletí roku 2021 opět Kraj Vysočina (6,3 %), následovaný krajem Jihočeským (5,6 %). Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru byl v kraji Středočeském (14 %), následovaný krajem Jihočeským (13,2 %) a Krajem Vysočina (11,4 %).

95 Pramen: *Struktura mezd zaměstnanců 2020, ČSÚ 2021. U 1,3 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a komparace s celkem NH je sledována dlouhodobě pomocí signální míry nezaměstnanosti⁹⁶. Ve 4. čtvrtletí roku 2021 byla – na základě dat VŠPS – hodnota této míry v agrárním sektoru 1,2 % a meziročně se snížila o 0,8 p. b. V celku NH dosahovala, podle stejně konstruované míry nezaměstnanosti, ve 4. čtvrtletí 2021 hodnoty 1,8 % a meziročně se snížila také o 0,8 p. b.

Potíže zemědělských podniků při získávání pracovníků v roce 2021 přetrvávaly, což dokládá i nadále téměř dvojnásobná aktuální míra volných pracovních míst v sektoru (9,2 %) ve srovnání s průmyslem (5,2 %) i NH celkem (5,0 %)⁹⁷, přičemž k poklesu pod 10 % došlo až v posledním čtvrtletí (jinak se po všechna čtvrtletí posledních tří let hodnoty pohybovaly v rozmezí 10,7-13,3 %).

Poptávku po pracovnících ze strany zemědělských či lesnických podniků dokládá i rostoucí počet zaměstnanců s jiným než českým státním občanstvím. Dle údajů ČSÚ⁹⁸ bylo k 30. 6. 2021 na úřadech práce evidováno 24,5 tis. cizinců pracujících v zemědělství, lesnictví a rybolovu (3,6 % cizinců pracujících v ČR). Ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku jejich počet narostl o 5,8 tisíc. Nadpoloviční část (13,1 tis.) je tvořena pracovníky ze zemí mimo EU 27. Z hlediska zemí původu byli nejpočetnější skupinou Ukrajinci (10,2 tis.), z občanů členských zemí EU (celkem 11,3 tis.) pak Slováci (4,1 tis.), Rumuni a Bulhaři. Podíl osob směřujících do zemědělství je nejvyšší u příchozích z Moldávie (12 % z nich pracuje v agrárním sektoru), dále Uzbekistánu, Filipín, Rumunska, Bulharska a Ukrajiny.

6.6.2 Mzdy v zemědělství

Většina pracovníků v rezortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v tomto rezortu přitom dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). Rok 2021 byl již druhým rokem, kdy byl mzdový vývoj ovlivněn mj. opatřeními proti šíření pandemie COVID-19, jež se však opět zemědělství (v němž hlavní výrobní činnosti, tedy rostlinná a živočišná výroba, kontinuálně pokračovaly) dotkla relativně méně významně ve srovnání s některými jinými odvětvími. Za svou práci pobírali zaměstnanci v zemědělství v průměru 29 851 Kč, v průmyslu to bylo 36 480 Kč a v národním hospodářství celkem 37 839 Kč (rozdíl mezi průměrnou mzdou v průmyslu a v NH dále vzrostl). Rezort zemědělství dosáhl meziročního nárůstu mezd o 3,9 % (meziročně o 1 p. b. nižšího), což byl podstatně nižší nárůst než v národním hospodářství celkem (6,1 %) i než v průmyslu (5,6 %).

96 *Signální míra agrární nezaměstnanosti je relativním vyjádřením, kdy v čitateli je celkový počet nezaměstnaných podle kritérií ILO, uvolněných z třídy CZ-NACE A, kteří navíc v posledních 8 letech pracovali, a ve jmenovateli je součet hodnoty čitatele a celkového počtu zaměstnaných ve třídě CZ-NACE A. Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter.*

97 *Pramen: Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky – 4. čtvrtletí 2021, ČSÚ 2022.*

98 *Pramen: Cizinci v ČR 2020, 2021. ČSÚ 2021, 2022.*

Rozdíl v relativních růstech mezd se nemusí zdát příliš markantní, výraznější nerovnost se pak projeví v absolutních meziročních hodnotách nárůstu; v zemědělství vzrostla mzda o 1 117 Kč, nárůst v NH celkem byl téměř dvojnásobný (2 177 Kč). Nárůst v průmyslu (1 943 Kč) tak přesáhl hodnotu nárůstu mezd v zemědělství o 826 Kč. Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 3,7 % (obdobně jako v zemědělství), a to na 32 121 Kč při nárůstu počtu zaměstnanců o 1,2 %. Zaostávání zemědělství ve vývoji mezd v roce 2021 dále zhoršilo šance zemědělských podniků úspěšně zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu zaměstnanců (tedy zejména v podnicích právnických osob, v nichž dominuje zaměstnanecký vztah, přičemž právě takové podniky jsou z hlediska zemědělské zaměstnanosti a generování pracovních míst ve venkovském prostoru ČR klíčové).

T6.6/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybnářství	23 815	25 386	27 278	28 734	29 851
Průmysl	29 842	32 017	33 963	34 537	36 480
Národní hospodářství	29 496	31 868	34 111	35 662	37 839
Relace zem./průmysl (%)	79,8	79,3	80,3	83,2	81,8
Relace zem./NH (%)	80,7	79,7	80,0	80,6	78,9

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2017–2021, ČSÚ 2018–2022

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Mzdová disparita rezortu zemědělství vůči průmyslu se prohloubila na 81,8 %, vůči národnímu hospodářství se dokonce propadla pod hranici 80 % (78,9 %; samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybnářství, skončilo v roce 2021 na 76,3 %⁹⁹ vůči NH a 79,2 % vůči průmyslu, zde jsou tedy obě relace pod hranicí 80 % a jsou tak ještě méně příznivé než při hodnocení celého rezortu). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v rezortu zemědělství vzrostl vůči průmyslu na 6 629 Kč, vůči NH pak již v podstatě dosáhl hranice 8 tis. Kč. Rozdíl ve mzdách je přitom nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v rezortu zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2021 o 3,8 % (v roce 2020 o 3,2 %). Růst reálných mezd v národním hospodářství (2,2 %) i v průmyslu (1,7 %) skončil nad hodnotami zaznamenanými v předchozím roce, naproti tomu v rezortu zemědělství se předchozí nárůst nepodařilo udržet a reálná mzda tentokrát stagnovala (0,1 %).

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v rezortu zemědělství vzrostl meziročně o 4,5 %, což je nižší hodnota ve srovnání s celým národním hospodářstvím (s nárůstem 6,2 %), i ve srovnání s průmyslem (s nárůstem 4,7 %), zde je však

99 Data ČSÚ za rok 2021, nepublikováno.

rozdíl podstatně menší. Podíl použitých mzdových prostředků v rezortu zemědělství na celkových mzdových prostředcích v ČR dosáhl 1,85 % (1,88 % v roce 2020). Meziročně tak poklesl a obnovil se zároveň trend meziročních poklesů tohoto ukazatele, projevující se v řadě předchozích let (sotva znatelně byl přerušeno pouze v roce 2020).

Vývoj mezd v rezortu zemědělství neudržel v roce 2021 krok s průmyslem a národním hospodářstvím celkem a došlo ke zhoršení všech relevantních vzájemných relací – především k prohloubení mzdové disparity a k nárůstu absolutního schodku v průměrných mzdách; reálná mzda pouze stagnovala, zatímco v průmyslu a NH rostla. Právě vývoj reálných mezd obecně bude v roce 2022 silně srážen dolů růstem spotřebitelských cen; v posledním čtvrtletí 2021 dosáhly růstu 6,1 % a nelze zatím předpokládat, že začnou v dohledné době klesat. Ve světle událostí v Evropě a ve světě narůstá význam dokonalejšího využívání potenciálu lokálního zemědělství jak v oblasti produkce potravin, tak energií; mzdový vývoj v rezortu v roce 2021 lze tak i v tomto kontextu hodnotit jako neuspokojivý.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se pozemkovými úpravami ve veřejném zájmu uspořádávají vlastnické vztahy k pozemkům tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na ochranu a tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkovými úpravami se zpřesňuje katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa, čímž se stávají jedním z nástrojů obnovy katastrálního operátu.

Pozemkové úpravy se výrazně podílejí na odstraňování negativních dopadů klimatických změn, zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a řešení odtokových poměrů v krajině. Napomáhají rovněž realizaci záměrů územního plánování a umožňují využívání finanční podpory z fondů EU. Provedení pozemkových úprav je pro některé obce zásadním krokem pro jejich další rozvoj.

V současné době jsou komplexní a jednoduché pozemkové úpravy provedeny na 38,4 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 12,5 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení.

Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2021 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2021.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2021

Typ pozemkových úprav	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2021	celkem	za rok 2021	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	138	2 832	59 863	1 284 683	1 046	515 312
Jednoduché pozemkové úpravy	16	2 990	229	312 024	66	6 690

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Celkový rozsah ukončených pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav a realizace společných zařízení k 31. 12. 2021 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Protier. opatření	Ekolog. opatření	Vodohosp. opatření	Budování cest
	v roce 2021		celkově k 31. 12. 2021		v roce 2021		celkově k 31. 12. 2021					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj a Praha	13	4 194	425	178 998	2	58	162	14 318	64	302	59	537
Jihočeský kraj	20	9 570	413	165 630	2	16	356	48 076	95	58	60	592
Karlovarský kraj	4	1 142	100	29 917	1	45	491	44 093	2	32	8	116
Plzeňský kraj	17	6 322	349	129 699	1	20	187	13 457	258	117	52	263
Liberecký kraj	6	1 813	76	32 152	0	0	127	5 834	15	10	5	101
Ústecký kraj	10	2 428	156	71 247	0	0	169	26 816	20	44	11	210
Královéhradecký kraj	14	5 502	232	98 452	1	17	162	14 276	57	131	53	326
Pardubický kraj	11	5 379	197	99 710	3	57	90	21 446	84	95	49	253
Jihomoravský kraj	9	7 149	295	181 925	0	0	718	92 745	80	204	106	562
Zlínský kraj	7	4 274	130	62 692	0	0	109	4 075	57	79	189	179
Kraj Vysočina	12	5 670	202	92 120	0	0	102	10 594	42	35	20	326
Olomoucký kraj	9	3 200	176	81 143	5	0	94	5 717	64	470	93	269
Moravskoslezský kraj	6	3 221	81	60 997	1	16	223	10 578	20	190	32	111
ČR celkem¹⁾	138	59 863	2 832	1 284 683	16	229	2 990	312 024	859	1 767	737	3 846

1) Součet původních nezaokrouhlených hodnot.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílejí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav však jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje především skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení. K 31. 12. 2021 bylo komplexními pozemkovými úpravami a jednoduchými pozemkovými úpravami s plánem společných zařízení dotčeno 4 421 z celkového počtu 13 076 katastrálních území v ČR. V dokončených katastrálních územích se podle potřeb a dostupnosti finančních prostředků postupně realizují jednotlivá opatření plánů společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Rozpočet státního pozemkového úřadu a Ředitelství silnic a dálnic), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020, Operační program Životní prostředí). Prostředky ze státního rozpočtu jsou určeny jak na zpracování návrhů pozemkových úprav, tak i na realizace společných zařízení v rámci schválených návrhů pozemkových úprav (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření), z evropských zdrojů je financována především realizační část procesu pozemkových úprav. Celkový objem prostředků na podporu

pozemkových úprav v roce 2021 dosáhl 3 mld. Kč, z toho na realizaci společných zařízení bylo využito více než 2,6 mld. Kč. Struktura zdrojů rozpočtu je uvedena v tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2017	2018	2019	2020	2021
VPS	700,0	700,0	700,0	700,0	1 972,1
RSPÚ ¹⁾	259,9	262,6	200,0	657,7	869,7
PRV ²⁾	1 015,4	1 050,6	958,3	134,2	34,6
ŘSD	11,3	48,1	52,9	54,9	39,3
NPO ³⁾	-	-	-	-	64,3
OPŽP	-	-	21,0	3,6	24,1
Ostatní ⁴⁾	1,5	0,5	0,5	0,3	3,8
Celkem⁵⁾	1 988,1	2 061,9	1 932,8	1 550,6	3 008,0

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po sloučení pozemkových úřadů včetně Ústředního pozemkového úřadu MZe a PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování převážně realizačních projektů pozemkových úprav (PRV 2007–2013, PRV 2014–2020).

3) Národní plán obnovy.

4) Rozpočty obcí, měst, příp. dalších subjektů.

5) Součet původních nezaokrouhlených hodnot.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

V roce 2021 bylo zhruba 87 % finančních prostředků využito pro realizaci prvků plánů společných zařízení, z toho: 2 107 mil. Kč na výstavbu cest, 78 mil. Kč na protierozní opatření, 319 mil. Kč na hydrologická opatření, 70 mil. Kč na ekologická opatření a 56 mil. Kč na ostatní provozní a technické činnosti. Na neinvestiční činnosti, především návrhy pozemkových úprav a vytyčování pozemků po pozemkových úpravách, bylo v roce 2021 vynaloženo téměř 378 mil. Kč, což představuje cca 13 % z celkem využitých finančních prostředků. Celkové náklady na činnost pozemkových úřadů od zahájení jejich činnosti v roce 1991, včetně nákladů na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy, dosáhly 38,7 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

Z dlouhodobého sledování vyplývá, že se v ČR ročně zobchoduje přibližně plocha 1,5–2 % ZPF. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě, přičemž odhad pro rok 2021 vychází ze získaných dat za 1. pololetí roku 2021.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,44%	2,27%	1,84%	1,56%	1,51%	1,94%
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	102,9	95,3	77,2	65,7	63,5	81,6

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2021 z disponibilních dat o převodech v 1. pol. 2021.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Rozsah úplatně převedené státní půdy do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 představuje 573 tis. ha, což činí 98 % celkem převedených ploch. V roce 2021 bylo úplatně převedeno pouze 201,9 ha, čímž je fakticky prodej státní půdy ukončen. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11,6 tis. ha, tj. necelá 2 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu

přibližně 600 tis. ha, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2021 zůstalo k dispozici přibližně 113 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ.

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svého programu PGRLF. Program Podpora nákupu půdy je zaměřen na financování části úroků z úvěru poskytnutého komerčním subjektem¹⁰⁰. Žadatelé v programu PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu de minimis¹⁰¹. V roce 2021 dále probíhala administrace v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech. Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 5 059 žádostí s celkovou výší úvěrů 9,21 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 103,6 tis. ha půdy za průměrnou cenu 9,9 Kč/m².

V rámci hodnocení trhu půdy je prováděno sledování vývoje tržních cen. V tab. T7.2/02 je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2016–2021. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů.

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ČSÚ ¹⁾	14,0	15,3	18,6	20,9	24,4	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	20,1	21,0	-	-	-	-
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	20,1	20,4	23,4	27,7	23,9	30,1
PGRLF ⁴⁾	14,6	18,6	21,0	22,9	24,9	22,6
Farmy.cz ⁵⁾	20,4	23,5	24,1	24,4	25,4	29,4

1) Do roku 2017 vychází ČSÚ z údajů o přiznání k dani z nemovitostí FÚ. Od roku 2018 je administrativním zdrojem informací o ceně z. p. ČSÚ ČÚZK.

Za rok 2020 uveden odhad a za rok 2019 upřesněný odhad. Odhady vychází vždy z disponibilního vzorku údajů pro dané roky (aktualizované údaje ČSÚ březen 2021).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009, ukončeno bylo v roce 2017).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo.

Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2021 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2021.

4) Od roku 2015 nově podpory v rámci programů "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

5) Farmy.cz: Zpráva o trhu s půdou leden 2022 (www.farmy.cz).

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF; Farmy.cz

Zpracoval: V. Voltr, M. Hruška (ÚZEI)

Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let přibližně 2× vyšší než v horské výrobní oblasti.

100 <https://www.pgrlf.cz/programy/>.

101 Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis v odvětví zemědělství. Dne 22. 2. 2019 byla v Úředním věstníku EU zveřejněna novelizace nařízení Komise (EU) č. 1408/2013, díky které od 14. 3. 2019 dochází k navýšení limitu podpory de minimis v oblasti zemědělské prvovýroby pro jeden podnik v rozhodném tříletém období z 15 tis. € na 20 tis. €.

T7.2/03 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnícké osoby					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ²⁾	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ²⁾
Kukuřičná	3 211	3 637	3 776	3 999	4 142	4 400	3 055	3 392	3 600	3 708	4 324	4 700
Řepařská	2 277	2 353	2 426	2 348	2 744	2 900	3 467	3 687	3 926	4 036	4 335	4 600
Bramborářská	1 700	1 816	1 914	2 036	2 206	2 400	2 724	2 875	3 056	3 238	3 317	3 500
Bramborářsko-ovesná	1 725	1 783	1 919	1 976	2 307	2 500	2 107	2 461	2 698	2 925	3 041	3 300
Horská	1 195	1 369	1 390	1 689	1 934	2 200	1 544	1 903	2 116	2 155	2 213	2 400
ČR	1 949	2 032	2 110	2 165	2 428	2 600	2 781	3 027	3 239	3 400	3 584	3 800

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočet.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, T. Vintr, M. Hruška (ÚZEI)

V průměru je vyšší tempo růstu úrovně pachtovného zjištěno u právníckých osob. Výjimkou tohoto trendu byla kukuřičná výrobní oblast, kde do roku 2019 nejen tempem růstu, ale také úrovní, překonalo zjištěné pachtovné u fyzických osob úroveň pachtovného osob právníckých. Právnícké osoby mají obvykle vyšší objem výroby i vyšší intenzitu produkce, jsou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právníckých osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/04 je uvedeno srovnání cen orné půdy a travních porostů ve vybraných státech Evropské unie za období 2017 až 2020.

T7.2/04 - Průměrné ceny orné půdy a travních porostů ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	Orná půda				Travní porost			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Bulharsko	4 622	5 011	5 382	5 328	1 253	1 115	1 536	1 368
Česká republika	6 448	7 594	8 095	9 477	4 112	5 080	5 414	8 186
Dánsko	17 328	17 724	17 580	17 491	8 749	8 949	8 876	8 890
Estonsko	2 890	3 174	3 461	3 772	2 179	2 398	2 856	3 087
Řecko	12 264	12 387	12 604	12 599	4 395	4 341	4 333	4 323
Španělsko	12 827	13 023	12 926	12 901	4 456	4 439	4 546	4 432
Finsko	8 718	8 380	8 686	8 524
Francie	6 030	6 020	6 000	6 080	6 030	6 020	6 000	6 080
Chorvatsko	3 005	3 282	3 395	3 440	1 651	1 751	1 848	2 160
Maďarsko	4 368	4 662	4 862	4 893	1 871	2 111	2 304	2 384
Irsko	19 903	27 457	28 068	25 724	14 661	13 823	15 558	15 703
Itálie	31 731	30 569	34 156	35 447	15 567	14 986	15 321	15 896
Litva	3 571	3 890	3 959	4 127	2 170	2 352	2 533	2 840
Lucembursko	35 590	35 110	37 300	46 500	32 800	34 080	29 615	44 570
Lotyšsko	2 975	3 856	3 922	4 182	1 663	2 117	2 163	2 255
Nizozemsko	68 197	70 320	69 632	.	55 931	56 600	57 622	.
Polsko	9 699	10 414	10 991	10 711	6 032	6 508	6 730	6 871
Rumunsko	2 085	4 914	5 339	7 163	1 983	3 424	3 301	5 154
Švédsko	8 708	8 842	9 019	10 100	3 342	3 441	3 230	3 825
Slovinsko	16 876	18 460	18 752	21 451	17 012	16 946	18 015	19 500
Slovensko	3 009	3 432	3 789	3 984	2 206	2 190	2 107	2 501
Spojené království	23 450	23 412	.	.	17 736	17 932	.	.

Pramen: Eurostat

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2021 rozhodnuto celkem o 1 807 417,93 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 296 109,50 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 137 949,43 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 373 359,01 ha.

Tab. T7.3/01 uvádí počty uplatněných restitučních nároků v roce 2021 a jejich srovnání s údaji z roku 2020.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2020		k 31. 12. 2021	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	219 380	100,00	219 380	100,00
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	219 316	99,97	219 335	99,98
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	441 466	100,00	441 580	100,00
z toho - rozhodnutí v právní moci	433 567	98,21	433 681	98,21

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků za rok 2021 a kumulativní údaj stavu průběžného vypořádávání.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2021		V průběhu roku 2021
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 248,62	-	0,88
- vypořádáno	11 169,77	99,30	2,01
- zbývá vypořádat	78,85	0,70	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 654,39	-	103,42
- vypořádáno	8 169,46	94,40	94,51
- zbývá vypořádat	484,93	5,60	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Pronájem půdy Státním pozemkovým úřadem

SPÚ pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek, se kterým hospodaří. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 127 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2021 pronajato 108 tis. ha, tedy 85 % ploch určených k pronajmutí. Srovnání stavu pronajaté státní půdy ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám v letech 2020 a 2021 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2020	k 31. 12. 2021	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	128 938	126 609	98,2
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	36 385	35 967	98,9
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	73 348	71 683	97,7
- nepronajato	ha z. p.	19 205	18 959	98,7
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	56 097	56 870	101,4

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2021 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 199 tis. ha, tj. 53,2 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2020 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,5 tis. ha, tj. o 0,04 %, a dochází tak ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR. Podle ČÚZK byl v roce 2021 podíl zornění 69,6 % a meziročně tak opět klesl o 0,2 p. b., zatravnění se proti roku 2020 rovněž zvýšilo o 0,2 p. b. na 24,5 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2021 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 9 768 ha, což je úbytek vyšší o 554 ha proti roku 2020 a ubývání orné půdy oproti loňskému roku se opět zrychlilo. Výměra orné půdy přechází nejvíce do zahrad a lesní půdy, nárůst zastavěné půdy byl v roce 2021 oproti roku 2020 celkem 621 ha, tedy o 211 ha více. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 5 901 ha, tedy o 770 ha více než v roce 2020 a jejich výměra se od roku 1990 neustále zvyšuje. Rozšířila se výměra lesní půdy o 1 475 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy“ o 1 791 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 3 290 ha) a vodních ploch (o 1 173 ha); úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 462 ha (354 ha v roce 2020). Výměra chmelnic poklesla o 448 ha, tedy více než v roce 2020 (279 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 11 ha, oproti nárůstu o 38 ha v roce 2020.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2021 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl	Meziroční	Rozdíl počtu	Průměrná velikost	
	Údaj k datu	k 31. 12. 2020	k 31. 12. 2021	výměry	index	2021-2020	31.12.2020
MJ	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 931 713	2 921 945	-9 768	99,67	-64 833	0,5924	0,5983
Chmelnice	9 548	9 100	-448	95,31	-1 884	0,4282	0,4458
Vinice	20 179	20 190	11	100,05	-2 150	0,2141	0,2192
Zahrady	172 056	175 346	3 290	101,91	33 560	0,0631	0,0635
Ovocné sady	44 022	43 560	-462	98,95	-1 297	0,4331	0,4341
Trvalé travní porosty	1 022 686	1 028 587	5 901	100,58	-11 659	0,3559	0,3594
Zemědělská půda ¹⁾	4 200 204	4 198 728	-1 475	99,96	-48 263	0,3901	0,3917
Lesní pozemky	2 677 329	2 678 804	1 475	100,06	-12 805	1,7327	1,7482
Vodní plochy	167 248	168 421	1 173	100,70	-6 316	0,2547	0,2590
Zastavěné plochy a nádvoří	133 277	133 898	621	100,47	26 685	0,0306	0,0305
Ostatní plochy	709 044	707 253	-1 791	99,75	-5 103	0,1331	0,1329
Nezemědělská půda	3 686 898	3 688 376	1 478	100,04	2 461	0,3101	0,3102
Celkem	7 887 101	7 887 104	3	100,00	-45 802	0,3481	0,3488

1) Rozdíl výměry je způsoben zaokrouhlením podkladových hodnot.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V roce 2021 poklesl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 46 tis. a tempo poklesu se tak mírně zpomalilo (65 tis. v roce 2020).

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2021 byla její celková výměra ve výši 3 554 tis. ha, tj. téměř stejná proti předchozímu roku, ale vyšší o 56 ha, v roce 2020 byl úbytek 817 ha.

Z údajů vyplývá, že výměra zemědělské půdy v LPIS se stabilizovala oproti poklesu výměry ZPF podle ČÚZK.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2021 se výměra orné půdy zmenšila o 4,2 tis. ha. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení travních porostů o 4,1 tis. ha. Plocha úhoru oproti roku 2020 stoupla o 0,3 tis. ha. Podíl trvalých travních porostů T na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 28,4 %¹⁰².

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Kultura, skupina	Podkultura	Výměra		Rozdíl výměry
		2020	2021	
Orná půda	standardní orná půda R	2 446 792	2 442 569	-4 224
	úhor U	10 355	10 623	268
	travní porost G	39 078	39 836	757
Orná půda celkem		2 496 225	2 493 027	-3 198
Trvalý travní porost	trvalý travní porost T	1 005 783	1 009 132	3 348
Trvalý travní porost celkem¹⁾		1 044 862	1 048 967	4 106
Trvalá kultura	chmelnice C	5 364	5 326	-38
	vinice V	15 376	15 390	14
	ovocný sad S	15 016	14 755	-261
	jiná trvalá kultura J	4 583	4 721	138
	školka K	2 360	2 257	-102
	porost RRD D	2 637	2 599	-38
Ostatní kultura	rybník R	364	364	1
	mimoprodukční plocha M	181	193	12
	jiná kultura O	555	740	185
	zalesněná půda L	5 765	5 762	-3
Celkem		3 554 210	3 554 266	56

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31.12.2021, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Dobíhal (MZe)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 644 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

V ANC¹⁰³ je podle evidence LPIS k 31. 12. 2021 zařazeno celkem 524,3 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 1 252,5 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 231,0 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 2 007,7 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o 1,4 tis. ha méně než v roce 2020. Od roku 2018 byla právně zakotvena redefinice oblastí ANC, tzn. změnila se pravidla pro delimitaci oprávněného území pro platby ANC a nově se zavádí pojem Přechodné oblasti. Jsou to oblasti, které do roku 2017 splnily podmínky pro LFA-

102 Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

103 ANC: (Areas with Natural Constraints – oblasti s přírodním znevýhodněním), původně LFA.

O a po roce 2018 byly vyřazeny. Toto území má nárok na přechodnou platbu od roku 2018 do roku 2021. V roce 2021 byly platby v oblasti typu XOA i v oblasti typu XOB 25 €.

Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy evidované v ANC k celkové výměře zemědělské půdy 56,6 % (tab. T7.4/03).

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů ANC

Typ oblasti	2021									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	139,0	5,7	3,9	9,8	379,7	37,6	524,4	14,8	524,3	26,0
Ostatní ANC	750,0	30,6	18,1	45,4	476,8	47,2	1252,7	35,3	1252,5	62,1
Oblasti se specifickými omezeními	177,9	7,3	3,1	7,8	48,0	4,8	231,0	6,5	231,0	11,5
ANC celkem	1066,9	43,5	25,1	63,0	904,5	89,6	2008,1	56,6	2007,7	99,6
Přechodné oblasti (vyřazeny z LFA-O)	33,4	1,4	0,6	1,5	7,5	0,7	41,6	1,2	8,1	0,4
Nezařazené oblasti celkem	1351,7	55,1	14,1	35,4	97,1	9,6	1497,0	42,2	0,0	0,0
Celkem	2 452,0	100,0	39,9	100,0	1 009,1	100,0	3 546,7	100,0	2 015,8	100,0

1) Zahnuje veškeré kultury evidované v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby ANC se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS vyjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám ANC oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V přechodných oblastech je platba poskytována na TTP a dále na TP evidované k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 43/2018 Sb. a 44/2018 Sb., LPIS k 31. 12. 2020, vlastní výpočty
Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 392,7 tis. ha z. p., tj. 11,0 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹⁰⁴. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 725 tis. ha půdy, tj. 21,9 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 309,4 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (200,3 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 190,2 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Kód BPEJ je každoročně předmětem revize, především při provádění komplexních pozemkových úprav a rebonitací. Data BPEJ jsou k nahlížení či ke stažení dostupná na adrese <https://www.spucr.cz/bpej/celostatni-databaze-bpej>. Webová aplikace eKatalog bonitovaných půdně ekologických jednotek slouží jako virtuální encyklopedie pro rozklíčování kódu BPEJ a vysvětlení jednotlivých částí kódu (<http://bpej.vumop.cz>). V roce 2021 proběhla aktualizace BPEJ na 85 katastrálních územích (včetně 7 částí nad 5 ha zařazených do plánu aktualizací 2021) o celkové výměře zemědělského půdního fondu 29 710,22 ha. Aktualizace BPEJ byla také provedena na podnět vlastníků pozemků na částech k. ú. ve 260 případech. Dále bylo na žádost vlastníků domapováno 103 lokalit, u kterých nebyl kód BPEJ určen. Pro KoPÚ bylo provedeno 243 kontrol. Práce při domapování, aktualizaci a kontroly KoPÚ jsou obsaženy

104 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2021 jsou uvedeny v kap. 4.

v tab. T7.4/04. Z tabulky vyplývá ustálený postup prací na bonitaci půdy, i když oproti letům do roku 2014 došlo k mírnému poklesu výměry aktualizace BPEJ.

T7.4/04 - Aktivity při bonitaci půdy od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2021

Činnost	2017	2018	2019	2020	2021
Domapování	117	97	79	98	103
Částečná aktualizace	181	179	181	234	260
Kontroly KoPÚ	425	279	375	275	243

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Poruba (SPÚ)

Rozdíly v ceně půdy v katastrálních územích na základě porovnání stavu BPEJ před a po rebonitaci jsou uvedeny v tab. T7.4/05. Pokles v ceně půdy v roce 2021 představuje 1,5 %. V cenovém vyjádření podle vyhlášky MF č. 441/2013 Sb. je nárůst ceny o 0,05 Kč/m².¹⁰⁵

T7.4/05 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2021

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území ¹⁾	Hodnocená výměra před rebonitací ha	Hodnocená výměra po rebonitací ha	Cena půdy před rebonitací tis. Kč	Cena půdy po rebonitací tis. Kč	Průměrná cena podle stejné oceňovací vyhlášky	
						Před rebonitací Kč/m ²	Po rebonitací Kč/m ²
Hlavní město Praha	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Jihočeský kraj	8	2 288	2 292	89 853	93 652	3,93	4,09
Jihomoravský kraj	3	2 611	2 586	304 904	290 313	11,68	11,23
Karlovarský kraj	6	1 765	1 824	51 415	55 676	2,91	3,05
Královéhradecký kraj	7	3 123	3 111	213 254	212 588	6,83	6,83
Liberecký kraj	2	1 410	1 396	80 808	77 241	5,73	5,53
Moravskoslezský kraj	5	2 018	2 024	112 720	126 897	5,59	6,27
Olomoucký kraj	8	2 123	2 113	74 284	75 893	3,50	3,59
Pardubický kraj	5	1 670	1 669	168 232	156 755	10,08	9,39
Plzeňský kraj	4	1 318	1 312	69 487	75 661	5,27	5,77
Středočeský kraj	23	6 769	6 721	600 860	601 890	8,88	8,96
Ústecký kraj	12	3 552	3 691	207 372	217 650	5,84	5,90
Vysočina	9	3 307	3 305	147 981	134 316	4,47	4,06
Zlínský kraj	6	3 342	3 337	341 984	312 970	10,23	9,38
Celkem	98	35 297	35 380	2 463 154	2 431 500	6,98	6,87

1) Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 98.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

7.4.2.1 Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy

V oblasti ochrany půdy platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů (v roce 2021 byl přijat zákon č. 284/2021 Sb.), který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který specifikuje podmínky použití Fondu pro ochranu a zlepšování životního prostředí (v roce 2021 platil stav podle aktualizace zákona č. 113/2018 Sb.). V roce 2019 vstoupila v platnost vyhláška

105 V této změně ceny půdy jsou zahrnuty jak kvalitativní důvody (upřesnění BPEJ), tak kvantitativní změny (vznik a zánik ZPF a doplnění BPEJ).

č. 271/2019 Sb. ze dne 24. října 2019, o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, která řeší mj. vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení při pořizování a zpracování územně plánovací dokumentace na zemědělský půdní fond. Úbytek zemědělské půdy, srovnatelný s rokem 2018, který byl za poslední období nejmenší, ukazuje na zatím dostatečnou ochranu zemědělské půdy před zábořem.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2021 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a PPH. Problematika ochrany půdy je v rámci DZES řešena standardem DZES 4, 5, 6. Podrobně v kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2021 udává tab. T7.4/06 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/08 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹⁰⁶.

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem tohoto standardu je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze. Od 1. 1. 2019 došlo k zavedení tzv. redesignu vrstvy erozní ohroženosti. V rámci této akce byly rozšířeny plochy erozní ohroženosti z 10 % na 25 % orné půdy. Zároveň však byl změněn i přístup k možnostem vymezování erozní ohroženosti na jednotlivém DPB. Nově se odvozují kategorie erozní ohroženosti přímo z podkladové vrstvy Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření Cp·Pp. Vyjádření erozní ohroženosti pro potřeby DZES 5 je nyní vedeno primárně na erozní pozemky vedené v LPIS. Výhodou redesignu je zjednodušení tvaru ploch, snížení jejich roztržitosti a možnost úpravy hranic erozního pozemku s automatickým přepočtem. Bez ohrožeností vodní erozí je v ČR 75,9 % půd.

Hodnoty faktoru Cp·Pp lze zařadit do 7 kategorií (tab. T7.4/06), z nichž každá kategorie rámcově vyjadřuje osevňovací postupy, případně osevňovací postupy s použitím půdoochranných agrotechnik, které splňují požadované hodnoty faktoru Cp·Pp.

Od roku 2019 se potenciální ohroženost větrnou erozí hodnotí podle nové metodiky, založené na využití nových poznatků o půdních faktorech ohroženosti těžkých půd větrnou erozí a nových klimatických údajů napomáhající výskytu větrné eroze. Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 67,9 % půd.

106 Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293635/MZE_prirucka_ochrany_proti_erozi_zemedelske_pudy_2017.pdf.

T7.4/06 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2021

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	C _p .P _p ¹⁾	do 0,1	Silně erozně ohrožené (SEO)	56 792	2,34
		0,1-0,4	Mírně erozně ohrožené (MEO)	526 217	21,70
		nad 0,4	Neohrožené	1 842 264	75,96
			Celkem	2 425 273	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C _p .P _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	C _p .P _p ¹⁾	0,005 a méně	Ochranné zatravnění	483	0,02
		0,006 - 0,020	Víceleté pícniny nebo ochranné zatravnění	11 828	0,49
		0,021 - 0,100	Vyloučení erozně nebezpečných plodin a vyšší zastoupení víceletých pícnin	246 353	10,16
		0,101 - 0,200	Vyloučení erozně nebezpečných plodin a použití půdoochranných technologií	377 426	15,56
		0,201 - 0,240	Pásové střídání plodin nebo vyloučení erozně nebezpečných plodin	127 201	5,24
		0,241 - 0,400	Erozně nebezpečné plodiny pěstovány s půdoochrannými technologiemi	376 669	15,53
		0,401 a více	Bez omezení	1 285 313	53,00
			Celkem	2 425 273	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchyllosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	16,0 a více	Půdy nejohroženější	101 135	4,17
		13,1 - 16,0	Půdy silně ohrožené	120 979	4,99
		9,1 - 13,0	Půdy ohrožené	184 932	7,63
		6,1 - 9,0	Půdy mírně ohrožené	406 585	16,76
		4,1 - 6,0	Půdy náchylné	255 966	10,55
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 174 193	48,41
			Neohodnoceno	181 482	7,48
			Celkem	2 425 273	100,00

1) C_p.P_p u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho hodnota udává požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (-).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Potenciální ohroženost větrnou erozí na podkladu půdně-klimatických faktorů (Doležal a kol., 2017).

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Monitoring eroze

V roce 2021 došlo oproti roku 2020 k poklesu počtu i výměry (1 355 ha) evidovaných erozních událostí a počet případů s vyplavením půdy mimo pozemek se snížil o 34. Vyhodnocení monitoringu eroze je uvedeno v tab. T7.4/07.

T7.4/07 Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2020 a 2021

Rok	2020			2021		
Název kraje	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek
Hlavní město Praha	0	0,00	0	0	0,00	0
Jihočeský kraj	48	528,83	23	56	462,46	30
Jihomoravský kraj	6	27,86	4	23	285,55	17
Karlovarský kraj	1	5,61	0	4	6,77	3
Královéhradecký kraj	14	116,07	4	12	71,30	5
Liberecký kraj	26	119,41	18	16	43,30	12
Moravskoslezský kraj	53	428,79	18	58	908,13	41
Olomoucký kraj	32	184,13	17	16	90,22	13
Pardubický kraj	38	879,39	14	15	226,29	12
Plzeňský kraj	24	287,80	13	10	75,44	8
Středočeský kraj	12	118,69	10	4	88,48	4
Ústecký kraj	4	2,30	0	0	0,00	0
Vysočina	159	1 477,47	91	57	479,36	32
Zlínský kraj	1	0,27	0	6	84,56	1
ČR celkem	418	4 176,63	212	277	2 821,86	178

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Podle dosavadní evidence byla největší výměra vodní eroze půdy dosažena v roce 2019.

Ostatní nepříznivé vlivy

Výměra podmáčených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 192 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 258 ha (1,43 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/08 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/08 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2021

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	209 672	5,07
	nízká	537 879	13,02
	nižší střední	404 330	9,79
	vyšší střední	1 004 578	24,31
	vysoká	1 915 229	46,35
	nehodnoceno	60 315	1,46
	celkem	4 132 003	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	812 899	19,67
	nízká	976 037	23,62
	nižší střední	887 693	21,48
	vyšší střední	699 716	16,93
	vysoká	668 227	16,17
	nehodnoceno	87 430	2,12
	celkem	4 132 003	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	191 088	4,62
	dočasně zamokřené půdy	661 084	16,00
	celkem včetně nezamokřených půd	4 132 003	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR. Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2005–2020 vyplývají následující hlavní skutečnosti.

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 pH, tedy slabě kyselá, což je ve shodě s průměrem pro ornou půdu pH 6,1. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) představuje 33,3 % prozkoušené výměry. Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba téměř 72,4 % zemědělské půdy. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá 11,9 % výměry zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného fosforu na zemědělské půdě ČR činí 89 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 90 mg.kg⁻¹. Podíl orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 26,5 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 24,1 % výměry.

Průměrný obsah přístupného draslíku na zemědělské půdě ČR je v současné době 259 mg.kg⁻¹ (orná půda 258 mg.kg⁻¹), v období 2005–2010 to bylo 239 mg.kg⁻¹. U draslíku je

obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu.

Průměrný obsah přístupného hořčíku činí 203 mg.kg^{-1} na zemědělské půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR vykazuje ve sledovaném období 199 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 13,2 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 22,6 % výměry.

Průměrný obsah přístupného vápníku na zemědělské půdě ČR je $2\,907 \text{ mg.kg}^{-1}$, mezi lety 2005–2010 byl na stejné úrovni $2\,999 \text{ mg.kg}^{-1}$. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století mírně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Výpočet průměrného obsahu přístupného vápníku na orné půdě ČR činí $3\,023 \text{ mg.kg}^{-1}$, což nelze prozatím hodnotit jako statisticky průkazné zvýšení. Podíl orných půd s nízkým obsahem vápníku je 11,4 %, vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupený 23,7 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,51. Tab. 7.4/09 hodnotí vývoj změn obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/09 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2020 dle druhu pozemku/kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2011-2016	2 489 765	6,1	89	253	193	2 956
	2015-2020	2 256 369	6,1	91	258	199	3 023
	rozdíl	470 946	-0,3	-17	-21	21	-193
Chmelnice	1990-1992	7 699	7,0	230	569	253	4 300
	2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2011-2016	4 531	6,5	302	473	307	3 642
	2015-2020	4 156	6,3	307	478	319	3 583
	rozdíl	3 543	-0,7	77	-91	66	-717
Vínice	1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2011-2016	3 032	7,2	106	335	316	7 510
	2015-2020	8 246	7,2	94	308	356	8 381
	rozdíl	1 911	-0,1	-35	-106	-1	587
Ovocné sady	1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2011-2016	13 541	6,4	115	342	235	3 850
	2015-2020	12 485	6,3	118	369	260	3 859
	rozdíl	8 932	-0,4	-25	-59	-6	-762
TTP	1990-1992	348 529	6,0	77	213	213	2 874
	2005-2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	2011-2016	257 305	5,5	71	232	199	2 021
	2015-2020	385 654	5,4	79	259	220	2 070
	rozdíl	-37 125	-0,6	2	46	7	-804
Zemědělské půdy ¹⁾	2005-2010	3 518 839	6,0	88	238	189	2 843
	2011-2016	2 489 765	6,1	89	253	193	2 956
	2015-2020	2 666 910	6,0	90	259	203	2 907
	rozdíl	-851 929	0,0	2	21	14	64

1) Údaje za roky 1990–2010 nejsou k dispozici, rozdíl je uváděn mezi roky 2015–2020 a 2005–2010.

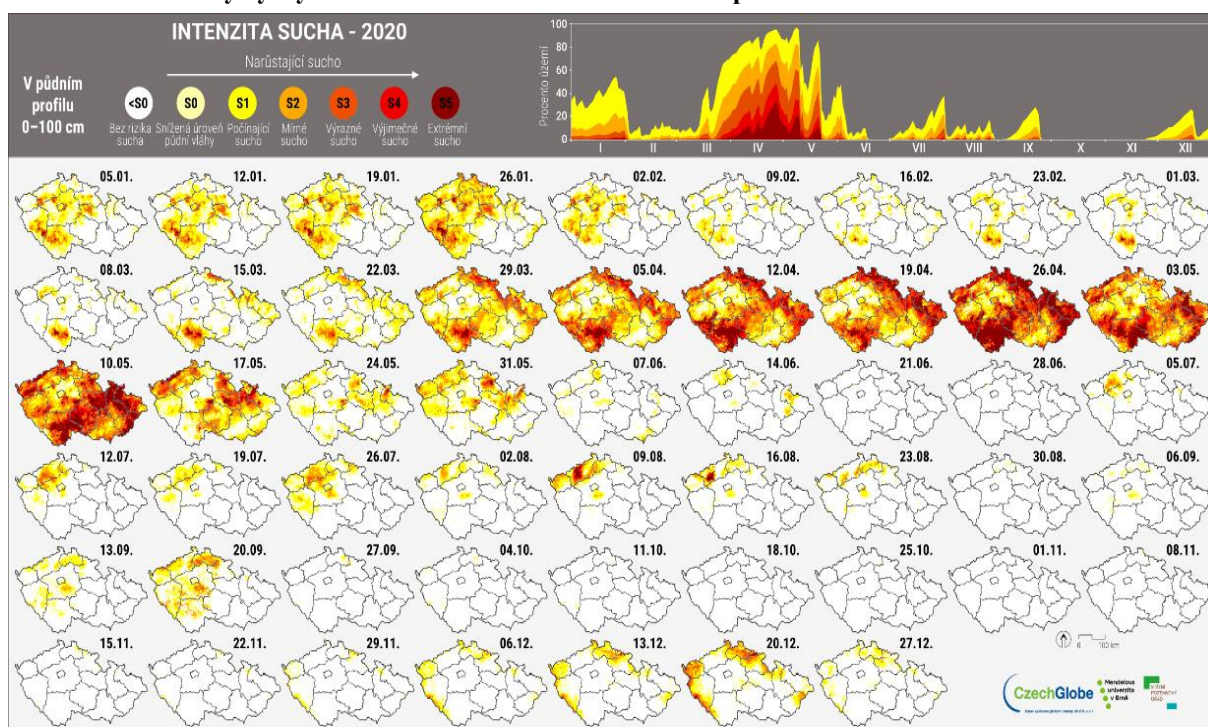
Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZÚZ)

7.4.2.3. Analýza výskytu zemědělského sucha a jeho dopadů se zaměřením na poslední roky (2015–2021)

Za zemědělské nebo často jako půdní sucho je označován stav, kdy se množství vody v půdě stává limitem pro optimální růst a vývoj rostlin, který často u zemědělských plodin vede k významnému poklesu produkce. V ČR od roku 2012 zemědělské sucho v prostorovém gridu 500 x 500 m monitoruje komplexní integrovaný systém běžící v reálném čase, jehož výstupy lze najít na www.intersucho.cz. Významná epizoda sucha začala v roce 2015, a ještě v roce 2020 přetrvávala v zemědělsky intenzivně využívaných oblastech Libereckého, Ústeckého a Karlovarského kraje (Obr. 1a). Rok 2021 byl vláhově příznivější (Obr. 1b), kdy se prakticky v průběhu celého roku významnější zemědělské sucho nevyskytlo.

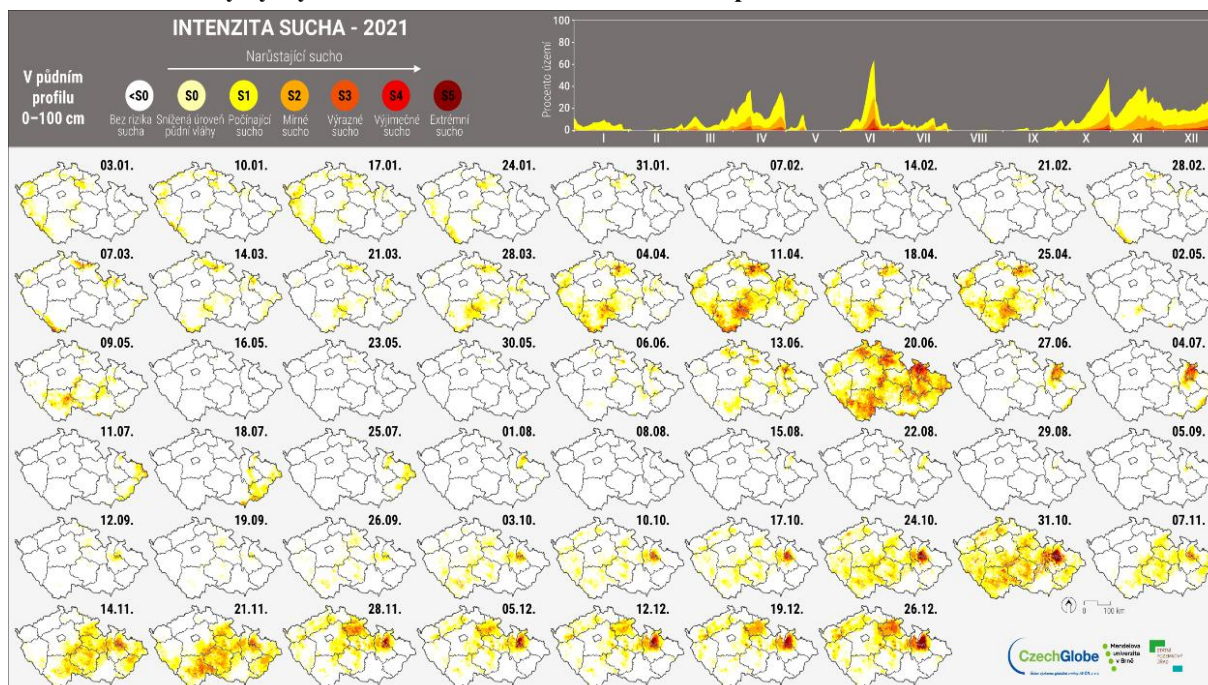
Obr. 1a: Prostorový výskyt zemědělského sucha od 0–100 cm v průběhu roku 2020

Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Obr. 1b: Prostorový výskyt zemědělského sucha od 0–100 cm v průběhu roku 2021

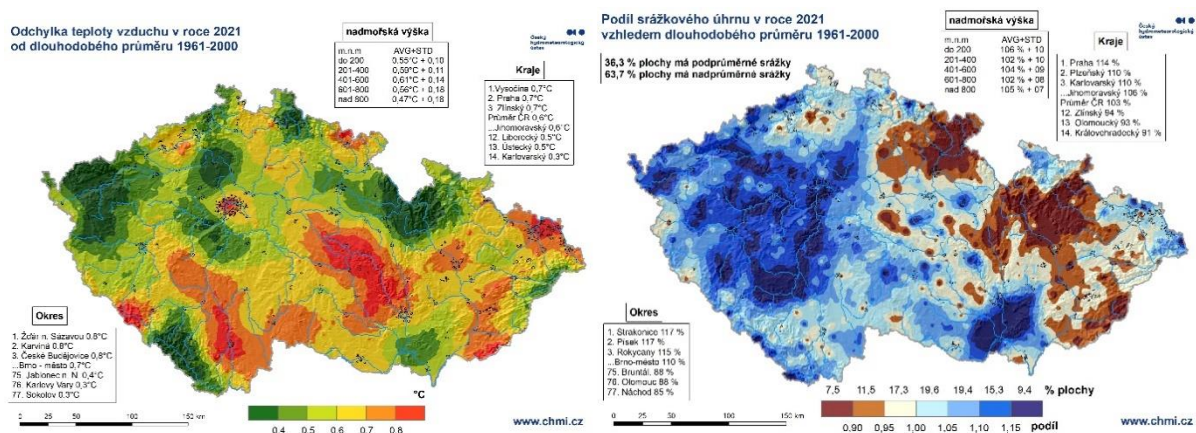

Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Teploty v roce 2021 byly sice na celém území ČR v porovnání s průměrem 1961–2010 nadnormální (Obr. 2 vlevo), ale srážky (Obr. 2 vpravo) v roce 2021 byly co do množství a především rozdělení až na lokální výjimky (např. okres Náchod či Bruntál) dostatečné.

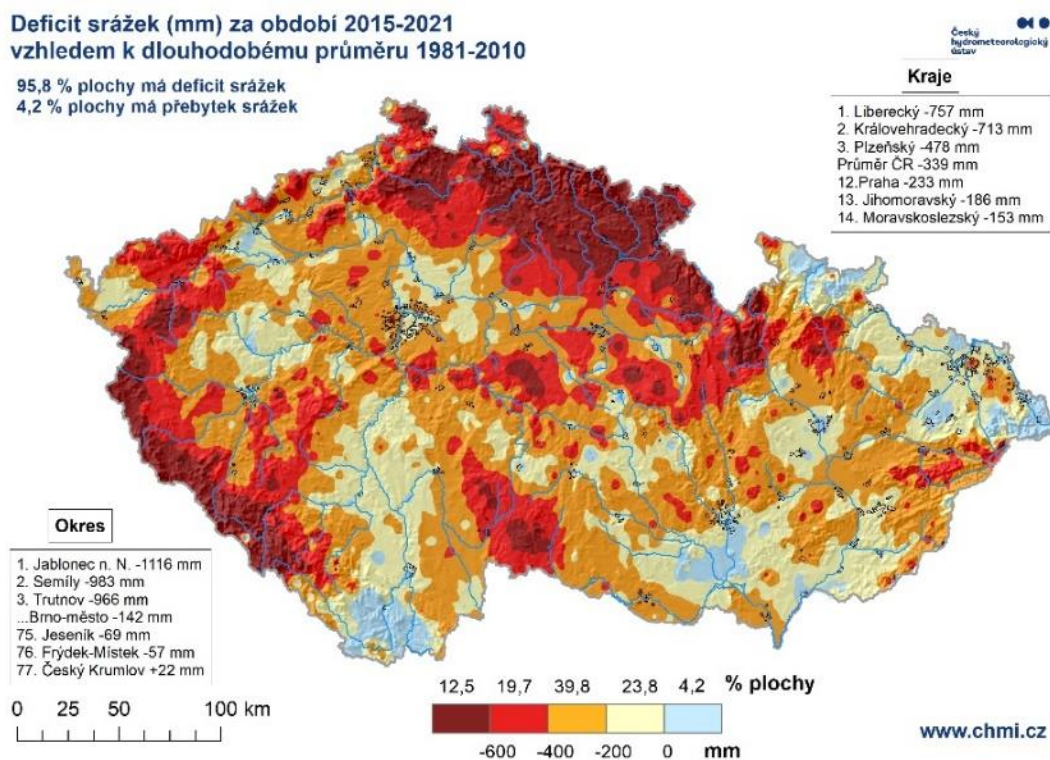
Obr. 2: Odchylna průměrné teploty vzduchu (°C) za rok 2021 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000 (vlevo) a odchylna srážek (mm) za rok 2021 vzhledem k dlouhodobému průměru 1961–2000 (vpravo)

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

I přes příznivý vývoj v roce 2021 je z hlediska hodnocení srážek období 2015–2021 na téměř 96 % plochy ČR stále deficitní (obr. 3), a na některých lokalitách (např. Liberecký kraj) chybí k dosažení normálních hodnot za toto období až 700 mm srážek.

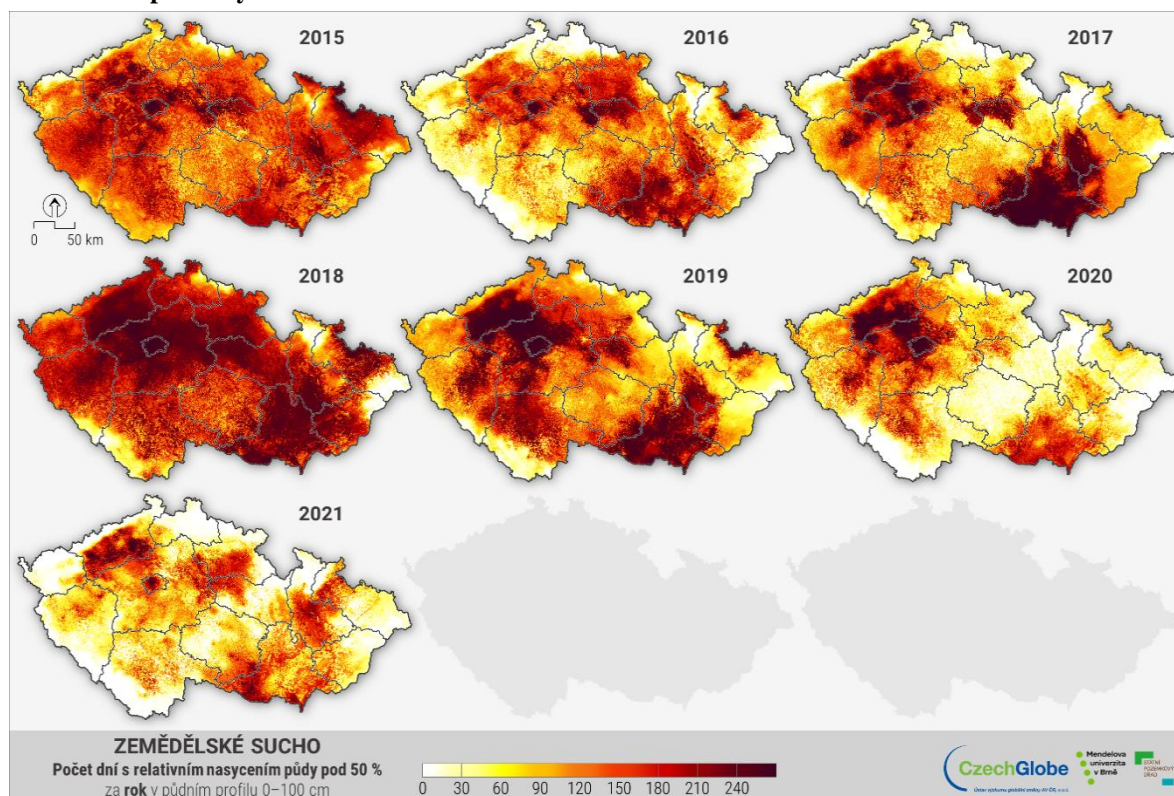
Obr. 3: Deficit srážek (mm) za období 2015–2021 vzhledem k normálu 1981–2010

Pramen: Český hydrometeorologický ústav, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i.
Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Dopady zemědělského sucha pro jednotlivé roky (2015–2021) dobře dokumentují mapy znázorňující počet dnů s nasycením půdy pod 50 % vzhledem k polní kapacitě půdy. Tato hodnota indikuje již bod snížené dostupnosti vody pro rostliny a upozorňuje na stav sucha. Celkový počet dnů za hodnocené období je jedním z vhodných parametrů, jednoduše popisující výskyt sucha v daném místě a čase. Obr. 4 shrnuje počet dnů za celý rok, obr. 5 popisuje jarní období a obr. 6 období letní.

Obr. 4. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 1.–31. 12. pro roky 2015–2021

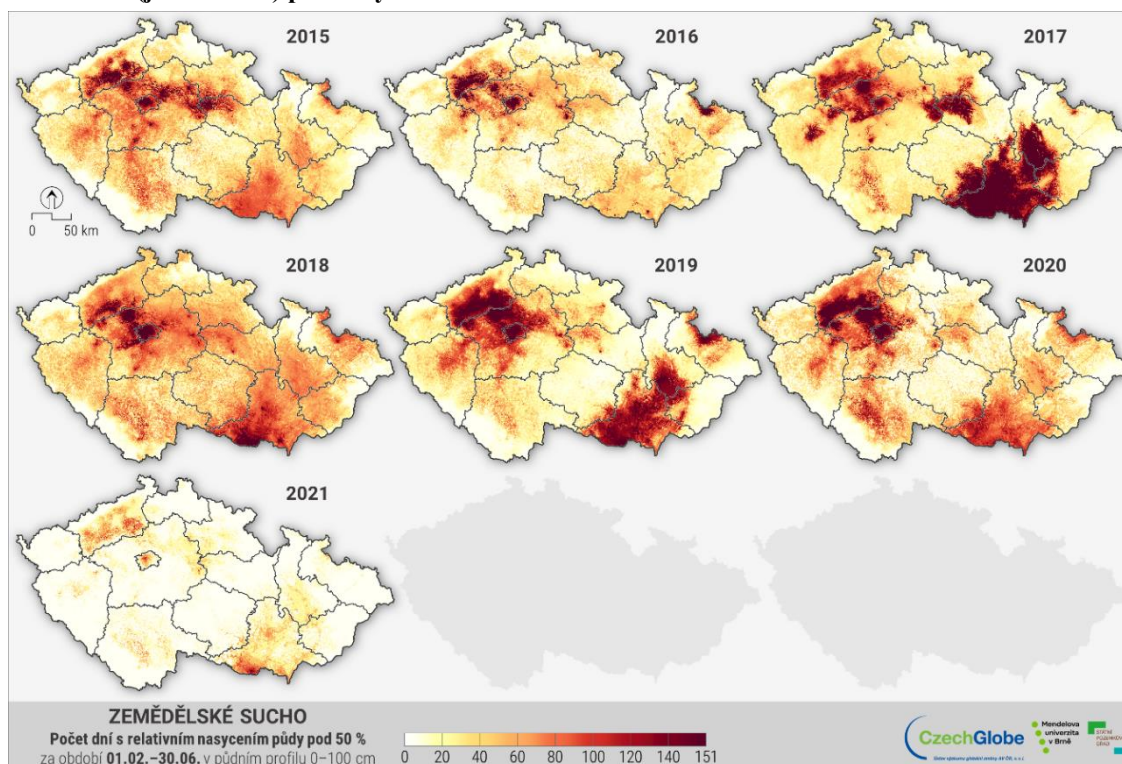
Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

V roce 2015 začala epizoda sucha začátkem července a dopady v tomto roce byly především na komodity s delší vegetační dobou (kukuřice, brambory, jablka, cukrová řepa, trvalé travní porosty apod.). V roce 2017 se epizoda sucha prohloubila již počátkem června a výrazně byla postižena jižní část republiky, extrémně jižní Morava, zatímco severní část země dopady sucha nepocítila. Na rozdíl od roku 2015 byly v daném území poškozeny nejen komodity s delší, ale i kratší vegetační dobou, resp. ty, které jsou dříve sklizeny (např. pšenice, ječmen, řepka). V roce 2018 zasáhlo zemědělské sucho plošně prakticky celé území a jeho začátek lze identifikovat již koncem dubna. Postiženy byly fakticky všechny plošně pěstované plodiny a stejně jako v roce 2015 a 2017 byly poskytnuty na vybrané komodity finanční kompenzace za ztráty způsobené suchem. Do vegetačního období roku 2019 vstupovaly níže položené oblasti s výrazným deficitem a až do konce dubna se extrémní sucho rozšířilo na celé

území. Deštivý a chladný květen 2019 nepříznivou situací na většině území u plodin s dobou sklizně červen/červenec však zvrátil. Celoročně se sucho v 2019 vyskytlo především v severozápadních Čechách, kde došlo k výrazným propadům výnosů všech polních plodin i trvalých travních porostů. V roce 2020 (Obr. 1a) došlo k poškození hlavně ozimé pšenice na lehkých půdách) na počátku jara, ale zbytek roku byl z ohledu sucha bezproblémový.

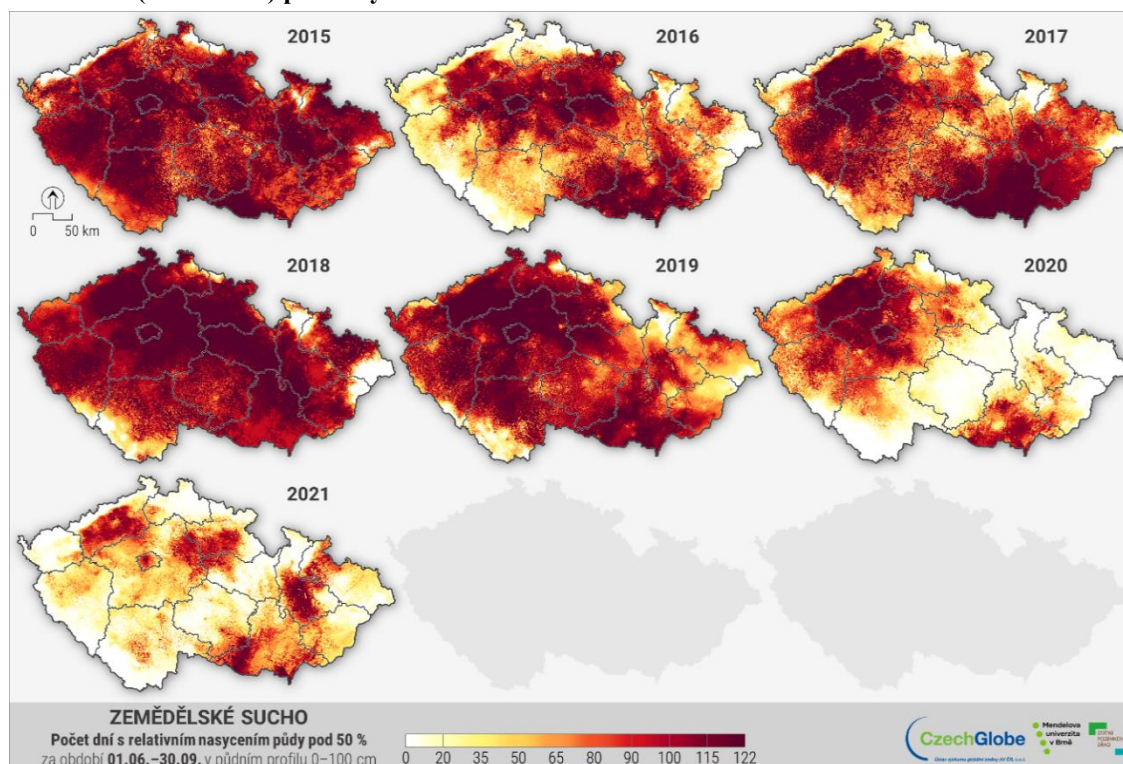
Obr. 5. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 2.–30. 6. (jarní sucho) pro roky 2015–2021

Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Obr. 6. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 6.–30. 9. (letní sucho) pro roky 2015–2021

Pramen: intersucho.cz

Zpracoval: Z. Žalud (Mendelova univerzita v Brně)

Hodnocení roku 2021

Z pohledu zemědělského sucha lze konstatovat, že rok 2021 nezahrnoval žádnou významnou dlouhodobou epizodu sucha s ekonomickými dopady do zemědělství, lesnictví nebo zahradnictví. I když i tento rok byl teplotně nadprůměrný a srážkově normální, bylo v roce 2021 pro jarní růst plodin až na lokální výjimky příznivé rozložení srážek. Teplota vzduchu ve srovnání s obdobím 1961–2000 byla na jaře nižší v rozsahu o 1,4 °C až 0,8 °C a současně bylo jaro srážkově bohaté především v jižních Čechách a na severní Moravě. Díky nižším teplotám nebyl v tomto období tak intenzivní výpar, což se také pozitivně projevilo na minimálním výskytu půdního sucha. Léto bylo srážkově nadprůměrné. Právě příliš mnoho srážek přineslo problémy pro většinu pěstitelů polních plodin s načasováním sklizně, přístupností pozemků, vysokou vlhkostí zrna a někde způsobilo i pokles kvality. Pravděpodobně se jedná o hlavní důvod, proč úroda řepky byla v roce 2021 nejnižší za posledních 14 let, stejně jako byl evidován pokles výnosu obilnin a brambor. Zatímco cukrovka, slunečnice, nebo mák měly vláhově i výnosově dobrý rok.

Závěr

Na zemědělské sucho, které již bohužel nemůžeme počítat mezi náhodné hydrometeorologické extrémny, se lze adaptovat např. upravenými technologickými postupy

pěstování plodin s využitím organické hmoty v půdě, s využitím mulče, využitím druhově pestrých meziplodin, s novými bezorebnými technologiemi s vyšším zakrytím povrchu půdy, snahou o snížení reálné evapotranspirace (výparu), změnou osevní struktury nebo sadby, zvýšením podílu vodních ploch v krajině, závlahami a úpravou melioračních systémů i využitím vyššího podílu stromů (v krajině) či keřů (u cest) s protierozním dopadem. Veškeré souvislosti řešící nejen sucho jako hlavní dopad klimatické změny, ale i uhlíkovou bilanci v zemědělství, problematiku vodní bilance krajiny, požárů, systémových adaptační opatření apod. řeší komplexní program TransAdapt jehož koordinátorem je Ústav výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe).

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková předpokládaná světová produkce obilovin v marketingovém roce 2021/22 dosáhne 2 798,0 mil. t, což představuje oproti předchozímu roku nárůst o 2,5 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, jejíž objem sklizně se v roce 2021 odhaduje na 1 207,0 mil. t (oproti předchozímu roku o 6,6 % více) a podílí se tak 43,1 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhne dle odhadu úrovně 781,0 mil. t (meziročně o 0,9 % více) s podílem 27,9 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně zvýšila o 1,0 % a činí 514,0 mil. t, přičemž na ni připadá 18,4% podíl na světové produkci. V marketingovém roce 2021/22 světová produkce obilovin mírně převýší jejich spotřebu 2 792,0 mil. t, a to o 0,2 %. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně vzrostl o 1,0 % na 788 mil. t (odhad IGC, III 2022). Celková produkce zrna obilovin v EU 27 a Velké Británii v marketingovém roce 2021/22 činila 305,6 mil. t a byla tak o 0,6 % nižší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,50 t/ha, meziročně o 0,7 % nižším (COCERAL, III 2022).

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 354,7	1 338,8	1 352,5	1 344,9	1 345,8	100,1
Hektarový výnos	t/ha	5,50	5,21	5,65	6,04	6,11	101,2
Produkce	tis. t	7 456,8	6 971,0	7 646,2	8 126,7	8 227,1	101,2
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	914,0	1 312,4	1 365,2	1 342,3	1 174,0	87,5
Dovoz	tis. t	258,3	459,4	340,5	285,0	290,0	101,8
Celková nabídka	tis. t	8 629,1	8 742,8	9 351,9	9 754,0	9 691,1	99,4
Domácí spotřeba	tis. t	4 811,5	5 056,0	5 176,0	5 177,0	5 124,0	99,0
v tom - potraviny	tis. t	2 050,0	2 109,0	2 158,5	2 114,0	2 072,0	98,0
- osiva	tis. t	324,5	323,0	322,5	323,0	328,0	101,5
- krmiva	tis. t	2 222,0	2 406,0	2 477,0	2 522,0	2 506,0	99,4
- technické užití	tis. t	215,0	218,0	218,0	218,0	218,0	100,0
Vývoz	tis. t	2 505,2	2 321,6	2 833,7	3 403,0	3 168,0	93,1
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	7 316,7	7 377,6	8 009,7	8 580,0	8 292,0	96,6
Konečná zásoba	tis. t	1 312,4	1 365,2	1 342,2	1 174,0	1 399,1	119,2
Soběstačnost³⁾	%	155,0	137,9	147,7	157,0	160,6	3,6

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

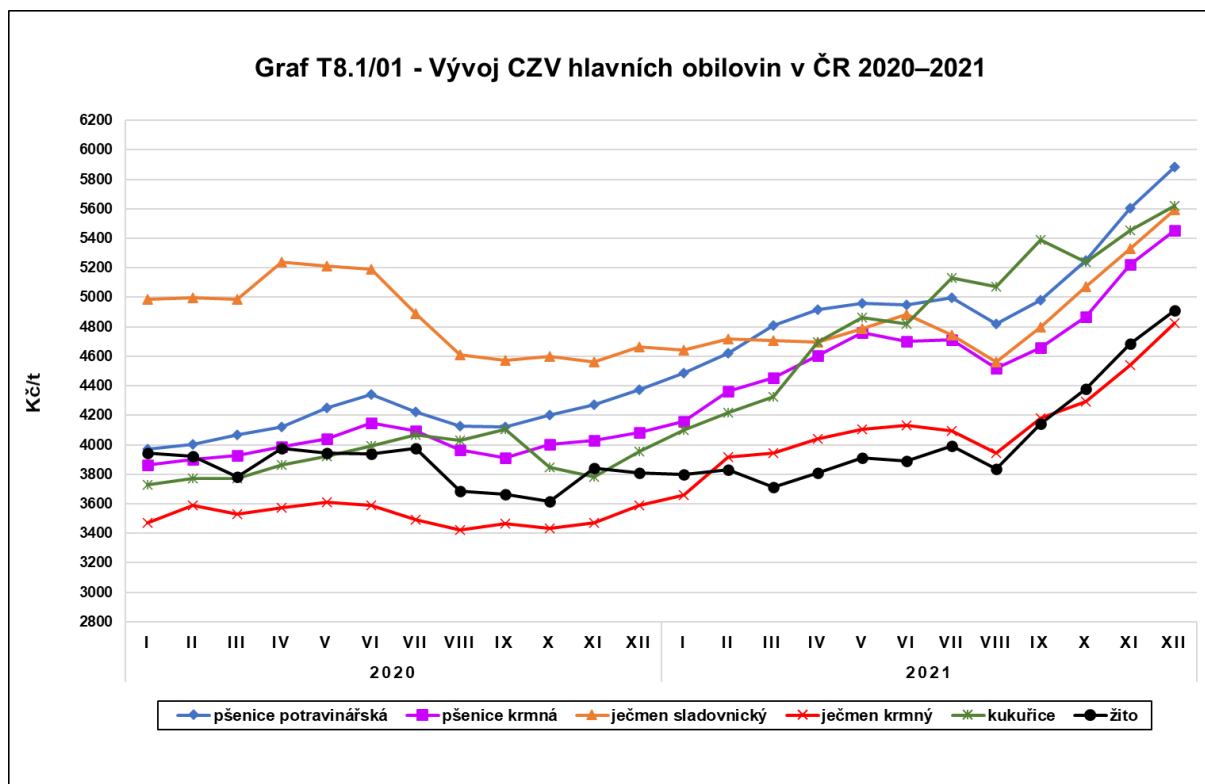
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2021, tj. 1 345,8 tis. ha (proti předchozímu roku větší o 0,1 %), zaujímaly největší podíl pšenice (58,3 % celkové plochy), ječmen (24,3 %) a kukuřice (7,6 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2021, dosáhla výše 8 227,1 tis. t, což je oproti předchozímu roku nárůst o 1,2 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2021 byla vyšší, než je průměr za posledních pět let, a to o 6,0 %. Odhaduje se mírný meziroční pokles objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 1 %, která v roce 2021 činí 5 124,0 tis. t. Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2021/22 meziročně vzrostla na 160,6 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2021/22 je 9 691,1 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se snížila, a to o 0,6 %. Objem konečných zásob se meziročně zvýšil o 19,2 % na 1 399,1 tis. t. Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2021/22 odhadován na 290,0 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 3 168,0 tis. t, na němž se ze 74,5 % podílí pšenice. V marketingovém roce 2021/2022 je otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. tun pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 tun. V případě ČR však není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

Pramen: ČSÚ
Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI)

Během roku 2021 došlo k meziročnímu nárůstu cen obilovin o 32,1 %. CZV jsou ovlivňovány především vývojem ve velkých trzích zemí EU, zejména v sousedním Německu a Polsku.

Pšenice

V marketingovém roce 2021/22 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 784,8 tis. ha, meziročně o 1,7 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 709,5 tis. ha (tj. 90,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 75,2 tis. ha (meziročně se však jedná o trojnásobný nárůst jejich výměry). Průměrný hektarový výnos pšenice 6,32 t/ha byl oproti předchozímu roku vyšší o 3,0 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 960,9 tis. t, meziročně vzrostla o 1,2 %. Velmi se tedy podobá jak předchozímu sklizňovému ročníku 2020/21, tak také sklizňovému ročníku 2011/2012 (4 913,0 tis. tun). V zásadě se nebude celkový charakter tuzemského vnitřního trhu měnit (vzhledem k neustále nízké domácí spotřebě), trh bude mít stále rysy převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině.

Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 589,9 tis. t (tj. meziroční pokles o 4,4 %) při průměrném výnosu 6,47 t/ha. Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2021 vyplývá, že z celého souboru 557 analyzovaných vzorků ze sklizně 2021 byly potvrzeny průměrné výsledky kvality potravinářské pšenice. Ve srovnání s rokem 2020 je kvalita sklizně 2021 mírně lepší v objemové hmotnosti, horší je v čísle poklesu a v obsahu bílkovin. Hlavním limitujícím faktorem kvality ročníku 2021 sklizené pšenice je znovu objemová hmotnost.

Obecně je tedy možné konstatovat, že v marketingovém roce 2021/2022 nebude limitujícím faktorem pro užití potravinářské pšenice celková produkce pšenice, ale její kvalita. Dá se proto očekávat, že potravinářská pšenice bude mít určité problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Rozhodující vliv na dosaženou úroveň produkce pšenice má opět průběh počasí, a to jak na podzim, ale také v jarních měsících marketingového roku 2021/22. V říjnu roku 2020, ve kterém startovala vegetační sezóna ozimých obilovin sklizených v roce 2021, byly srážky ve srovnání s dlouhodobým normálem v letech 1981–2010 více než dvojnásobné. Naopak měsíce listopad roku 2020 (45 % normálu) a prosinec roku 2020 (56 % normálu) měly srážky hluboko pod normálem. Teploty byly v říjnu 2020 oproti normálu mírně vyšší a tento kladný rozdíl se v měsících listopad a prosinec 2020 dále zvyšoval. Srážky v průběhu měsíce října roku 2020 opozdily v mnoha případech setí ozimů, které přecházelo až do listopadu 2020 a porosty byly často před příchodem zimy málo odnožené. Zima ročníku 2020/2021 byla dle údajů ČHMÚ teplotně normální. Srážkově byla zima ročníku 2020/2021 jako celek zcela normální. Prosinec roku 2020 byl srážkově silně podnormální, a jeho měsíční úhrn srážek představoval 52 % normálu. Naopak leden a únor roku 2021 byly srážkově normální, v lednu 2021 napršelo 125 % normálu a v únoru 2021 se srážky rovnaly normálu. Stav porostů na jaře byl charakterizován značnými rozdíly, zejména v závislosti na komplikovaném podzimním setí, které se projevovalo ve stupni odnožení porostů.

Březen 2021 byl teplotně normální, v průběhu měsíce se střídala teplá a chladná období. Setí jarního ječmene bylo zahájeno na některých lokalitách již v únoru 2021 a bylo ukončeno počátkem dubna 2021. Většina ploch byla zasetá v průběhu měsíce března 2021. Srážkově jako celek byl březen roku 2021 podnormální. Začátkem dubna 2021 byla kondice ozimých pšenic hodnocena převážně jako dobrá, jako špatná u méně než čtvrtiny porostů. V průběhu dubna 2021 se na porostech začaly ve zvýšené míře objevovat listové choroby. Duben roku 2021 na území ČR byl dle ČHMÚ teplotně silně podnormální, srážkově byl duben roku 2021 na území ČR normální. Květen 2021 na území ČR byl teplotně silně podnormální, průměrná denní teplota vzduchu na území ČR se po většinu měsíce pohybovala pod hodnotami normálu. Srážkově byl květen na území ČR nadnormální. Více srážek spadlo na území Čech než na území Moravy a Slezska. V průběhu měsíce května roku 2021 převládalo chladnější počasí s teplotami pod normálem. Porosty měly dobré podmínky k růstu, chladnější a často oblačné počasí nezrychlovalo nepříznivě vývoj rostlin. Dlouhotrvající ovlhčení rostlin, vlhké mikroklima a snížená prostupnost světla ve spodních listových patrech však vytvářely optimální epidemické podmínky pro rozvoj houbových chorob. Nastalo druhé epidemické období šíření braničnatek a také vhodné podmínky pro infekci rzí plevovou, kterou podporuje teplotně mírná zima a chladný průběh dubna a května roku 2021. Červen 2021 na území ČR byl teplotně silně nadnormální, červenec 2021 pak teplotně normální. Červen i červenec 2021 byly srážkově normální. Srpen 2021 na území ČR byl teplotně podnormální, jedná se o druhý nejchladnější

srpen za posledních deset let. Srážkově byl srpen 2021 na území ČR nadnormální, více srážek spadlo na území Moravy než na území Čech.

Sklizeň ozimých pšeníc v roce 2021 se obdobně jako v roce 2020 rozbíhala velmi pomalu. Do konce července 2021 byl její postup nejpomalejší za poslední čtyři roky. K 26. 7. 2021 bylo sklizeno necelých 8,0 % ploch ozimé pšenice, v roce 2020 to bylo skoro 10 % ploch ozimé pšenice, zatímco v roce 2019 to bylo 45 %, a v roce 2018 dokonce více než polovina (51 %). Žně provázely časté srážky a porosty, které byly často místy nebo zcela polehlé, dlouho osychaly. Byl tak reálný předpoklad, že dojde ke zhoršení kvality. K 31. 8. 2021 byla pšenice ozimá sklizena z 89,2 %, jarní pšenice bylo sklizeno 75,0 % ploch a triticales bylo sklizeno 60,1 %. Sklizeň základních obilovin byla díky příznivému počasí v závěru měsíce srpna a počátkem září zcela ukončena ke dni 13. 9 2021.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2021/22 ve srovnání s minulým rokem poklesla o 3,0 % a činí 493,7 tis. t. Celková nabídka pšenice se kvůli vyšší domácí produkci meziročně nepatrně zvýšila o 0,6 % na 5 510,6 tis. t. Objem vývozu se odhaduje na 2 360,0 tis. t, je tedy o 2,8 % vyšší než v předchozím roce. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2021/22 se odhaduje o 2,6 % nižší než minulý rok, tedy 2 615,0 tis. t. Výše konečných zásob se odhaduje na 535,6 tis. t, což je proti předchozímu roku zvýšení o 8,5 %. Odhadovaná míra soběstačnosti stoupla o 7,1 p. b. na 189,7 %. Průměrné CZV pšenice v ČR meziročně vzrostly, a to o 20,4 % na 5 023 Kč/t u pšenice potravinářské a o 17,8 % na 4 706 Kč/t u pšenice krmné. Průměrné náklady na jednotku produkce pšenice ozimé se meziročně zvýšily o 10,5 %. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice vzrostla o 13,2 p. b. na 19,6 %, míra souhrnné rentability pak o 9,6 p. b. na hodnotu 44,7 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	832,1	819,7	839,4	798,6	784,8	98,3
Hektarový výnos²⁾	t/ha	5,67	5,39	5,73	6,14	6,32	103,0
Produkce	tis. t	4 718,2	4 417,8	4 812,2	4 902,4	4 960,9	101,2
Počáteční zásoba	tis. t	251,8	636,8	638,0	508,8	493,7	97,0
Dovoz	tis. t	36,5	51,0	61,1	64,0	56,0	87,5
Celková nabídka	tis. t	5 006,5	5 105,6	5 511,3	5 475,2	5 510,6	100,6
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	2 480,0	2 685,0	2 765,0	2 685,0	2 615,0	97,4
v tom - potraviny	tis. t	1 200,0	1 250,0	1 270,0	1 200,0	1 150,0	95,8
- osiva	tis. t	165,0	165,0	165,0	165,0	170,0	103,0
- krmiva	tis. t	1 050,0	1 200,0	1 260,0	1 250,0	1 230,0	98,4
- technické užití	tis. t	65,0	70,0	70,0	70,0	65,0	92,9
Vývoz	tis. t	1 889,7	1 782,6	2 237,5	2 296,5	2 360,0	102,8
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 369,7	4 467,6	5 002,5	4 981,5	4 975,0	99,9
Konečná zásoba	tis. t	636,8	638,0	508,8	493,7	535,6	108,5
Soběstačnost⁵⁾	%	190,3	164,5	174,0	182,6	189,7	7,1
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁶⁾	Kč/ha	22 698	22 891	23 557	24 568	26 260	106,9
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	6,09	5,76	5,94	6,67	6,47	97,0
Náklady jednotkové	Kč/t	3 726	3 975	3 964	3 681	4 059	110,3
Realizační cena	Kč/t	3 759	3 981	4 076	3 916	4 865	124,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 635	6 593	6 650	7 052	6 542	92,8
Podpory jednotkové	Kč/t	1 089	1 145	1 119	1 057	1 011	95,6
Nákladová rentabilita⁵⁾	%	0,9	0,2	2,8	6,4	19,8	13,4
Souhrnná rentabilita⁵⁾	%	30,1	29,0	31,1	35,1	44,7	9,6

1) Pro rok 2021/22 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ječmen

V marketingovém roce 2021/22 činila sklizňová plocha ječmene 326,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu snížení o 1,6 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 111,0 tis. ha (34,0 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 215,7 tis. ha (66,0 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,35 t/ha a byl tak meziročně o 2,1 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 3,7 %, a to na 1 749,1 tis. t. Kvalita ječmene je výsledkem komplexního pohledu a při respektování všech parametrů je v marketingovém roce 2021/2022 k dispozici dostatečné množství zrna, které splňuje požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. V roce 2021 má zrno ječmene velký rozsah hodnot hodnocených parametrů. Rizikovým faktorem letošní sklizně byl výskyt zjevné i skryté porostlosti a s ní spojená ztráta

klíčivosti zrna během skladování. Výskyt biologicky poškozených zrn byl zjištěn u téměř čtvrtiny vzorků a existuje zvýšené riziko výskytu mykotoxinů v zrně ječmene.

Počáteční zásoba marketingového roku 2021/22 meziročně poklesla o 54,9 %, a to na hodnotu 116,2 tis. t. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2021/22 u ječmene meziročně poklesla o 2,1 p. b. na 121,5 %.

Průměrná roční CZV sladovnického ječmene za rok 2021 činila 4 877 Kč/t, meziročně se tedy téměř nezměnila. Průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně vzrostla o 17,6 % na 4 140 Kč/t. Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu nárůstu celkových nákladů o 6,1 % a jeho realizační cena se zvýšila o 10,7 % na 4 877 Kč/t. Nákladová rentabilita dosáhla u sladovnického ječmene hodnoty 12,6 %, míra souhrnné rentability pak hodnoty 42,9 % při meziročním poklesu o 6,5 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	327,7	324,7	319,6	331,9	326,7	98,4
Hektarový výnos	t/ha	5,23	4,95	5,38	5,47	5,35	97,9
Produkce	tis. t	1 712,3	1 606,0	1 718,1	1 816,2	1 749,1	96,3
Počáteční zásoba	tis. t	191,5	221,2	181,4	257,6	116,2	45,1
Dovoz	tis. t	59,9	105,4	70,4	42,6	50,0	117,4
Celková nabídka	tis. t	1 963,7	1 932,6	1 969,9	2 116,4	1 915,3	90,5
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 425,0	1 475,0	1 455,0	1 470,0	1 440,0	98,0
v tom - potraviny	tis. t	700,0	710,0	730,0	750,0	750,0	100,0
- osiva	tis. t	110,0	110,0	110,0	110,0	105,0	95,5
- krmiva	tis. t	610,0	650,0	610,0	605,0	580,0	95,9
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	317,5	276,2	257,3	530,2	321,0	60,5
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 742,5	1 751,2	1 712,3	2 000,2	1 761,0	88,0
Konečná zásoba	tis. t	221,2	181,4	257,6	116,2	154,3	132,8
Soběstačnost ⁴⁾	%	120,2	108,9	118,1	123,6	121,5	-2,1
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	19 621	19 774	20 386	20 773	21 994	105,9
Hektarový výnos ječmene	t/ha	5,05	5,17	5,08	5,43	5,09	93,7
Náklady jednotkové	Kč/t	3 884	3 822	4 015	3 824	4 323	113,0
Realizační cena	Kč/t	4 393	4 518	4 874	4 404	4 877	110,7
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 630	7 088	6 724	7 125	6 619	92,9
Podpory jednotkové	Kč/t	1 312	1 370	1 324	1 312	1 301	99,2
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	13,1	18,2	21,4	15,2	12,8	-2,4
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	46,9	54,1	54,4	49,5	42,9	-6,6

1) Pro rok 2021/22 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2021/22 se meziročně zvýšila o 17,5 % na 102,4 tis. ha. Produkce se meziročně zvýšila o 19,7 %, a to na 988,0 tis. t. Hektarový výnos 9,65 t/ha byl meziročně vyšší o 2,0 %. Důvody nárůstu lze opět hledat především v příznivějších klimatických podmínkách v průběhu měsíce května a června 2021, kdy kukuřici nepostihlo takové výrazné sucho jako v předcházejících ročnicích, což mělo za následek výrazné navýšení hektarového výnosu. V dlouhodobém srovnání se tato sklizeň stane druhou nejvyšší sklizní kukuřice na zrno v ČR od roku 2010. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2021/22 meziročně vzrostla o 6,3 % na 1 530,2 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 635,0 tis. t, meziročně o 1,9 % vyšší zejména v souvislosti s vyšším objemem spotřeby na potraviny, osiva a technické užití. Míra

soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 23,1 p. b. na 155,6 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	86,0	81,9	74,8	87,2	102,4	117,5
Hektarový výnos	t/ha	6,84	5,98	8,29	9,46	9,65	102,0
Produkce	tis. t	588,1	489,2	620,3	825,5	988,0	119,7
Počáteční zásoba	tis. t	398,8	376,4	466,1	456,9	387,2	84,7
Dovoz	tis. t	129,6	284,7	175,3	157,5	155,0	98,4
Celková nabídka	tis. t	1 116,5	1 150,3	1 261,7	1 439,9	1 530,2	106,3
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	523,0	523,0	553,0	623,0	635,0	101,9
v tom - potraviny	tis. t	14,0	15,0	15,0	15,0	18,0	120,0
- osiva	tis. t	19,0	18,0	18,0	18,0	22,0	122,2
- krmiva	tis. t	410,0	400,0	430,0	500,0	500,0	100,0
- technické užití	tis. t	80,0	90,0	90,0	90,0	95,0	105,6
Vývoz	tis. t	217,1	161,2	251,8	429,7	381,0	88,7
Celkové užití	tis. t	740,1	684,2	804,8	1 052,7	1 016,0	96,5
Konečná zásoba	tis. t	376,4	466,1	456,9	387,2	514,2	132,8
Soběstačnost ³⁾	%	112,4	93,5	112,2	132,5	155,6	23,1
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	29 450	27 859	29 065	31 255	32 725	104,7
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	7,92	6,02	7,85	9,91	9,65	97,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 716	4 624	3 703	3 155	3 393	107,5
Realizační cena	Kč/t	3 554	3 804	3 807	3 633	4 911	135,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 511	6 593	6 925	6 581	6 038	91,7
Podpory jednotkové	Kč/t	822	1 094	882	664	626	94,3
Nákladová rentabilita ³⁾	%	-4,4	-17,7	2,8	15,1	44,7	29,6
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	17,7	5,9	26,6	36,2	63,2	27,0

1) Pro rok 2021/22 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Průměrná roční CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2021 činila 4 911 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 25,8 %. Jednotkové náklady kukuřičného zrna v roce 2021 se meziročně zvýšily o 7,7 %. Míra nákladové rentability vzrostla o 29,4 p. b. na 44,5 %, míra souhrnné rentability dosáhla 63,1 % (meziročně vyšší o 26,9 p. b.).

Žito

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2021/22 oproti minulému roku snížila na 25,2 tis. ha, došlo tedy k meziročnímu snížení o 19,7 %. Produkce se meziročně snížila o 26,6 %, a to na 126,6 tis. t při hektarovém výnosu 5,03 t/ha. Kvalitu žita ze sklizně 2021 lze podle konečných výsledků monitoringu kvality hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako dobrou. Počáteční zásoby v marketingovém roce 2021/22 byly na úrovni 22,2 tis. t, jedná se tedy o meziroční pokles zásob o 32,3 %. Celková nabídka žitného zrna kvůli nižší produkci poklesla, a to o 22,5 % na 166,8 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 18,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská

spotřeba žita 126,0 tis. t je oproti minulému roku nepatrně nižší (o 0,8 %), a to z důvodu poklesu domácí spotřeby žita na krmiva o 50,0 %. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 25,0 tis. t. Celkové užití zrna meziročně pokleslo o 21,7 % na 151,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2021/22 činila 100,5 %, což představuje meziroční pokles o 35,3 p. b. Průměrná roční CZV žita za rok 2021 vzrostla proti předchozímu roku o 6,1 %, a to na 4 075 Kč/t.

Oves

Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2021/22 se meziročně zvýšila o 23,6 % na 57,7 tis. ha. Produkce ovsa činila 194,7 tis. t (meziročně o 6,2 % vyšší) při průměrném hektarovém výnosu 3,37 t/ha. V marketingovém roce 2021/22 činila celková nabídka ovsa 282,2 tis. t a byla tak meziročně o 22,6 % vyšší. Domácí spotřeba je odhadována na 121,0 tis. t a ve srovnání s minulým rokem se tak zvýšila o 13,1 %. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2021/22 se snížila na 160,9 %, meziročně tedy poklesla o 10,5 p. b. Průměrná roční CZV ovsa krmné kvality se meziročně vzrostla o 2,1 % na 3 731 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality vzrostla na 7 054 Kč/t, meziročně tedy o 1,6 %.

Triticale

Sklizeň triticale v roce 2021 činila 193,4 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 9,3 % nižší. Na ploše 40,9 tis. ha (meziroční zmenšení plochy o 2,9 %) bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 4,73 t/ha. V marketingovém roce 2021/22 se předpokládá domácí spotřeba triticale o 12,3 % vyšší, a to v objemu 182,0 tis. t. Je odhadováno celkové užití ve výši 200,0 tis. t, meziročně o 9,7 % vyšší. Při odhadovaném dovozu 2,0 tis. t se očekává vývoz 18,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti je kvůli nižší produkci a vyšší spotřebě meziročně nižší o 25,4 p. b. a v roce 2021/22 tak činí 106,3 %. Průměrná roční CZV činila 4 082 Kč/t a byla meziročně o 8,3 % vyšší.

Ostatní obiloviny

Minoritní druhy obilovin se v ČR v marketingovém roce 2021/22 podle odhadu pěstovaly na ploše 6,9 tis. ha. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2021 dle odhadu činila 10,5 tis. t při odhadovaném průměrném výnosu 1,53 t/ha. Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 20,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 5,0 tis. t. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2021 je odhadován na 15,0 tis. t, dovoz pak na 6,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Světová výroba surového cukru pro hospodářský rok 2021/22 činí podle odhadu USDA (listopad 2021) 181,1 mil. t surového cukru (182,0 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 174,5 mil. t surového cukru (160,4 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvýšila o 2,0 %. Došlo ke snížení světového dovozu o 1,7 % na 54,2 mil. t surového cukru

(49,8 mil. t v přepočtu na bílý cukr). K mírnému zvýšení došlo u vývozu surového cukru o 0,8 % na 63,1 mil. t (58,0 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Celkové zásoby cukru ve světě klesly o 3,1 mil. t (6,4 %) na 45,7 mil. t (42,0 mil. t v přepočtu na bílý cukr).

V hospodářském roce 2021/22 byla podle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 27 z plochy 1 386 tis. ha (pokles proti roku 2020/21 o 1,1 %). Průměrný výnos bílého cukru dosáhl 11,3 t/ha (zvýšení proti roku 2020/21 o 9,7 %). Produkce cukru se zvýšila na 15,7 mil. t (zvýšení proti roku 2020/21 o 8,4 %). Počáteční zásoba cukru dosáhla 1,1 mil. t, dovoz 2,5 mil. t. Celková nabídka cukru činila 19,2 mil. t (zvýšení proti roku 2020/21 o 2 %). Spotřeba cukru se navýšila na 14,8 mil. t (zvýšení proti roku 2020/21 o 1,4 %). Vyvezlo se 3,3 mil. t cukru. Konečná zásoba cukru v EU 27 zůstala meziročně stejná a dosáhla 1,2 mil. t.

Nejvyšší podíl na výrobě cukru v EU 27 v roce 2021/22 měla Francie (28,0 %; 4,4 mil. t), Německo (26,6 %; 4,2 mil. t) a Polsko (14,5 %; 2,3 mil. t). Česká republika pokrývala výrobu cukru EU 27 z 3,97 %, tj. 623,7 tis. t.

Podle definitivních údajů se průměrná cena cukrové řepy v roce 2019/20 lišila podle regionů. Do regionu R1¹⁰⁷ spadá i ČR, průměrná cena cukrové řepy byla 25,9 €/t, v regionu 2¹⁰⁸ 22,2 €/t a v regionu 3¹⁰⁹ 27,6 €/t. Celková průměrná cena v EU v roce 2019/20 dosáhla 23,4 €/t.

Průměrná prodejní cena bílého cukru v EU (CPV) se v roce 2021 zvýšila o 6,9 % a dosáhla 402 €/t (10 308 Kč/t). Cena cukru v regionu 1 dosáhla 395 €/t, 393 €/t v regionu 2 a 466 €/t v regionu 3.

Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP¹¹⁰ do EU 27 v roce 2021 dosáhla 418 €/t (10 774 Kč/t), cena surového cukru 512 €/t (13 227 Kč/t). Proti roku 2020 se zvýšila cena bílého cukru v roce 2021 o 6,9 % na 402 €/t (10 309 Kč/t).

107 EU: Region 1 země vyrábějící cukr v AT, CZ, DK, FI, HU, LT, PL, SE, SK.

108 EU: Region 2 země vyrábějící cukr v BR, DE, FR, UK, NL.

109 EU: Region 1 země vyrábějící cukr v BG, ES, GR, HR, IT, PT, RO.

110 Země ACP: vybrané africké, karibské a tichomořské státy.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy ^{3), 5)}	tis. ha	58,1	60,2	57,5	59,9	58,0	96,9
Hektarový výnos cukrové řepy ⁵⁾	t/ha	73,85	56,88	60,85	62,56	68,16	109,0
Zpracovaná řepa ^{3), 5)}	tis. t	4 293	3 495	3 501	3 744	4 350	116,2
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	17,50	18,24	16,91	15,84	18,24	115,2
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	8,2	6,0	3,1	2,4	5,9	251,1
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	86,6	114,4	61,6	69,8	57,6	82,6
Výnos bílého cukru ⁵⁾	t/ha	10,98	9,52	8,85	8,46	10,75	127,1
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	636,0	572,8	509,1	506,3	623,7	123,2
Dovoz celkem	tis. t	286,8	232,7	350,1	429,8	310,5	72,2
v tom - dovoz cukru	tis. t	74,0	94,5	127,3	111,6	70,9	63,5
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	212,8	138,2	222,8	318,2	239,6	75,3
Celková nabídka	tis. t	1 009,4	919,9	920,7	1 005,9	991,8	98,6
Domácí spotřeba	tis. t	390,0	377,9	390,0	494,9	465,8	94,1
Vývoz celkem	tis. t	505,0	480,4	460,9	453,4	467,7	103,2
v tom - vývoz cukru	tis. t	330,0	348,7	272,8	253,0	306,5	121,1
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	175,0	131,8	188,1	200,4	161,2	80,4
Celková poptávka	tis. t	895,0	858,3	850,9	948,3	933,5	98,4
Konečná zásoba	tis. t	114,4	61,6	69,8	57,6	58,3	101,2
Soběstačnost ¹¹⁾	%	163,1	151,6	130,5	102,3	133,9	31,6
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	66,3	66,2	60,6	62,2	63,9	102,7
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	684,0	311,2	188,5	142,0	397,1	279,6
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu ¹⁴⁾	t/ha	84,3	52,3	68,5	.	.	.
CZV při skutečně dosažené cukernatosti ¹³⁾	Kč/t	804	820	693	700	768	109,7
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem ^{6), 7)}	Kč/ha	57 208	57 975	59 956	60 918	63 729	104,6
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	69,26	63,57	64,00	64,76	67,69	104,5
Náklady jednotkové	Kč/t	826	912	937	941	941	100,0
Realizační cena cukrové řepy ⁸⁾	Kč/t	814	797	729	753	768	102,0
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	17,50	18,24	17,06	15,63	18,10	115,8
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	75,80	74,50	69,20	62,90	78,60	125,0
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	755	778	866	968	811	83,8
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU	Kč/t	710,38
	€/t	26,29
Podpory celkem ^{9), 10)} - SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	12 965	17 700	14 829	16 913	15 373	90,9
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	171	237	214	269	196	72,7
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti ^{11), 12)}	%	7,8	2,5	-15,8	-22,2	-5,2	17,0
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti ^{12), 13)}	%	30,5	32,9	8,9	5,6	18,9	13,3

1) V letech 2017/18–2021/22 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2021/22 jsou pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2021 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru). Náklady vč. vratky zelené nafty a pojištění.

7) Přepočít v letech 2017/18 až 2021/22 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2021/22 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy (18,1 % podle MZe).

8) Za léta 2017–2020 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2021 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2016 není vyplácena.

10) V roce 2021 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 120,51 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 331,68 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2021 byla stanovená na 6 807,24 Kč/ha, sazba greening = 1 833,32 Kč/ha.

11) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

12) Zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

13) Údaje za kalendářní rok dle ČSÚ.

14) Podle rozhodnutí datové komise MZe nebude výnos bulev pro výrobu kvasného lihu od roku 2020/21 stanoven.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe: SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2016–2020, 2021 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), M. Dvořáková, D. Froněk (MZe)

V ČR se v roce 2020/21 podle definitivních údajů cukrová řepa pro výrobu cukru pěstovala na ploše 59,9 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 62,6 t/ha. Cukernatost řepy se snížila na 15,84 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 2,4 tis. ha. Výroba cukru v ČR v roce 2020/21 dosáhla 506,3 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 9,9 t/ha a výnos bílého cukru 8,46 t/ha.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2021/22 pěstovala na ploše 58,0 tis. ha. Produkční plocha tak meziročně klesla o 3,1 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2021/22 vzrostl o 9,0 % a dosáhl hodnoty 68,2 t/ha. Cukernatost se meziročně zvýšila o 15,2 % na 18,24 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru výrazně vzrostla a zvýšila se proti roku 2020/21 o 3,5 tis. ha na 5,9 tis. ha. Průměrná délka kampaně trvala 124 dnů, celková délka kampaně trvala 147 dnů.

Výroba cukru se v ČR v roce 2021/22 zvýšila podle předběžných údajů o 23,2 % na 623,7 tis. t, což představuje druhou nejvyšší výrobu cukru po roce 1989. Překonala tím výrobu Belgie v roce 2021/22 a dostala se na páté místo z celkového počtu zemí EU vyrábějících cukr.

Vzhledem ke zvýšení výroby cukru v roce 2021/22 se očekává snížení dovozu bílého cukru o 36,5 % na 70,9 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se rovněž předpokládá snížení dovozu o 24,7 % na 239,6 tis. t. Celkový dovoz cukru by se tak snížil o 27,8 % na 310,5 tis. t. Předpokládá se, že se v roce 2021/22 celková nabídka cukru sníží o 1,4 % na 991,8 tis. t cukru. Předběžně se počítá se zvýšením celkového vývozu cukru o 3,2 % na 467,7 tis. t, z toho zvýšení vývozu bílého cukru se předpokládá o 21,1 % na 306,5 tis. t, ale u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru se očekává pokles o 19,6 % na 161,2 tis. t.

V kalendářním roce 2021 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 768 Kč/t (zvýšení o 9,7 % proti roku 2020). Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 zvýšila o 4,7 % na 10,87 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru se meziročně snížila na 13,16 Kč/kg, tj. o 7,4 %.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2020 dosáhly vlastní náklady celkem na pěstování cukrové řepy 60 918 Kč/ha a jako celek se zvýšily proti roku 2019 o 1,6 %. Hektarový výnos respondentů se zvýšil v roce 2020 o 1,2 % na 64,8 t/ha. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějícími cukr je přepočítáván výnos cukrové řepy i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost respondentů výběrového šetření ÚZEI v roce 2020 dosáhla 15,63 %). V roce 2020 tak přepočtený výnos dosáhl 62,9 t/ha a nákladové zatížení 968 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2020 činila 753 Kč/t. Jednotková podpora s ohledem na nižší hektarový výnos dosáhla 269 Kč/t.

Predikce nákladů na rok 2021 vychází z pozvolného růstu cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových vlastních nákladů o 4,6 % na 63 729 Kč/ha, resp. na 941 Kč/t, při předpokládaném výnosu 67,7 t/ha. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost se očekává výnos 78,6 t/ha z důvodu zvýšení průměrné cukernatosti na 18,1 % (první odhad MZe). Přepočtené náklady na tunu se snížily na 811 Kč/t (pokles o 16,2 %).

Cukrová řepa je finančně podporována z prostředků EU a ČR. Proti roku 2019 se celková možná výše podpor v roce 2020 zvýšila o 14,1 % na 16 913,0 Kč/ha. V roce 2020 došlo ke zhoršení nákladové rentability na -22,2 % (meziroční snížení o 6,4 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) se rovněž snížila, meziročně o 3,3 p. b. na 5,6 %. Hlavním důvodem bylo snížení výnosu cukrové řepy přepočteného na 16% cukernatost.

V roce 2021 se podle očekávaných výsledků zlepšila nákladová rentabilita o 17,0 p. b. na -5,2 %. I přes snížení celkových podpor pěstitelům cukrové řepy o 9,1 % na 15 373 Kč/ha se podařilo zvýšit souhrnnou rentabilitu o 13,3 p. b. na 18,9 %. Proti roku 2020 došlo k výraznému zlepšení cukernatosti cukrové řepy (o 15,8 %) a zvýšení výnosu (o 25,0 %).

Podle bilančních ukazatelů v roce 2020/21 dosáhla soběstačnost v komoditě cukr 102,3 %. Ve srovnání s rokem 2019/20 klesla o 28,2 p. b. Předpokládaná soběstačnost cukru by měla v roce 2021/22 dosáhnout podle předběžných parametrů 133,9 %, meziročně se zvýšila o 31,6 p. b.

Spotřeba cukru v roce 2020 podle ČSÚ dosáhla 35,7 kg/obyv./rok, v roce 2021 se odhaduje snížení spotřeby na 35,0 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor (kromě brambor sadbových) se v roce 2021 v zemích EU 27 dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2020 snížila o 7,4 % na 1 422,01 tis. ha, z toho země EU (4)¹¹¹ vypěstovaly brambory na ploše 662,0 tis. ha (46,6% podíl na produkční ploše EU 27).

Produkce zemí EU (4) ve výši 28 613 tis. t se podílela 58,0 % na celkové produkci EU 27, která dosáhla 49 298,5 tis. t. Meziročně se celková produkce brambor v EU 28 snížila o 9,0 %. Odhad průměrného výnosu za rok 2021 z uveřejněných výnosů vybraných zemí EU 27 byl 28,8 t/ha. Odhadovaný výnos zemí EU (4) dosáhl 42,7 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2021 proti roku 2020 klesla o 3,7 % na 28,9 tis. ha. Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně snížila o 51,4 % a dosáhla 1,2 tis. ha. Na produkci sadby bylo využito 2,6 tis. ha sklizňové plochy. V kategorii brambor mimo raných a sadbových¹¹², tj. brambory konzumní pozdní a brambory pro výrobu škrobu, byl zaznamenán růst plochy o 1,3 % na 25,1 tis. ha. Brambory konzumní pozdní se pěstovaly na ploše 19,4 tis. ha (včetně odhadu za domácnosti). U brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha meziročně snížila o 2,3 % na 5,7 tis. ha.

Celkový výnos za brambory celkem (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšil o 1,5 % na 28,15 t/ha. U brambor konzumních pozdních se výnos zvýšil o 3,1 % na 27,79 t/ha,

111 EU(4): Belgie, Německo, Francie, Nizozemsko.

112 ČSÚ.

u brambor na výrobu škrobu se výnos snížil o 1,3 % na 37,8 t/ha. Ke snížení výnosu došlo také u sadbových brambor o 8,2 % na 22,19 t/ha.

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 2,3 % na 812,1 tis. t. K výraznému poklesu produkce o 50 % na 21,8 tis. t došlo u raných brambor. V kategorii brambor „mimo raných a sadbových“ se zvýšila produkce ve srovnání s rokem 2020 o 1,9 % na 732,7 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k růstu produkce o 2,1 % na 387,7 tis. t, a brambory pro výrobu škrobu, u nichž byl pokles produkce o 3,6 % na 215,7 tis. t. V roce 2021 se snížila produkce sadbových brambor o 15,6 % na 57,5 tis. t.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	29,4	28,9	28,9	30,0	28,9	96,3
Hektarový výnos	t/ha	27,85	24,69	26,20	27,73	28,15	101,5
Bilance brambor celkem							
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	819,7	713,3	756,3	830,8	812,1	97,7
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	185,7	195,8	219,9	174,4	165,0	94,6
Dovoz ve výrobcích	tis. t	223,9	209,8	201,2	195,8	180,0	91,9
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	54,5	27,1	21,8	17,8	18,0	101,1
Dovoz celkem	tis. t	464,1	432,7	442,9	388,0	363,0	93,6
Celková nabídka	tis. t	1 283,8	1 146,0	1 199,2	1 218,8	1 175,1	96,4
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	1 100,9	983,4	1 037,2	1 093,0	1 059,1	96,9
v tom - potraviny	tis. t	665,6	650,0	638,3	630,0	630,0	100,0
- sadba	tis. t	87,0	82,0	79,0	77,0	76,0	98,7
- odpad a skladové ztráty	tis. t	191,3	119,6	130,0	162,3	137,1	84,5
- technické užití - škrob	tis. t	157,0	131,8	189,9	223,7	216,0	96,6
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	33,9	24,8	21,1	14,1	10,0	70,9
Vývoz ve výrobcích	tis. t	76,1	77,8	77,2	60,6	58,0	95,7
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	72,9	60,0	63,7	51,1	48,0	93,9
Vývoz celkem	tis. t	182,9	162,6	162,0	125,8	116,0	92,2
Celková poptávka	tis. t	1 283,8	1 146,0	1 199,2	1 218,8	1 175,1	96,4
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost⁴⁾	%	74,5	72,5	72,9	76,0	76,7	0,7
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁵⁾	Kč/ha	112 125	119 910	126 389	139 492	145 486	104,3
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	29,12	24,99	28,87	27,94	27,46	98,3
Náklady jednotkové	Kč/t	3 851	4 799	4 378	4 992	5 298	106,1
Realizační cena brambor konzumních ost.⁶⁾	Kč/t	3 302	4 090	5 540	4 820	4 182	86,8
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	11 618	16 183	12 351	12 750	12 225	95,9
Podpory jednotkové	Kč/t	399	648	428	456	445	97,5
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	-14,2	-14,8	26,5	-3,4	-21,1	-17,6
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	-3,9	-1,3	36,3	5,7	-12,7	-18,4
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní⁷⁾	Kč/t	4 924,0	5 635,0	5 916,0	4 859,0	4 170,0	85,8

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČSS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2021.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (5) - Eurostat, přepočtené podle kurzu ČNB. Rok 2021/22 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu; MZe; Eurostat; ÚZEI; ČSS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žizka (MZe), M. Vávrová (ČSS), J. Králíček (ČBS)

V roce 2020/21 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) snížil proti roku 2019/20 o 12,4 % na 388,0 tis. t brambor celkem. Vývoz brambor celkem v roce 2020/21

dosáhl 125,8 tis. t, což představuje meziroční pokles o 22,3 %. V roce 2021/22 se očekává snížení dovozu i vývozu brambor o 6,4 %, resp. 7,8 %.

Celková nabídka brambor (včetně odhadu za domácnosti) se v roce 2020/21 zvýšila o 1,6 % na 1 218,8 tis. t brambor. Domácí spotřeba se celkově zvýšila o 5,4 % na 1 093,0 tis. t. Soběstačnost brambor dosáhla 76,0 % (růst proti roku 2019/20 o 3,1 p. b.). V roce 2021/22 se očekává snížení celkové nabídky o 3,6 %, domácí spotřeba by se měla snížit o 3,1 %. V roce 2021/22 se předpokládá zvýšení soběstačnosti brambor celkem o 0,7 p. b. na 76,7 %. Pozitivní je skutečnost, že se očekává snížení množství odpadu a skladových ztrát u brambor celkem o 15,5 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2021 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2020 snížila o 21,2 % na 4 182 Kč/t. Spotřebitelská cena dosáhla 13,17 Kč/kg, meziročně se snížila o 21,7 %.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních pozdních v roce 2020 výše 139 492 Kč/ha, resp. 4 992 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2021 zvýšení vlastních nákladů o cca 4,3 % na 145 486 Kč/ha, resp. 5 298 Kč/t. Přímé materiálové náklady v roce 2020 byly proti původním předpokladům vyšší a dosáhly 46 133 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2021 se očekává zvýšení přímých materiálových nákladů o 5,1 % na 48 471 Kč/ha. Ve všech sledovaných položkách se náklady zvýšily, k mírnému snížení (0,2 %) došlo jen u prostředků ochrany rostlin. Respondenti dosáhli v roce 2020 výnosu 27,94 t/ha, v roce 2021 se předpokládá podle posledního odhadu výnos 27,46 t/ha. Předběžné výsledky šetření v roce 2021 signalizují v porovnání s rokem 2020 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce režie o 5,9 % na 20 975 Kč/ha, u pracovních nákladů celkem o 4,0 % na 33 652 Kč/ha a u nákladů pomocných činností o 3,6 % na 29 780 Kč/ha.

Původní předpoklad výše rentabilit se v definitivních datech nepotvrdil. Nákladová rentabilita brambor konzumních ostatních v roce 2020 vlivem poklesu CZV dosáhla -3,4 %. Souhrnná rentabilita se započtením podpor celkem dosáhla 5,7 %. Skutečně dosažená realizační cena respondentů v roce 2020 byla 4 820 Kč/t. Jednotková podpora celkem dosáhla 456 Kč/t. Celkové podpory konzumních brambor v roce 2020 činily 12 750 Kč/ha.

Nákladová rentabilita v roce 2021 klesla o 17,6 p. b. na -21,1 % v důsledku snížení CZV (u odhadu nákladů se používá cena ČSÚ) na 4 182 Kč/t. Došlo k výraznému snížení souhrnné rentability o 18,4 p. b. na -12,7 %. Podpory na pěstování konzumních brambor se meziročně snížily o 4,1 % a dosáhly 12 225 Kč/ha. Definitivní rentabilita bude stanovena po vyhodnocení konečných výsledků ekonomiky vybraných podniků.

Spotřeba brambor v roce 2020 na obyvatele se meziročně snížila o 6,3 % na 65,1 kg/obyv./rok. V roce 2021 se očekává zvýšení spotřeby brambor na 66,9 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2021¹¹³ se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně snížila o 2,3 % na 5,7 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 215,7 tis. t brambor, tj. o 3,6 % méně než v roce 2020. Dosažený hektarový výnos 37,8 t/ha v kampani 2021/22 patří za posledních pět kampaní k těm vyšším. Škrobnatost brambor se proti roku 2020 zvýšila o 3,8 % na 19,3 %. Produkce škrobu se v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 mírně zvýšila o 0,2 % na 38,7 tis. t. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČŠŠ v roce 2020 za 2 600 Kč/t.

Stav počátečních zásob bramborového škrobu z roku 2020/21 ve výši 0,3 tis. t se zvýšil na konci roku na 4,0 tis. t. Vlivem zvýšené výroby bramborového škrobu v roce 2020/21 o 19,9 % na 38,7 tis. t se celková nabídka mírně meziročně zvýšila o 2,1 % na 42,8 tis. t. Dovoz bramborového škrobu se v roce 2020/21 meziročně snížil o 57,8 % na 3,8 tis. t, vývoz se snížil o 20,6 % na 10,8 tis. t. Výnos škrobu za rok 2020/21 dosáhl 10,8 tis. t. Celková poptávka po bramborovém škrobu se v roce 2020/21 snížila o 6,7 % na 38,8 tis. t.

V roce 2021/22 se předpokládá, že by výroba bramborového škrobu měla zůstat na stejné úrovni roku 2020/21, tj. 38,7 tis. t. Dovoz by se mohl snížit na 3,0 tis. t vzhledem k vyšším zásobám bramborového škrobu 4,0 tis. t z roku 2020/21. Došlo by tak ke zvýšení domácí nabídky o 6,8 % na 45,7 tis. t a rovněž i domácí spotřeby o 10,7 % na 31,0 tis. t škrobu. Očekává se růst celkové poptávky o 5,7 % na 41,0 tis. t bramborového škrobu. Konečná zásoba v roce 2021/22 se proti roku 2020/21 zvýšila na 4,7 tis. t.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹¹⁴ v marketingovém roce 2020/21 dosáhla 603,6 mil. t, což představuje nárůst o 3,9 % proti sklizni předchozího roku. Předpokládaná produkce v marketingovém roce 2021/22 se očekává ve výši 601,6 mil. t. V roce 2020/21 vykázaly pokles produkce oproti předchozímu roku ořechy palmy kokosové a olejn, bavlníkové semeno a slunečnicové semeno, nárůst pak nastal u sójových bobů, řepkového semene a semene podzemnice olejn. V růstovém trendu z předchozího roku by dle odhadů USDA mělo v roce 2021/22 pokračovat pouze semeno podzemnice olejn. Nárůst je odhadován i u dalších hlavních druhů olejin, kromě řepkového semene a sójových bobů, přičemž nejvýraznější meziroční nárůst je očekáván u slunečnicového semene (16,2 %).

Olejnin jsou skupinou plodin koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sójových bobů (Brazílie, Spojené státy, Argentina, Čína) a ořechů palmy olejn (Indonésie a Malajsie).

113 ČŠŠ, ČBS.

114 Hlavní světové olejnin (dle objemu produkce 2020/21): sójové boby, řepkové semeno, slunečnicové semeno, semeno podzemnice olejn, bavlníkové semeno, ořechy palmy olejn a palmy kokosové (USDA).

Nejvýznamnějšími světovými producenty olejnin byly v marketingovém roce 2020/21 Brazílie s objemem produkce 142,4 mil. t (meziročně o 6,3 % více), Spojené státy s produkcí 124,49 mil. t (meziročně o 16,4 % více), Čína s produkcí 65,6 mil. t (meziročně o 5,0 % více), Argentina s produkcí 51,2 mil. t (meziročně o 4,5 % méně) a Indie s produkcí 38,3 mil. t (meziročně o 6,5 % více). Dle odhadu USDA pro marketingový rok 2021/22 se pořadí největších pěstitelů olejnin nezmění, očekáván je však pokles celkové produkce v Brazílii, Číně a Argentině. Pokles objemu produkce v Brazílii o 7,1 % pravděpodobně přiblíží jeho hodnotu k objemu produkce ve Spojených státech, kde naopak bude docházet k jeho nárůstu o 4,9 %.

Řádově největším světovým dovozcem olejnin, a to i přes relativně vysokou vlastní produkci, zůstává v marketingovém roce 2020/21 Čína se 104,1 mil. t (54,9 % světového importu). USDA očekává, že Čína první pozici obhájí i v následujícím marketingovém roce 2021/22. Pozici největšího světového vývozce olejnin zaujímá Brazílie s 82,02 mil. t (42,9 % světového exportu), následovaná Spojenými státy s objemem 62,6 mil. t (32,8 %).

Světová sklizeň semene řepky olejné činila v marketingovém roce 2020/21 73,2 mil. t a byla tak meziročně o 5,1 % vyšší. V Kanadě bylo v marketingovém roce 2020/21 sklizeno 19,5 mil. t, v EU 27 a Velké Británii se sklídilo 16,3 mil. t a v Číně pak 14,0 mil. t. I přes vysokou domácí produkci dovezla nejvíce řepkového semene EU (celkem 5,8 mil. t, 35,1 % z celkového dovozu), Čína (2,8 mil. t, 16,9 %) a Japonsko (2,4 mil. t, 14,7 %). Ve vývozu řepkového semene je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 10,5 mil. t, tedy 58,8 % z celkového světového vývozu (USDA, III 2022).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v EU 27 v roce 2021 činila 10,8 mil. ha, což je o 1,9 % více než v předchozím roce. Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, se meziročně zvýšila o 3,9 % a činila 5,3 mil. ha (49,1 % z celkové sklizňové plochy olejnin). Při meziročně téměř nezměněném průměrném výnosu 3,3 t/ha (nárůst o 3,1 %) byla dosažená produkce řepkového semene meziročně o 6,8 % vyšší a dosáhla objemu 17,2 mil. t. Objem produkce slunečnicového semene je výrazně nižší než u řepky olejné a v roce 2021 činil 10,7 mil. t, což je o 15,1 % více než v předchozím roce. Hlavními producenty slunečnicového semene v roce 2021 dále zůstává Rumunsko (2,9 mil. t), Bulharsko (2,0 mil. t) a Maďarsko s vyrovnaným objemem produkce jako Francie a tedy shodně 1,9 mil. t. Produkce sójových bobů se meziročně téměř nezměnila s hodnotou 3,0 mil. t. (COCERAL, III 2022)

Sklizňová plocha olejnin v ČR v marketingovém roce 2021/22 opakovaně poklesla a celkem činila 442,3 tis. ha (pokles o 1,8 %). Průměrný hektarový výnos meziročně poklesl na 2,66 t/ha a celková produkce olejnin proti sklizni roku 2020 poklesla o 12,7 % na 1 176,3 tis. t. Nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2021/22 sklídila v ČR opakovaně z menší produkční plochy než v předchozím roce 342,3 tis. ha (pokles o 7,0 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 17,7 % na 1 024,9 tis. t při průměrném výnosu

2,99 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 87,1 %. Míra soběstačnosti je odhadována na 97,6 %.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	394,3	411,8	379,8	368,2	342,3	93,0
Hektarový výnos	t/ha	2,91	3,43	3,05	3,38	2,99	88,6
Produkce	tis. t	1 146,2	1 410,8	1 157,0	1 245,3	1 024,9	82,3
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	157,1	126,7	189,3	92,9	135,0	145,2
Dovoz	tis. t	235,6	327,6	261,1	319,3	340,6	106,7
Celková nabídka	tis. t	1 534,8	1 865,1	1 607,3	1 657,6	1 500,5	90,5
Domácí spotřeba	tis. t	1 191,4	1 250,0	1 230,0	1 240,0	1 050,0	84,7
z toho - FAME ²⁾	tis. t	376,2	346,9	414,1	424,1	353,9	83,4
Vývoz	tis. t	216,7	425,9	284,4	282,6	399,6	141,4
Celková poptávka	tis. t	1 408,1	1 675,9	1 514,4	1 522,6	1 449,6	95,2
Konečná zásoba	tis. t	126,7	189,3	92,9	135,0	50,9	37,7
Soběstačnost ³⁾	%	96,2	112,9	94,1	100,4	97,6	97,2
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	34 088	34 168	35 325	36 274	38 823	107,0
Hektarový výnos řepky	t/ha	3,10	3,56	3,18	3,61	2,99	82,8
Náklady jednotkové	Kč/t	11 012	9 602	11 110	10 054	12 967	129,0
Realizační cena řepky	Kč/t	10 353	9 231	9 352	9 882	12 031	121,7
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 884	6 682	6 742	7 146	6 635	92,8
Podpory jednotkové	Kč/t	2 224	1 878	2 121	1 980	2 216	111,9
Nákladová rentabilita ³⁾	%	-6,0	-3,9	-15,8	-1,7	-7,2	-5,5
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	14,2	15,7	3,3	18,0	9,9	-8,1

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Sdružení výrobců bionafty.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku, rok 2020 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: A. Filgasová (ÚZEI), M. Dvořáková (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2021 vzrostla z ročního minima 10 342 Kč/t v lednu až na úroveň 14 811 Kč/t v prosinci. Průměrná CZV za rok 2021 byla s hodnotou 12 031 Kč/t o 21,7 % meziročně vyšší.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelném objemu pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2021/22 zaznamenala v ČR nárůst plochy o 59,5 % na 18,0 tis. ha. Produkce slunečnicového semene byla 52,1 tis. t (meziroční vzrůst o 79,1 %) při průměrném výnosu 2,90 t/ha. Celková nabídka slunečnicového semene je odhadována na 319,1 tis. t. Průměrná roční CZV slunečnicového semene meziročně vzrostla o 21,3 % na 11 145 Kč/t.

Sklizňová plocha máku v ČR dosáhla v roce 2021 hodnoty 43,9 tis. ha, meziroční nárůst o 9,0 %. Při srovnatelném průměrném výnosu na 0,68 t/ha se objem produkce makového semene meziročně zvýšil na 29,7 tis. t (meziročně o 3,4 %). Při odhadované celkové nabídce 38,0 tis. t se odhaduje objem vývozu na 22,1 tis. t. CZV makového semene v roce 2021 dosáhla v průměru 41 427 Kč/t (meziroční pokles o 31,4 %).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2021/22 při meziročním rozšíření sklizňových ploch z 14,3 tis. ha na 15,3 tis. ha vzrostla na 14,5 tis. t (nárůst o 54,9 %), a to při výnosu 0,95 t/ha. Průměrná roční CZV za rok 2021 meziročně poklesla o 2,3 % na 16 098 Kč/t.

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 19,7 tis. ha (meziročně o 39,1 % vyšší) bylo v ČR v marketingovém roce 2021/22 sklizeno 51,5 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos vzrostl na 2,61 t/ha. Odhadovaný objem dovozu činí 15,1 tis. t a vývozu pak 18,4 tis. t.

Produkce lněného semene v ČR v marketingovém roce 2021/22 dosáhla 2,5 tis. t ze sklizňové plochy 1,8 tis. ha. To představuje meziroční nárůst produkce o 59,8 %. Objem dovozu je odhadován na 12,6 tis. t, vývozu pak na 8,1 tis. t.

8.1.5 Chmel

Česká republika patří mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě. Přes 80 % chmele je každoročně vyváženo, český chmel také tvoří kvalitativní základ českých i světových piv.

V roce 2021 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 530 ha (tj. o 0,9 %), celková sklizňová plocha chmele tak dosáhla 62 634 ha. Výměra chmele v roce 2021 v České republice tvořila 8,0 % světové plochy a byla na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA (40,9 % světové plochy) a Německu (32,9 % světové plochy).

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2021 podle předběžných údajů IHGC 129 068 t chmele při průměrném výnosu 2,06 t/ha. V meziročním srovnání vzrostla produkce chmele o 4,9 %. V roce 2021 byla sklizeň jedna z největších v historii, zatímco sklizeň roku 2020 je z dlouhodobého hlediska hodnocena jako průměrná.

Příznivý průběh počasí se pozitivně projevil i na množství alfa hořkých látek. V roce 2021 dle předběžných výsledků sklizně v jednotlivých státech bylo vyrobeno 14 114 t alfa hořkých kyselin, což je více než ve dvou posledních letech. Spotřeba alfa hořkých kyselin v pivovarském sektoru je v roce 2021 odhadována na 9 094 t.

V ČR bylo celkem sklizeno 8 306 t chmele, při průměrném výnosu 1,67 t/ha. Sklizené množství chmele řadí úrodu roku 2021 na nejvyšší za posledních 25 let. Oproti výnosově slabému předchozímu roku se jedná o 40,2 % nárůst, tj. o 2 381 t. Průměrný výnos let 2011-2020 činí 1,26 t/ha.

Sklizňová plocha chmelnic v ČR mírně vzrostla o 5 ha oproti předcházejícímu roku. K datu 20. 8. 2021 evidoval ÚKZÚZ pěstitelskou plochu chmelnic 4 971 ha. Majoritní odrudou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ). V roce 2021 jím bylo osázeno 84,2 % celkové pěstitelské plochy. Z hybridních odrud chmele zaujímá největší výměru Sládek (374 ha), Premiant (217 ha) a další. ÚKZÚZ evidoval v ČR celkem 121 pěstitelů chmele (o 3 méně než v roce 2020).

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. Podle údajů MZe v optimálním věku, tj. ve stáří 5–14 let, se nacházelo 54,1 % plochy chmele. Porosty starší 15 let činily 30,8 % z celkové plochy chmele (32,0 % v roce 2020). Dalším významným faktorem je stáří konstrukce. Celkem v ČR bylo až 72,0 % konstrukcí chmele evidováno jako starších 20 let.

Chmel zůstává jednou z nemnoha položek agrárního zahraničního obchodu, u nichž má ČR dlouhodobě kladné saldo. V roce 2021 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 4 973 t chmele, tj. o 3,9 % více než v roce 2020. Přes 60 % dodávek z roku 2021 bylo vyvezeno mimo EU. Mezi významné odběratele českého chmele patřilo Německo (1 516 t), Čína (1 233 t), Japonsko (812 t) a Rusko (234 t). Podle údajů ČSÚ činila průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 2021 celkem 234 294 Kč/t, meziročně o 2,6 % méně.

Pokračující pandemie COVID-19 měla dopad na ekonomickou činnost celé řady klíčových oblastí českého i světového hospodářství. Jedním z nejvíce zasažených segmentů v ČR se stalo pohostinství a cestovní ruch a s ním silně spjatá odvětví, kam patří také české pivovarnictví. Nejvíce zasaženy byly gastronomické provozy, které byly nuceny uzavřít bez přípravy. Omezení v pivovarském průmyslu se prozatím neodráží v poptávce po českém chmelu, neboť v chmelařském sektoru jsou především uzavírány dlouhodobé kupní smlouvy.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek dosáhla za rok 2021 v EU přibližně 11,7 mil. t, což je o 1 mil. t více než v předchozím roce. Nejvíce jablek bylo v roce 2021 sklizeno opět v Polsku (4,2 mil. t), v Itálii (2,1 mil. t), ve Francii (1,4 mil. t) a v Německu (1,0 mil. t).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2021 podle údajů ČSÚ dosáhla 319,3 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2020 o 0,5 % nižší. Meziročně vzrostla produkce u meruněk (o 57,4 % na 7,0 tis. t), angreštu (o 32,0 % na 2,8 tis. t), broskvoní (o 11,3 % na 5,7 tis. t), třešní (o 9,9 % na 8,2 tis. t) a hrušek (o 9,8 % na 20,6 tis. t). Produkce klesla především u rybízu (o 17,2 % na 10,0 tis. t), jahod (o 14,2 % na 5,9 tis. t), švestek (o 12,1 % na 28,3 tis. t), slív (o 10,3 % na 8,5 tis. t), višňí (o 7,6 % na 7,8 tis. t) a jablek (o 1,2 % na 207,4 tis. t).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2021 se proti předchozí úrodě mírně snížila (o 3,2 %) na 133,9 tis. t; v porovnání s pětiletým průměrem se jednalo o sklizeň spíše podprůměrnou. Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 41,6 % ovocných sadů a 41,0 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 11,8 % produkčních sadů a 5,6 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (73,0 % v poklesu plodnosti), velmi špatná je stále u jabloní (50,4 % sadů v poklesu plodnosti) a u rybízů (v průměru 68,9 % výsadeb v poklesu plodnosti). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně, slivoně a švestky, třešně a višně.

V roce 2021 podle Registru sadů ÚKZÚZ bylo registrováno v ekologickém režimu celkem 3,7 tis. ha sadů, z toho 2,2 tis. ha produkčních ovocných sadů a 1,5 tis. ha ovocných sadů ostatních.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo k 1. 8. 2021 zaregistrováno 353 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek 10,0 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zaujímají jabloně (4,9 tis. ha), následují slivoně (1,5 tis. ha) a višně (1,1 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2020, kdy bylo nakoupeno ke zpracování celkem 52,8 tis. t ovoce, tj. o 16,5 % více než v roce předchozím. Čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska bylo nakoupeno meziročně více o 29 % v celkovém objemu 29,4 tis. t. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup byl meziročně vyšší o 68 % v objemu 26,4 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku nezměnil a zůstal na 6,7 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené nakoupené pro další zpracování v celkové výši 16,7 tis. t pocházelo téměř z 91 % ze zahraničí.

V ČR bylo v roce 2021 k dispozici celkem 103,3 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho 63,3 % s ULO technologií. Pro sezónu 2020/2021 bylo naskladněno k začátku prosince 55,0 tis. t jablek, což je meziroční nárůst o 35 %. Skladovací kapacity tak byly využity jen z 53 %.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2021 dovezeno do ČR celkem 601,6 tis. t čerstvého a sušeného ovoce za 18,9 mld. Kč. Ovoce mírného pásma včetně ořechů vlašských bylo do ČR dovezeno 146,5 tis. t (meziročně -1,7 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 24,3 %. Z hlavních druhů se výrazně meziročně snížil import konzumních jablek (o 18,5 % na 65,2 tis. t), u jablek moštových došlo naopak k nárůstu importu (o 298,3 % na 944 t). Meziroční nárůst byl dále zaznamenán u švestek (o 21,8 % na 9,6 tis. t), meruněk (o 2,2 % na 6,2 tis. t) a třešní (o 133,7 % na 673,8 t). Naproti tomu k poklesu došlo u dovozu jahod (o 17,8 %), broskví (o 12,7 %) a černého rybízu (o 44,3 %). Hlavní importéřskou zemí především konzumních jablek bylo v roce 2021 opět Polsko s 29,7 tis. t, Itálie (11,6 tis. t), Slovensko (9,2 tis. t) a Německo (5,9 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu podle předběžných údajů v roce 2021 meziročně klesl o 4,6 % na 124,0 tis. t o celkové hodnotě 3,9 mld. Kč. Ovoce směřovalo z 99,9 % na trhy zemí EU. Vývoz ovoce mírného pásma včetně vlašských ořechů v roce 2021 dosáhl objemu 48,6 tis. t v hodnotě 0,8 mld. Kč (meziroční pokles objemu o 2,2 %). Celkový vývoz jablek, především moštových, meziročně klesl o 5,1 % na 40,7 tis. t a mířil především do Rakouska a Německa.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2021 se v porovnání s předchozím rokem snížila v objemovém vyjádření na 477,7 tis. t, ve finančním na 15,0 mld. Kč.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	12,8	12,9	12,9	12,3	12,2	99,2
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	11,23	13,80	10,07	11,53	11,19	97,1
Domácí výroba ³⁾	tis. t	261,1	384,2	301,2	321,0	319,3	99,5
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	119,3	177,8	129,9	141,4	136,8	96,7
Dovoz ⁵⁾	tis. t	234,6	183,4	193,8	149,0	146,5	98,3
Celková nabídka	tis. t	495,7	567,6	495,0	470,0	465,8	99,1
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	419,0	451,4	421,6	390,9	391,9	100,3
Nákup ke zpracování ⁵⁾	tis. t	23,4	46,6	22,8	29,4	25,3	86,1
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	53,3	69,6	50,6	49,7	48,6	97,8
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	495,7	567,6	495,0	470,0	465,8	99,1
Soběstačnost ^{6), 7)}	%	59,0	77,1	67,8	76,4	76,5	0,2

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2021 předběžný údaj.

6) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

7) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech¹⁾

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	6,6	6,5	6,5	6,1	6,2	101,6
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	15,37	22,2	15,8	19,3	17,8	92,2
Produkce ³⁾	tis. t	53,0	70,0	62,0	60,0	57,0	95,0
Dovoz ⁵⁾	tis. t	74,0	50,2	85,1	64,7	66,4	102,6
Celková nabídka	tis. t	127,0	120,2	147,1	124,7	123,4	99,0
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	117,1	114,1	137,3	116,3	114,4	98,4
Vývoz ⁵⁾	tis. t	9,9	6,1	9,8	8,4	9,0	107,1
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	127,0	120,2	147,1	124,7	123,4	99,0
Soběstačnost ⁶⁾	%	45,3	61,3	45,2	51,6	49,8	-1,8

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

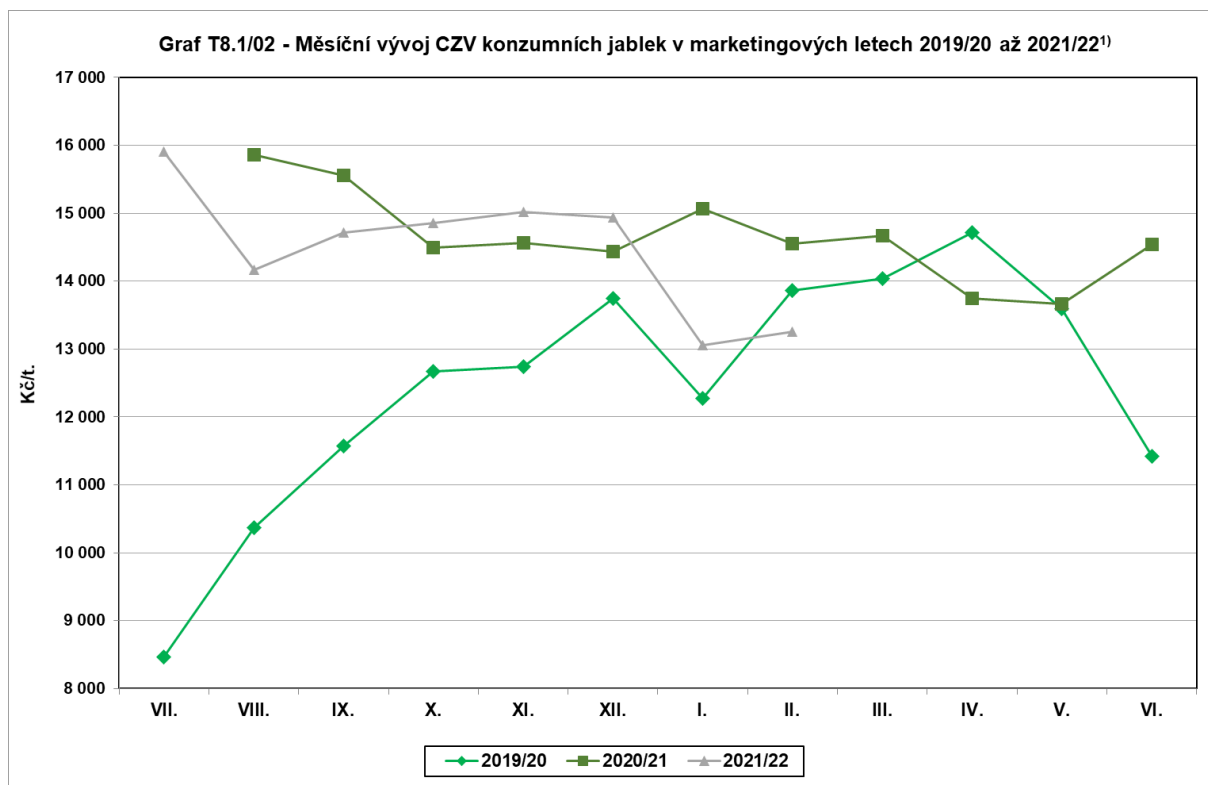
4) Včetně ztrát.

5) Pro marketingový rok 2021/22 předběžný údaj.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

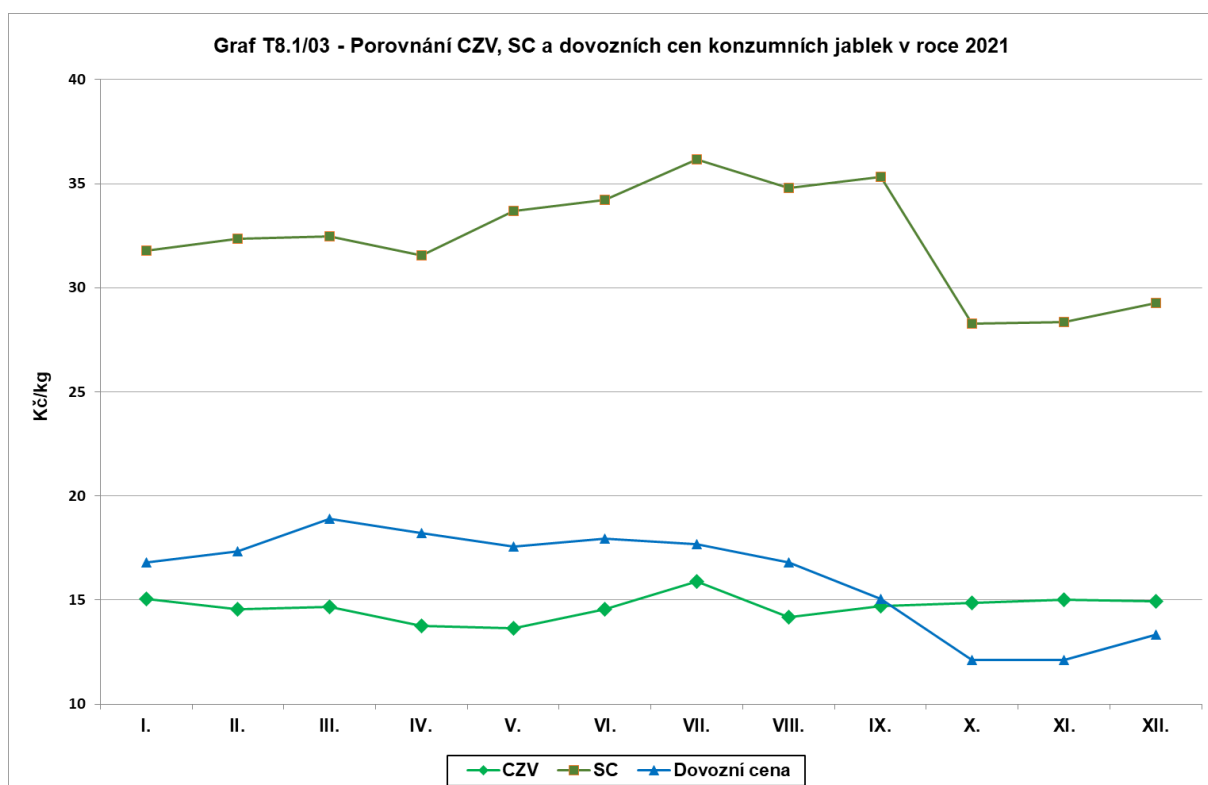
Spotřeba ovoce včetně jižního vyjádřená v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce, se v roce 2020 meziročně zvýšila, a to o 1,3 kg/obyv./rok na 87,8 kg/obyv./rok. V roce 2021 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvého ovoce na celkových 86,3 kg/obyv./rok. Index CZV ovoce 2020/21 dosáhl hodnoty 95,0 %. V porovnání s CZV předchozího roku klesly výrazně ceny rybízu červeného a bílého (o 42,1 % na 22 803 Kč/t) a meruněk (o 30,5 % na 23 926 Kč/t), dále také višni (o 22,3 % na 8 710 Kč/t), třešní (o 13,2 % na 48 837 Kč/t), broskví (o 11,8 % na 20 556 Kč/t) a hrušek (o 2,5 % na 16 774 Kč/t). Naopak u švestek došlo k nárůstu cen, a to o 17,3 % na 13 826 Kč/t. U jablek konzumních CZV meziročně vzrostly o 1,5 % na 14 767 Kč/t. Index spotřebitelské ceny v roce 2021 u jablek konzumních klesl o 10,0 % a u hroznů stolních vzrostl o 0,8 %. Průměrná cena jablek konzumních v roce 2021 oproti předchozímu roku klesla o 5,38 Kč na 32,35 Kč/kg, průměrná cena stolních hroznů v roce 2021 oproti předchozímu roku klesla o 8,23 Kč na 79,23 Kč/kg.

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

K 31. 8. 2021 bylo v ČR 21 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho jedna nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ). V roce 2021 přijal SZIF 16 žádostí o dotace, 25 žádostí o změnu operačního programu v roce 2020 a 3 žádosti o schválení nového operačního programu. Za rok 2021 vyplatil SZIF z prostředků EU sumu 109,1 mil. Kč. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2021 celkem 11 469,94 ha.

V roce 2021 mohli ovocnáři čerpat podpory ze zdrojů EU [např. jednotné platby na plochu (SAPS), ozelenění (greening), dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS), PRV 2014-2020]. V rámci VCS mohli ovocnáři žádat o dotace na produkci ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností. V rámci PRV mohli pěstitelé čerpat dotace na operace 4.1.1 „Investice do zemědělských podniků“, dále 4.2.1 „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“ a případně i na 6.1.1 „Zahájení činnosti mladých zemědělců“. V rámci Operace 10 „Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na integrovanou produkci ovoce. V rámci Operace 11 „Ekologické zemědělství“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na ekologickou produkci a na přechod na ekologickou produkci. Z národních zdrojů pak mohli čerpat podpory v rámci přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu a dále prostřednictvím dotačních programů¹¹⁵ „Podpora restrukturalizace ovocných sadů“ a „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech“.

¹¹⁵ Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/39, prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/40 a nařízením vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Záměrem projektu je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny a vytvoření správných stravovacích návyků u dětí. Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný právní a finanční rámec Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Ačkoliv došlo ke spojení i pod jeden finanční rámec, finanční obálky zůstávají pro jednotlivé projekty oddělené.

Ve školním roce 2020/21 se části Ovoce a zelenina do škol účastnilo celkem 930 839 žáků (96,26 % žáků) z 3 991 škol (94,71 % škol). Od školního roku 2017/18 je cílová skupina u ovoce a zeleniny rozšířena i na žáky druhého stupně základních škol. Roční limit na produkty na jednoho žáka činil nakonec 311 Kč, roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 45 Kč. Ovoce a zeleninu dostávají děti zdarma. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2020/21 činila u Ovoce a zeleniny do škol 309,1 mil. Kč (z toho 195,3 mil. Kč z národních zdrojů). Proplaceno bylo u ovoce a zeleniny na produkty 272,6 mil. Kč za 29,6 mil. porcí a 35,4 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. Ovoce a zeleninu dodávalo do škol 17 žadatelů. Nejčastěji dodávanými produkty byly jablka, hrušky, mandarinky, pomeranče, dále broskve a nektarinky, rajčata, banány, meruňky, papriky, švestky mrkev a hroznové víno.

8.1.7 Zelenina

Pěstování zeleniny bylo v roce 2021 ovlivněno nejen vývojem počasí, ale i pokračováním pandemie viru COVID–19. Trh se v roce 2021 postupně adaptoval na situaci spojenou s virem COVID-19. V druhé půli roku však došlo k navyšování cen energií, produkčních nákladů (např. obalových materiálů, hnojiv) a transportních nákladů. Počasí v roce 2021 bylo opět spíše chladnější a deštivější s rozdíly mezi jednotlivými kraji. V létě zasáhla jižní Moravu extrémní bouře s krupobitím a tornádem, která poškodila nejen produkci, ale zničila i skleníky a sídla některých zelinářských podniků. Konec léta a začátek podzimu byl pak ovlivněn tzv. „mariánským létem“, tj. příznivými teplotami, které prodloužily sklizňovou sezónu některých druhů zeleniny až do poloviny října. Také v Evropě panoval lokálně rozdílný vývoj počasí s určitými extrémy. V průběhu léta postihly povodně Německo, Nizozemsko a Belgie. Některé oblasti ve Středomoří byly zasaženy extrémními vedry, která vedla k požárům. Přesto produkce zeleniny v ČR i v hlavních producentských zemích EU oproti minulému roku mírně vzrostla. Produkce zeleniny se snížila zejména v Polsku. V ČR pokračovalo snižování množství dovozu zeleniny za současného navyšování hodnoty. Na straně vývozu však došlo k mírnému navýšení, jak množství, tak hodnoty, k výraznější změně struktury zahraničního obchodu nicméně

nedošlo. Index cen zemědělských výrobců čerstvé zeleniny v roce 2021 stagnoval, naopak index spotřebitelských cen čerstvé zeleniny zaznamenal zvýšení. Ceny jednotlivých druhů čerstvé zeleniny však vykazovaly rozdílný vývoj. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

V roce 2021 v ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) meziročně vzrostla o 5,9 % a dosáhla 16 001 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (15 %), hrách dřeňový (12 %), mrkev a zelí (shodně 8 %), okurky nakládačky (6 %) a rajčata (6 %). V roce 2021 došlo k významnějšímu snížení ploch u kapusty o 26 % na 113 ha, česneku o 20 % na 544 ha, ředkviček o 14 % na 299 ha, celeru o 11 % na 467 ha a okurek nakládaček o 6 % na 979 ha, plochy ostatních sledovaných druhů zeleniny se naopak zvýšily. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u skupiny „ostatní zelenina“ o 25 % na 3 846 ha, dřeňového hrachu o 13 % na 1 807 ha, květáku a salátových okurek shodně o 7 % (na 404 ha, resp. na 273 ha), mrkve a kedlubnů také shodně o 6 % (na 1 246 ha, resp. na 426 ha).

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) také vzrostla v roce 2021, a to o 7,4 % na 333,5 tis. t. Významný nárůst sklizně byl v roce 2021 vykázan zejména u póru (+31 % na 983 t), skupiny „ostatní zelenina“ (+29 % na 56 776 t), salátů a salátových okurek (shodně +27 % na 20 869 t, resp. na 6 279 t), květáku (+26 % na 6 687 t) a okurek nakládaček (+25 % na 21 940 t). Nejvýrazněji se snížila sklizeň u petržele (-18 % na 7 412 t), hlávkové kapusty (-13 % na 2 191 t) a ředkviček (-12 % na 4 175 t).

Hektarové výnosy se meziročně nejvýrazněji zvýšily u okurek nakládaček (o 32 % na 22,41 t/ha), póru (o 28 % na 30,32 t/ha), salátů (o 20 % na 29,13 t/ha), salátových okurek a květáku shodně o 18 % (na 22,96 t/ha, resp. na 16,54 t/ha). Největší pokles hektarového výnosu byl zaznamenán u petržele (o 20 % na 15,87 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	14,2	14,3	14,0	15,1	16,0	106,0
Hektarový výnos	t/ha	21,85	17,81	20,24	20,56	20,84	101,4
Domácí výroba	tis. t	311,3	254,5	283,5	310,7	333,5	107,3
Dovoz ²⁾	tis. t	648,5	626,7	587,8	582,2	576,0	98,9
Celková nabídka	tis. t	959,8	881,2	871,3	892,9	909,5	101,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	753,7	728,6	719,5	748,4	763,9	102,1
Nákup ke zpracování ²⁾	tis. t	105,4	78,3	78,8	78,5	78,1	99,5
Vývoz ²⁾	tis. t	100,7	74,3	73,0	66,0	67,5	102,3
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	959,8	881,2	871,3	892,9	909,5	101,9
Soběstačnost ³⁾	%	36,2	31,5	35,5	37,6	39,6	2,0

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2021 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR - MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému integrované produkce zeleniny v AEKO došlo v roce 2021 ke zvýšení počtu pěstitelů ze 76 na 86, a tím i k nárůstu ploch (+9,4 % na 7 236 ha). Část pěstitelů vstoupila v roce 2020 do dvouletých závazků přechodného období dle NV č. 330/2019 Sb. z důvodu zpoždění přípravy nového programového období SZP.

Import zeleniny do ČR v roce 2021, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 1,1 % nižší a jeho finanční hodnota vzrostla o 4,9 %. Dovezeno bylo 576,0 tis. t zeleniny za 12,9 mld. Kč. Dovošní ceny vzrostly u více než poloviny všech sledovaných druhů. Nejvíce se ceny zvýšily u artyčoků, hrachu, šalotky, póru a čekanky. Pokles dovozních cen byl vykázán např. u tykví, luštěnin, cukrové kukuřice, cuket, křenu a česneku.

Největší objem zeleniny byl v roce 2021 dovezen opětovně ze Španělska, které se na celkovém importu podílelo 21,3 %. V roce 2021 se nepatrně navýšily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 0,6 % na 122,6 tis. t. Ve španělském dovozu převažovaly salátové okurky (22,4 %, tj. 27,4 tis. t), melouny (19,9 %, tj. 24,4 tis. t) a sladká paprika (15,6 %, tj. 19,2 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny zůstalo Nizozemsko s 98,4 tis. t (tj. 17,1% podíl na celkovém dovozu, pokles v meziročním porovnání o 1,9 p. b.), ze kterého se dovážela zejména cibule (20,0 %, tj. 19,7 tis. t), mrkev (19,6 %, tj. 19,3 tis. t) a rajčata (17,0 %, tj. 16,7 tis. t). Třetí místo v roce 2021 opět zaujímal Německo (14,3 %, tj. 82,1 tis. t, pokles podílu v meziročním porovnání o 1,1 p. b.) s dodávkami cibule (20,6 %, tj. 16,9 tis. t), hlávkového zelí (12,2 %, tj. 10,0 tis. t) a melounů (10,8 %, tj. 8,9 tis. t). Čtvrté místo obsadila Itálie (11,5 %, tj. 66,0 tis. t), která dodávala v roce 2021 převážně melouny (42,6 %, tj. 28,1 tis. t), mrkev (12,7 %, tj. 8,4 tis. t) a kedlubny (9,6 %, tj. 6,3 tis. t). Dalším významným dodavatelem bylo Polsko (8,8 %, tj. 50,4 tis. t), ze kterého se dováželo zejména hlávkové zelí (21,4 %, tj. 10,8 tis. t), mrkev (14,2 %, tj. 7,1 tis. t) a řepa (8,5 %, tj. 4,3 tis. t).

V roce 2021 se do České republiky nejvíce dovážely melouny (15,7 %), rajčata (12,5 %), cibule (11,3 %), salátové okurky (9,9 %), sladká paprika (8,5 %) a mrkev (8,2 %).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2021 vzrostl v množství vyjádření o 2,3 % na 67,5 tis. t zeleniny, v hodnotovém vyjádření významněji o 19,7 % na 1,9 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážely okurky nakládačky (v meziročním porovnání nárůst o 13,3 % na 7,2 tis. t), rajčata (pokles o 1,2 % na 6,2 tis. t), sladká paprika (-23,6 % na 5,3 tis. t) a mrkev (-25,6 % na 4,7 tis. t). Na Slovensko směřovalo 65,4 % veškerého vývozu zeleniny z ČR (pokles hodnoty v meziročním porovnání o 1,5 % na 44,1 tis. t), ve vývozu převažovala rajčata, cibule, zelí, sladká paprika a mrkev.

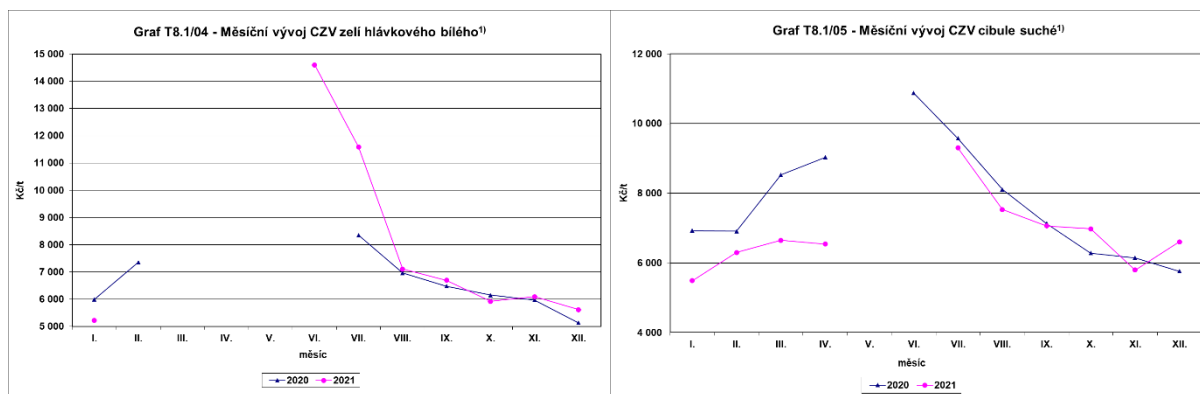
Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou se v roce 2021 meziročně prohloubila o 1,5 % na 508,5 tis. t, ve finančním vyjádření o 2,6 % na 10,9 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2020 meziročně významněji zvýšila o 6,2 kg/obyv./rok na 93,2 kg/obyv./rok. Spotřeba se zvýšila u patnácti sledovaných druhů a u pěti druhů stagnovala. Největší nárůst byl zaznamenán u skupiny „ostatní zelenina“ (+1,2 kg na 12,9 kg/obyv./rok), mrkve (+1,0 kg na 8,0 kg/obyv./rok) a cibule (+0,8 kg na 11,9 kg/obyv./rok). Ke stagnaci spotřeby došlo u květáku (2,3 kg/obyv./rok), kapusty (0,4 kg/obyv./rok), rajčat (12,0 kg/obyv./rok), hlávkového salátu (2,4 kg/obyv./rok) a česneku (0,8 kg/obyv./rok). V roce 2021 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává mírné snížení spotřeby čerstvé zeleniny na 91,8 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci čerstvé zeleniny se v roce 2021 zvýšila o 2,0 p. b. na 39,6 % vzhledem ke zvýšení domácí produkce a snížení dovozu.

Ceny zemědělských výrobců v meziročním porovnání spíše stagnovaly, index CZV 2021/20 činil 100,9. Meziročně se nejvýznamněji zvýšila CZV zejména u petržele bez natí (o 41 % na 24 391 Kč/t) a červeného hlávkového zelí (o 21 % na 9 093 Kč/t), méně např. u česneku a salátu hlávkového (shodně o 8 % na 95 995 Kč/t, resp. 41 961 Kč/t) a bílého hlávkového zelí (o 7 % na 6 853 Kč/t). CZV se nejvýrazněji snížila u hlávkové kapusty (o 24 % na 10 320 Kč/t), květáku (o 17 % na 17 661 Kč/t), rajčat (o 11 % na 38 840 Kč/t), méně např. u kedlubny (o 7 % na 28 694 Kč/t), papriky (o 6 % na 22 325 Kč/t) a cibule suché (o 5 % na 7 100 Kč/t).

Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2020 a 2021.

1) Údaje u bílého hlávkového zelí za březen až červen 2020 a únor až květen 2021, u cibule za květen 2020, květen a červen 2021 nejsou k dispozici

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny v meziročním porovnání v roce 2021 posílily, index SC 2021/20 byl 102,7. Jednotlivé druhy zeleniny však vykazovaly rozdílný vývoj. Nejvýraznější zvýšení cen nastalo u rajčat (o 9,1 %) a česneku (o 4,7 %). Významnější pokles průměrné roční spotřebitelské ceny byl vykázan u brokolice (o 21,6 %), květáku bílého celého (o 15,0 %) a cibule suché (o 12,7 %).

V roce 2021 opět mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. Podpory v rámci přímých plateb jsou uvedeny v kapitole 2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU a v kapitole 2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu, příp. v kapitole 8.1.6.

Program rozvoje venkova (dále PRV) nabízel pěstitelům v roce 2021 v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (NV č. 75/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) možnost zažádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 11 179,09 Kč/ha) na standardní orné půdě. V roce 2021 bylo proplaceno 66 žádostí na 6 405 hektarů v hodnotě 68,9 mil. Kč¹¹⁶. V rámci navazujících agroenvironmentálních-klimatických opatření bylo proplaceno 15 žádostí na 769 ha v hodnotě 8,3 mil. Kč.

V rámci Opatření č. 11 PRV – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (tj. 14 065,71 Kč/ha a 12 228,77 Kč/ha pro rok 2021). V roce 2021 bylo proplaceno 159 žádostí na 3 667 ha v hodnotě 44,7 mil. Kč. V roce 2021 bylo proplaceno v rámci navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření 36 žádostí na 564 ha v hodnotě 6,7 mil. Kč.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2020 vyplaceno v rámci dotačního programu „Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin“ 6,0 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 324,0 tis. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 19,1 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve

116 Jedná se o sumu proplacených dotací ze všech schválených žádostí roku 2021 a dříve.

výši 1,0 mil. Kč. Pěstitelé zeleniny v roce 2021 využili také podpory na pořízení závlah ve výši 43,8 mil. Kč.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2021 ve výši 17 866 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 443,4 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 195,1 ha. Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2021 v ČR 79 % vinic větších než 5 ha, 10 % v rozmezí 1 až 5 ha, 2 % vinic od 0,5 do 1 ha, 4 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 5 % byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2021 nedošlo ve srovnání s rokem 2020 k výrazným změnám ve věkové struktuře vinic. Ty byly tvořeny z 6 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, plodné vinice zaujímaly necelé dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 29 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než dvě třetiny ploch vinic (72,0 %) byly v roce 2021 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina (28,0 %) moštovými odrůdami modrými. Z hlediska odrůdové skladby zaujímal největší výměru i v roce 2021 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 562 ha), Müller Thurgau (1 360 ha), Ryzlink rýnský (1 349 ha) a Ryzlink vlašský (1 121 ha), z červených odrůd Frankovka (996 ha) a Svatovavřínecké (899 ha).

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2021 v ČR sklídilo z plochy 16,4 tis. ha plodných vinic celkem 90,1 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 5,51 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů obdobná. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 17 276 Kč/t.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2021 v ČR tvořil 21,0 %. Na výrobu růžového vína byla užita pětina sklizených modrých hroznů, tj. 5 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 19,0 %. Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2021 pohybovala okolo 21,6 °NM (o 1,7 °NM výše než minulý rok a o 0,9 °NM vyšší než desetiletý průměr). Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná cena moštových hroznů okolo 18,80 Kč/kg (meziročně vyšší o 1,60 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 19,60 Kč/kg a hroznů modrých 16,10 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 3,50 Kč/kg byl oproti předchozímu roku vyšší o 0,70 Kč/kg.

Celková hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla 1,84 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,18 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2021 ve vinohradnictví ČR opět ztrátový. V roce 2021 byla ztráta 1,00 Kč/kg hroznů. Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 720 tis. hl vína, tedy přibližně 35 % roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2021 řešen vysokým dovozem, který činil podle předběžných údajů 1 719 tis. hl vína, tj. obdobně jako v roce předchozím, v hodnotě

6,4 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 879 tis. hl, tj. 51,1 % celkového dovozu, za 2,2 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 64,0 %. Červeného vína bylo dodáno 521 tis. hl, tj. 30,3 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 2,3 mil. Kč. U vína červeného převažoval z téměř dvou třetin dovoz vína lahvového. V roce 2021 byli největšími dodavateli vína Itálie, Španělsko, Maďarsko a Slovensko.

V roce 2021 vývoz a reexport vína z České republiky stoupl na 95,6 tis. hl za 978,1,4 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 37,6 tis. hl v hodnotě 329,6 mil. Kč a červeného vína 47,3 tis. hl v hodnotě 540,3 mil. Kč. Z více než 90 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko. Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2021 v množstevním i finančním vyjádření mírně zhoršila na 1 623,7 tis. hl ve výši 5,4 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2020 meziročně snížila o 0,5 l/obyv./rok na 19,8 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2021 se spotřeba vína mírně snížila.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	15,8	15,9	16,1	16,1	16,4	101,9
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	5,05	6,51	4,23	5,60	5,51	98,4
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	731	794	748	575	864	150,3
Výroba z domácí produkce ³⁾	tis. hl	635	681	625	725	720	99,3
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 608	1 404	1 711	1 717	1 719	100,1
Celková nabídka	tis. hl	2 974	2 879	3 084	3 017	3 303	109,5
Spotřeba ⁴⁾	tis. hl	2 073	2 052	2 392	2 058	2 300	111,8
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	107	79	117	95	96	101,1
Konečná zásoba k 31. 7. ^{4), 5)}	tis. hl	794	748	575	864	908	105,1
Celková poptávka	tis. hl	2 974	2 879	3 084	3 017	3 303	
Soběstačnost ⁶⁾	%	30,6	33,2	26,1	35,2	31,3	-3,9
Rentabilita bez dotací ^{3), 6)}	%	2,0	1,3	1,1	1,1		-1,1

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Podle SV ČR.

4) Pro vinařský rok 2021/22 předběžný údaj.

5) Pro vinařský rok 2020/21 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2021 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 75,5 mil. Kč, z toho činila podpora státu 48,0 % a odvody za víno 37,6 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 70,3 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, 46,9 % bylo využito na komunikační kampaň.

V roce 2021 čerpali vinaři a vinohradníci dotace jak ze zdrojů EU, tak i ČR. Z přímých plateb využili vinohradníci podporu SAPS. V rámci Programu rozvoje venkova, opatření

AEKO byly čerpány dotace na tituly Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana a Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic. V opatření Ekologické zemědělství byly čerpány prostředky na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ a na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v přechodném období. V rámci Společné organizace trhu s vínem byly využity dotační tituly jak pro Restrukturalizaci a přeměnu vinic, tak pro Investice. Z národních podpor byly čerpány prostředky na zavlažování vinic, podporu šlechtění révy vinné, dále na podporu evropské integrace nevládních organizací a podporu zpracování.

8.1.9 Okrasná produkce

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2021 se podle ČSÚ podílel tento sektor 4,3 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,7 % na celkové zemědělské produkci. Produkce tohoto sektoru v roce 2021 meziročně klesla o 1,9 % a činila 4,1 mld. Kč.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2021 finančně vzrostla oproti minulému roku o 19 % na 2,75 mld. Kč. Spotřebitelské ceny řezaných květin v ČR meziročně vzrostly u většiny sledovaných druhů (karafiát velkokvětý, gerbera velkokvětá, chryzantéma), u hrnkového druhu Saintpaulia cena rovněž meziročně vzrostla. Pouze u růže velkokvěté řezané cena meziročně mírně klesla.

Bilance zahraničního obchodu květinářských produktů zůstává výrazně pasivní. V roce 2021 vzrostlo záporné saldo o 7,9 % na 4,14 mld. Kč.

Hlavní dováženou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko, následuje Německo, Dánsko, Itálie a Polsko, u čerstvě řezaných květin pak Nizozemsko, Kolumbie a Ekvádor. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	3 962,0	4 145,0	4 688,0	4 633,0	5 359,0	115,7
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	632,0	687,0	634,0	797,0	1 220,0	153,1
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-3 330,0	-3 458,0	-4 054,0	-3 836,0	-4 139,0	107,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR.

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Okrasné školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje, až mírně propadá. Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2021 činila 1 578 ha, což je meziroční nárůst o 165 ha.

Nejvýznamnějšími dodavateli školkařských výpěstků byly Nizozemsko, Německo, Itálie, Slovensko a Polsko. I nadále roste vývoz školkařských výpěstků z ČR, který byl realizován především na Slovensko, dále do Polska, Německa a Rumunska.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	721,9	781,4	953,3	1 077,5	1 268,9	117,8
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	200,3	203,2	189,3	194,3	218,6	112,5
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-521,6	-578,2	-764,0	-883,2	-1 050,3	118,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Ovocné školkařství

Podle předběžných údajů se produkce ovocných výpěstků snížila v roce 2021 na 16,2 mil. ks. Nejvíce se v roce 2021 vyprodukovalo jahodníku (10,2 mil. ks, tj. 63,2 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce brusnice (1,9 mil. ks), jabloní (1,3 mil. ks), maliníku (446,2 tis. ks) a slivoní švestek (343,8 tis. ks).

Tradičními dodavateli jsou Nizozemsko, Německo, Polsko, Maďarsko a Rakousko, export byl realizován především na Slovensko a do Itálie, Francie, Rakouska a Maďarska.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	48,87	32,36	61,01	46,87	72,51	154,7
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	61,44	62,83	81,90	82,21	145,63	177,1
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	12,57	30,47	20,89	35,34	73,12	206,9

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2021 se pěstební plocha meziročně zvýšila o 28 % na 7 248 ha. Produkce dosáhla 6,4 tis. t (tj. meziroční nárůst o 73,0 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 1,77 t/ha (tj. meziroční zvýšení o 33,0 %).

Léčivé rostliny se v roce 2021 pěstovaly na výměře 3 845 ha, tj. v meziročním srovnání nárůst o 40,9 %. Kořeninové rostliny zaujímaly plochu 3 435 tis. ha, tj. zvýšení proti předchozímu roku o 17,3 %. Z toho na 92,7 % plochy (3 183 ha) byl pěstován kmín kořený.

Bilance zahraničního obchodu LAKR je dlouhodobě záporná v objemovém i finančním vyjádření. Mezi hlavní dovážené komodity patří paprika, zázvor a pepř. Mezi nejvýznamnější dovozce patří Čína, Španělsko, Německo, Polsko, Vietnam a Slovensko.

Českou významnou exportní komoditou je kmín, kterého bylo v roce 2021 vyvezeno za 48,4 mil. Kč. Je dodáván především do sousedních států a států EU.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Objem nákupu mléka v EU 27 zůstal zhruba na úrovni předchozího roku. Podle EK bylo mlékárnami nakoupeno 143,8 mil. t, což je meziročně o 0,2 % (0,3 mil. t) méně, ale po korekci přestupného dne v roce 2020 se jedná o srovnatelné množství. Průběh dodávek nebyl stejnoměrně rozložený jako v předchozím roce, neboť ve třech jarních měsících byl nákup meziročně vyšší, ale ve čtyřech měsících před koncem roku naopak meziročně klesl. V některých členských zemích, zejména produkčně významných, byly znatelné meziroční rozdíly. Roční objem nákupu vzrostl nejvíce v Itálii (o 0,5 mil. t) a v Irsku (o 0,4 mil. t), což byl růst o 4,8 %, resp. o 5,5 %. V obou jmenovaných zemích se po Maďarsku s 6,5% růstem jednalo také o největší procentní progresi mezi členskými zeměmi. Naopak objem nákupu markantně klesl v severozápadní Evropě. Jmenovitě nejvíce v Německu (o 0,6 mil. t), Nizozemsku a ve Francii (v každém ze států o 0,4 mil. t), což byl pokles mezi 1,5 % a 1,9 % ve Francii a Německu a 2,8 % v Nizozemsku. Největší procentní ústup ve výši 3,8 % však nastal ve Finsku, nepočítaje minoritní Maltu. Vývozy komoditních výrobků s nízkou přidanou hodnotou podle EK oslabily, zatímco vývoz sýrů vzrostl. Vývoz SOM do třetích zemí klesl o 3,6 % na 774,4 tis. t, zejména vlivem úbytku vývozu do Alžírsko. Vývoz SPM klesl výrazněji o 11,0 % na 279,7 tis. t (zejména nižším odběrem Ománu) a obdobně tomu bylo i u vývozu másla, jehož objem vývozu klesl o 10,2 % na 181,1 tis. t (vlivem poklesu dodávek několika menším odběratelům). Sýrů bylo naopak vyvezeno 959,8 tis. t, což bylo meziročně o 5,6 % více. Silnější poptávka byla zejména z USA a Švýcarska. Celková dovozní poptávka Číny se meziročně zvýšila u všech sledovaných komoditních výrobků, ale EU z růstu netěžila a vyvezla do Číny pouze více kondenzovaných mlék a kaseinu. Průměrná roční CZV mléka v EU podle EK dosáhla 36,82 €/100 kg (9,70 Kč/l), což je meziroční vzrůst o 2,70 €/kg (7,9 %). V přepočtu na koruny vůči Euru meziročně cena vzrostla o 0,43 Kč/l.

V ČR se po dlouholetém poklesu stavů dojníc zvýšil jejich počet i užitkovost, tím vzrostla výroba mléka a zvýšil se i prodej do tuzemských mlékáren. Růst produkčních ukazatelů zřejmě souvisel s dobrou krmivovou základnou a příznivou CZV mléka. Průměrné stavy dojníc se meziročně zvýšily o 1,0 % a dosáhly 361,5 tis. ks. Současné zvýšení mléčné užitkovosti o 0,3 % vedlo k růstu celkové roční produkce o 1,3 % na 3,2 mld. l. Průměrná mléčná užitkovost ve výši 8 915,78 l/dojnici/rok ukazuje na převažující vysoko-intenzivní chovy, zejména s ohledem na významný podíl kombinovaného plemene v celkovém stáde.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni, zejména na úkor ostatních plemen a kříženek. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2020/21 (říjen-září) sledováno celkem 96,1 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 291,7 krav

s ukončenou normovanou laktací bylo 60,3 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 34,9 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 4,8 %. V této kategorii dominovaly kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 57,1 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu 3,3 tis. ks.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, byla pro rok 2021 stanovena platba ve výši 3 659,99 Kč/VDJ krávy s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Do 30. 6. 2021 bylo z nároku za rok 2021 proplaceno 1 771 žádostí v celkové výši 1 383,8 mil. Kč.

Chovatelé, kteří se v souladu s NV č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, účastnili opatření PRV na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, obdrželi kompenzační platbu v celkové částce 615,9 mil. Kč. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 65,83 Kč/VDJ. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2.

Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a další nepřímé podpory. Na dojnice směřoval dotační titul 19 A „Podpora na účast producentů a zpracovatelů mléka v režimu jakosti Q CZ“ a dotační titul 20 A „Zlepšení životních podmínek v chovu dojnic“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě pokynů EU ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020, část I kapitola 3.4 bod 71 a Nařízení EP a Rady (EU) 2020/2220. V rámci zmíněných dvou titulů byla sektoru přiznána podpora ve výši 276,1 mil. Kč, resp. 308,1 mil. Kč. Chovatelé a zpracovatelé měli rovněž možnost žádat o mimořádné podpory v souvislosti s výskytem pandemie COVID-19. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.3.

Přehled podpor tržních cen je zahrnut v kapitole 2.4. Jejich součástí byly finanční náhrady v rámci školního projektu „Mléko do škol“. Ve školním roce 2020/21 bylo do projektu aktivně zapojeno 12 schválených žadatelů, 11 distributorů a 849 526 žáků základních škol. Podpora dodávek mléčných produktů činila celkem 244,9 mil. Kč. Doprovodných vzdělávacích opatření se zúčastnilo 697 342 žáků a tato část programu byla podpořena celkovou částkou 29,6 mil. Kč. Roční limit na produkty a jednoho žáka byl stanoven na 336,80 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření 45,00 Kč na jednoho žáka.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 3 124,2 mil. l, což je meziroční růst o 1,3 % a současně 96,9% podíl na celkové výrobě mléka. Množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činila podle evidence SZIF celkem 3 157,645 tis. t a přímý prodej spotřebitelům 36,365 tis. t. Objem dodávek ke zpracování byl vykázan meziročně o 0,2 % nižší, zatímco přímý prodej vzrostl meziročně o 74,08 %. Pokračoval trend úbytku producentů registrovaných pro prodej ke zpracování a mírně klesl i počet producentů s přímým prodejem. K 31. 12. 2021 bylo evidováno 1 378 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 452 producentů přímého prodeje. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 3 074,3 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 645,0 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí, a celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl po přepočtu na litry 22,4 % domácí tržní produkce.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021 ¹	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	364,6	361,1	362,7	357,8	361,5	101,0
Průměrná roční užitkovost	l/ks	8 222,5	8 525,7	8 471,4	8 892,8	8 915,7	100,3
Výroba	mil. l	2 998,3	3 078,4	3 072,8	3 181,8	3 222,9	101,3
Tržní produkce	mil. l	2 897,5	2 978,4	2 974,6	3 083,8	3 124,2	101,3
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	73,6	83,7	74,3	72,3	68,9	95,3
Nákup mléka	mil. l	2 478,1	2 525,3	2 497,1	2 614,3	2 645,0	101,2
Dovoz	mil. l	1 000,5	996,4	1 064,9	1 065,5	1 111,9	104,4
Celková nabídka	mil. l	3 552,2	3 605,4	3 636,3	3 752,1	3 825,8	102,0
Domácí spotřeba	mil. l	2 256,8	2 233,9	2 279,8	2 379,2	2 393,0	100,2
Vývoz ²⁾	mil. l	1 211,7	1 297,2	1 284,2	1 296,0	1 352,0	104,3
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 468,5	3 531,1	3 564,0	3 683,2	3 745,0	101,7
Konečná zásoba	mil. l	83,7	74,3	72,3	68,9	80,9	117,3
Míra soběstačnosti	%	132,9	137,8	134,8	133,3	134,7	101,0
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/dojnici	69 605	74 183	77 742	80 042	83 687	104,6
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	8 384	8 711	8 814	9 233	9 279	100,5
Náklady jednotkové ⁴⁾	Kč/l	8,30	8,52	8,82	8,67	9,02	104,0
Realizační cena mléka ⁵⁾	Kč/l	8,67	8,64	8,85	8,59	9,02	105,0
Podpory přímé ⁶⁾ - platba na krávy chované v systému s TPM (do r. 2014 dle čl. 68 nařízení Rady 73/2009, od r. 2015 VCS); PVP; PRV - Opatření 14.1.1-14.1.3 (váž. průměr); MZe - dot. titul 19.A, dot. titul 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění	Kč/dojnici	8 014	7 792	7 995	8 609	7 759	90,1
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/dojnici	8 172	10 970	9 430	9 005	8 705	96,7
Podpory celkem	Kč/dojnici	16 186	18 762	17 425	17 614	16 464	93,5
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	0,96	0,89	0,91	0,93	0,84	89,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	0,97	1,26	1,07	0,98	0,94	96,2
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	1,93	2,15	1,98	1,91	1,77	93,0
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	4,40	1,41	0,34	-0,88	0,04	0,92
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁷⁾	%	15,92	11,91	10,62	9,88	9,31	-0,57
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁷⁾	%	16,14	16,19	12,47	10,37	10,44	0,07
Souhrnná rentabilita celkem ⁷⁾	%	27,66	26,70	22,75	21,13	19,71	-1,42
CZV ČR ⁸⁾	Kč/l	8,55	8,57	8,86	8,54	9,04	105,9
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	9,59	9,14	9,06	8,93	9,77	109,4

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2021 odhad.

5) Realizační cena respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2021 odhad.

6) Zahrnuje podpory: VCS dojnice, PVP na VDJ přežvýkavce a mimořádné balíčky podpor na dojnice a prasnice v letech, kdy vznikl nárok a ostatní uvedené tituly.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV mlékárny v ČR; pramen resortní statistika Mlék (MZe) 6-12.

9) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek; pramen EK.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12; výpočty ÚZEI a Mze

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), P. Brožová (MZe)

V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2021 registrováno celkem 71 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 46 mlékáren. Zbytek tvořilo 25 odbytových organizací, z nichž 20 jich bylo současně uznanými organizacemi producentů. Objem mléka prodaný odbytovými organizacemi i organizacemi producentů dále posílil a zvýšil se i jeho podíl na celkovém prodeji mléka. Prostřednictvím odbytových organizací bylo prodáno 2 524,4 tis. t mléka, tj. 79,9 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Z toho uznané organizace producentů zprostředkovaly prodej 2 367,5 tis. t mléka, což je 75,0 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem

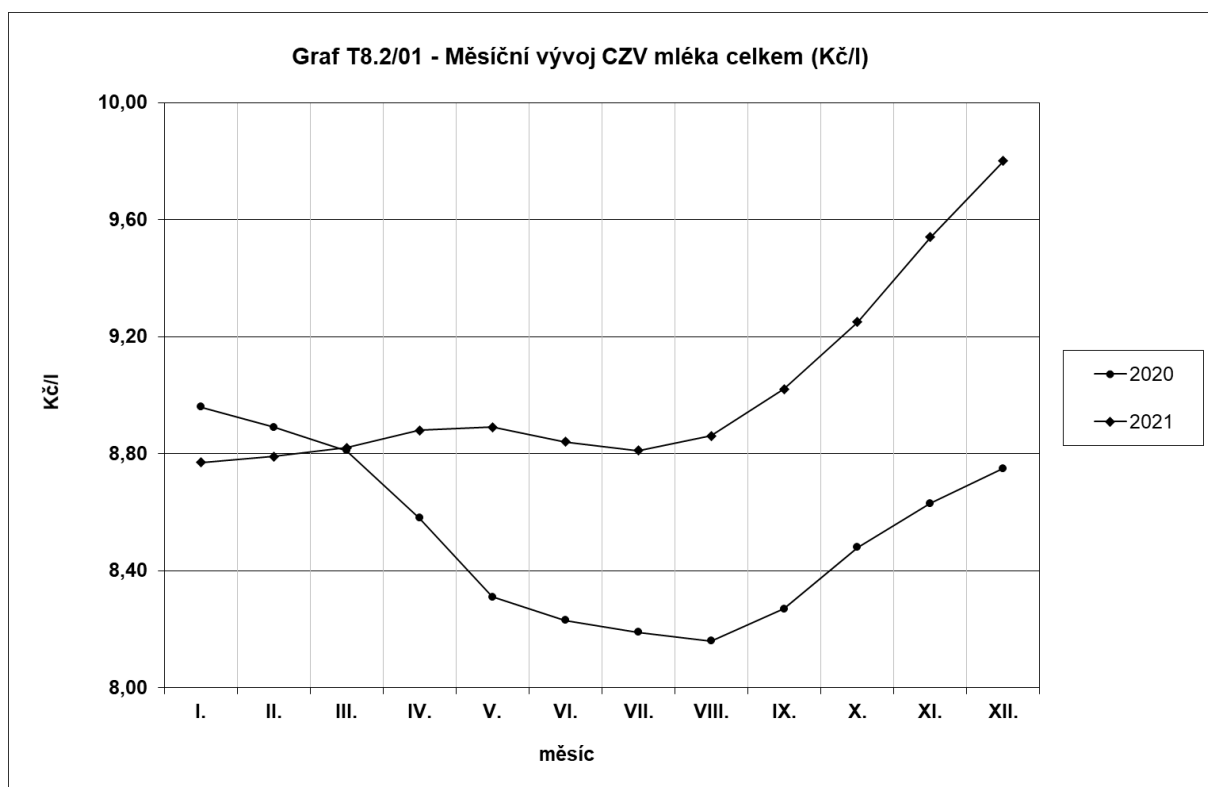
prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, dále Morava, mlékařské odbytové družstvo a Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy v celkové výši 1 290,313 tis. t mléka, tj. 40,9 % objemu ke zpracování.

Ve zpracovatelském průmyslu se při zvýšeném nákupu mléka podařilo snížit výrobu některých komoditních výrobků s nízkou přidanou hodnotou, ovšem výroba čerstvých výrobků se zvýšila jen u některých kategorií. Pozitivní je zejména zvýšení výroby sýrů. Posílení výroby čerstvých výrobků a výrobků s vyšší přidanou hodnotou nasvědčuje určitému zlepšení odbytové situace po složitém předchozím roce s poruchami trhu, ale struktura výroby ukazuje stále na rozkolísanost trhu. Klesla celková výroba sušených mlék vlivem nižší výroby SOM o 3,8 % na 18,9 tis. t. Naopak výroba SPM vzrostla o 12,9 % na 11,9 tis. t. Másla bylo vyrobeno 33,7 tis. t, což je o 3,2 % méně než v předchozím roce. Výroba sýrů a tvarohů vzrostla o 7,6 % na 168,8 tis. t. Z toho 113,6 t bylo sýrů přírodních a 15,4 tis. t sýrů tavených, tj. meziročně o 6,8 %, resp. o 0,7 % více. Tvarohů však bylo vyrobeno 39,8 tis. t, což je o 2,9 % méně. Mírný pokles výroby jogurtů byl kompenzován růstem výroby zakysaných výrobků. Mírně klesla i výroba čerstvých konzumních mlék, zato výroba trvanlivých mlék opět mírně posílila na 487,7 tis. t, tj. o 1,2 %. Průměrné CPV většiny sledovaných mlékářských výrobků meziročně vzrostly. Většinou se jednalo spíše o střídavý růst, výjimkou však bylo máslo a SOM s vysokým vzestupem ceny. Sýry s vyšším obsahem tuku a konzumní čerstvá mléka měly dokonce ceny meziročně vyrovnané. Nejvíce vzrostla CPV másla ve spotřebitelském balení (o 11,5 %) a dosáhla 129,3 Kč/kg. Obdobný vzestup ceny nastal u SOM (o 10,8 %), jehož CPV činila 65,7 Kč/kg. Růst cen ostatních sledovaných výrobků se pohyboval okolo dvou až tří procent, jen nízkotučné sýry měly o něco větší progresi (o 5,5 %).

Zahraniční obchod s mlékářskými výrobky se vyvíjel příznivě. Saldo zahraničního obchodu s mlékářskými výrobky bez másla v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 240,1 mil. l. Ve srovnání s předchozím rokem se obchodní výměna zvýšila na straně dovozu i vývozu, ovšem vývoz vzrostl výrazněji. Zvýšil se zejména vývoz čerstvých sýrů a tvarohů (o 10,7 tis. t na 70,2 tis. t). Celkem 40 % vývozu čerstvých sýrů a tvarohů směřovalo do Itálie, dalšími vývozními destinacemi bylo Slovensko a Polsko. Z toho nejvíce se zvýšil vývoz této komodity do Itálie (o 4,5 tis. t) a na Slovensko (o 1,0 tis. t). Znatelnou progresi měl i vývoz konzumních mlék a syrovátky. Dovoz se zvýšil výrazně u kondenzovaných mlék (o 60,4 % na 5,9 tis. t) a smetan (o 21,2 % na 12,9 tis. t). Dovoz čerstvých sýrů vzrostl o 3,5 tis. t. Bilance obchodu s máslem se mírně zlepšila a jeho netto dovoz dosáhl 23,2 tis. t, což jsou více než dvě třetiny domácí produkce. Meziročně směřovali zemědělci více suroviny domácím zpracovatelům. Při zvýšení tržní produkce mléka současně oslabil její vývoz. Meziročně bylo vyvezeno o 48,5 tis. t (6,3 %) syrového kravského mléka méně.

Celková domácí spotřeba mléka a mlékářských výrobků bez másla v hodnotě mléka mírně vzrostla. Podíl dovozu mléka a mlékářských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 46,5 %, podíl vývozu na tržní výrobě 43,3 %.

Průměrná CZV mléka, kterou vykázaly mlékárny v ČR, dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 9,04 Kč/l. Průměrný obsah tuku a bílkovin činil 3,88 %, resp. 3,44 %. První kupující včetně zahraničních subjektů zaplatili chovatelům v ČR v průměru 9,09 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 9,022 Kč/l, náklady se predikují ve stejné výši jako realizační cena. Meziročně vzrostla většina nákladových položek, současně stoupla o 5,0 % také realizační cena. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech mléka se předpokládá ve výši 39,14 %, z toho podíl na vlastní krmiva 20,7 %. Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru ČR nákladová rentabilita na téměř nulové hodnotě. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 19,71 %.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

V roce 2021 byl v Evropské unii vývoj v odvětví hovězího a telecího masa charakterizován poklesem stavů skotu, mírným snížením výroby, růstem porážek při snížení porážkové hmotnosti. Vysoká poptávka na trhu třetích zemí a omezená nabídka způsobily růst cen živého skotu i hovězího na globálním trhu a následně i v EU 27. Vzhledem k vyšším cenám hovězího masa a pokračujícím protikoronavirovým opatřením došlo v průměru EU 27 k mírnému omezení spotřeby. Nedostatek hovězího masa na globálním trhu naopak podpořil unijní růst vývozu do třetích zemí a omezil jeho dovoz.

Stavy skotu pokračovaly v klesajícím trendu, který započal v roce 2020. Ke konci roku 2021 bylo podle Eurostatu v EU 27 chováno celkem 75,7 mil. ks skotu, což v meziročním porovnání představovalo úbytek o 1,1 % (o 0,8 mil. ks). Hlavní podíl na redukci stáda měly především některé chovatelsky významné země, tj. Francie, Německo a Itálie, kde se stavy meziročně snížily v rozmezí od 2 do 3 %. Stavy krav celkem v Unii klesly meziročně ještě o něco výrazněji, a to o 1,8 % (o 0,6 mil. ks) na 30,7 mil. ks. Z toho základní stádo dojných krav se snížilo o 1,5 % a počty krav BTPM klesly o 2,3 % na 10,5 mil. ks. Nižší stavy skotu v EU 27 v posledních dvou letech (2020 a 2021) se však neodrazily v počtu poražených jatečných zvířat, ten se naopak v EU meziročně nepatrně zvýšil o 0,5 % (o 115,6 tis. ks) na 23,0 mil. ks. Z producentů významných zemí stouply porážky skotu ve Španělsku, Portugalsku, Itálii, Dánsku a Polsku, a to v rozmezí od 0,2 % do 5,0 %, naproti tomu k poklesu došlo ve Francii, v Německu, Belgii a v Irsku (v rozmezí od 0,6 % do 4,8 %). Ačkoli počet porážek v EU 27 vzrostl, produkce hovězího a telecího masa se meziročně mírně snížila (o 0,4 %) na 6,8 mil. t, především z důvodu snížení průměrné porážkové hmotnosti zvířat. V EU 14¹¹⁷ představoval tento pokles výroby 0,6 %, v NČZ naopak došlo k jejímu zvýšení o 0,9 %. Z producentů významných zemí bylo zaznamenáno její oslabení v Irsku (-6,1 %), Německu (-2,3 %), v Nizozemsku a v Polsku (shodně -0,8 %). Více hovězího masa bylo vyrobeno především ve Španělsku (o 5,9 %), Portugalsku (o 5,3 %), Itálii (o 2,1 %) a v Dánsku (o 0,8 %). Pokračování výskytu koronavirové pandemie v Evropě a s ní spojená vládní opatření (např. omezení provozů restaurací, cestovního ruchu aj.) neměla tak výrazný dopad do spotřebitelské poptávky jako v roce 2020. Podle odhadu EK zaznamenala v roce 2021 bilanční spotřeba hovězího masa včetně telecího v EU 27 mírné meziroční snížení o 0,5 % na 6,6 mil. t. Průměrná roční spotřeba na obyvatele podle odhadu klesla o 0,6 % na 10,3 kg (v mase bez kosti). Míra soběstačnosti v průměru EU se nepatrně zvýšila (o 0,1 p. b.) na 107,9 %. Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2021 opět kladná. Ačkoli výroba mírně klesla, vývoz hovězího masa včetně živého skotu z EU 27 se meziročně zvýšil téměř o 1 % na 647,6 tis. t (bez Velké Británie). Vývoz EU 27 směřoval z 35 % především do Izraele, Ghany, Hongkongu, Filipín a Bosny a Hercegoviny. Naopak o 22 % klesl meziročně vývoz na trhy Velké Británie na 282 tis. t. Vlivem nárůstu ceny hovězího masa na globálním trhu omezila EU jeho dovoz meziročně o 3,0 % na 203,7 tis. t. S výjimkou Uruguaye (nárůst o 22 %) se snížily dodávky od dalších významných obchodních partnerů, především z Brazílie (o 5,6 %), Argentiny (o 10,1 %), ale především USA a Austrálie (o 14,7 %, resp. o 19,5 %). Ceny jatečného skotu a hovězího masa v EU 27 reagovaly na růst cen na globálním trhu, kdy vysoká poptávka Číny a pokles nabídky ze strany dvou významných vývozců (Argentiny a Austrálie) působily na jejich růst. V EU 27 se v roce 2021 meziročně zvýšila CZV jatečných býků R3 v průměru o 11,6 % na 394 €/100 kg j. hm. K nárůstu došlo ve

117 Údaje bez Velké Británie.

všech členských zemích vyjma Slovenska (-3,4 %). Např. ve Španělsku stoupla cena jatečných býků o 8,8 %, v Německu o 14,4 % a v Polsku dokonce o 22,5 %. Ještě výrazněji stouply ceny jatečných krav O3, a to v průměru EU o 16,0 % na 314,74 €/100 kg j.hm. V Německu, Nizozemsku a v Polsku představoval tento nárůst více než 20 %.

V České republice bylo v roce 2021 odvětví hovězího a telecího masa charakterizováno stagnací stavů skotu i krav celkem a objemu hrubé i čisté výroby, velmi nepatrným snížením počtu porážek. Rostoucí ceny živého skotu a hovězího masa v EU se promítly do růstu cen v ČR. Ani pokračující výskyt koronavirového onemocnění spojený s některými vládními opatřeními na potlačení šíření nemoci ani růst CZV skotu a cen masa neměly již negativní dopad do spotřeby nebo zahraničního obchodu s touto komoditou.

Chov skotu spojený s produkcí masa je v ČR podporován ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity (VCS) a dále z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor (PVP) a dále DŽPZ. Rok 2021 byl z hlediska SZP stanoven jako přechodné období¹¹⁸ a pro VCS a PVP platily stejné podmínky jako v období 2015–2020. U dobrovolné podpory vázané na produkci byla v roce 2021 stanovena částka na 1 VDJ masného telete¹¹⁹ narozené v období od 1. 4. 2020 do 31. 3. 2021, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTPM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemenů, ve výši 7 979,53 Kč. Sazba PVP na chov přežvýkavců byla pro rok 2021 určena ve výši 65,83 Kč/VDJ a na sazba na chov krav bez tržní produkce mléka v částce 74,01 Kč/VDJ krávy BTPM. V rámci národních podpor byla žadatelům vyplacena podpora na Zlepšení životních podmínek skotu chovaného v systému BTPM (20.D.) a v částce 66,9 mil. Kč a na Zlepšení životních podmínek skotu chovaného v chovu vykrmovaných býků (20.C.) v částce 47,0 mil. Kč (viz. podrobněji kap. 2).

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2021 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,3 tis. podniků. V porovnání s předchozím rokem se jejich počet mírně zvýšil (o 160 podniků). Téměř dvě třetiny skotu (62 %) z celkové populace byly chovány v 803 podnicích s počtem zvířat na 1 tis. ks. Na chov krav BTPM se zaměřovalo celkem 8,4 tis. podniků, jejich počet se meziročně nezměnil. Více než 63 % zvířat bylo chováno v podnicích s koncentrací od 11 do 200 ks.

Stavy skotu se v České republice podle Soupisu hospodářských zvířat (ČSÚ) k 1. 4. 2021 meziročně téměř nezměnily (nárůst o 0,2 %) a dosáhly 1 406,4 tis. ks, z toho stavy krav celkem stagnovaly na 585,9 tis. ks. Zatímco dojených krav bylo ve srovnání s předchozím rokem chováno 358,7 tis. ks, což bylo meziročně nepatrně méně (o 1,1 tis. ks), stavy krav BTPM mírně

118 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020.

119 Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,40.

stouply (o 1,1 tis. ks) na 227,2 tis. ks. ČR se v roce 2021 podílela na celkovém počtu skotu chovaném v EU 27, stejně jako v předchozích letech, necelými 2,0 %.

Hrubá výroba hovězího a telecího (prodej živých zvířat ze zemědělských podniků) v ČR byla ovlivněna stagnací stavů skotu v posledních dvou letech, ale výrazný vliv na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních, především členských, zemí. V meziročním porovnání se výroba nezměnila a zůstala na 89,0 tis. t j. hm. (tj. 164,8 tis. t ž. hm.). Podíl České republiky z celkové hrubé produkce hovězího masa EU 27 představoval 1,3 % a meziročně se nezměnil.

V roce 2021 bylo podle údajů SVS poraženo celkem 251,8 tis. ks skotu, což představovalo v meziročním porovnání nepatrné snížení (o 0,8 %, tj. o 2 tis. ks). Mírně klesly porážky jatečných krav (o 2,2 %, o 2,5 tis. ks), počet poražených jatečných býků a volů se meziročně prakticky téměř nezměnil (snížení o 0,2 %), naopak porážky jatečných jalovic a telat stouply o 1,9 %, resp. o 1,8 %. Nejvýznamněji se na celkových porážkách skotu v ČR podílely tradičně jatečné krávy (43 %) a jateční býci (42 %). Průměrná porážková hmotnost skotu se podle ČSÚ meziročně nepatrně snížila z 579 kg na 577 kg ž. hm./ks, z toho u jatečných býků klesla o 4 kg na 675 kg ž. hm., u jatečných krav stagnovala na 541 kg ž. hm.

Masný zpracovatelský průmysl vyrobil (čistá výroba) celkem 72,6 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, ve srovnání s rokem 2020 se tento téměř objem nezměnil. Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR dosáhla 73,1 tis. t j. hm. a proti roku 2020 se zvýšila o 1,5 %. Rovněž průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok byla meziročně vyšší o 1,1 % a dosáhla odhadovaných 9,0 kg/rok. Míra soběstačnosti se v komoditě hovězí a telecí maso meziročně zhoršila o 2,0 p. b na 121,8 %, neboť spotřeba vzrostla, zatímco výroba stagnovala.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 421,2	1 415,8	1 418,1	1 404,1	1 406,4	100,2
z toho - krávy celkem	tis. ks	585,9	587,3	590,5	585,9	585,9	100,0
z toho - krávy BTM	tis. ks	216,1	221,9	226,3	226,0	227,2	100,5
Průměrný přírůstek býcí výkrm	kg/ks/den	0,990	1,012	1,012	1,010	1,010	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	3,4	2,8	2,9	2,7	2,6	98,0
Výroba	tis. t j. hm.	89,5	94,0	90,7	89,1	89,0	99,9
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	41,6	42,1	45,7	40,9	44,4	108,5
Celková nabídka	tis. t j. hm.	134,5	138,9	139,3	132,7	136,0	102,5
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	74,5	76,7	74,7	72,0	73,1	101,5
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	57,2	59,3	61,9	58,1	60,1	103,4
Celková poptávka	tis. t j. hm.	131,7	136,4	136,6	130,1	133,1	102,3
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	2,8	2,9	2,7	2,6	2,9	110,2
Soběstačnost ⁴⁾	%	120,1	122,6	121,4	123,8	121,8	-2,0
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrmu býků ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	61,92	63,90	66,51	67,44	70,75	104,91
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	47,52	46,82	45,61	44,72	48,29	107,98
Podpory přímé - PVP, zelená nafta, pojištění	Kč/ks	583	1 090	1 185	1 265	1 403	110,91
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - zelná nafta RV, podpora pojištění)	Kč/ks	9 232	12 422	10 264	9 091	8 616	94,77
Podpory celkem	Kč/ks	9 815	13 512	11 449	10 356	10 019	96,74
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	0,92	1,69	1,87	1,96	2,18	110,94
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	14,54	19,29	16,17	14,12	13,39	94,77
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	15,46	20,98	18,04	16,09	15,57	96,75
Nákladová rentabilita ⁵⁾	%	-23,26	-26,74	-31,41	-33,69	-31,75	1,94
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁵⁾	%	-21,77	-24,09	-28,61	-30,78	-28,66	2,11
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁵⁾	%	0,22	3,45	-7,10	-12,75	-12,82	-0,08
Souhrnná rentabilita celkem ⁵⁾	%	1,71	6,10	-4,29	-9,83	-9,74	0,09
Cena EU jateční býci ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	379,71	379,63	359,92	353,36	394,00	111,50
Cena ČR jateční býci ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	337,02	340,91	332,18	315,42	344,50	109,22

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2021 odhad.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Cena = CZV býci R3 na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{CR} SZIF;

EC - DG for Agriculture, EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), K. Hudecová (MZe)

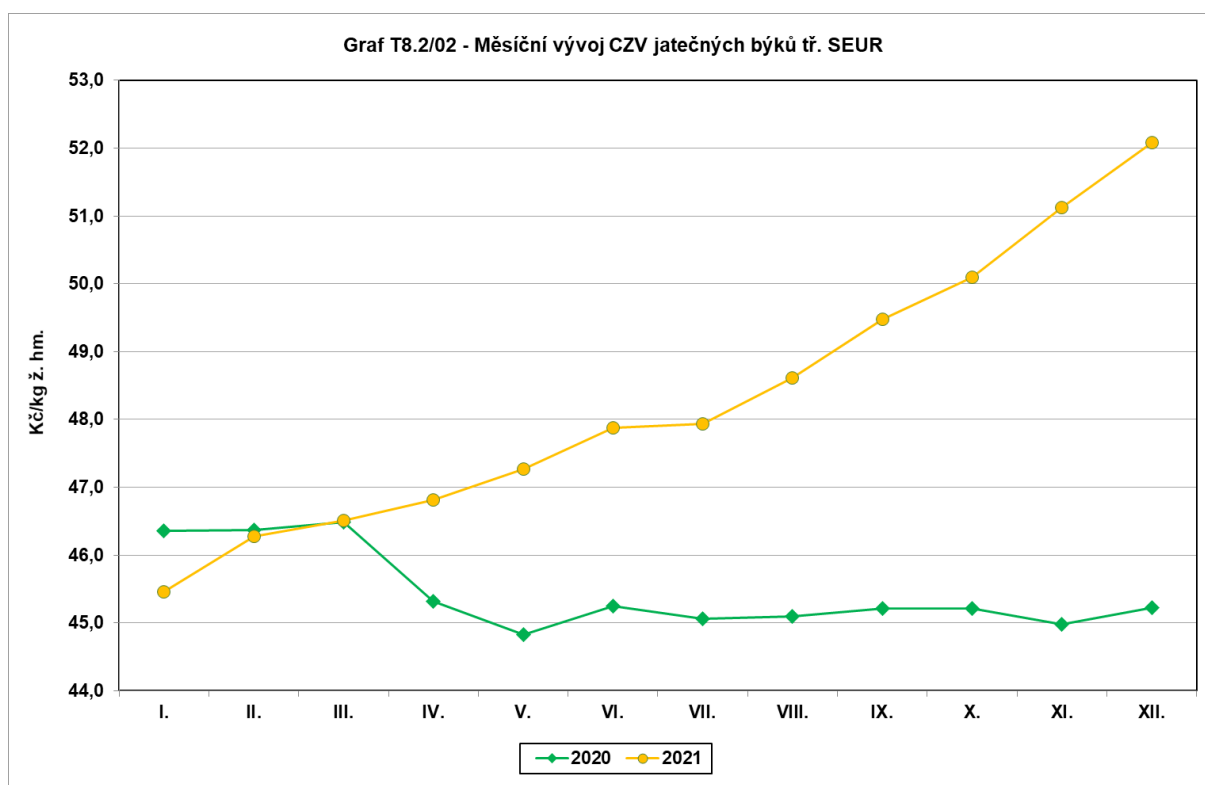
Bilance zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa byla v roce 2020 opět aktivní a dosáhla 1 308 mil. Kč. Meziročně došlo k jejímu nepatrnému zhoršení o 148 mil. Kč. Pokračující pandemie koronaviru však, na rozdíl od roku 2020, již obchod nebrzdila a neovlivnil jej ani nárůst cen hovězího masa a živých zvířat.

Český zahraniční obchod s živým skotem vykazuje tradičně aktivní bilanci, která v roce 2021 dosáhla 4,7 mld. Kč. Meziročně došlo k jejímu zlepšení o 0,46 mld. Kč především vlivem vyššího počtu vyvezeného skotu, zatímco jeho dovoz oslabil. Celkem bylo prodáno do zahraničí 257,6 tis. ks živých zvířat v hodnotě 4,8 mld. Kč, což představovalo meziroční nárůst vývozu o 14,3 tis. zvířat a o 0,5 mld. Kč. Nejvíce se na vývozu podílela telata a zástav (shodně 32 %), a dále jatečná zvířata (31 %). Hlavními odběrateli byly členské země, především Španělsko, Rakousko, Slovinsko, Německo a Chorvatsko, kam směřovalo téměř 73 % zvířat. Ze třetích zemí dominovalo Turecko s odebranými 29 tis. ks, jeho podíl z vývozu skotu České republiky představoval 8,1 %. Dovoz živého skotu byl v porovnání s vývozem opět zanedbatelný a meziročně klesl o 1,9 tis. ks na 6,6 tis. ks v hodnotě 161 mil. Kč. Do ČR byla dodávána z 99 % jatečná zvířata, která pocházela převážně ze Slovenska (4,9 tis. ks) a z Maďarska (1,7 tis. ks).

Zahraniční obchod s hovězím a telecím masem vykazuje dlouhodobě pasivní bilanci, která v roce 2021 dosáhla -29,4 tis. t, ve finančním vyjádření -3,4 mld. Kč. V důsledku vyššího objemu dovozu masa za vyšší jednotkovou hodnotu došlo meziročně ke zhoršení bilance o 4,9 tis. t (o 653 mil. Kč). Do České republiky bylo celkem importováno 42,4 tis. t hovězího a telecího masa za 4,8 mld. Kč. V porovnání s předchozím rokem stoupl dovoz o 3,8 tis. t (o 0,7 mld. Kč). K nejvýznamnějším dodavatelům patřily, obdobně jako v roce 2020, Polsko, Německo, Nizozemsko, Rakousko a Irsko. Tyto země se souhrnně podílely na celkovém dovozu více než 81 %. Nákupy ze třetích zemí, z nichž byla nejvýznamnější Argentina, nebyly pro ČR nijak významné a představovaly pouze 3,5 % z celkového dovozu. Vývoz hovězího masa mírně klesl (o 1,1 tis. t) na 13,0 tis. t, avšak byl za stejnou celkovou hodnotu jako v roce 2020 (tj. 1,4 ml. Kč). Předními odběrateli bylo tradičně Slovensko (39 %) a dále Nizozemsko, Polsko a Rakousko, kam odešlo 44 % z celkového vývozu.

Ačkoli také v roce 2021 byla v ČR uplatňována vládní protikoronavirová opatření, na spotřebu ani ceny již neměla vliv, neboť ceny jatečného skotu a hovězího masa se řídily jejich vývojem poptávky na evropském trhu a světovém trhu. CZV jatečného skotu, které se v první polovině roku pozvolna zvyšovaly, začaly od srpna poměrně rychle růst. Podle TIS^{ČR}SZIF se průměrná roční CZV jatečných býků tř. SEUR meziročně zvýšila o 6,4 % (o 2,89 Kč/kg) na 48,34 Kč/kg ž. hm. CZV jatečných krav tř. EUR stoupla ještě výrazněji (o 13,0 %) na 37,56 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa se zvýšila v porovnání s CZV mírněji, a to o 4,7 % na 122,3 Kč/kg. V rámci sledovaných druhů výsekového masa se zvýšily ceny v rozmezí od 3,6 % (hovězí roštěná) do 8,6 % (hovězí čtvrtě přední). Pouze u hovězích čtvrtí zadních CPV meziročně klesla o 0,5 %. Naproti tomu spotřebitelská cena hovězího masa, bez ohledu na vývoj CPV, v porovnání s rokem 2020 mírně klesla (index 99,1).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě účetní ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení všech podpor) dosahuje trvale záporné hodnoty. V roce 2021 došlo podle předběžných údajů ÚZEI v meziročním porovnání ke zlepšení nákladové rentability o 1,9 p. b. na -31,75 %, neboť realizační cena jatečných zvířat stoupla výrazněji než výrobní náklady. Při odhadovaném průměrném denním přírůstku 1,01 kg/ks dosáhly celkové náklady výkrmu skotu 70,75 Kč/kg ž. hm., což představovalo proti roku 2020 zhoršení o 3,31 Kč/kg ž. hm. Hlavní podíl z celkových nákladů mají krmiva a pracovní náklady, u obou položek došlo k nárůstu, a to o 5,3 %, resp. o 3,5 %. Také ostatní nákladové položky vzrostly, a to v rozmezí 2,0–5,7 %. Zároveň se proti roku 2020 zvýšila realizační cena jatečných býků celkem, a to o 8,0 % (tj. o 3,57 Kč/kg ž. hm.). Při započtení přímých podpor (PVP, zelená nafta, pojištění) vykazoval výkrm skotu opět ztrátu, avšak mírně nižší (o 2,1 p. b.) než v roce 2020. Při započtení všech podpor (přímých a nepřímých) vyplácených do chovu skotu se souhrnná rentabilita výkrmu býků podle předběžných údajů meziročně nepatrně zlepšila, a to o 0,1 p. b., přesto dosáhla opět záporné hodnoty (-9,74 %).

8.2.2 Prasata – vepřové maso

V roce 2021 bylo odvětví vepřového masa v EU výrazně ovlivněno pokračujícím vývojem výskytu afrického moru prasat v oblasti jihovýchodní Asie, ale i v některých evropských zemích. Redukce stavů prasat v Číně v předchozích letech zvýšila poptávku na světovém trhu a začaly stoupat ceny vepřového masa. Vyšší poptávka po vepřovém mase

a jeho rostoucí ceny stimulovaly hlavní exportéry k navýšení výroby. Celkové stavy se nejvýrazněji zvýšily v roce 2020 hlavně ve Španělsku, Dánsku a Francii kvůli vyššímu exportu vepřového masa do Číny. Mírná stabilizace situace v Číně v roce 2021, obnovení chovů prasat a nárůst produkce vedly k oslabení poptávky po dovozu vepřového masa ze strany Číny. Vyšší produkce jatečných prasat na unijním trhu a zákaz vývozu vepřového masa z Německa do Číny z důvodu výskytu AMP způsobily přetlak nabídky vepřového masa v EU. Nárůst produkce v EU a omezení vývozu Německa a Polska tlačily na pokles cen vepřového masa. Pokles cen jatečných prasat byl navíc doprovázen zvýšením cen komponentů do krmných směsí (obiloviny, sója). Ceny krmiv pro prasata a drůbež v Evropě v loňském roce poměrně výrazně meziročně vzrostly a nacházely se vysoko nad pětiletým průměrem.

Stavy prasat celkem v EU 27 ke konci roku, podle údajů Eurostatu, meziročně poklesly o 2,9 % (4,2 mil. ks) na 141,7 mil. ks. V EU 14 se snížily o 2,0 % (o 2,5 mil. ks), v NČZ 13 došlo meziročně k většími relativnímu poklesu, a to o 7,2 % (o 1,7 mil. ks). Z nejvýznamnějších evropských chovatelů vzrostly stavy prasat ve Španělsku (o 5,1 %), zatímco u ostatních producentů se snížily. V Německu došlo k poklesu o 8,9 %, v Dánsku o 1,8 %, ve Francii o 3,4 %, v Nizozemsku o 5,8 % a v Polsku o 12,7 %. V EU bylo na konci roku 2021 chováno celkem 10,9 mil. ks prasnic. V meziročním porovnání došlo k redukci stavů, a to o 390,9 tis. ks (o 3,5 %). V EU 14¹²⁰ se počet prasnic mírně snížil o 2,2 % na 9,2 mil. ks, v NČZ 13 došlo k poklesu o 9,8 % na 1,7 mil. ks.

Produkce vepřového masa v EU 27 v roce 2021 meziročně mírně vzrostla o 382 tis. t (tj. o 1,7 %) na 23,4 mil. t. V NČZ 13 produkce meziročně mírně stoupla o 0,6 % na 3,4 mil. t, v EU 14 došlo k jejímu výraznějšímu nárůstu o 1,8 % na 20,0 mil. t. Z nejvýznamnějších evropských producentů navýšilo výrobu zejména Dánsko (o 8,1 %), Itálie (o 5,0 %), Španělsko (o 3,8 %) a Nizozemsko (o 3,4 %). Méně vepřového masa vyrobilo Německo (o 2,9 %). Německo se i v roce 2021 potýkalo s výskytem afrického moru prasat, což se negativně projevilo na sektoru chovu prasat v zemi, hlavně kvůli nucenému omezení dovozu ze strany Číny. Celkem bylo v EU 27 poraženo 249,7 mil. ks prasat, tj. o 1,8 % (o 4,4 mil. ks) více než v roce 2020. Celková spotřeba vepřového masa v EU se v roce 2021 podle předběžných údajů EK ve srovnání s předchozím rokem mírně zvýšila o 107 tis. t (o 0,6 %) a dosáhla 18,6 mil. t. Míra soběstačnosti v EU podle předběžných údajů činila 127 % a meziročně stoupla o 1,0 p. b.

V roce 2021 došlo v EU k poklesu exportu vepřového masa do třetích zemí o 2,7 % (o 0,1 mil. t) na úroveň 5,3 mil. t. Unijní vývoz vepřového masa směřoval z více než 70 % do oblasti jihovýchodní Asie, z toho hlavním odběratelem byla Čína. Export EU do této destinace se meziročně snížil o 23 % na 2,6 mil. t z důvodu obnovení čínských chovů prasat a zvýšení produkce. Meziročně méně vepřového masa bylo vyvezeno z EU také do Hongkongu (o 45,8 %). Do ostatních významných destinací se vývoz zvýšil. Do Japonska bylo exportováno

120 Eurostat uvádí data bez započtení Velké Británie.

o 5,6 % více vepřového masa. Objem vývozu do Filipín se zvýšil o 128,8 %, do Jižní Koreje o 45,6 %, do USA o 38,5 %, do Austrálie o 59,5 % a do Vietnamu o 35,4 %. Dovoz vepřového masa do EU byl, na rozdíl od vývozu, tradičně zanedbatelný a meziročně došlo k jeho zvýšení o 10,5 % na 42,7 tis. t.

Ceny jatečných prasat v EU rostly v první polovině roku, od července do prosince klesaly. Pokles cen byl způsoben přetlakem na trhu EU z důvodu vyšší produkce evropských zemí a omezení vývozu do Číny kvůli výskytu AMP v některých členských zemích. CZV jatečných prasat tř. E se v průměru v EU meziročně snížila o 10,7 % (o 17,11 €/100 kg j. hm.) a dosáhla 142,99 €/100 kg j. hm. K jejímu oslabení došlo ve srovnání s předchozím rokem ve všech členských zemích. Z nejvýznamnějších producentů byl největší propad ceny zaznamenán v Německu (o 14,0 %), v Dánsku (o 14,6 %), v Nizozemsku (o 10,9 %) a ve Španělsku (o 6,1 %).

V České republice bylo v roce 2021 odvětví vepřového masa ovlivněno vývojem trhu EU v této komoditě především z pohledu cen samotného vepřového masa a cen krmiv.

Odvětví chovu prasat bylo v ČR podporováno z národních zdrojů¹²¹ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, nálezový fond, zlepšení životních podmínek v chovu prasat, aj.) – více v kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹²², která představovala celkovou částku 819,4 mil. Kč, což bylo o 349,2 mil. Kč více než v roce 2020. Dále obdrželi chovatelé v rámci národního dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu prasat¹²³ podporu 347,0 mil. Kč.

Stavy prasat celkem podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2021 proti předchozímu roku vzrostly o 1,3 % (tj. o 19 tis. ks) na 1,52 mil. ks. Stavy prasnic celkem se meziročně zvýšily o 3,2 %, tj. o 2,8 tis. ks. Naproti tomu se snížily stavy prasniček a selat o 4,5 % resp. o 5,4 %.

Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2021 v České republice evidováno celkem 391 subjektů s chovem prasat nad 100 ks chovajících 97 % z celkových stavů prasat. Oproti minulému roku se počet subjektů v této kategorii snížil o 56, v kategorii 1-100 ks došlo k poklesu o 542 subjektů. Počet zemědělských podniků s chovem prasat celkem se snížil o 598 subjektů, což je výsledkem nepříznivé ekonomické situace v sektoru prasat v roce 2021,

121 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

122 Dotační program 8. Nálezový fond 8.F.d) Podpora vybraných činností zaměřených proti šíření nález prasat zvýšením biologické bezpečnosti (Kategorie A – Selata do 25 kg; Kategorie B – Plemenné prasničky, kanečci do 8 měs.; Kategorie C - Prasnice).

123 Dotační program 20.C. Zlepšení životních podmínek v chovu prasat, spuštěný od 1. 3. 2018. Účelem tohoto dotačního programu (i dílčích podprogramů) je zajistit nadstandardní pohodu prasat chovaných v ČR zlepšením jejich životního prostředí nad rámec zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a nad rámec prováděcí vyhláškou stanovených minimálních standardů pro chov prasat.

kdy došlo k poklesu CZV jatečných prasat při současném nárůstu cen krmiv. Počet chovatelů prasnic dosáhl 1 589, což meziročně představovalo snížení o 228 podniků. Zde je patrná rostoucí koncentrace zvířat, neboť 64 % ze stavů prasnic v ČR bylo soustředěno v 39 podnicích (subjekty, chovající více než 500 ks prasnic).

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě ke zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se čeští chovatelé dostali na úroveň chovatelsky vyspělých evropských zemí, jako jsou např. Německo a Belgie. Meziročně se však tyto indikátory mírně zhoršily. V roce 2021 činil ukazatel počtu narozených selat na prasnici 32,2 ks/rok, což bylo o 1,8 % (o 0,6 selete) méně než v roce 2020. Současně se snížil počet odchovaných selat na prasnici o 1,8 % (o 0,5 sele) na 28,8 ks/ro/rok. Úhyny selat z počtu narozených se meziročně nezměnily a zůstaly na úrovni 10,7 %. V roce 2021 bylo v ČR narozeno 3,3 mil. ks selat, což představuje meziroční pokles o 0,7 %. Počet odchovaných selat se též snížil o 0,7 % a činil 3,0 mil. ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2021 meziročně mírně stoupla o 1,8 % na 230,2 tis. t j. hm. (299,0 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 27 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval 6,3 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 217,0 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírný nárůst o 2,6 %. Podle údajů SVS bylo v České republice poráženo celkem 2,39 mil. ks prasat, což bylo o 3,2 % (o 72,9 tis.) více než v roce 2020. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ se meziročně nezměnila a zůstala na úrovni 121 kg/ž. hm. (tj. 93 kg v jat. hmotnosti).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 490,8	1 557,2	1 544,1	1 499,3	1 518,4	97,1
Stavy prasníc	tis. ks	91,1	92,2	90,9	87,7	90,5	96,5
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,898	0,937	0,937	0,941	0,941	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	9,4	8,8	7,8	7,3	7,3	100,0
Výroba	tis. t j. hm.	227,9	234,1	222,6	226,1	230,2	101,8
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	274,3	287,1	276,6	280,7	290,5	103,5
Celková nabídka	tis. t j. hm.	511,6	530,0	507,0	514,1	528,0	102,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	441,8	457,5	437,8	439,9	448,5	102,0
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	61,0	64,7	61,9	66,9	70,8	105,8
Celková poptávka	tis. t j. hm.	502,8	522,2	499,7	506,8	519,3	102,5
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	8,8	7,8	7,3	7,3	8,7	119,2
Soběstačnost ⁴⁾	%	51,7	51,2	50,8	51,4	51,3	-0,1
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrm prasat	Kč/kg ž. hm.	34,66	33,39	34,14	34,04	36,18	106,3
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	31,96	27,12	32,47	30,77	26,48	86,1
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	356	499	522	388	520	133,9
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	96	103	99	99	96	97,1
Podpory celkem	Kč/ks	452	603	621	487	616	126,5
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	3,09	4,19	4,40	3,18	4,26	133,9
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,83	0,87	0,83	0,81	0,79	97,1
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	3,92	5,06	5,23	3,99	5,05	126,5
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-7,79	-18,78	-4,89	-9,60	-26,80	-17,2
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	1,12	-6,23	7,99	-0,26	-15,03	-14,8
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-5,40	-16,17	-2,45	-7,22	-24,62	-17,4
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	3,52	-3,60	10,42	2,12	-12,85	-15,0
Cena EU prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	160,68	142,04	169,07	160,14	142,99	89,3
Cena ČR prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	161,13	139,60	167,20	154,78	136,59	88,2

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost roky 2014–2016 = 0,7868, roky 2017–2021 = 0,77.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2020 odhad.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe, ÚZEI - Výběrové šetření

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), L. Vališ (MZe)

Celková spotřeba se v meziročním porovnání zvýšila o 2,0 % (tj. 8,6 tis. t) a dosáhla 448,5 tis. t j. hm. ČR není ve výrobě vepřového masa dlouhodobě soběstačná. V roce 2021 došlo k velmi mírnému meziročnímu poklesu míry soběstačnosti, a to o 0,1 p. b. na 51,3 %, neboť spotřeba rostla rychleji než výroba. V roce 2020 dosáhla spotřeba vepřového masa na obyvatele 43,4 kg/rok, v roce 2021 se podle odhadu ÚZEI zvýšila o 2,1 % na 44,3 kg/obv./rok.

V zahraničním obchodě vykazuje odvětví vepřového masa v rámci agrárních komodit záporný výsledek obchodní bilance. Hlavním důvodem je silná konkurence členských zemí na unijním trhu, který byl ve vepřovém mase opět výrazně přebytkový. V roce 2021 dosahoval v ČR finanční schodek obchodní bilance s vepřovým masem při započtení živých prasat -12 158 mil. Kč. V porovnání s rokem 2020 došlo ke zlepšení o 9,8 %, tj. o 1 320,8 mil. Kč. Vývoz živých prasat se meziročně zvýšil o 7,4 % (o 38,7 tis. ks) na 559,3 tis. ks v celkové částce 1 323,3 mil. Kč. Nejvýznamněji se na exportu podílela jatečná zvířata (téměř 54 %) a dále selata s podílem 45 %. Hlavními odběrateli českých živých prasat bylo Slovensko, Maďarsko a Německo, kam směřovalo 77 % vývozu. Dovoz živých prasat se

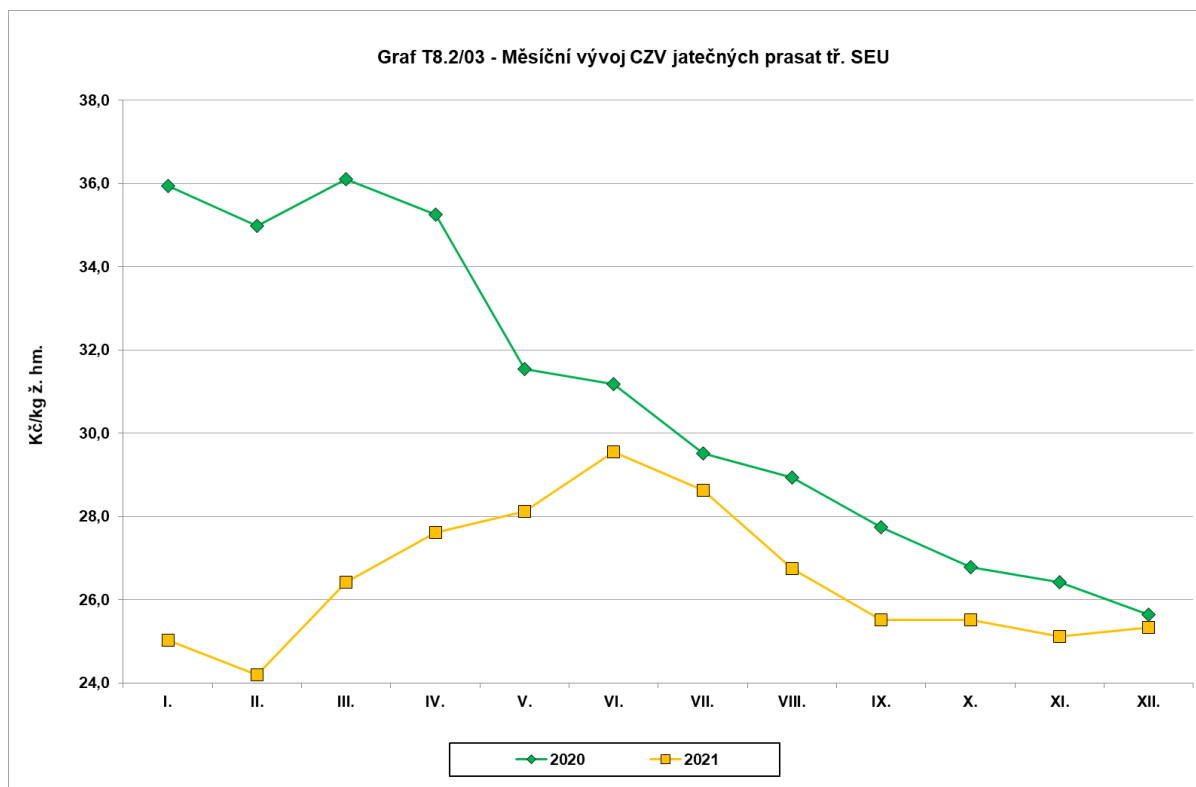
meziročně zvýšil o 14,1 % (tj. o 15,2 tis. ks) a dosáhl 123,6 tis. ks v celkové hodnotě 176,2 mil. Kč. Nakoupená prasata pocházela pouze z EU a hlavní podíl (95 %) z importu představovala zástavová selata, kterých bylo dovezeno 121 tis. ks. Selata byla do ČR dodána pouze z Dánska, Německa a Slovenska. Kromě selat byla importována jatečná prasata (1,8 tis. ks), a to především ze Slovenska, a dále plemenná zvířata (4,5 tis. ks) pocházející hlavně z Dánska. Saldo zahraničního obchodu v živých prasatech dosáhlo 405 tis. ks (1 147 mil. Kč). Oproti roku 2020 došlo k jeho zlepšení o 23 tis. ks, ve finančním vyjádření však se saldo zhoršilo o 154 mil. Kč hlavně kvůli nižším cenám vyvezených jatečných prasat.

Meziročně stoupl vývoz vepřového masa o 6,4 % (o 2,2 tis. t) na 37,2 tis. t, ve finančním vyjádření se zvýšil o 9,9 % (o 169 mil. Kč) na 1,6 mld. Kč. Nejvýznamnějším odběratelem bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo 67 % vývozu, z dalších zemí Polsko a Německo. Exportováno bylo především čerstvé nebo chlazené maso (podíl 83 %). Dovozy vepřového masa do ČR v roce 2021 se zvýšil o 4,8 % (tj. o 13,1 tis. t) a dosáhl 288,0 tis. t za 14,9 mld. Kč. Předními dodavateli bylo tradičně Německo a Španělsko, odkud pocházelo souhrnně téměř 57 % (tj. 163 tis. t) vepřového masa v hodnotě 8,9 mld. Kč. Dále se na dovozu významněji podílely Belgie a Polsko (souhrnně 27 % nákupu). Importováno bylo především čerstvé nebo chlazené vepřové maso (podíl 99 %).

Cena zemědělských výrobců jatečných prasat v tuzemsku reagovala na vývoj vysoké nabídky na evropském trhu a od července do konce roku meziměsíčně stále klesala. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU¹²⁴ se meziročně snížila o 13,8 % (tj. o 4,23 Kč) na 26,50 Kč/kg ž. hm. Meziročně se snížily i ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa podle TIS^{ČR}SZIF (snížení o 12,1 %, tj. o 7,82 Kč/kg)¹²⁵ na 56,90 Kč/kg. Spotřebitelské ceny vepřového masa (vepřová kýta bez kosti) meziročně poklesly (index 93,4) a reagovaly tak na pokles CPV.

124 V rámci klasifikační stupnice SEUROP, CZV podle TIS^{ČR} SZIF.

125 Propočít průměrné ceny na roční skladbu 2021.

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

V roce 2021 došlo v meziročním porovnání ke zhoršení ekonomiky výkrmu prasat. Náklady na výkrm byly v roce 2021 vyšší v porovnání s předchozím rokem, současně došlo k výraznějšímu poklesu cen jatečných prasat. Výkrm prasat bez započtení podpor byl opět ztrátový. Podle predikce ÚZEI vykázaly podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 36,18 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2020 došlo k jejich zvýšení o 6,3 %, tj. o 2,14 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se podílely na celkových nákladech výkrmu prasat zhruba 65,2 %, meziročně došlo k jejich nárůstu o 7,3 %, tj. o 1,11 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo k meziročnímu navýšení u pracovních nákladů (o 5,0 %, tj. 0,05 Kč/KD). Naproti tomu ceny zemědělských výrobců zástavových selat se podle ČSÚ meziročně snížily o 13,9 % (o 4,29 Kč/kg ž. hm.) a dosáhly 26,48 Kč/kg.

Nákladová rentabilita výkrmu prasat v roce 2021 podle předběžných údajů dosáhla -26,80 %, což představovalo ztrátu 9,70 Kč/kg ž. hm. vykrmeného prasete. V porovnání s rokem 2020 došlo k jejímu zhoršení o 17,2 p. b. Přímé podpory¹²⁶ směřované do odvětví chovu prasat meziročně vzrostly o 33,9 % na 4,26 Kč/kg ž. hm a přispěly ke zlepšení souhrnné rentability o 11,8 p. b oproti nákladové rentabilitě (bez podpor). Nepřímé podpory (zahrnující plochy vlastních krmiv) reprezentované částkou 0,79 Kč/kg ž. hm. rentabilitu výkrmu ovlivnily

¹²⁶ Přímé podpory: Podpora pojištění ŽV, zelená nafta, PRV 2014–2021 – dobré životní podmínky zvířat, Národní dotace – dotační titul 8 ozdravení chovů prasat, dotační titul 20.C Zlepšení životních podmínek v chovu prasat.

jen nepatrně. Celkové podpory (tj. přímé a nepřímé) dosáhly 5,05 Kč/kg ž. hm., tj. 520 Kč na jedno vykrmené prase a díky nim vykazovala souhrnná rentabilita hodnoty -12,85 %. Při jejich započtení vykázal výkrm ztrátu ve výši -4,65 Kč/kg ž. hm. jatečného prasete.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Globální produkce kuřecího masa podle USDA vzrostla v roce 2021 o 0,8 % na 99,9 mil. t j. hm. Klíčový vliv měla v minulém roce expanze Brazílie v produkci a vývozu. Mírně se zvýšila také produkce Číny. Většímu světovému nárůstu produkce bránila zvýšená cena krmiv.

Produkce drůbežího masa EU 27 se podle EK v roce 2021 snížila o 2,7 %. Vývoz činil podle EK 2,2 mil. t j. hm., a poklesl tedy o 5,0 %. Nejvíce vývozu směřovalo do UK (32 %), Ghany (10 %), na Ukrajinu (7 %), do Dem. rep. Kongo (6 %) a na Filipíny (4 %). V meziročním srovnání vývoz do UK poklesl o 11 % a výrazně se snížil vývoz na Filipíny (58,7 %). Dovoz se nezměnil a zůstal ve výši 709 tis. t j. hm. Dominoval dovoz z UK (34 %), Brazílie (32 %), Thajska (17 %) a Ukrajiny (13 %). V dovozu z UK nastal pokles o 5 %, který byl kompenzován nárůstem o 10,3 % z Brazílie. Jednotková hodnota vývozu se zvýšila o 4,2 % na 1,29 €/kg. Jednotková hodnota dovozu vzrostla o 13,3 % na 1,95 €/kg. EK zachovala většinu cel, celních kvót a opatření minimálních dovozních cen ze třetích zemí. Chovy EU 27 zasáhla ptačí chřipka, kvůli čemuž musel být omezen vývoz.

Podle soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2021 (ČSÚ) klesly stavy drůbeže v ČR o 1,8 % na 23,8 mil. ks. Stavy kuřat na výkrm klesly o 2,9 % na 11,4 mil. ks. Stavy kuřat na chov vzrostly o 17,2 % na 3,3 mil. ks. Stavy slepic se snížily o 4,2 % na 8,1 mil. ks. U ostatní drůbeže se snížil počet krůt (16,1 % na 255,1 tis. ks), snížil se také počet kachen (23,9 % na 455,3 tis. ks) a klesl i počet hus (13,5 % na 19,3 tis. ks).

Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2021 dle ČSÚ snížila o 0,8 % na 257,3 tis. t ž. hm. Domácí porážky činily odhadem 3,5 tis. t ž. hm. Celkem a přepočteno na jatečnou hmotnost dosáhla produkce drůbežího masa 195,6 tis. t j. hm.

Dovoz drůbežího masa do ČR se podle celní statistiky MZe snížil o 7,6 % na 120,2 tis. t j. hm. Z toho se dovezlo 63 % z Polska, 13 % z Maďarska, 7 % z Německa, 4 % ze Slovenska, 3 % z Nizozemska, 3 % z Ukrajiny, 3 % z Brazílie a více než 1 tis. t j. hm. ještě z Francie (2 %) a Itálie (1 %). Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na dovozu drůbežího masa byl 63 % a podíl kuřecího masa na dovozu drůbežího masa 71 %. Nejvíce se dovezlo dělené kuřecí maso vykostěné, čerstvé nebo chlazené (16,0 tis. t za 69,01 Kč/kg). Druhou největší položkou byla „kuřata 65 %“, čerstvá nebo chlazená (13,3 tis. t za 38,87 Kč/kg). Třetí nejvyšší dovoz zaznamenala celní statistika u položky dělené kuřecí maso vykostěné zmrazené (12,7 tis. t za 36,60 Kč/kg). Čtvrtou největší položkou se stala kuřecí prsa, čerstvá nebo

chlazená (11,3 tis. t za 72,84 Kč/kg). Pátý nejvyšší dovoz mělo krocaní a krutí dělené maso, vykostěné, čerstvé nebo chlazené (9,7 tis. t za 92,70 Kč/kg). Mimořádně levně bylo dovezeno dělené kuřecí maso nevykostěné zmrazené (6,2 tis. t za 8,49 Kč/kg). Celková dovozní cena drůbežního masa dosáhla 53,09 Kč/kg.

Vývoz drůbežního masa z ČR se zvýšil o 19,6 % na 22,4 tis. t j. hm. Podílelo se na něm Slovensko 36 %, Německo 23 %, Rakousko 9 %, Maďarsko 8 %, Bulharsko 8 % a Polsko 6 %. Pokles podílu Slovenska o 8 % byl kompenzován zejména nárůstem podílu Polska (4 %) a Bulharska (3 %). Celková vývozní cena drůbežního masa dosáhla 48,58 Kč/kg.

Ve vývozu z ČR má větší význam spíše živá drůbež než maso. Z ČR se v roce 2021 vyvezlo 109,0 mil. ks živé drůbeže, tedy meziročně o 5,5 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento vývoz 42,4 tis. t ž. hm. Zde je uvedeno několik cílových destinací vývozu ČR: Slovensko (46,9 mil. ks; 9,9 tis. t ž. hm.), Polsko (13,1 mil. ks; 19,5 tis. t ž. hm.), Německo (4,1 mil. ks; 10,8 tis. t ž. hm.), Rumunsko (22,9 mil. ks; 10,7 tis. t ž. hm.) a Ukrajina (16,5 mil. ks; 1,1 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo dovezeno 28,9 mil. ks živé drůbeže, to znamená meziročně o 23,7 % méně. V přepočtu na hmotnost činil tento dovoz 2,0 tis. t ž. hm.

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežního masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	21 494,3	23 572,8	22 979,4	24 247,4	23 808,5	98,2
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	6,1	4,4	3,6	3,2	4,6	143,8
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	192,9	195,3	199,8	199,9	195,6	97,8
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	128,9	135,5	128,8	132,2	121,7	92,0
Celková nabídka	tis. t j. hm.	327,9	335,1	332,2	335,3	321,8	96,0
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	257,2	271,3	276,2	280,3	264,2	94,2
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	66,4	60,2	52,8	50,4	54,1	107,4
Celková poptávka	tis. t j. hm.	323,6	331,5	329,0	330,7	318,3	96,2
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,4	3,6	3,2	4,6	3,5	76,8
Soběstačnost ⁴⁾	%	75,0	72,0	72,3	71,3	74,0	2,7
Ekonomika výkrmu kuřat							
Náklady jednotkové ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	22,99	22,45	24,98	22,82	24,13	105,8
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	21,41	22,46	22,22	21,37	23,11	108,2
Podpory celkem	Kč/ks	4,10	4,86	4,83	5,16	5,32	102,9
v tom - Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	3,98	4,72	4,73	5,08	5,24	103,1
- Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	0,12	0,14	0,09	0,08	0,08	95,8
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	1,99	2,47	2,42	2,53	2,61	102,9
v tom - Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,93	2,39	2,38	2,49	2,57	103,1
- Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,06	0,07	0,05	0,04	0,04	95,8
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-6,88	0,08	-11,06	-6,35	-4,22	2,1
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	1,54	10,74	-1,55	4,56	6,42	1,9
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-6,64	0,40	-10,87	-6,18	-4,06	2,1
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	1,78	11,06	-1,36	4,74	6,58	1,8
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,84	0,86	0,84	0,79	0,87	110,1
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,88	0,90	0,90	0,86	0,90	104,9

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

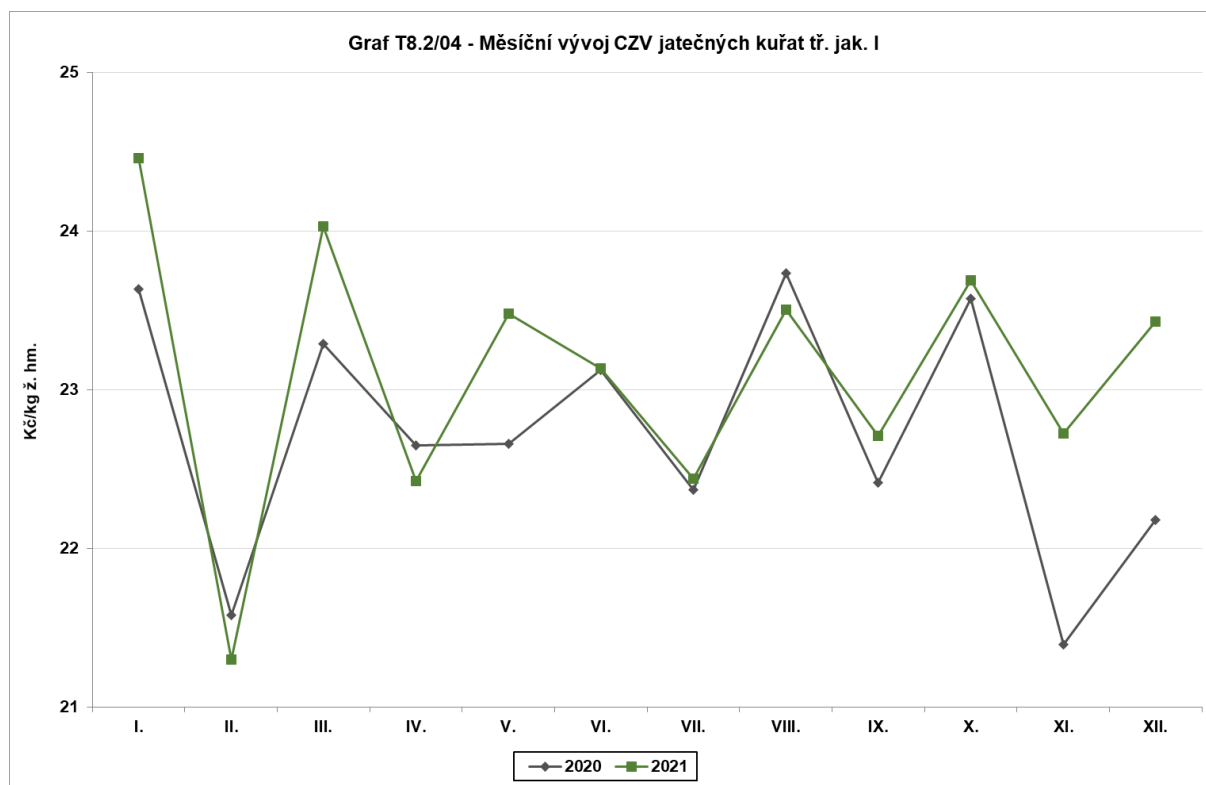
5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, na základě výběrového šetření ÚZEI; rok 2021 odhad.

Pramen: ČSÚ, Chov drůbeže, Ceny a indexy cen, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; MZe, Celní statistika, Měsíční výkaz o zásobách drůbeže a drůbežích výrobků, výpočty; ÚZEI, šetření, výpočty; SZIF; PGR LF; AMI; ČNB

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

Aktivní peněžní saldo obchodu ČR s živou drůbeží se podle celní statistiky MZe zhoršilo o 0,8 % a kleslo na 1 247 mil. Kč a pasivní saldo obchodu s drůbežím masem se zhoršilo o 5,8 % a vzrostlo na -5 297 mil. Kč. Celkové saldo obchodu s živou drůbeží a drůbežím masem dosáhlo -67,5 tis. t j. hm. a ve finančním vyjádření -4 049,7 mil. Kč (zhoršení o 8,0 %).

Na ekonomice odvětví se odrazil nárůst CPV krmné směsi pro brojlerů o 9,0 % na 8,64 Kč/kg. CZV brojlerů se meziročně zvýšila jen mírně o 1,7 % na 23,11 Kč/kg (ČSÚ). CPV kuřat kuchaných I. tř. klesla o 1,4 % na 40,40 Kč/kg. Celková nabídka odvětví klesla o 4 % podobně jako celková poptávka. Do odvětví byly cíleny dotace z národních zdrojů. V ČR byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů o celkové částce 471,2 mil. Kč. V rámci dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže byla vyplacena žadatelům podpora o celkové částce 298,2 mil. Kč. Boj s COVID-19 ovlivnil výrobu jatečné drůbeže zvýšením nákladů o příslušná opatření, omezením pracovní síly a uzavřením vybraných obytných míst. V roce 2021 se nákladová rentabilita produkce jatečných kuřat podle předběžných výsledků výběrového šetření ÚZEI meziročně zlepšila o 2,1 p. b. na -4,2 % a souhrnná rentabilita (tj. včetně podpor) se meziročně zvýšila o 1,8 p. b. na 6,6 %.

*Pramen: ČSÚ
Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)*

V roce 2021 zaznamenala SVS 47 výskytů vysoce patogenní ptačí chřipky (H5N8 a H5N1). Z toho několikrát byly zasaženy komerční chovy plemenných kachen, dále také komerční chovy nosnic, kachen a bažantů.

Vejce

Celková produkce vajec se podle odhadu EK v roce 2021 v zemích EU mírně zvýšila o 2,5 % na 6 472 tis. t. Celková spotřeba vajec byla vyšší o 2,6 %, soběstačnost EU se nezměnila a zůstala na úrovni 102 %.

Objem dovezených vajec do EU podle odhadu EK se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 30,8 %. Největším dovozcem vajec do EU byla Ukrajina (45,9 % celkového dovozu) a USA (19,0 % celkového dovozu).

Vývoz vajec z EU se v porovnání s rokem 2020 podle předběžných údajů zvýšil o 13,6 % a dosáhl 284 tis. t. Do Velké Británie bylo vyvezeno 23,3 % celkového množství. Do dalších destinací – Japonska a Švýcarska bylo vyvezeno 21,3 % a 10,8 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU¹²⁷ se podle předběžných údajů EK meziročně snížila o 1,4 % a dosáhla 130,39 €/100 kg (tj. 1,92 Kč/ks¹²⁸). V rámci sledovaných zemí byla nejvyšší cena v Rakousku (193,48 €/100 kg, tj. 2,85 Kč/ks) a nejnižší ve Španělsku (95,38 €/100 kg, tj. 2,45 Kč/ks). Cena v ČR dle údajů EK dosáhla 112,79 €/100 kg (tj. 1,66 Kč/ks).

Chov nosnic v ČR byl v roce 2021 charakterizován meziročním nárůstem průměrných početních stavů nosnic a dovozu vajec a vaječných hmot při zvýšení průměrné roční užitkovosti nosnic (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v průměru evidováno 9,6 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční zvýšení o 384,2 tis. ks (4,2 %). Z toho tvořily 58,0 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2021 vzrostly o 7,1 %, a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy se meziročně zvýšily o 0,3 %.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 459,9 mil. ks (v přepočtu 141,4 tis. t), tj. přibližně 85,0 % celkové výroby. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a v domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec meziročně vzrostla o 9,3 tis. t (o 5,9 %) a činila 166,3 tis. t. Snáška konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně zvýšila o 127,3 mil. ks (7,9 %) na 1 735,1 mil. ks (99,7 tis. t), v domácích hospodářstvích pak dosáhla 724,7 mil. ks (41,6 tis. t), což je meziročně o 2,5 mil. ks (o 0,3 %) více. ÚZEI odhaduje, že násadových vajec bylo vyrobeno přibližně 433,8 mil. ks (24,9 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na nosnici v zemědělském sektoru dosáhla 311,9 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na úrovni 180 ks vajec/nosnici/rok. Domácí spotřeba

127 Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

128 Přepočet pomocí kurzu ČNB 1 €=25,645 Kč.

vajec meziročně vzrostla o 7,1 % (o 12,0 tis. t). Míra soběstačnosti se meziročně mírně snížila o 1,0 p. b. na 91,7 %.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se zvýšil o 2,2 tis. t (o 5,6 %) a dosáhl celkem 41,2 tis. t, z toho bylo 442,1 mil. ks (25,6 tis. t) vajec ve skořápce a 15,6 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se zvýšil dovoz vajec ve skořápce o 4,9 % a dovoz vaječných hmot o 6,7 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 85,9 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet meziročně poklesl o 2,4 %. Objem dovezených násadových vajec se zvýšil téměř dvakrát na 62,3 mil. ks.

Nejvýznamnějšími dovozci konzumních vajec do ČR byly v roce 2021 Polsko (61,3 %), Lotyšsko (16,9 %) a Německo (5,7 %). Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které importovalo 88,0 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalšími dovozci byly Nizozemsko (4,4 %) a Belgie (2,7 %). Nejvíce vaječných hmot bylo do ČR dovezeno též z Polska (34,6 %), následuje Lotyšsko (12,6 %) a Nizozemsko (8,9 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně poklesl o 1,9 % a dosáhl 26,2 tis. t. Na snížení vyvezeného množství vajec se podílela konzumní vejce a vaječné hmoty poklesem o 7,6 % resp. 15,3 %. Vývoz násadových vajec a vaječných hmot se naopak zvýšil o 23,8 %.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (49,0 % vyvezených vajec), Německo (22,1 % vyvezených vajec) a Polsko (18,5 % vyvezených vajec). Větší část násadových vajec směřovala do Ruska (72,6 %), další destinace (Saúdská Arábie, Kazachstán, Maďarsko a řada dalších) měly výrazný odstup. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (84,0 %).

V roce 2021 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹²⁹ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹³⁰, která představovala celkovou částku 257,1 mil. Kč, což bylo o 199,1 mil. Kč více než v roce 2020.

129 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2021 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

130 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	9 283,0	9 194,0	9 440,6	9 204,5	9 588,7	104,2
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	309,0	309,7	305,9	309,7	311,9	100,7
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	152,4	153,6	158,8	157,0	166,3	105,9
z toho domácí hospodářství	tis. t	46,8	44,3	43,3	41,5	41,6	100,2
Dovoz ⁵⁾	tis. t	40,6	40,2	42,5	39,0	41,2	105,6
Celková nabídka	tis. t	193,0	193,8	201,3	196,0	207,5	105,9
Domácí spotřeba	tis. t	169,8	170,4	178,8	169,3	181,3	107,1
Vývoz ⁵⁾	tis. t	23,2	23,4	22,5	26,7	26,2	98,1
Celková poptávka	tis. t	193,0	193,8	201,3	196,0	207,5	105,9
Soběstačnost ⁶⁾	%	89,8	90,1	88,8	92,7	91,7	-1,0
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosníky ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 351	1 397	1 316	1 398	1 476	105,6
Užitkovost - snáška - přepočít na rok	vajec/nosnici	337	337	333	337	337	99,9
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	1,87	1,93	1,85	1,81	1,90	104,9
Realizační cena vajec	Kč/vejce	2,06	1,86	1,74	1,81	1,85	102,2
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	27,34	38,10	36,85	24,99	59,54	238,2
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	3,00	3,10	4,43	3,24	3,11	96,0
Podpory celkem	Kč/nosnici	30,34	41,20	41,28	28,24	62,65	221,9
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,08	0,11	0,11	0,07	0,18	238,4
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	96,1
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,09	0,12	0,12	0,08	0,19	222,0
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	9,76	-3,47	-5,87	-0,26	-2,83	-2,6
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	14,09	2,41	0,13	3,83	6,47	2,6
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	10,24	-2,99	-5,15	0,27	-2,34	-2,6
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	14,57	2,89	0,85	4,36	6,96	2,6
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	140,94	132,67	131,54	128,55	130,54	101,5
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	130,25	108,40	103,25	105,80	112,79	106,6

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcím a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočít kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, rok 2021 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

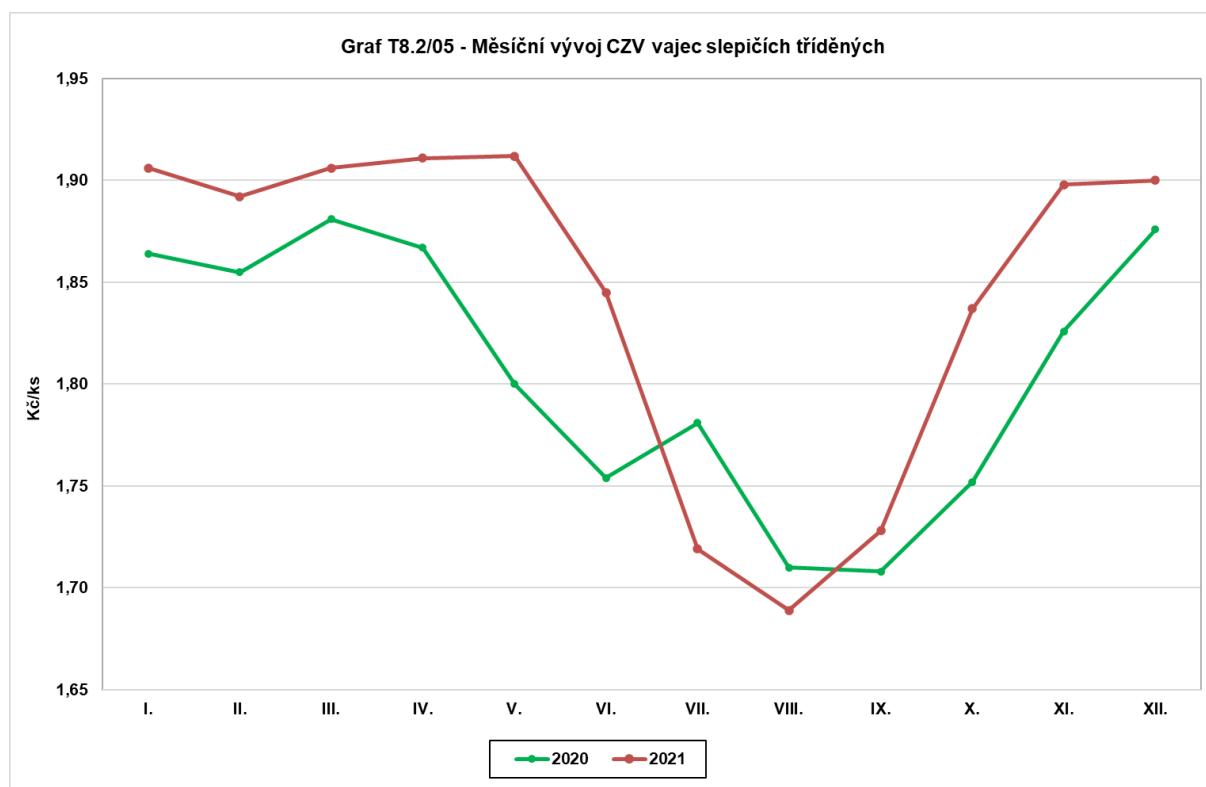
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

V roce 2021 došlo podle predikce ÚZEI meziročně ke zhoršení všech ukazatelů rentability produkce vajec v ČR z důvodu vyšších cen krmných směsí. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se podle odhadu snížila o 2,6 p. b. na -2,83 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami o 2,6 p. b. na 6,47 %, souhrnná rentabilita (včetně přímých a nepřímých

podpor) vzrostla o 2,6 p. b. a činila 6,96 %. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2021 se odhadují ve výši 1,90 Kč/ks, tj. o 4,9 % více než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 1,85 Kč/ks, což je meziroční zvýšení o 0,39 Kč/ks (2,2 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se snížily a jejich průměrná roční hodnota 2,56 Kč/ks byla o 0,31 Kč/ks (10,8 %) nižší než v předchozím roce. Ceny krmných směsí pro nosnice meziročně vzrostly, jejich průměrná roční cena činila 6 535 Kč/t, což je o 9,8 % více než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí v EU dosáhly podle EK celkem 58,6 mil. ks, tedy o 2,2 mil. ks (3,7 %) méně než v předchozím roce. Poklesy stavů byly vykázány zejména v Řecku (o 1,1 mil. ks) a v Itálii (o 0,3 mil. ks). Stavy koz v EU klesly o 4,4 % na 11,0 mil. ks. Hrubá produkce skopového a kozího masa dosáhla podle odhadu EK 628 tis. t, což je pokles proti předchozímu roku o 1 tis. t (0,2 %). Současně se odhaduje pokles spotřeby o 6 tis. t (0,9 %) na úroveň 662 tis. t. Pokračoval tak dlouhodobý trend mírného růstu soběstačnosti, která od roku 2017 přesahuje 90% hranici a v roce 2021 se meziročně zvýšila o 0,7 p. b. na 94,9 %. Průměrná spotřeba skopového a kozího masa na osobu vyjádřená ve váze maloobchodu dosáhla v EU 1,3 kg.

V České republice výrazně klesly celkové stavy ovcí i koz a snížil se i počet kusů v základních stádech. K 1. 4. 2021 bylo v ČR evidováno 183,1 tis. ks ovcí, z toho 116,5 tis. ks bahnic a 3,6 tis. ks zapuštěných jehnic, což je meziroční pokles základního stáda o 7,9 %. Velmi se tak urychlil klesající trend stavů, znatelný v posledních šesti letech. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. evidováno 25,4 tis. ks, z toho základní stádo koz kleslo o 9,6 % a dosáhlo 17,1 tis. ks. Komoditě konkuruje chov krav bez tržní produkce mléka, a na odvětví současně dopadá vzrůstající výskyt predátorů.

Pokračoval i pokles poražených kusů ovcí i koz. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle šetření ČSÚ a odhadu MZe celkem 138,2 tis. ks, z toho 112,3 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 8,2 tis. ks ovcí (včetně 6,3 tis. ks jehňat), tj. 5,9 % celkově poražených kusů ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách dosáhla 34,0 kg ž. hm./ks. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek dosáhla podle odhadu MZe 37,0 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 29,5 tis. ks. Z toho jatka vykázaly 0,5 tis. ks poražených koz. Průměrná porážková hmotnost koz na jatkách dosáhla 19,0 kg ž. hm. Při zohlednění domácích porážek MZe odhaduje dosaženou hmotnost na 18,0 kg ž. hm. Celková domácí výroba skopového a kozího masa klesla o 12,5 %. Pokračující poměrně výrazný pokles produkce byl ovlivněn pravděpodobně i nadále ztrátou prodeje této komodity v malých specializovaných prodejnách v důsledku změny spotřebitelského chování způsobené pandemií COVID-19. Struktura chovatelů v ČR s převažujícím počtem malochovů je napojená zejména na specializované a lokální prodejny, ovšem posun zájmu spotřebitelů ve prospěch nákupů v maloobchodních řetězcích zřejmě setrval. Domácí spotřeba klesla ještě o něco více než výroba, proto se mírně zvýšila míra soběstačnosti a dosáhla 98,9 %. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR nebyla vykázána. Průměrná cena dovezeného skopového a kozího masa dosáhla podle dat ČSÚ 234,2 Kč/kg. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

V zahraničním obchodě vzrostl vývoz živých ovcí. Bylo vyvezeno 1,8 tis. ks živých ovcí, což je meziroční růst o 20,0 % a tato položka činila v přepočtu 0,06 tis. t, tj. necelou pětinu celkového vývozu komodity. Německo bylo s 38,1% podílem na celkovém vývozu hlavní vývozní destinací. Dalšími významnějšími destinacemi bylo Maďarsko a Uzbekistán. Vývoz skopového masa dosáhl 0,16 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo a Slovensko, kam směřovalo 80,6 %, resp. 12,3 % vyvezeného množství skopového masa. Živých koz bylo vyvezeno 21 ks a vývoz kozího masa byl vykázán v nulové hodnotě.

Dovoz komodity ovce / skopové masa se uskutečnil výhradně v mase. Z dovezeného množství 0,36 tis. t pocházelo 48,4 % z Nového Zélandu, 14,5 % z Německa a 13,6 % z Irska. Na zbytku dovozu skopového masa se podílelo 10 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz kozího masa a dovoz živých ovcí nebyly vykázány.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	217 141	218 915	213 068	203 612	183 145	89,9
Stavy koz celkem	ks	28 174	30 316	29 210	28 919	25 409	87,9
Výroba	tis. t j. hm.	3,97	4,01	4,03	3,68	3,22	87,5
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,78	3,78	3,81	3,49	3,03	86,8
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,42	0,44	0,66	0,40	0,36	90,0
Celková nabídka	tis. t j. hm.	4,39	4,45	4,69	4,08	3,58	87,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,92	3,91	4,21	3,77	3,26	86,4
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,47	0,54	0,48	0,31	0,32	104,5
Celková poptávka	tis. t j. hm.	4,39	4,45	4,69	4,08	3,58	87,7
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	101,3	102,6	95,7	97,1	98,9	101,9

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), K. Straková (MZe)

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2021 platba ve výši 4 204,17 Kč/VDJ (tj. cca 631 Kč/ks) na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2021 činila 65,83 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 45,77 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 647,36 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (kap. 2.2). Motivací pro cílení podpor na chov ovcí a koz je jejich šetrný způsob hospodaření v krajině. Zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov ovcí a koz jednou z mála hospodářských alternativ.

8.2.5 Rybářství

V České republice náleží rybářství k dlouhodobě úspěšným odvětvím živočišné výroby. Rybářství je zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a sportovní rybářství¹³¹. Produkční rybářství je charakterizováno jako systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce. Produkční rybářství v ČR zahrnuje kromě převažujícího

131 Produkční i sportovní rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb.

rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb či chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních, a to k zajištění produkce ryb a rybiho masa a dále také chov rybí násady. Sportovní rybníkářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky, které jsou rozděleny na mimopstruhové a pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s.

V roce 2021 bylo v ČR vyprodukováno 21,0 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo proti roku 2020 zvýšení o 3 % (o 0,6 tis. t ž. hm.), Výlov z rybníků dosahoval 19,7 tis. t ž. hm., ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem z toho lososovitých ryb) bylo získáno 1,2 tis. t ž. hm. a 23 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a ani loni se proti předchozím letům výrazněji nezměnilo, neboť tradičně dominovala produkce kapra. Ta se v roce 2021 meziročně zvýšila o 1,4 % (o 0,2 tis. t) na 17,6 tis. t ž. hm. Na celkovém objemu produkovaných ryb se podílel kapr 83,9 %, býložravé ryby 5,2 %, lososovité ryby zaujímaly 5,1 %, dravé ryby 1,4 %, výlov lína činil 0,7 % a ostatní druhy ryb představovaly 3,7 %. Objem výlovu ryb na udici z rybářských revírů byl nižší oproti roku 2020, dosáhl 3,3 tis. t ž. hm. Kapr obecný se na něm podílel ze 78,3 % (2,6 tis. t ž. hm.), z ostatních druhů ryb převažovaly štika obecná, cejn velký, candát obecný a sumec velký (celkem 390 t ž. hm.). V roce 2021 bylo na český trh dodáno z tuzemské produkce 7,6 tis. t živých ryb. Objem zpracovaných ryb představoval 2,4 tis. t ž. hm. ryb a reprezentoval 11 % podíl z objemu vylovených tržních ryb. Český trh nadále preferoval dodávky živých ryb z domácí produkce, které v posledních třech letech představovaly 36-40 % produkce získané chovem. Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby v roce 2020 klesla o 5 % na 5,7 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely pouze čtvrtinou. V roce 2021 jsou odhadovány podobné hodnoty spotřeby ryb jako v roce 2020.

CZV kapra tř. I. podle ČSÚ se v roce 2021 proti roku 2020 zvýšila o 2,39 Kč/kg na 49,35 Kč/kg ž. hm. CZV živého pstruha zaznamenala nárůst o 0,94 Kč/kg a dosáhla 108,08 Kč/kg ž. hm. Zároveň ale došlo meziročně k poklesu spotřebitelské ceny kapra chlazeného o 5,38 Kč na 190,17 Kč/kg.

V roce 2021 bylo z ČR vyvezeno celkem 11,80 tis. t ž. hm. ryb z tuzemské produkce¹³² v hodnotě 679,9 mil Kč, což byl vyšší objem než v roce 2020. Hlavní exportovanou rybou byl tradičně živý kapr, jehož bylo vyvezeno 11,71 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 669,3 mil. Kč. Meziročně se vývoz kapra mírně zvýšil (3,1 %) a směřoval hlavně do zemí EU. Předním odběratelem této pro ČR nejvýznamnější sladkovodní ryby bylo znovu Německo, kam bylo prodáno na 3,5 tis. t ž. hm., tj. 29,9 % z celkového vývozu živého kapra. Druhým nejvýznamnějším odběratelem bylo Polsko (29,0% podíl), dále následovalo Slovensko (12,4% podíl), Rakousko (8,1% podíl) a Francie (7,2% podíl). Průměrná jednotková vývozní

132 V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty pouze živé ryby, jejichž celní položky mají označení: 030193–kaprovití; 030191–pstruzi živí; 030192–úhoři živí.

cena kapra v roce 2021 dosáhla 57,15 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně vyšší o 7,84 Kč/kg ž. hm. Předním odběratelem živých pstruhů v roce 2021 bylo znovu Rakousko (35,7 t). Průměrná jednotková vývozní cena pstruha meziročně klesla o 2,89 Kč na 124,03 Kč/kg ž. hm.

Dovoz živých ryb do ČR dosáhl u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) objem 648 t ž. hm. v hodnotě 37,4 mil. Kč. Oproti roku 2020 došlo k rapidnímu navýšení objemu dovozu o 539,6 t ž. hm., to představuje šestinásobný nárůst. Významnější podíl z celkového dovozu živých ryb představovali pstruzi. Jejich podíl na dovozu dosáhl 52,1 % (337,1 t ž. hm.) Předním dodavatelem živých pstruhů na český trh byla Itálie, odkud bylo dovezeno 229,7 t ž. hm., následovalo Rakousko (79,8 t). Průměrná dovozní cena pstruha se meziročně významně snížila na 59,65 Kč/kg ž. hm (pokles o 19,48 Kč/kg). Významný objem z celkového dovozu živých ryb představovali v roce 2021 kapři s 311 t ž. hm. (47,9 %). Nejvýznamnějším dodavatelem kaprů na český trh bylo Maďarsko, odkud bylo importováno 188,3 t ž. hm. za jednotkovou cenu 57,79 Kč/kg ž. hm. K dalším významnějším dodavatelům patřilo Chorvatsko (103,2 t ž. hm.). Průměrná dovozní cena živého kapra v roce 2021 dosáhla 55,79 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně o 10,98 Kč/kg vyšší.

Produkční rybníkářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. Z národních zdrojů v rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo za rok 2021 žadatelům vyplaceno cca 76,7 mil. Kč a v rámci podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů činila vyplaceno cca 22,9 mil. Kč. Podpory z OP Rybníkářství 2014–2020 jsou hlavním zdrojem investic ze zdrojů EU, který představuje pro členské země ENRF¹³³ (podrobněji v kap. 2.1.).

T8.2/07 - Produkce tržních ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení a výlov ryb na udici v tekoucích vodách (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Produkce	21,7	21,8	21,0	20,4	21,0	102,9
Výlov na udici	3,6	3,7	3,7	3,7	3,3	89,2
Vývoz¹⁾	11,1	10,3	10,3	11,4	11,8	103,5
Zpracování	2,4	2,2	2,4	2,4	2,4	100,0
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,3	1,3	1,3	1,5	1,5	100,0

1) Vývoz a zpracování zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby vyprodukované v produkčním rybníkářství.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok.

Pramen: Rybníkářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Valenta (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

133 ENRF- Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významnému odvětví zemědělství. K silným stránkám českého včelařství patří struktura chovatelů včel z hlediska počtu chovaných včelstev (převažují chovatelé do 15 včelstev) a poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Další silnou stránkou je také organizovanost včelařů ve spolcích, odborná úroveň podmíněná propracovaným jednotným systémem vzdělávání, organizované tlumení varroázy, povinná vyšetření včelstev. Výskyt vědeckých a školských institucí zaměřených jednak na výzkum v oblasti včelařství, a především nemoci včel, ale zároveň i na vzdělávání chovatelů včel v této oblasti patří rovněž mezi silné stránky. Mezi slabé stránky odvětví patří prohlubující se záporná bilance zahraničního obchodu s medem vlivem levnějších dovozů ze zahraničí. Opatření spojená s koronavirovou pandemií omezila i v roce 2021 počet pořádaných včelařských akcí a školení. Značně byly omezeny výstavy a s tím spojené propagační akce včelařských spolků a také možnost práce s dětmi a mládeží.

Dle údajů z Ústřední evidence včel (IZR) bylo ke konci roku 2021 v ČR evidováno 63,9 tis. včelařů a 694,3 tis. včelstev. ČR patří dlouhodobě mezi státy s největší organizovaností chovatelů včel na světě, neboť včelaři jsou organizováni zejména prostřednictvím Českého svazu včelařů, z. s. (ČSV), který v roce 2021 sdružoval 57,2 tis. členů s 664,6 tis. včelstvy.

V ČR dlouhodobě převažují chovatelé včel do 15 včelstev. Jejich počet v roce 2021 dosáhl 49,8 tis. chovatelů. Díky této struktuře včelařů je optimálním způsobem zajišťováno opylení nejen zemědělských plodin, ale i přírodních ekosystémů, což je podstatné především pro zachování biodiverzity krajiny. Důležitá je i existence větších včelařských provozů v ČR se včelstvy nad 150 kusů, jejichž počet se v roce oproti roku 2020 nezměnil a zůstal i v roce 2021 na celkovém počtu 143 provozů.

Produkce medu se v roce 2021 po velmi nepříznivém předchozím roce částečně zotavila. Podle ČSV, z. s. se výroba medu meziročně zvýšila o 21,8 % na 6 086 t, zároveň se zvýšil o 27,9 % (o 2,0 kg) průměrný výnos na včelstvo. Rovněž výroba včelího vosku meziročně stoupla o 3,7 % na 244 t. Převážná část vyprodukovaného medu v ČR je včelaři nabízena přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹³⁴. Část objemu medu je prodávána soukromým společností, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Roční spotřeba medu na obyvatele v roce 2020 podle ČSÚ dosáhla 0,6 kg a meziročně klesla o 0,3 kg.

Bilance zahraničního obchodu s medem v roce 2021 byla opět záporná a dosáhla -291,0 mil. Kč. Do ČR bylo dovezeno celkem 5 986,0 t medu v hodnotě 438,6 mil. Kč, meziročně došlo ke zvýšení dovozu o 57,5 % (o 2 184,9 t). Příčinou byl výrazný nárůst dovozu levného medu od předních dodavatelů. Největším dovozcem medu byla Ukrajina, odkud pocházelo 46,1 % (tj. 2 757,8 t) za 52,64 Kč/kg. Druhým významným

134 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

obchodním partnerem bylo Slovensko, které meziročně zvýšilo dovoz o 42,8 % na 1 181,3 t (za 76,84 Kč/kg), následovaly Mexiko se 276,3 t a Uruguay s 273,2 t. I přes levné dovozy ze dvou nejvýznamnějších zemí se průměrná dovozní cena medu se meziročně zvýšila o 1,22 Kč/kg na 73,27 Kč/kg. V roce 2021 meziročně klesl vývoz medu o 4,4 % na 1 144,5 t za průměrnou cenu 129,00 Kč/kg (meziroční nárůst o 7,35 Kč/kg). Téměř veškerý export směřoval do zemí EU (99,9 %), z nich byl největší objem prodán na Slovensko (736,1 t za 86,09 Kč/kg), do Francie (260,2 t za 63,42 Kč/kg) a do Německa (69,0 t za 761,52 Kč/kg). Mezi další významnější odběratele se řadily Portugalsko, Španělsko a Irsko, kam směřovalo celkem 53,0 t. Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 55,73 Kč/kg.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	638 004	673 041	684 965	694 086	694 363	100,0
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,02	10,82	11,00	11,00	10,90	99,1
Produkce medu	t	9 339	8 966	8 259	4 997	6 086	121,8
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	14,69	14,24	12,00	7,20	8,76	121,7
Výroba vosku	t	301	301	296	235	244	103,7

*Pramen: Český svaz včelařů, Mze - ústřední evidence včel
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)*

Včelařství je v ČR dlouhodobě podporováno jednak prostřednictvím národních podpor¹³⁵ i formou tříletých včelařských programů z fondů EU. V roce 2021 bylo prostřednictvím národní podpory 1. D. podpořeno 49,3 tis. chovatelů včel v celkové částce 104,9 mil. Kč. Podpora na jedno zazimované včelstvo tak dosáhla 160,37 Kč (zatímco v roce 2020 to bylo 158,41 Kč).

Na období 2020–2022 byl v červnu 2019 schválen další tříletý Český včelařský program¹³⁶ prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2019/974. Pro včelařský rok 2021 (od 1. 8. 2020 do 31. 7. 2021) byla z tohoto tříletého programu alokovaná finanční částka ve výši 57,3 mil. Kč. Stejně jako v předchozím období nebyl alokovaná částka zcela vyčerpána, dle SZIF však prostředky přidělené na dotace pro uvedené období pokryly veškeré nároky chovatelů včel a dotace byla poskytnuta všem, kteří splnili podmínky pro její přiznání, v nekrácené výši. Český včelařský program pro roky 2020–2022 byl prodloužen do 31. 12. 2022, a to prováděcím nařízením Komise (EU) 2021/166 ze dne 10. 2. 2021, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2015/1368, pokud jde o prodloužení vnitrostátních programů v odvětví včelařství. V souvislosti s touto změnou byla navýšena finanční podpora do včelařství při zachování koeficientů podpor 50 % z EU a 50 % z ČR.

¹³⁵ Podpora na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, národní dotace 1. D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosubných rostlin.

¹³⁶ Celková výše finančních prostředků na včelařská opatření je hrazena z 50 % z rozpočtu EU a z 50 % z rozpočtu ČR

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Technická pomoc	35 882	25 576	25 050	28 134	36 099	128,3
Boj proti varroáze	25 574	30 155	32 180	13 735	13 808	100,5
Racionalizace kočování	2 082	1 650	1 031	1 641	2 407	146,7
Obnova včelstev	3 532	5 635	5 348	5 397	4 643	86,0
Rozbory medu	507	847	726	760	388	51,1
Celkem čerpáno	67 577	63 863	64 335	49 667	57 345	115,5
Možnost čerpání	67 580	63 863	64 336	64 342	111 346	173,1
Čerpání v %	100,0	100,0	100,0	77,2	51,5	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: K. Klíčková (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směrem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle ČSÚ průmyslová produkce v roce 2021 meziročně vzrostla o 6,4 %. Přitom je nutno přihlídnout k srovnávací základně (rok 2020 byl poznamenán již pandemií) a k tomu, že odvětví, které nejvíce v minulých letech přispívalo k růstu, tj. výroba motorových vozidel, trpělo problémy v dodavatelských řetězcích.

Index průmyslové produkce za zpracovatelský průmysl k bazickému indexu (průměr roku 2015 = 100) dosáhl v roce 2021 na úroveň 106,7, z toho ve výrobě potravinářských výrobků to bylo 103,2 a u výroby nápojů jen 101,6.

Tržby (příjmy) bez DPH z prodeje výrobků, služeb a zboží v ČR ve sledovaném roce 2021 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářské výrobky (CZ-NACE 10) a nápoje (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly o 5,0 %, z toho u potravinářských výrobků o 4,9 %, zatímco u výroby nápojů se zvedly o 5,3 %. Uvedený růst by podpořen především cenovým vývojem.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2021 dosáhl 347,7 mld. Kč. (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 282,4 mld. Kč a za výrobu nápojů 65,3 mld. Kč).

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v roce 2021 meziročně výrazně vzrostly, a to o 8,4 %, při vzestupu cen ropy a zemního plynu o 31,9 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku vrostly jen mírně. V ročním průměru to bylo o 0,8 %. Ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací vzrostly ještě mírněji, a to o 0,5 %. Vzestup cen nastal zejména ve 4. čtvrtletí 2021. U jednotlivých skupin výrobků byl vývoj diferencovaný. Nejvyššího růstu bylo dosaženo u skupiny rostlinných a živočišných olejů

a tuků, a to o 12,9 %, a u mlýnských a škrobářenských výrobků, kde navýšení činilo 8,4 %. Pokles byl zaznamenán pouze u zpracovaného a konzervovaného masa a výrobků z masa, který činil 5,6 %. U nápojů se ceny mírně zvedly, a to o 1,0 %.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2021 vyvíjely tak, jak je uvedeno v tab. T8.3/01 - ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2021 patřila ke klíčovým oborům potravinářské výrobní struktury. Podíl tržeb (příjmů) v oborové struktuře však zaznamenal u této výroby meziroční propad v důsledku poklesu cen těchto zpracovatelů, a to i při růstu výroby masa. Objem vytvořené přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků oboru podle ČSÚ též klesl.

Zpracování ryb vykazuje ve výrobní struktuře výroby potravin minoritní podíl (a z důvodu ochrany dat byl tento podíl přiřazen k výrobě průmyslových krmiv). Dosud ve spotřebě ryb a tím i v produkci přetrvává sezónnost. Zpracování ryb bylo i v roce 2021 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v rajonech s rybníčním hospodářstvím. Tou hlavní chovanou rybou v ČR zůstává kapr.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor neudrželo svou pozici v oborové struktuře. V roce 2021 podíl oboru na výrobní struktuře hodnoceného odvětví, měřeno tržbami, činil 2,4 %, což je meziročně méně o 0,3 p. b. Produkce se opírala zejména o domácí sklizeň zeleniny a brambor, ale i o importované suroviny z dovozu, ať již v čerstvém stavu, tak ve formě polotovarů. Pokles byl zaznamenán u sklizně ovoce, včetně jablek. To vedlo k meziročnímu výraznému poklesu přidané hodnoty zjišťované u nejvýznamnějších podniků oboru.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů v roce 2021 měřeno ukazatelem tržeb svou pozici v oborové struktuře posílila. Výrazně k tomu přispělo zvýšení cen výrobců tuků a olejů. Po stránce efektivnosti hodnocená výroba při silném růstu tržeb meziročně více než dvojnásobně zvýšila objem přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků, které v oboru převažují.

Výroba mléčných výrobků měřeno podílem tržeb v oborové struktuře zřetelně posílila, o 0,8 p. b., a zůstává tak významným segmentem výroby potravin. Posílení v potravinářské struktuře nastalo při meziročním růstu nákupu mléka do mlékáren a cenovém růstu. Tvorba přidané hodnoty zpracovatelů mléka, při sortimentních změnách u mléčných výrobků, u sledovaných nejvýznamnějších podniků meziročně posílila.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba, v roce 2021 v oborové struktuře udržela svou pozici, měřeno ukazatelem tržeb. Údaje za nejvýznamnější podniky této agregace oborů ČSÚ neuvádí.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků jako jeden z významných oborů ve sledovaném roce 2021 meziročně ve své výkonnosti lehce oslabila – měřeno podílem tržeb v rámci oborové struktury – o 0,1 p. b., a to při mírném růstu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Významnou roli v hodnoceném roce sehrály i změny ve skladbě produkce. Výrobci se zaměřili více na širší sortiment chleba, pečiva a cukrářských výrobků. Efektivnost oboru, měřeno přidanou hodnotou nejvýznamnějších podniků, klesla.

Výroba ostatních potravinářských výrobků představuje členitou výrobní strukturu především na bázi rostlinné produkce – cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výrobu především vyšší fáze zpracování jako jsou hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj. Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb, v hodnoceném roce v oborové struktuře posílila. Důvodem je především růst cen výrobců a stále širší sortiment výrobků. Výrazný meziroční růst tvorby přidané hodnoty dosáhly nejvýznamnější podniky oboru.

Výroba průmyslových krmiv podle podílu tržeb v oborové struktuře v roce 2021 posílila. Tento vývoj je v souladu s růstem ukazatele tržeb u výroby krmiv. Při cenovém růstu u výrobců průmyslových krmiv tvorba přidané hodnoty se meziročně zlepšila.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek meziročně udržela svou pozici v oborové struktuře sektoru. Tato úroveň byla dosažena zvýšením cen výrobců nápojů při problémech s objemem produkce, která byla zbrzděna regulacemi při potlačování pandemie COVID-19. Zlepšila se však efektivnost měřeno indikátorem přidané hodnoty u nejvýznamnějších podniků.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2020 ¹⁾	2021	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	17,5	16,1	-1,4
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ	DSÚ	
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,7	2,4	-0,3
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5,1	5,4	0,3
Výroba mléčných výrobků	13,1	13,9	0,8
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	3,1	3,1	0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	8,8	8,7	-0,1
Výroba ostatních potravinářských výrobků	17,3	17,7	0,4
Výroba průmyslových krmiv a Zpracování ryb	13,6	13,9	0,3
Výroba nápojů	18,8	18,8	0
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100	100	x

1) Údaje za rok 2020 byly zpřesněny. DSÚ=důvěrný statistický údaj

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2021 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹³⁷ č. 7/2020 ze dne 30. září, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Na základě získaných rozhodnutí EK k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE zavedla ČR nová opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR pro BPS byl stanoven na 10,6 %);
- Pro BPS uvedené do provozu v období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

System podpory platný od 1. 1. 2013 dále stanovuje následující:

- Elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹³⁸.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovuje provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Zákon č. 131/2015 Sb. zavedl následující změny:

137 Energetický regulační úřad.

138 Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 408/2015 Sb. o Pravidlech trhu s elektřinou.

- V čele ERÚ stojí rada s předsedou;
- Rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- Změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- Nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle §24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a / nebo vedlejší živočišné produkty);
- Zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daň ve výši 28,30 Kč/MWh;
- Zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- Konec podpory decentralní výroby;
- Pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2019–2020¹³⁹ ukazuje tab. T8.4/01.

T8.4/01 - Celková energie z OZE v ČR v letech 2019–2020

Zdroje obnovitelné energie	2019		2020		Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	51 525	25,1	54 783	25,5	106,3
Biomasa (domácnosti)	84 440	41,2	86 182	40,2	102,1
Vodní elektrárny	7 229	3,5	7 718	3,6	106,8
Bioplyn	24 332	11,9	24 815	11,6	102,0
Biologicky rozložitelná část TKO¹⁾	3 257	1,6	4 013	1,9	123,2
Kapalná biopaliva	14 293	7,0	15 676	7,3	109,7
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	8 489	4,1	9 787	4,6	115,3
Solární termální systémy	767	0,4	789	0,4	102,8
Větrné elektrárny	2 520	1,2	2 517	1,2	99,9
Fotovoltaické systémy	8 322	4,1	8 233	3,8	98,9
Celkem	205 173	100,0	214 512	100,0	104,6

1) TKO = tuhý komunální odpad

Pramen: OZE v roce 2020; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2020 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 12,7 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2020 činil přibližně 16,2 %.

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se meziročně snížil z 66,3 % v roce 2019 na 65,7 % v roce následujícím. Je to způsobeno poklesem podílu biomasy v domácnostech na 40,2 %, a to i přes růst podílu biomasy mimo

139 Poslední dostupné údaje jsou za rok 2018.

domácnosti na 25,5 % v roce 2020. U bioplynových stanic došlo k poklesu podílu jimi vyrobené energie stejně jako u fotovoltaik. Více se mezi OZE prosadily vodní elektrárny, BRKO a kapalná biopaliva. U solárních termálních systémů a větrných elektráren se podíl výroby nezměnil. Významný nárůst zaznamenaly podíly výroby energie z tepelných čerpadel.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulókových výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2020 jen malého podílu na elektřině vyrobené z OZE (0,05 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,01 %.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2020

Typ biomasy	Rok	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
		Výroba elektřiny (GWh)	Prodej elektřiny (GWh)	Spotřeba paliva (tis. t)	Hrubá výroba tepla (TJ)	Přímé dodávky cizím subjektům (TJ)	Spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	2020	0,0	0,0	0,0	458,2	37,7	42,6
	2019	0,1	0,1	0,2	419,9	20,4	41,6
Odpad, štěpka	2020	1 247,0	974,4	1 176,2	13 320,9	5 815,9	1 573,2
	2019	1 229,8	950,2	1 146,0	11 903,1	4 959,0	1 401,8
Celulókové výluhy	2020	915,4	178,6	537,1	11 010,5	840,9	1 262,9
	2019	858,7	168,3	522,0	10 323,3	787,8	1 217,8
Rostlinné materiály	2020	99,0	88,3	98,5	585,2	402,6	57,7
	2019	94,4	82,6	93,9	587,9	384,0	60,0
Brikety a pelety	2020	236,3	190,5	144,4	1 069,4	745,9	75,2
	2019	214,5	171,9	135,5	917,5	604,8	64,3
Ostatní biomasa	2020	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	2019	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2020	1,3	0,6	0,3	2,3	0,0	0,1
	2019	1,2	0,6	0,3	2,4	0,0	0,1
Biomasa celkem	2020	2 499,0	1 432,4	1 956,4	26 446,5	7 843,0	3 011,6
	2019	2 398,7	1 373,6	1 897,8	24 154,2	6 756,0	2 785,6

Pramen: Statistika MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2020 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 499,0 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 4,2 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 956,4 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 98,5 tis. t (tj. 5,0 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2020 dosáhla 26 446,5 TJ (meziroční nárůst o 9 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (3 011,6 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 57,7 tis. t (meziroční pokles o 3,8 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 573,2 tis. t, podíl 52 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (1 262,9 tis. t, podíl 42 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2020 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 64 636,6 TJ (meziročně nárůst o 2,1 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, tak i při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobena energie je využívána pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod) i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2020 k energetickým účelům využito celkem 1 301,0 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 269,8 mil. m³, meziroční nárůst o 2,5 %). Výroba nejvíce poklesla v kategorii průmyslové ČOV (o 6,1 %), dále poklesla u komunálních ČOV a mírně u skládkového plynu. Produkce bioplynových stanic vzrostla o 3 %. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 575 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 369 bioplynových stanicích (o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 318 MW) bylo v roce 2020 vyrobeno 2 405,5 GWh (z toho dodáno do sítě 2 043,2 GWh, tj. 84,9 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 607 317,4 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 4 065 243,6 GJ (tj. 88,2 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2020 stejně jako v roce předchozím stagnoval. Celkově bylo dosaženo podílu bioplynu 11,6 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

V roce 2021 byla zapracována Směrnice EP a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (RED II) do zákona o podporovaných zdrojích energie a změně některých dalších zákonů č. 382/2021 Sb., s účinností od 1. 1. 2022.

Zákon o ochraně ovzduší stále ukládá povinnost přimíchávat udržitelná certifikovaná biopaliva do motorových benzinů a motorové nafty a současně snížit emise skleníkových plynů

(GHG¹⁴⁰) nahrazením části energie obsažené v motorovém benzínu a motorové naftě energií obsaženou v biopalivech.

Od roku 2020 platí vyšší povinnost snižování GHG z pohonných hmot podle zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, tak aby dosáhla 6 %. Při plnění povinnosti uvádět na trh minimální množství biopaliv pro dopravní účely, tj. 4,1 % V/V z celkového množství motorových benzinů přimíchaných do motorových benzinů a 6,0 % V/V z celkového množství motorové nafty přimíchaných do motorové nafty, nebylo možné ani v roce 2021 zahrnovat FAME B100, ani biopaliva obsažená ve vysokoprocentních směsích B30 (SMN B30) a Ethanolu E85 (tab. T8.4/03).

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V)

Ukazatel	2014–2017		2018–2019		2020 a dál	
	% V/V					
Podíl FAME v motorové naftě	6,0					
Podíl etanolu v motorových benzinech	4,1					
Minimální úspora emisí GHG biopaliva ^{1), 2), 2a)} , biomethanu a obnovit. kapalných a plyných paliv ^{2b)} (%)	min. 35		min. 50 (60 ²⁾) 65 ^{2a)} & 70 ^{2b)}			
Snižování emisí GHG z PHM ³⁾ (%)	2014–2016	2017–2019			6	
	2	3,5				
Dvojnásobné započítávání nekonvenčních a pokročilých biopaliv ⁴⁾	2014–2018			2019 a dál		
	ne			ano		

1) Podle Nařízení vlády z 15. 8. 2018 o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot.

2) 60 % v případě biopaliv vyrobených ve zpracovatelském zařízení uvedeném do provozu 6. 10. 2015 - 31. 12. 2020.

2a) a 2b) Podle směrnice EP a Rady 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

Kapacity uvedené do provozu od 1. 1. 2021.

3) Hodnoty stanovené zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb.

a podle zákona o podporovaných zdrojích energie a změně některých dalších zákonů č. 382 Sb., s platností od 15. 9. 2021.

4) Podle zákona o podporovaných zdrojích energie a změně některých dalších zákonů č. 382 Sb., s platností od 15. 9. 2021.

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Specifikace vstupních surovin, biopaliv z nich vyrobených a způsobu ověřování stanovených emisí GHG z dodaných pohonných hmot pro dopravní účely je součástí nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot. Toto nařízení vlády navazuje na novelu zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb. Oba dokumenty zpracovávají příslušné právní předpisy směrnice Rady (EU) 2015/652, stanovující metody výpočtu a požadavky na podávání zpráv podle směrnice Evropského parlamentu (EP) a Rady 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty (tzv. směrnice FQD) a směrnice EP a Rady (EU) 2015/1513 (tzv. směrnice

140 GHG Greenhouse Gases (skleníkové plyny).

ILUC) ze dne 9. 9. 2015, kterou se mění směrnice FQD a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (tzv. směrnice RED).

Nařízení vlády jako prováděcí právní předpis novely zákona o ochraně ovzduší přináší tyto zásadní body:

- Možnost dvojnásobného zohlednění biopaliv z UCO¹⁴¹, kafilerních tuků a biopaliv, která mají nízký dopad v souvislosti s nepřímou změnou ve využívání půdy (tzv. pokročilá biopaliva) do povinného minimálního podílu biopaliv podle § 19 a § 19a zákona.

- Možnost zohlednění CNG/LNG, LPG¹⁴², čistých a vysokoprocentních biopaliv, elektřiny a vodíku do povinného snížení emisí GHG z pohonných hmot podle § 20a a § 20b zákona.

- Možnost zohlednění snížení emisí GHG z těžby až do výše 1 % základní hodnoty produkce emisí GHG pro fosilní pohonné hmoty podle § 20b zákona.

- Stanovení výše pokuty za nesnížení emisí GHG z pohonných hmot jako součin množství emisí GHG v kg, které zapříčinilo nesplnění povinnosti, a částky 10 Kč; v případě nedodání stanoveného množství biopaliva za rok činí pokuta 40 Kč/l nedodaného paliva.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použité surovina pro výrobu bioetanolu. V roce 2021 zajišťovaly výrobu jen závody Tereos TTD, a. s., Dobrovice a Ethanol Energy, a. s., Vrdy. V lihovaru PLP, a. s., Trmice, uvedeném do zkušebního provozu na podzim roku 2008, byla v následujících letech výroba přerušena. Provoz nebyl dosud obnoven.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2021

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použité surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobrovice	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdy)	2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
CELKEM		1 700 000	134 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2021 a pro porovnání v letech 2018 až 2020 uvádí tab. T8.4/05.

141 UCO Used Cooking Oils (použité kuchyňské oleje).

142 CNG/LNG Compressed / Liquid Natural Gas (stlačený/kapalný zemní plyn)

LPG Liquefied Petroleum Gas (zkapalněný ropný plyn)

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Výroba	86 900	75 096	93 040	85 688	88 545	103,3
Dovoz	19 704	3 055	22 502	15 886	31 352	197,4
Vývoz	30 160	3 071	18 476	13 036	36 591	280,7
Hrubá spotřeba	75 848	79 835	93 195	83 532	85 491	102,3
bio-ETBE pro přimíchávání	19 747	26 497	51 228	55 590	58 714	105,6
Spotřeba E85	3 412	2 865	1 575	357	4	1,1

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevič

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 89 tis. t byla v roce 2021 o 3 % vyšší než v roce předešlém. Dovoz i vývoz se zvýšily o 97 %, resp. 181 %, oproti předchozímu roku. Hrubá spotřeba bioethanolu se na trhu v ČR zvýšila z 84 tis. t v roce 2020 na 86 tis. t, což představuje 2% nárůst. K 6% nárůstu výroby došlo u etyl-tertio-butyl-ether (ETBE). Hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 vlivem ukončené daňové podpory opět klesala z 0,4 tis. t na cca 0,004 tis. t (tj. o 99 %).

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2021 spotřebovalo 415,3 tis. t technické cukrovky a 170,3 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 67,69 t/ha a 9,65 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 6,1 tis. ha a u kukuřice 17,7 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 10,0 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 17,2 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2021 dosáhlo 66 % (o 2 % více než v roce předešlém).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2020 ustálila na 340 tis. t. Byla tedy stejná jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2021 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly společnosti Chemoprojekt, a.s. (pracoviště Ústí n. L.), Preol, a.s., Lovosice, Primagra, a.s., Milín, Temperator, s.r.o. Liberec a Glycona s.r.o. Ostatní provozy buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na lisování olejnin, polorafinaci surového glycerinu, rektifikaci odpadního methanolu a související obchodní a logistickou činnost. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2021 dosáhlo 72 % (o 4 % méně než v roce předešlém).

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	157 429	194 278	248 418	258 647	244 794	94,6
Výroba SMN30 celkem (t)	44	0	15	0	0	-
Dovoz FAME (t)	137 315	110 434	98 852	189 402	198 565	104,8
Vývoz FAME (t)	18 196	74 448	107 275	141 760	144 389	101,9
Hrubá spotřeba (t)	298 307	294 664	281 014	292 854	298 489	101,9
Výrobní kapacity (t)	340 000	340 000	340 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2021 bylo vyrobeno cca 244,8 tis. t. FAME, což je o cca 5 % méně než v předchozím roce. Hrubá spotřeba FAME převýšila spotřebu o 2 % téhož roku. Dovoz FAME vzrostl ve srovnání s rokem 2020 o 5 % na 198,6 tis. t, přesto zůstává nižší než tuzemská výroba. Vývoz FAME vzrostl na 144,4 tis. t, což činí 102 % roku předchozího. Směsná motorová nafta s 30 % V/V FAME se v roce 2021 neobchodovala.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2021 spotřebovalo 361,1 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,0 t/ha představuje plochu 120,8 tis. ha, resp. 35,3 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2021.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2021 došlo ke zvýšení cen zemědělských výrobců o 6,9 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 0,8 %. Spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily rovněž o 0,8 % proti roku 2020. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 5,9 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2020	2021
Ceny zemědělských výrobců ²⁾	96,6	106,9
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku ¹⁾	102,1	100,8
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	104,5	100,8
Ceny vstupů do zemědělství ²⁾	100,4	105,9

1) Podle CZ CPA 2015.

2) Do roku 2017 rok váhového schématu 2010, od roku 2018 rok váhového schématu 2015.

Pramen: ČSÚ: Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle - CZ-CPA a index spotřebitelských cen v roce 2021 u domácností celkem.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziročně se CZV v rostlinné výrobě v roce 2021 navýšila o 12,4 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena obilovin o 16,3 %. Druhý největší

meziroční nárůst lze sledovat u CZV olejnin, a to 14,8 %. Proti roku 2020 se cena zeleniny a květin zvýšila o 11,6 %. Pro pěstitele bylo pozitivní zvýšení ceny cukrové řepy o 9,7 %. Ceny brambor celkem se snížily o 12,6 %. Ke snížení cen o 5 % došlo i u komodity ovoce.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2020	2021
Rostlinné výrobky celkem	96,0	112,4
z toho - obiloviny	95,1	116,3
- olejnin	100,0	114,8
- brambory celkem	80,2	87,4
- cukrová řepa	101,3	109,7
- ovoce	116,5	95,0
- zelenina a květiny	90,3	111,6

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

V roce 2021 došlo na všech sledovaných trzích (či burzách) u cen obilovin a olejnin ke značnému nárůstu oproti roku 2020. Z obilovin došlo k nejvýraznějšímu meziročnímu nárůstu cen u krmné kukuřice na německém trhu, a to o 35,4 %. CZV krmné kukuřice vzrostla také v ČR, a to o 29,6 % a v Polsku pak o 28,0 %. K výraznému meziročnímu nárůstu CZV došlo v Německu také u krmné pšenice, a to o 27,8 %. V Polsku CZV krmné pšenice oproti roku 2020 vzrostla o 25,2 % a v tuzemsku o 21,4 %. CZV krmného ječmene meziročně vzrostla nejvýrazněji na polském trhu, a to o 26,2 %. V tuzemsku CZV vzrostla o 21,3 %, v Německu pak o 17,9 %. CZV potravinářské pšenice vzrostla oproti roku 2020 v Polsku o 25,1 %, v ČR pak o 24,1 %.

CZV potravinářské pšenice se v ČR v roce 2021 pohybovala v intervalu od 4 486 Kč/t v lednu až po 5 883 Kč v prosinci. V průměru dosáhla CZV potravinářské pšenice 5 023 Kč/t, CZV krmné pšenice pak 4 706 Kč/t. CZV krmné kukuřice v ČR dosáhla v roce 2021 v průměru 4 911 Kč/t, CZV krmného ječmene pak 4 140 Kč/t.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2020	2021	Meziroční index
Pšenice potravinářská			
- Česká republika ¹⁾	157,81	195,85	124,10
- Polsko ³⁾	175,91	220,03	125,08
Pšenice krmná			
- Česká republika ¹⁾	151,20	183,48	121,35
- Německo ²⁾	168,40	215,16	127,77
- Polsko ³⁾	176,67	221,19	125,20
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	133,11	161,40	121,25
- Německo ²⁾	168,29	198,38	117,88
- Polsko ³⁾	147,62	186,24	126,16
Kukuřice krmná			
- Česká republika ¹⁾	147,71	191,47	129,62
- Německo ²⁾	170,16	230,32	135,36
- Polsko ³⁾	166,24	212,72	127,96
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	373,77	469,09	125,50
- Hamburk ⁴⁾	376,83	568,76	150,93
- Matif ⁵⁾	380,56	558,06	146,64
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	200,61	163,07	81,29
- EU 5 ⁶⁾	183,76	162,60	88,48

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná obchodní cena dle AMI.

3) Průměrná obchodní cena dle MRiRW.

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

6) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie. Rok 2021 - odhad.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; MRiRW; USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Baudisová, A. Filgasová (ÚZEI)

Ceny řepkového semene v roce 2021 v ČR korespondovaly s vývojem cen v EU. Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene se v ČR v průběhu roku 2021 pohybovala v intervalu 10 342 Kč/t v lednu až k maximu 14 811 Kč/t v prosinci 2021. Průměrná CZV za rok 2021 byla s hodnotou 12 031 Kč/t meziročně o 21,7 % vyšší.

Průměr ročních cen řepky na evropských burzách byl meziročně o 51,0 % vyšší na burze v Hamburku a o 46,6 % vyšší na burze Matif.

Ke snížení ceny brambor konzumních v ČR došlo v roce 2021 o 18,7 % (163,1 €/t). V zemích EU (5) se cena snížila o 11,5 % (162,6 EUR/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2020	2021
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	97,3	104,5
z toho - mléko	96,6	104,7
- jatečný skot	95,9	104,3
- jatečná prasata	99,4	83,8
- drůbež	97,6	101,3
- vejce	104,0	102,1

Pramen: ČSÚ: Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, M. Abrahamová, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 v lepší kondici a zaznamenala meziroční růst o 4,5 % (tab. T9.1/04). Navýšení ceny o 4,7 % dosáhli výrobci mléka a o 4,3 % chovatelé jatečného skotu. Proti roku 2020 se zvýšila cena vajec o 2,1 % a drůbeže o 1,3 %. Chovatelům jatečných prasat klesla cena v roce 2021 meziročně o 16,2 %.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2020	2021	Meziroční index
Jateční býci R3 v EU ¹⁾	353,4	394,0	111,5
- Česká republika	315,4	344,5	109,2
- Francie	367,3	391,0	106,5
- Německo	362,7	414,9	114,4
- Nizozemsko	311,1	369,6	118,8
- Polsko	294,0	360,0	122,5
Jatečná prasata tř. E v EU ¹⁾	160,1	143,0	89,3
- Česká republika	154,8	136,6	88,2
- Německo	162,7	139,9	86,0
- Dánsko	172,6	147,3	85,4
- Španělsko	164,2	154,1	93,9
- Polsko	153,4	135,7	88,4
Jatečná kuřata ²⁾	183,8	199,8	108,7
- Česká republika	199,8	176,9	88,5
- Německo	287,8	302,3	105,0
- Polsko	110,2	138,8	126,0
Mléko ³⁾			
- Česká republika	31,6	34,4	108,9
- Německo	33,7	37,1	110,0
- Polsko	31,6	34,5	109,3
- EU	34,1	36,8	107,9

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27. Jateční býci: předběžné odhady na rok 2021.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer, EUROSTAT, EK

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, T. Rudinskaya (ÚZEI)

V EU 27 v roce 2021 proti roku 2020 stoupla průměrná cena jatečných býků R3 o 11,5 %, tj. o 40,6 €/100 kg j. hm. Na tento vývoj měla vliv vysoká poptávka po hovězím masu na globálním trhu (zejména Číny), a zároveň pokles nabídky, neboť významní vývozci, jakými jsou Austrálie a Argentina, omezily v roce 2021 v důsledku obnovy stáda vývoz. Meziročně se zvýšily CZV ve většině členských zemí EU, z předních producentů hovězího masa pak o více

než 13 % v Irsku, Německu, Nizozemsku a v Polsku. Mírnější nárůst (do 7 %) byl evidován v Rumunsku, Belgii Itálii a ve Francii. K nepatrnému oslabení ceny jatečných býků došlo na Slovensku a ve Finsku. CZV jatečných krav O3 se v průměru EU zvýšila ještě výrazněji, a to o 16 % na 314,74 €/100 kg j. hm.

CZV jatečných prasat tř. E v roce 2021 v průměru EU 27 meziročně klesla o 10,7 % (o 17,15 €/100 kg j. hm.). K jejímu oslabení došlo ve všech členských zemích, z toho u významných evropských producentů (Dánska a Německa) o 14,6 %, resp. o 14,0 %. Mírnější pokles byl pozorován v Nizozemsku (o 10,9 %), Španělsku (o 6,1 %), Belgii (o 5,7 %) a Francii (o 4,5 %). Od ledna do června docházelo u jatečných prasat na unijním trhu k nárůstu ceny. Nicméně, v porovnání se stejným obdobím předchozího roku byla průměrná cena nižší o 18,3 %. Ve druhé polovině roku došlo k dalšímu poklesu cen jatečných prasat. Hlavním důvodem bylo zostření konkurence mezi EU a ostatními klíčovými globálními exportéry z důvodu obnovení chovu prasat v Číně, nárůstu produkce a oslabení dovozu vepřového masa do této země. Vyšší produkce jatečných prasat u klíčových evropských producentů a omezení vývozu Německa do třetích zemí na základě výskytu AMP způsobilo převis nabídky a cenový tlak na trhu EU.

Prostý průměr cen vykázaných zemědělskými výrobci (CZV) jatečných kuřat v ČR se v roce 2021 meziročně zvýšil o 1,7 % na 23,11 Kč/kg, CZV jatečných krůt se meziročně snížila o 1,0 % na 32,59 Kč/kg a CZV jatečných kachen se meziročně zvýšila o 0,8 % na 29,25 Kč/kg. CPV kuřat kuchařských I. tř. meziročně klesla o 1,4 % na 40,40 Kč/kg. CPV krmné směsi pro brojlery meziročně vzrostla o 9,0 % na 8,64 Kč/kg (ČSÚ).

Reprezentativní cena (Evropská komise) průmyslových výrobců kuřat „65 %“ EU 27 meziročně vzrostla o 8,7 % na 199,85 €/100 kg. V Německu vzrostla meziročně o 5,0 % na 302,3 €/100 kg (2. nejvyšší z EU 27). V Polsku byla nejnižší; po meziročním nárůstu o 26,0 % činila 138,75 €/100 kg. V ČR klesla o 11,5 % na 176,9 €/100 kg (tab. T9.1/05).

Průměrná roční CZV mléka v ČR sledovaná ČSÚ vzrostla meziročně o 4,7 %, nicméně přepočten na € ukazuje dle EK zvýšení o 8,9 %. Obdobně se zvýšila i průměrná CZV mléka EU (o 7,9 %) i ve vybraných sledovaných zemích. Ve všech zemích EU se CZV meziročně zvýšila, ovšem zjevně v rozdílné výši. Nejvíce v Irsku a Belgii (o 17,3 %, resp. o 16,7 %), naopak minimální vzrůst do 1 % nastal na Slovensku, v Portugalsku a na Kypru. Celkový vzrůst cen lze přičítat zřejmě doznívajícím poruchám na trhu a s tím spojenou nedostatečně uspokojenou poptávkou za současného vzrůstu cen některých vstupů, zejména krmiv a energií.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁴³ zahraničním obchodě

Obrat českého AZO se v roce 2021 meziročně navýšil o 6,9 % na 497,5 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota dovozu se zvýšila významněji o 19,1 mld. Kč, tj. o 7,6 %, na 270,0 mld. Kč, hodnota vývozu se zvýšila o 13,1 mld. Kč, tj. o 6,1 %, na 227,5 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2021 v důsledku výraznějšího nárůstu dovozu než vývozu opět meziročně zhoršila, a to o 6,1 mld. Kč na 42,3 mld. Kč. Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,2 p. b. na 84,3 % a podíl schodku na vývozu se zvýšil o 1,7 p. b. na 18,7 % (zhoršení obou hodnot po výjimečném roce 2020). V členění na obchod s EU 27 a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční nárůst bilančního schodku (po významném poklesu schodku v roce 2020) na 22,1 mld. Kč, tj. o 23,2 %, a ve druhém případě pak mnohem mírnější navýšení schodku na 20,0 mld. Kč¹⁴⁴, tj. o 10,9 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií nežli mimo ni.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (jednotlivé podíly viz T9.2/01). Meziročně se změnila participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z EU-27 (pokles na 5,2 %, resp. pokles na 8,3 %), a do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (stagnace na 2,4 %, resp. pokles na 2,3 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2020	2021	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,54	5,22	94,2
Agrární vývoz	4,83	4,62	95,7
Agrární dovoz	6,33	5,87	92,7

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Významnou měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výroby. Při nezahrnutí kapitoly HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2021 v meziročním porovnání na straně exportu k razantnějšímu nárůstu hodnoty o 10,6 %, zatímco hodnota dovozu se zvýšila méně, a to o 7,3 %. Záporná bilance se bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ meziročně zlepšila o 2,8 mld. Kč, přesto byla vyšší než s nimi (44,3 mld. Kč).

143 Český statistický úřad změnil od roku 2020 doposud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. Přeshraniční pohyb nebude nadále nazýván zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice. Podrobnější metodické informace jsou publikovány na stránkách ČSÚ (<https://www.czso.cz/csu/czso/zo>), ke změně metodiky však nedošlo. V této kapitole bude i nadále používána stávající terminologie. Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

144 Součet obchodu s EU 27 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi. K 31. lednu 2020 vystoupilo Spojené království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie, proto je stát zařazen mezi tzv. třetí země.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 27 na straně vývozu v roce 2021 činil 89,7 % a na straně dovozu 83,9 %, meziročně tak v roce 2021 vzrostl podíl vývozu o 0,1 p. b., podíl dovozu zaznamenal stagnaci. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu, kde činil 80,2 % na straně vývozu a 59,3 % na straně dovozu.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR do Německa (24,0 % v roce 2021), na Slovensko (21,1 %) a do Polska (9,9 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Rakousko, Itálie a Maďarsko (stejně jako v předchozích pěti letech) a z třetích zemí Spojené království (s podílem 2,1 %) a navzdory embargu Rusko (1,6 %), dále Ukrajina (0,6 %), Japonsko (0,5 %), Čína a Spojené státy (shodně 0,4 %) a Turecko (0,3 %). V roce 2021 se hodnota českého agrárního exportu meziročně zvýšila do Německa a na Slovensko (o 9,4 %, resp. o 8,2 %), do Polska (o 6,6 %), Rakouska vzrostla významně o 26,1 % a Maďarska vzrostla o 2,3 %. Do některých zemí meziročně hodnota českého agrárního vývozu zaznamenala pokles, např. do Itálie klesla o 28,5 %, dále velmi nepatrně do Spojeného království (o 0,02 %) a Ruska (o 1,3 %). Do Japonska, Číny, Spojených států a Finska byl taktéž zaznamenán v roce 2021 pokles hodnoty agrárního vývozu, a to v rozpětí od 4,8 % do 30,6 %.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁴⁵ zejména z Německa a Polska (v roce 2021 dohromady 38,0 %) a dále z Nizozemska a Slovenska. Více než 6% podíl zaujímaly v roce 2021 ještě Itálie a Španělsko. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Ukrajina, Čína, Spojené království, Norsko, Turecko, Spojené státy, Brazílie (s podíly v rozmezí 1,5 % až 0,5 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z Rumunska (o 120,9 %) a Ukrajiny (o 31,6 %) a Norska (o 30,2 %), jejich podíly na dovozu tvoří 2,5 %, resp. 1,5 %, resp. 1,1 %.

Ze zemí, které patřily v roce 2021 mezi deset nejvýznamnějších dodavatelů agrárního zboží do ČR, hodnota dovozu meziročně rostla (kromě Francie, kde hodnota mírně poklesla – o 0,4 %). Spojené království obsadilo 14. místo s poklesem hodnoty agrárního dovozu o 20,9 %. Spojené státy obsadily 17. místo také s poklesem hodnoty dovozu o 2,9 %.

145 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2020	2021	meziroční index		2020	2021	meziroční index
Německo	49 811,0	54 496,7	109,4	Německo	57 504,6	60 759,9	105,7
Slovensko	44 376,3	48 020,3	108,2	Polsko	39 121,0	41 805,6	106,9
Polsko	21 067,8	22 447,8	106,6	Nizozemsko	17 021,2	18 159,4	106,7
Rakousko	10 984,9	13 852,5	126,1	Slovensko	16 553,3	18 021,3	108,9
Itálie	18 984,0	13 581,8	71,5	Itálie	14 659,6	16 496,0	112,5
Maďarsko	9 806,1	10 029,0	102,3	Španělsko	14 545,3	14 926,6	102,6
Nizozemsko	6 813,0	7 706,3	113,1	Maďarsko	10 330,9	11 078,4	107,2
Francie	5 296,6	6 139,4	115,9	Rakousko	9 032,4	9 978,1	110,5
Rumunsko	4 672,4	5 130,6	109,8	Belgie	7 537,6	8 146,2	108,1
Spojené království	4 829,0	4 820,5	99,8	Francie	7 788,4	7 755,6	99,6
Belgie	3 811,6	4 075,5	106,9	Rumunsko	3 082,5	6 809,8	220,9
Ruská federace	3 777,6	3 729,9	98,7	Ukrajina	3 040,7	4 001,0	131,6
Španělsko	2 856,3	2 934,3	102,7	Čína	3 530,3	3 794,5	107,5
Švédsko	1 959,1	2 307,9	117,8	Spojené království	4 196,5	3 318,5	79,1
Chorvatsko	1 912,1	2 227,3	116,5	Norsko	2 368,2	3 084,0	130,2
Bulharsko	1 590,2	1 942,9	122,2	Turecko	2 441,3	2 482,0	101,7
Řecko	1 267,5	1 750,3	138,1	Spojené státy	2 435,1	2 365,2	97,1
Dánsko	1 506,0	1 519,9	100,9	Řecko	2 366,8	2 006,9	84,8
Slovinsko	1 351,0	1 517,7	112,3	Dánsko	1 684,2	1 835,9	109,0
Ukrajina	844,6	1 419,6	168,1	Irsko	1 653,2	1 720,6	104,1
Litva	1 207,5	1 354,0	112,1	Brazílie	1 434,0	1 594,2	111,2
Japonsko	1 173,2	1 074,4	91,6	Vietnam	1 153,3	1 450,8	125,8
Vybrané země celkem	199 897,7	212 078,9	106,1	Vybrané země celkem	223 480,3	241 590,4	108,1
Podíl na celkovém agrárním vývozu	93,2	93,2	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,1	89,5	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2021

Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice

Zpracoval: M. Bríšková (ÚZEI)

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹⁴⁶ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu¹⁴⁷ byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2021 „přípravky používané k výživě zvířat“, „cigarety“ (v meziročním porovnání významný pokles podílu o 4,2 p. b. na 6,3 %), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „pšenice“, „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „pivo“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“ a „sýry a tvaroh“.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2021 patřily „vepřové maso“ (s 5,7% podílem, tj. pokles podílu o 1,1 p. b. v meziročním porovnání), „potravinové přípravky jiné“, „přípravky

146 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

147 Členění podle HS 4.

používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „tabákové náhražky“, „cigarety“, „káva“ a „maso a droby drůbeže“.

Meziročně došlo v roce 2021 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „tabákových náhražek“ (o 3,2 mld. Kč, významný nárůst dovozu zejména z Rumunska), méně pak u „ethylalkoholu nedenat. pod 80 %, destiláty a likéry“ (o 709,8 mil. Kč, nárůst dovozu ze Spojeného království, Irska a Itálie), „čokolády a ostatních kakaových přípravků“ (o 564,1 mil. Kč), „hovězího masa čerstvého, chlazeného“ (o 516,0 mil. Kč), „filé“ (o 373,3 mil. Kč) a „řezaných kytic“ (o 372,1 mil. Kč). Výraznější zlepšení pasivní bilance nastalo především u „vepřového masa“ (o 1,5 mld. Kč, pokles dovozu hlavně ze Španělska a Nizozemska), méně pak u „nezpracovaného tabáku, tabákového odpadu“ (o 484,6 mil. Kč), „jablek, hrušek a kdoulí“ (o 372,7 mil. Kč), „ovoce a ořechů“ (o 343,2 mil. Kč) a „citrusových plodů“ (o 323,7 mil. Kč).

Na druhé straně významnější meziroční zlepšení aktivní bilance bylo zaznamenáno v roce 2021 u „přípravků používaných k výživě zvířat“ (o 1,5 mld. Kč, nárůst vývozu do Polska a Německa), dále pak u „ječmene“ (o 887,5 mil. Kč, zvýšený vývoz zejména do Německa), „potravinových přípravků jiných“ (o 885,2 mil. Kč), kukuřice (o 880,6 mil. Kč) a „cukru“ (o 602,4 mil. Kč). Zhoršení aktivní bilance bylo pozorováno především u tradičně netto vývozní položky „cigaret“ (o 6,2 mld. Kč, razantní pokles vývozu do Itálie), méně výrazně pak u „pokrutin pro extrahování tuků a olejů“ (o 723,5 mil. Kč) a „slunečnicového oleje“ (o 284,6 mil. Kč).

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		meziroční rozdíly (mil. Kč)
		podíl na agrárním vývozu (%)		index 2021/2020 (%)	podíl na agrárním dovozu (%)		index 2021/2020 (%)	mil. Kč		
		2020	2021		2020	2021		2020	2021	
01	Živá zvířata	3,76	3,74	99,47	0,52	0,51	98,08	6 761,2	7 138,5	377,3
02	Maso a jedlé droby	2,17	2,06	94,93	11,41	10,42	91,32	-23 968,3	-23 434,6	533,7
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,81	1,96	108,29	2,29	2,54	110,92	-1 876,1	-2 397,6	-521,5
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé vyr. živ. pův.	9,91	10,07	101,61	6,84	7,09	103,65	4 084,0	3 751,0	-333,0
05	Ostatní produkty živ. původu	0,56	0,55	98,21	0,88	0,92	104,55	-1 000,6	-1 223,3	-222,7
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,42	0,46	109,52	2,21	2,38	107,69	-4 660,3	-5 382,7	-722,4
07	Zelenina, poživatelíné rostliny, kořeny a hlízy	1,36	1,53	112,50	6,04	5,75	95,20	-12 236,0	-12 041,4	194,6
08	Ovoce a ořechy	1,88	2,00	106,38	8,36	7,93	94,86	-16 948,4	-16 866,2	82,2
09	Káva, čaj, maté a koření	2,25	2,12	94,22	3,21	3,03	94,39	-3 234,3	-3 358,5	-124,2
10	Obiloviny	7,57	8,54	112,81	1,74	1,71	98,28	11 873,9	14 829,0	2 955,1
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,57	1,63	103,82	0,97	1,00	103,09	929,4	1 021,5	92,1
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a pícniny	4,22	4,51	106,87	3,69	3,97	107,59	-195,3	-441,0	-245,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,65	0,63	96,92	0,44	0,43	97,73	294,8	284,6	-10,2
14	Rostlinné pletací materiály	0,05	0,05	100,00	0,04	0,03	75,00	13,4	46,6	33,2
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4,29	5,04	117,48	3,24	3,99	123,15	1 082,3	688,9	-393,4
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,90	2,73	94,14	2,98	2,80	93,96	-1 255,4	-1 347,5	-92,1
17	Cukr a cukrovinky	3,55	3,83	107,89	2,23	2,17	97,31	2 005,7	2 836,6	830,9
18	Kakao a kakaové přípravky	3,37	3,32	98,52	4,28	4,30	100,47	-3 497,3	-4 060,0	-562,7
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	8,15	8,28	101,60	6,98	6,82	97,71	-36,9	416,7	453,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2,13	2,06	96,71	4,25	4,06	95,53	-6 096,3	-6 276,8	-180,5
21	Různé potravinářské přípravky	8,97	9,73	108,47	8,02	8,15	101,62	-880,9	137,5	1 018,4
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	7,88	8,11	102,92	7,31	7,63	104,38	-1 444,9	-2 131,3	-686,4
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	9,59	9,84	102,61	6,92	6,99	101,01	3 195,4	3 526,4	331,0
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	10,98	7,20	65,57	5,13	5,40	105,26	10 673,9	1 803,3	-8 870,6
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-36 416,9	-42 480,2	-6 063,3

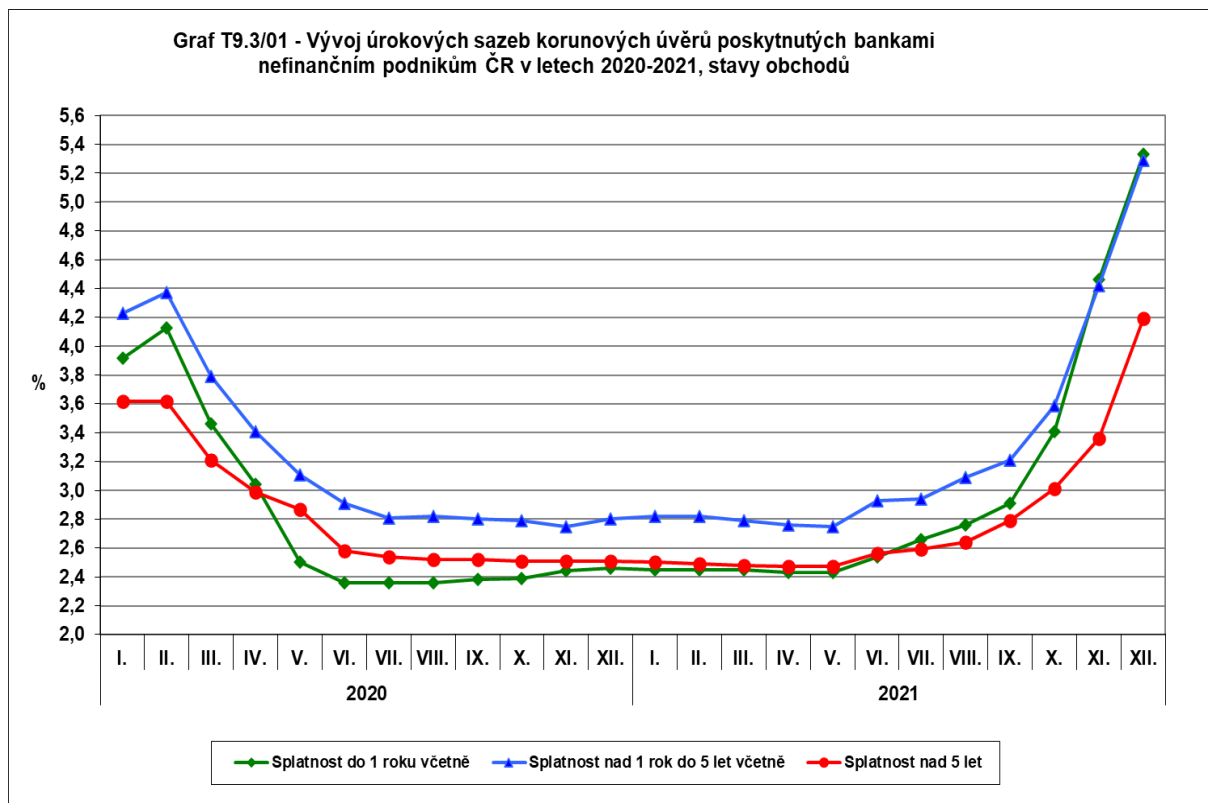
Pramen: ČSÚ - Databáze pohybu zboží přes hranice
Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2021 bylo provedeno šest změn nastavení základních úrokových sazeb ČNB. K první změně došlo k 24. červnu 2021, kdy byla zvýšena dvoutýdenní repo sazba z 0,25 % na 0,50 %, lombardní sazba z 1,00 % na 1,25 % a diskontní sazba zůstala na 0,05 %. Dále Bankovní rada ČNB s platností od 6. srpna 2021 zvýšila dvoutýdenní repo sazbu (2T repo sazbu) o 25 bazických bodů na 0,75 %. Současně také rozhodla o zvýšení lombardní sazby na 1,75 %, u diskontní sazby ke změně nedošlo. Další změna byla provedena s platností od 1. října 2021, kdy se zvýšila dvoutýdenní repo sazba na 1,25 % a lombardní sazba na 2,50 %. Diskontní sazba se zvýšila o 0,45 p. b. na 0,50 %. Růst úrokových sazeb pokračoval 5. listopadu, kdy Bankovní rada rozhodla o zvýšení dvoutýdenní repo sazby na 2,75 %, u lombardní sazby na 3,75 % a u diskontní na 1,75 %. Dále s platností od 23. prosince pokračoval růst sazeb, kdy dvoutýdenní repo sazba se zvýšila na 3,75 %, lombardní na 4,75 % a diskontní na 2,75 %.

Úrokové sazby úvěrů zaznamenaly prudký nárůst, který ČNB spojuje s protiinflačními opatřeními. Celková průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům¹⁴⁸ za rok 2021 činila 3,03 % a proti roku 2020 se zvýšila o 0,08 p. b. Vývoj úrokových sazeb v jednotlivých měsících v letech 2020 a 2021 u krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých úvěrů je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislíngrová (ÚZEI)

Úrokové sazby korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2019 až 2021 uvádí tab. T9.3/01.

148 Průměr z měsíčních údajů stavů obchodů k 31. 1. až k 31. 12.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2019	2020	2021
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	3,76	2,91	4,67
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	3,88	2,82	5,33
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	4,11	3,22	5,29
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	3,59	2,83	4,19
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,37	0,18	0,41
z toho - jednodenní	0,21	0,11	0,22
- s dohodnutou splatností	1,34	0,77	1,95
v tom: do 2 let	1,32	0,72	1,94
nad 2 roky	2,36	2,60	2,50
- s výpovědní lhůtou celkem	1,29	0,91	1,75

Pramen: ČNB

Zpracoval: S. Kislíngerová (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Cena¹⁴⁹ vstupů do zemědělství se v roce 2021 zvýšila o 5,9 % (ČSÚ) (tab. T9.3/02).

149 Údaje jsou vypočteny z průměrných cen výrobků a služeb nakoupených subjekty zemědělské prvovýroby zjištěných prostřednictvím statistického šetření vzorku respondentů – prodejních dodavatelských organizací. Souhrnný index je vypočten na základě váhového schématu, v němž největší váhu mají krmiva (20,3 %), ostatní výdaje (17,3 %), energie a maziva (15,8 %) a stroje a ostatní zařízení pro zemědělství (9,3 %). Indexy celoroční jsou počítány jako prostý aritmetický průměr 4 čtvrtletí. Průměrné roční ceny osiv a hnojiv uvádí tab. T9.3/03. Případné rozdíly mezi hodnotami meziročních indexů v této tabulce indexy cen v tab. T9.3/02 jsou důsledkem odlišné metodiky jejich výpočtu. Odlišná je rovněž struktura tabulek a uváděné položky (ČSÚ).

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100)

Název	Průměr 2020	Průměr 2021
VSTUPY CELKEM	100,4	105,9
Celkem výroby a služby běžně spotř. v zem.	99,4	106,8
Osiva a sadba	99,3	101,4
z toho - pšenice ozimá	99,3	104,9
- ječmen jarní	98,0	101,1
- kukuřice	96,8	98,2
- řepka ozimá	99,8	103,8
Energie a maziva	92,8	110,7
Paliva na topení	98,3	108,2
Motorová paliva	88,4	113,5
Elektřina	109,0	101,4
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	93,1	128,6
z toho - jednoduchá hnojiva	93,6	130,2
- směsi hnojiv	86,1	130,6
Chemické prostředky, pesticidy	101,3	99,8
z toho - fungicidy	101,8	99,0
- insekticidy	103,7	96,4
- herbicidy	99,1	102,9
Krmiva	100,0	107,2
Jednoduchá krmiva	95,8	109,8
Krmné směsi	101,8	106,1
Veterinární služby	99,9	104,2
Ostatní výdaje	103,1	101,9
z toho - voda, její úprava a rozvod	106,1	106,2
- skladování a podpůrné služby v dopravě	105,2	101,1
- telekomunikační služby	99,9	99,4
- neživotní pojištění	102,4	100,6
- právní a účetnické služby	101,5	101,8
Služby pro zemědělství	104,9	102,3
Celkem výroby a služby přisp. do zem. investic	105,0	101,1
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	105,4	99,5
Budovy	103,7	105,2

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Největší podíl na růstu cen měl nárůst ceny krmiv s indexem 107,2, zvýšení ceny ostatních výdajů s indexem 101,9, nárůst ceny energií a maziv s indexem 110,7 a vyšší cena hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (index 128,6).

V podrobnějším členění cen průmyslových hnojiv ČSÚ zaznamenal nárůst ceny NPK o 16,4 % na 9,4 tis. Kč/t (tab. T9.3/03). Vzrostly ceny všech průmyslových hnojiv, některých až o polovinu.

Co se týče osiv a sadby, k významné změně došlo u pozdních konzumních brambor, kde cena vzrostla o 21,7 % na 14,8 tis. Kč/t.

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, sadby a průmyslových hnojiv prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/MJ)

Ukazatel	MJ	2020	2021	Meziroční index
Osiva a sadba				
Pšenice ozimá	t	9 860	10 361	105,1
Ječmen jarní	t	11 163	10 429	93,4
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 761	2 650	96,0
Pozdní konzumní brambory	t	12 146	14 787	121,7
Řepka ozimá (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 065	2 008	97,2
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem 27%	t	4 849	7 175	148,0
- síran amonný 21%	t	4 814	5 229	108,6
- DAM 390	t	4 689	6 868	146,5
- močovina	t	7 718	11 018	142,8
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	8 153	8 909	109,3
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	8 107	9 436	116,4
- Amofos	t	9 651	13 681	141,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavním nástrojem pro sledování a hodnocení ekonomického vývoje zemědělského sektoru, který poskytuje výsledky srovnatelné s ostatními zeměmi EU. Výsledky SZÚ pro rok 2021 potvrzují nárůst hodnot většiny hlavních ukazatelů nejen proti předchozímu roku, ale i proti časovému období posledních pěti let, a to především díky růstu zemědělské produkce (PZO).

Produkce zemědělského odvětví (PZO) byla v roce 2021 nejvyšší za posledních pět let (152,8 mld. Kč). Meziročně došlo stejně jako v předchozích letech k nárůstu rostlinné produkce z 87,4 mld. Kč v roce 2020 na 91,1 mld. Kč v roce 2021. Naopak odvětví živočišné výroby vykazovalo stejné hodnoty, jako v předchozím roce a to 52,6 mld. Kč. I přes nárůst mezispotřeby (MZS), která byla v roce 2021 nejvyšší za posledních 5 let (102,1 mld. Kč), došlo k výraznějšímu růstu výsledného ukazatele podnikatelského důchodu (DU2) na 21,0 mld. Kč. Meziročně došlo k mírnému poklesu hrubé i čisté přidané hodnoty. Hrubá přidaná hodnota (HPH) poklesla z 51,2 mld Kč v roce 2020 na 50,6 mld. Kč v roce 2021 a čistá přidaná hodnota (ČPH) z 30,4 mld. Kč na 29,8 mld. Kč. Důchod z faktorů (DU1) vzrostl na 64,7 mld. Kč a byl tak nejvyšší za celé sledované období. Tento výsledek byl dosažen také meziročním navýšením ostatních dotací na výrobu¹⁵⁰ do sektoru o více než 3 mld. Kč na 36,0 mld. Kč.

150 Větše ostatních dotací na výrobu v SZÚ nezahrnuje zejména podpory započítávané do CZV a není proto shodná se souhrnným objemem dotací do sektoru podle kap. 2, ani s dotacemi v rámci FADN

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka 2000 hodin při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 678,48 tis. Kč/AWU v roce 2021.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mln. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2017	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	74,2	76,0	79,9	87,4	91,1
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	51,4	51,7	52,8	52,6	52,6
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	133,9	136,0	141,1	149,0	152,8
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	89,8	92,4	96,1	97,8	102,1
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	44,1	43,6	45,0	51,2	50,6
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	18,7	19,9	20,6	20,8	20,8
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	25,4	23,7	24,3	30,4	29,8
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	28,9	31,0	32,7	33,4	34,0
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32,4	32,9	34,7	32,8	36,0
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	56,5	55,4	57,8	62,0	64,7
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBÝTEK (DU1-NZA)	27,6	24,5	25,1	28,6	30,7
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	7,2	7,6	7,8	8,7	8,8
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,3	1,6	2,0	1,7	1,6
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,5	0,5	0,7	0,8	0,8
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	19,6	15,7	16,0	19,0	21,0
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	104,6	104,34	102,02	95,37	95,372
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	540,43	531,03	566,92	650,34	678,48

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

V meziročním porovnání došlo v roce 2021 k velkému zvýšení nákladové náročnosti na produkci (podíl MSP/PZO) o 1,23 p. b., dále ke snížení podílu hrubé i čisté přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO, resp. ČPH/PZO) o 1,23 p. b., resp. o 0,88 p. b., a k nárůstu podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO) o 0,73 p. b. Podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně narostl skoro o 3 p. b., ale i tak je druhým nejnižším za sledované období.

V roce 2021 je patrná stagnace celkové efektivity zemědělského odvětví, především ve srovnání s rokem 2020. I přes výrazný nárůst rostlinné výroby hodnoty živočišné produkce stagnují. Roste mezispotřeba a snížily se ukazatele čisté i hrubé přidané hodnoty. Celková výše podnikatelského důchodu však meziročně vzrostla. Výrazný podíl na tomto výsledku měla vyšší hodnota rostlinná produkce a zejména značný nárůst ostatních dotací na výrobu.

V pětiletém srovnání vychází rok 2021 výrazněji lépe než předchozí roky 2018 a 2019. Podíl mezispotřeby na produkci byl druhý nejnižší (66,86 %), v důsledku toho podíly HPH a ČPH na produkci dosáhly naopak na druhou nejvyšší hodnotu. V roce 2021 byl nejvyšší podíl rostlinné výroby na PZO (59,60 %) a naopak nejnižší podíl živočišné výroby na PZO (34,42 %) za uplynulých 5 let. Snížení podílu živočišné výroby však není v souladu se strategickými cíli MZe.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020 ¹⁾	2021 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	55,42	55,89	56,64	58,65	59,60
Podíl živočišné produkce na PZO	38,42	37,99	37,44	35,31	34,42
Podíl mezispotřeby na PZO	67,06	67,95	68,12	65,63	66,86
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	32,94	32,05	31,88	34,37	33,14
Podíl odpisů na PZO	13,99	14,64	14,63	13,97	13,62
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	18,95	17,41	17,26	20,40	19,52
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	21,59	22,75	23,19	22,40	22,29
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	24,17	24,20	24,58	22,01	23,60
Podíl důchodu z faktorů na PZO	42,23	40,73	41,00	41,63	42,36
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	57,23	59,41	59,96	52,86	55,71

1) Semidefinitivní údaje.

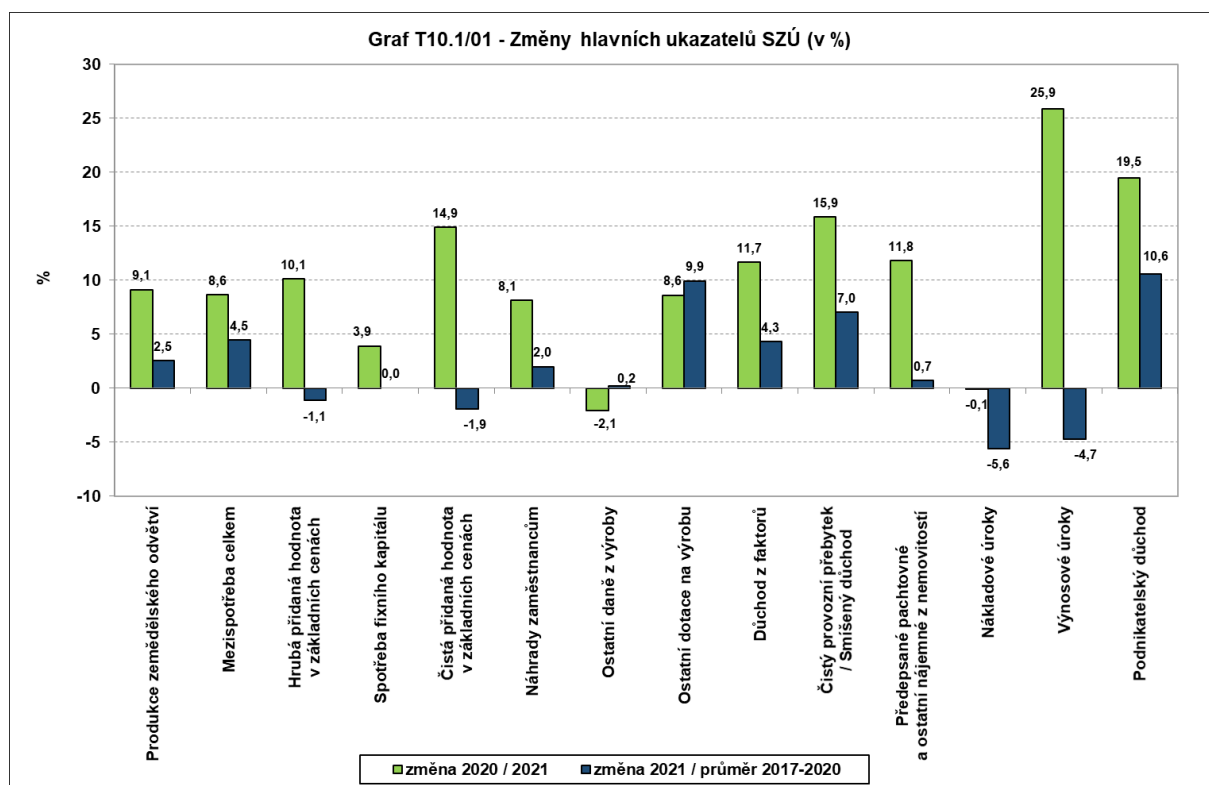
2) Předběžné údaje.

Pramen: výpočty ÚZEI

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Zedníčková (ÚZEI)

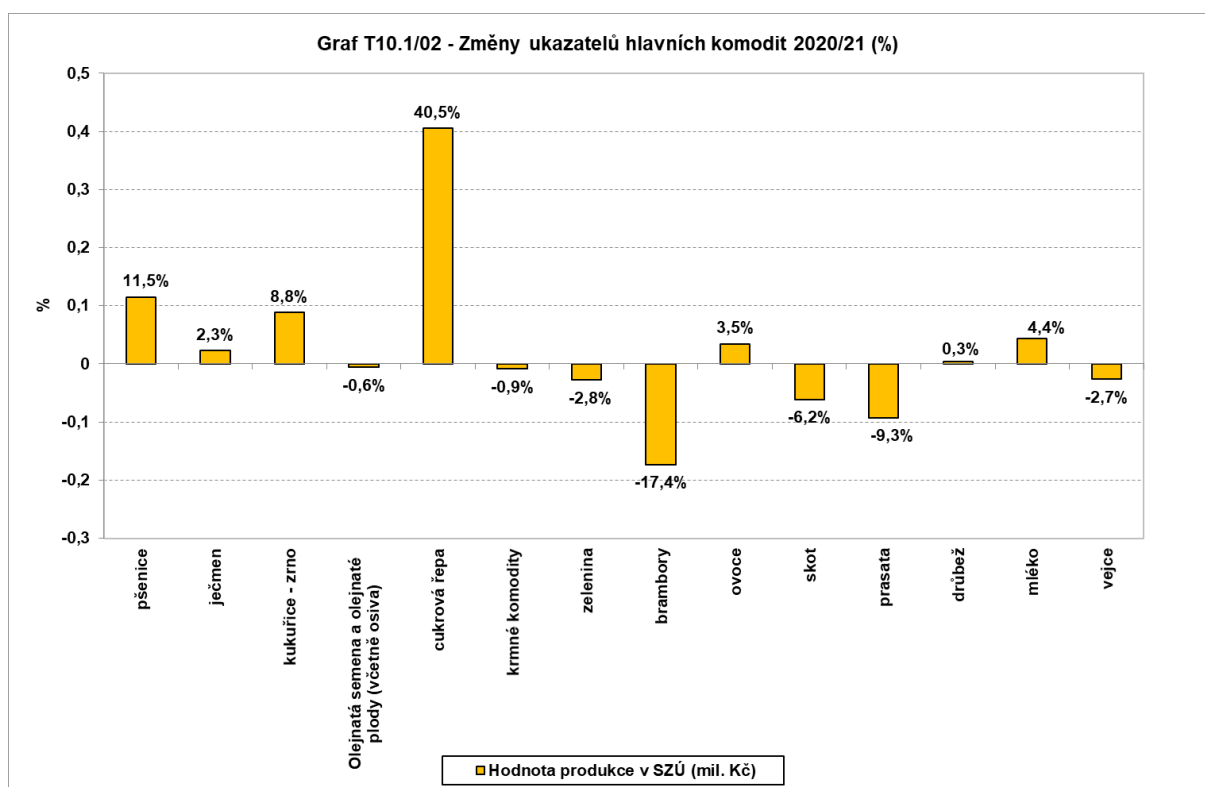
Příslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2020/2021 ilustrují grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí ANC. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2019 a 2020. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků je založena na definitivních vážených datech standardního výstupu FADN EU¹⁵¹. Systém vážení dat vychází z výsledků strukturálního šetření zemědělství Agrocensus 2016, které provádí ČSÚ.

Výsledky zemědělských podniků, které byly získány v rámci šetření FADN CZ za účetní rok 2020, jsou ovlivněny zvýšením prahu ekonomické velikosti pro zařazení podniků do výběrového souboru FADN. Od účetního roku 2020 nejsou již v šetření zahrnuty malé podniky

151 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje i ostatní výdělečné činnosti rostlinné výroby, živočišné výroby, služby, agroturistiku a výrobu energie z obnovitelných zdrojů. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti. Ukazatele přidané hodnoty a hospodářského výsledku podle této metodiky se tudíž mohou značně odlišovat od obdobných ukazatelů z účetních výkazů v České republice.

ekonomické velikosti IV. Kromě definitivních výsledků za roky 2019 a 2020 jsou prezentovány také odhady roku 2021¹⁵².

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU, ukazatel je v EU označován také jako „indikátor A“)¹⁵³.

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v přílohových tab. 10.2/01-03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tyto kategorie podniků jsou uvedeny v přílohové tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodářů na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin.

V roce 2020 došlo k průměrnému snížení cen zemědělských výrobců o 3,4 %. V rostlinné výrobě se snížily ceny o 4,0 %, v živočišné výrobě o 2,4 % (podle údajů ČSÚ). Nepříznivý cenový vývoj v RV v roce 2020 byl způsoben poklesem cen obilovin, brambor, mírně se zvýšila naopak cena semene řepky olejné a technické cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2020 na cenovém poklesu podílela většina hlavních komodit ŽV. Ceny jatečných býků a krav klesly výrazněji než ceny jatečných prasat a drůbeže. Snížila se i cena kravského mléka.

V roce 2021 se průměrné ceny v zemědělské výrobě zvýšily o 6,9 %. Mimořádně příznivý meziroční vývoj cen byl zaznamenán v RV. Podle údajů ČSÚ byl nárůst v průměru až o 12,4 %, ke kterému přispěl především nárůst cen obilovin, olejnin a luskovin. Odlišný vývoj zaznamenaly ceny brambor (pokles o 12,6 %). Ceny zemědělských výrobců v ŽV zůstaly průměrně téměř beze změny. Zatímco ceny jatečných býků a krav, drůbeže a mléka mírně vzrostly, ceny jatečných prasat v živém poklesly o 16,3 %.

Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin ukazují v letech 2019–2021 nárůst hektarových výnosů obilovin a luskovin na zrno a kolísání výnosů brambor a olejnin.

152 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a ANC a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2022. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množství vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopočtem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

153 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2000 hodin práce za rok. Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

V živočišné výrobě došlo k obrácení klesajícího trendu výroby jatečných zvířat, o co se postaral zejména příznivý trend ve výrobě jatečných prasat. Prodej mléka se rovněž opět zvýšil.

V roce 2020 byl pozitivní efekt vyšších výnosů částečně tlumen propadem realizačních cen, zatímco v roce 2021 na ekonomické výsledky podniků s polní výrobou působily příznivě vyšší ceny i hektarové výnosy. V živočišné výrobě v roce 2020 nepříznivě působil pokles cen a produkce některých segmentů živočišné výroby. V následujícím roce se ceny stabilizovaly a produkce živočišné výroby se oživila.

V roce 2020 ceny vstupů do zemědělství meziročně stagnovaly. V následujícím roce se ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství meziročně zvýšily o téměř 6 %, což mělo vliv na výrobní náklady. Na zvyšování cen se podepsal především značný nárůst cen umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 28,6 %), v nižší míře nárůst cen energií a maziv (o 10,7 %) a krmiv (7,2 %).

Provozní dotace a podpory se v roce 2020 za soubor podniků FADN zvýšily o 3,8 % z 12 032 Kč/ha na 12 488 Kč/ha. Za celkovým navýšením stojí vyšší jednotná platba na plochu včetně plateb za Ozelenění a Mladého zemědělce (o 5 %), vyšší environmentální dotace (o 18,3 %) a vyšší dotace na výrobní spotřebu (o 10 %).

Provozní dotace a podpory jsou pro rok 2021 odhadovány téměř na stejné úrovni proti předchozímu roku (12 495 Kč/ha). Odhad provozních podpor vychází z aktuálně zjištěných informací o alokaci prostředků v roce 2021, přičemž výpočet celkové částky se opírá o metodiku FADN.

Celkově je odhad hospodářských výsledků za rok 2021 pozitivní. Pro rok 2021 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 9,7 % na 751,9 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Na odhadovaném zlepšení se podílí vyšší hodnota produkce rostlinné i živočišné výroby.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2019–2021

Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků jsou vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci, smíšená výroba, chov prasat a drůbeže.

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech ANC. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2021 pro všechna hlavní výrobní

zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže. V ČR se značná část stavů prasat nachází ve smíšených chovech s rostlinnou a živočišnou výrobou.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v **polní výrobě** v roce 2020 činila 226,3 ha, u podniků právnických osob byla 959,1 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 99,0 ha. Podniky polní výroby celorepublikově tvoří 39,1 % všech subjektů s celkovým podílem 35,8 % zemědělské půdy. Většina podniků (70,3 %) hospodaří mimo oblasti s přírodními omezeními (ANC). Ekologický způsob hospodaření je u tohoto výrobního zaměření marginální. Kategorie podniků zaměřených na polní výrobu tvoří 27,4 % hodnoty produkce zemědělského odvětví v ČR.

V období 2019–20 výměra z. p. v polní výrobě klesla, a to především na straně podniků právnických osob. Podíl připachtované zemědělské půdy zaznamenal v průměru mírný pokles ze 70,5 % na 68,5 %, což je efekt pokračujících investic do nákupu zemědělské půdy

V letech 2019–20 došlo k meziročnímu nárůstu ČPH/AWU o 14,3 % na 877,8 tis. Kč. Příčinou zlepšení byl především pokles pracovní síly (počtu AWU) při příznivém vývoji ostatních provozních nákladů. Vstup pracovní síly se meziročně snížil o 6,4 % (1,74 AWU/100 ha), k výraznějším poklesu (o 11,1 %) došlo u fyzických osob. Pro pěstování většiny hlavních plodin byl rok 2020 poměrně příznivý navzdory pokračujícímu poškozování produkce RV hrabošem polním a nadměrnými srážkami, které se vyskytovaly v červnu a na mnoha místech způsobily lokální povodně. Na zlepšení hodnoty produkce rostlinné výroby se podílely vyšší výnosy většiny hlavních rostlinných komodit s výjimkou produkce brambor.

Průměrná výše celkových provozních dotací a podpor na hektar využívané z. p. v období 2019–20 klesla o 2,3 %. Zvýšení dotací na výrobní spotřebu nedokázalo plně vykompenzovat pokles podpor OZE.

V roce 2021 je odhadován nárůst ČPH/AWU u podniků specializovaných na polní výrobu o 12,9 % v důsledku meziročně vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby (+14,7 %).

Zemědělské podniky specializované na **produkcí mléka** se na celkové zemědělské produkci v ČR podílejí 9,9 %, na hodnotě mléčné produkce 26,9 %, protože většina produkce mléka je zajišťována podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Podniky obhospodařují 8,3 % z celkové výměry zemědělské půdy a vykazují poměrně významný podíl zatravněných ploch (39,3 %). Většina podniků (88,9 %) hospodařila v roce 2020 v oblastech s přírodními omezeními ANC. 13,5 % podniků specializovaných na produkci mléka hospodaří ekologicky, v podílu převažují především podniky fyzických osob.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2020 činila 351,6 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 85,6 ha/podnik a podniky právnických osob 923,5 ha/podnik. V období 2019–20 se průměrná výměra obhospodařované z. p. na podnik v rámci celého výrobního zaměření zvýšila v průměru o více než 11 % v důsledku nárůstu

průměrné výměry u podniků právnických osob. Zhruba dvě třetiny výměry jsou věnovány pěstování krmných plodin.

Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému snížení počtu pracovníků přepočtených na obhospodařovanou půdu o 3,6 % na 3,48 AWU/100 ha. U podniků právnických osob se vstup pracovní síly snížil o 1,3 %, zatímco v podnicích fyzických osob došlo k poklesu až o 13,1 %. Od roku 2020 nebyly do výběrového šetření FADN zahrnuty malé podniky třídy ekonomické velikosti (EV) IV, které jsou charakteristické vysokou hodnotou vstupu práce vztažené na jednotku plochy, což mělo za následek snížení vstupu pracovní síly u podniků fyzických osob. Zemědělské podniky specializované na produkci mléka jinak dosahují ze všech hodnocených výrobních zaměření nejvyšší hodnoty ukazatele AWU/100 ha, což je ovlivněno vysokou intenzitou živočišné výroby, která klade zvýšené požadavky na počet pracovníků. Klesající tendence počtu chovaných zvířat pokračovala i v roce 2020 s meziročním snížením o 1,8 %. Intenzita chovu přežvýkavců se snížila na 0,97 DJ/ha krmných plodin.

V období 2019–20 ČPH/AWU rostla. V roce 2020 došlo k nárůstu ČPH/AWU o 5,6 % na 668,6 tis. Kč v důsledku zvýšení celkové produkce na hektar o 2,3 % a poklesu AWU/100 ha. Zemědělské podniky specializované na produkci mléka dosahují nejvyšší hodnoty celkové produkce ze všech hodnocených výrobních zaměření, což je však doprovázeno vysokými náklady a avizovanými zvýšenými nároky na vstup práce. Na tvorbě hodnoty celkové produkce se nejvíce podílela živočišná produkce (59,2 %), z které nejvyšší podíl přirozeně připadá na produkci kravského mléka a mléčných výrobků (81,9 %). V rámci rostlinné výroby došlo k významnějšímu nárůstu produkce krmných plodin a olejnin, a to v podnicích fyzických i právnických osob.

Dlouhodobě dochází k pozvolnému zvyšování dojivosti, která v roce 2020 dosáhla úrovně 7 987 l/dojnici/rok. Vyšší dojivost obecně vykazují podniky právnických osob (8 277 l/dojnici/rok) než podniky fyzických osob (6 718 l/dojnici/rok).

Provozní dotace a podpory v roce 2020 meziročně vzrostly o 4,5 % a činily 17 618 Kč/ha, což je o 41,1 % více než činil průměr za všechna výrobní zaměření. Rozhodující skupinou dotací jsou v této kategorii podniků i nadále ostatní dotace, které tvoří 35% podíl z celkových podpor. Nicméně jejich podíl v průběhu let klesá. Nejvýznamnější podporou ve skupině ostatních dotací zůstává platba na OZE plynoucí z vysokého zastoupení podniků právnických osob s bioplynovými stanicemi. Druhý a třetí nejvyšší podíl na objemu celkových provozních dotací měly dotační tituly SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce a platby na oblasti s přírodními omezeními ANC, u kterých v roce 2020 v přepočtu na hektar také došlo k navýšení.

V roce 2021 je odhadován pokles ČPH/AWU u podniků specializovaných na produkci mléka o 18,0 % v důsledku snížení provozních dotací a podpor a zvýšení výrobní spotřeby.

Výrobní zaměření na **chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujiících objemnou pící** je výrazně extenzivní. Tato kategorie podniků se na hodnotě živočišné produkce v ČR podílí 4,4 %. Při ekologickém způsobu hospodaření, které u podniků tohoto výrobního zaměření převažuje, se chov zvířat soustředí na pastviny horských a podhorských oblastí. V rámci výběrového souboru FADN v roce 2020 hospodařilo v oblastech s přírodními omezeními ANC 92,6 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením.

Až třičtvrtě podniků se zabývá výhradně ekologickým způsobem hospodaření (bez souběhu konvenční produkce). V roce 2020 se 79,9 % podniků v souboru FADN věnovalo chovu masného skotu, 10,3 % podniků se zabývalo chovem menších přežvýkavců, 9,8 % podniků se věnovalo kombinovanému chovu skotu v podobě smíšeného chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka.

Průměrná výměra, na které hospodaří podniky tohoto výrobního zaměření, se meziročně zvýšila téměř o 40 % na hodnotu 172,5 ha/podnik, a to hlavně kvůli úbytku podniků fyzických osob, které hospodaří na výrazně menší průměrné výměře (94,8 ha/podnik) proti podnikům právnických osob (620,7 ha/podnik). Průměrná intenzita chovu přežvýkavců se meziročně nezměnila a dlouhodobě se pohybuje na úrovni 0,5 DJ/ha krmných plodin. V sledovaném roce došlo k výraznějšímu poklesu vstupu pracovní síly (1,88 AWU/100 ha).

ČPH/AWU se v roce 2020 meziročně zvýšila o 8,6 % na 566,3 tis. Kč především vlivem poklesu počtu AWU u podniků fyzických osob. Důvodem bylo vyřazení podniků malé velikosti ze souboru FADN, které každoročně vykazovaly vysokou hodnotu AWU. Meziročně došlo u jatečného skotu k snížení nejvýznamnějšího produktu tohoto výrobního zaměření, tj. produkce hovězího a telecího masa, o 3,9 %. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k nárůstu objemu provozních podpor o 6,5 % na částku 15 681 Kč/ha. Mezi hodnocenými kategoriemi podniků podle VZ šlo o nejvyšší meziroční nárůst. U dvou nejvýznamnějších částí provozních dotací a podpor (Jednotná platba na plochu včetně Ozelenění a Mladého zemědělce a Environmentální dotace) došlo k 5% nárůstu poskytnutých plateb.

V roce 2021 se odhaduje meziroční snížení ČPH/AWU až o 25,3 % především v důsledku zvýšení výrobní spotřeby a poklesu provozních dotací a podpor. Očekává se tedy další zvýšení závislosti extenzivního chovu přežvýkavců na provozních dotacích a podporách.

Zemědělské podniky se **smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou** jsou z hlediska produkce nejvýznamnějším výrobním zaměřením zemědělské produkce v ČR. Na celkové produkci se podílí 46,0 %, respektive na produkci živočišné výroby 51,8 %. V roce 2020 obhospodařovaly 40,3 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR. Více než polovina podniků v souboru FADN (65,4 %) hospodaří v méně příznivých oblastech a s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů (4,2 %).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy je největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – 454,5 ha na podnik (2020). Mezi podniky fyzických a právnických osob

však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – dvě třetiny podniků smíšené výroby sestávají z velkých podniků právnických osob s průměrnou výměrou 1 534,0 ha/podnik a jedna třetina sestává z malých podniků fyzických osob s průměrnou výměrou pouhých 65,9 ha/podnik. K výraznějším strukturálním změnám v letech 2019–2020 nedošlo.

V roce 2020 vzrostla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 11,4 % a dosáhla úrovně 759 tis. Kč/AWU. Příčinou byla vyšší hodnota rostlinné produkce (o 8,6 %) a nižší počet AWU/100 ha, který v roce 2020 u podniků fyzických osob poklesl o 17,1 %, u podniků právnických osob o 1,6 %.

Vyšší hektarové výnosy a tržní ceny obilovin byly příčinou nárůstu hodnoty rostlinné produkce. Výrazný nárůst produkce byl zaznamenán u obilovin (o 10,1 %), které jsou stěžejním produktem RV, a krmných plodin (o 9,2 %) díky příznivějšímu průběhu počasí oproti předchozím rokům.

Živočišná produkce v roce 2020 nepatrně klesla o 1,4 % na hodnotu 20 646 Kč/ha. Dominantní položkou živočišné produkce je produkce kravského mléka a mléčných výrobků (66,5 %), následuje produkce hovězího masa (16,4 %) a vepřového masa (9,7 %). Ke snížení hodnoty živočišné produkce u PPO došlo vlivem nižší produkce mléka o 2,7 % z důvodu snížených výkupních cen kravského mléka, které poklesly o 3,4 % na 8,55 Kč/l. U podniků fyzických osob hodnotu produkce ŽV nejvýrazněji ovlivnil pokles produkce mléka o 11,8 %.

Ostatní produkci tvoří u podniků se smíšenou výrobou zpracování produktů rostlinné a živočišné výroby, smluvní práce, agroturistika, výroba elektřiny z OZE, jiné výdělečné činnosti a její podíl na celkové produkci je významný hlavně u PPP.

Provozní dotace a podpory se v roce 2020 zvýšily o 2,5 % na 13 372 Kč/ha. Nejvýznamnějším dotačním titulem pro podniky fyzických i právnických osob zůstává dlouhodobě platba SAPS spolu s platbami za Ozelenění a Mladého zemědělce, u kterých se hodnota proti roku 2019 zvýšila o 5 %. Na mírný růst celkové sumy poskytnutých provozních dotací mělo vliv i zvýšení hodnoty environmentálních dotací (o 30,8 % na 1 426 Kč/ha).

Na rok 2021 se odhaduje snížení ČPH/AWU o 3 % vlivem vyšší výrobní spotřeby a nižších provozních dotací a podpor.

V produkčně intenzivních podnicích specializovaných na **chov prasat a drůbeže** se ČPH/AWU v roce 2020 meziročně snížila o 4,7 % na 621,1 tis. Kč. Produkce živočišné výroby se zlepšila o 4,6 % v důsledku zvýšené produkce drůbežího masa a vajec. Výrobní spotřeba se zvýšila o 2,1 % zejména vlivem vyšších nákladů na nakupovaná krmiva. Zvýšily se také investiční dotace o 35,4 %.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle oblastí s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními. Podniky jsou klasifikovány podle převažující výměry využívané zemědělské půdy v dané kategorii s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními.

Podniky působící převážně v **horských oblastech ANC** hospodařily v roce 2020 na průměrné výměře 254,4 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 26,0 % větší než v roce 2019. Počet AWU/100 ha klesl o 1,5 % na 2,31 AWU/100 ha v důsledku poklesu placené i neplacené pracovní síly. Intenzita chovu přežvýkavců (0,6 DJ/ha krmných plodin) se téměř nezměnila.

Příčinou zvýšení ČPH/AWU o 3,3 % na 626,3 tis. Kč v roce 2020 byla vyšší hodnota ostatní produkce o 9,7 % a produkce rostlinné výroby o 4,3 %. Zlepšila se zejména produkce krmných plodin a olejnin. Produkce živočišné výroby zůstala téměř beze změny. Provozní dotace a podpory se v roce 2020 meziročně zvýšily o 4,7 % na úroveň 16 031 Kč/ha. Nejvýznamnější dotační titul (platba SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce) vzrostl o 5,3 %, a to jak u podniků fyzických osob, tak i právnických osob. Významnou roli zde hrají i dotace na ANC a environmentální dotace, u kterých došlo k navýšení o 8,2 %.

V roce 2021 se očekává ČPH/AWU v horských oblastech ANC o 19,0 % nižší jako důsledek vyšší výrobní spotřeby a nižších provozních dotací a podpor.

Podniky hospodařící v **ostatních méně příznivých oblastech** využívaly v roce 2020 v průměru 259,3 ha zemědělské půdy na podnik (nárůst o 31,8 % v důsledku zvýšeného prahu ekonomické velikosti pro oblast zjišťování). Počet AWU/100 poklesl o 7,2 % na 2,37 pracovníků, intenzita chovu přežvýkavců zůstala na úrovni 0,77 DJ/ha krmných plodin.

Příčinou zlepšení ČPH/AWU v roce 2020 o 13,8 % na 722,5 tis. Kč byla vyšší produkce rostlinné výroby (o 6,0 %) a snížení vstupu práce (o 7,2 %). Ekonomické výsledky rostlinné výroby se zlepšily díky vyšší hodnotě produkce obilovin, olejnin a krmných plodin, naopak produkce brambor se snížila.

Provozní dotace a podpory se v roce 2020 zvýšily o 3,5 % na průměrných 13 072 Kč/ha zejména v důsledku zvýšení plateb SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce.

Pro rok 2021 odhaduje model v ostatních oblastech ANC nárůst ČPH/AWU o 6,9 % vlivem vyšší produkce rostlinné i živočišné výroby.

V **oblastech mimo ANC** dominuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. V roce 2020 v těchto oblastech hospodařily podniky na průměrné výměře 246,2 ha (meziročně o 25,9 % více). Počet AWU/100 ha klesl o 1,3 % na hodnotu 2,5.

Hlavní příčinou zlepšení ČPH/AWU o 11,2 % na 777,7 tis. Kč v roce 2020 byla vyšší hodnota produkce rostlinné výroby (o 2,5 %), na které se podílela produkce obilovin, které jsou v produkčně intenzivních oblastech stěžejní komoditou rostlinné výroby. Provozní dotace

a podpory se v roce 2020 zvýšily o 4,1 % na průměrných 10 848 Kč/ha. V oblastech mimo ANC jsou provozní dotace tvořeny z poloviny platbami SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce. Růst provozních dotací byl způsoben zejména 5% zvýšením avizovaného dotačního titulu.

V roce 2021 se očekává meziroční zvýšení ČPH/AWU o 14,6 % vlivem vyšší produkce rostlinné výroby.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

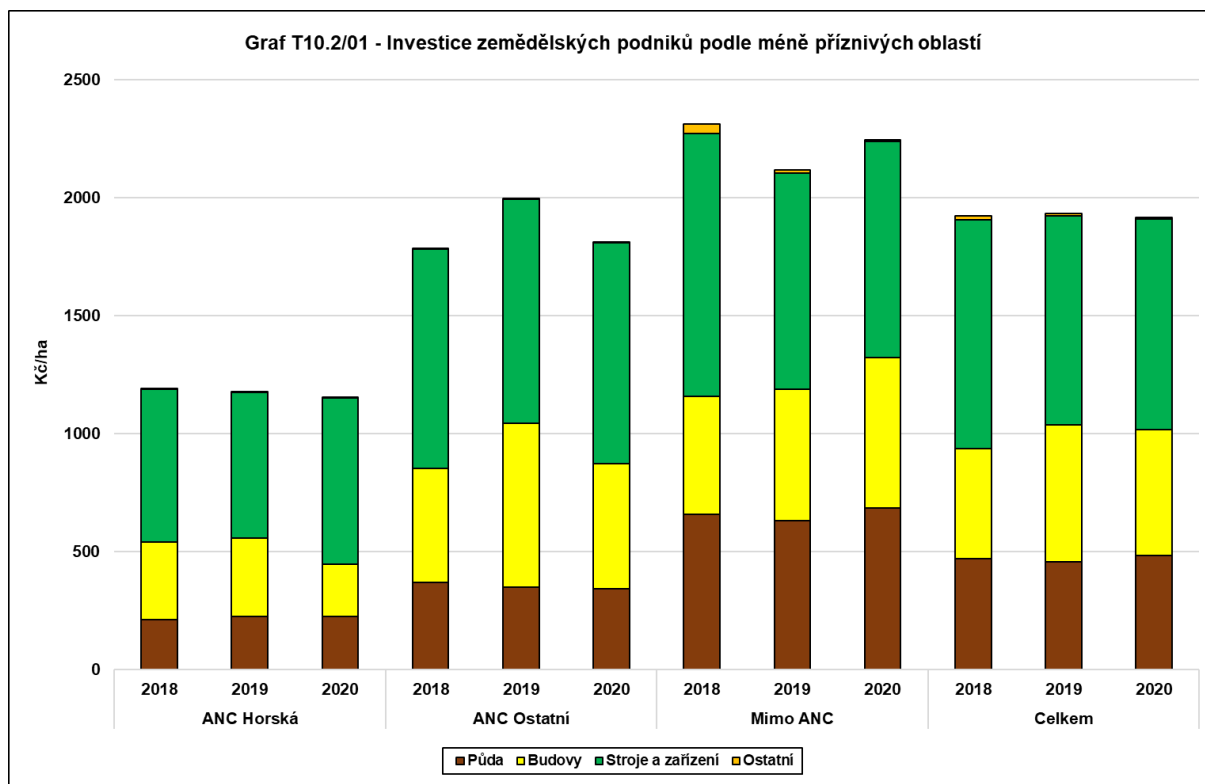
V následujícím přehledu jsou investice pojaty jako hrubý fixní kapitál, tj. pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv. Odhady za rok 2021 Kontaktní pracoviště FADN ČR ani ČSÚ neprovádí a k dispozici jsou tedy nejnovější údaje za rok 2020.

Podle předběžných výsledků ČSÚ za rok 2020 a definitivních výsledků za rok 2019 klesla tvorba hrubého fixního kapitálu ve stálých cenách ve strojích, zařízeních a dopravních prostředcích o 18,1 %, v budovách o 23,7 % a ostatní tvorba hrubého fixního kapitálu v nezemědělských produktech naopak vzrostla o 9,7 %. Čistá tvorba fixního kapitálu (po zohlednění odpisů) se výrazně snížila (o 78,9 %).

Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z PRV, zejména z operace 4.1.1. „Investice do zemědělských podniků“. K 31. 12. 2020 bylo za všechna kola výzev podáno 14 053 žádostí za 31 mld. Kč (1,2 mld. EUR), z nichž 7 829 bylo schváleno k podpoře. Z těchto žádostí bylo k 31. 12. 2020 uzavřeno 7 097 dohod v celkové částce 12 027 mil. Kč (473 mil. EUR), realizováno a proplaceno bylo k tomuto datu 5 281 projektů v celkové částce 8 407 mil. Kč (323 mil. EUR). Z rozpočtu opatření byly hrazeny i staré závazky z období 2007-2013 ve výši 192 mil. Kč (7 mil. EUR). Z hlediska výrobního zaměření bylo nejvíce investováno do smíšené výroby (50 % finančních prostředků), chovu prasat a drůbeže (15 %) a chovu skotu (13 %). Při porovnání počtu projektů bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti chovu skotu (1 830, tedy 35 % všech podpořených projektů) a ve smíšené výrobě (1 775, tj. 34 % všech podpořených projektů). V rámci realizovaných projektů mírně převažovaly podniky z oblastí s přírodním znevýhodněním (3 141 podniků) nad podniky mimo tyto oblasti (2 140). V oblastech s přírodním znevýhodněním byly vyplaceny dotace v částce cca 4 332 mil. Kč (167 mil. EUR). K 31.12. 2020 bylo v rámci operace 4.1.1 podpořeno 537 inovativních projektů. V podpořených podnicích bylo realizováno 2 103 projektů, které zajistily dobré životní podmínky zvířat.¹⁵⁴

Graf T10.2/01 znázorňuje vývoj hrubých investic zemědělských podniků podle oblastí ANC v letech 2018–20.

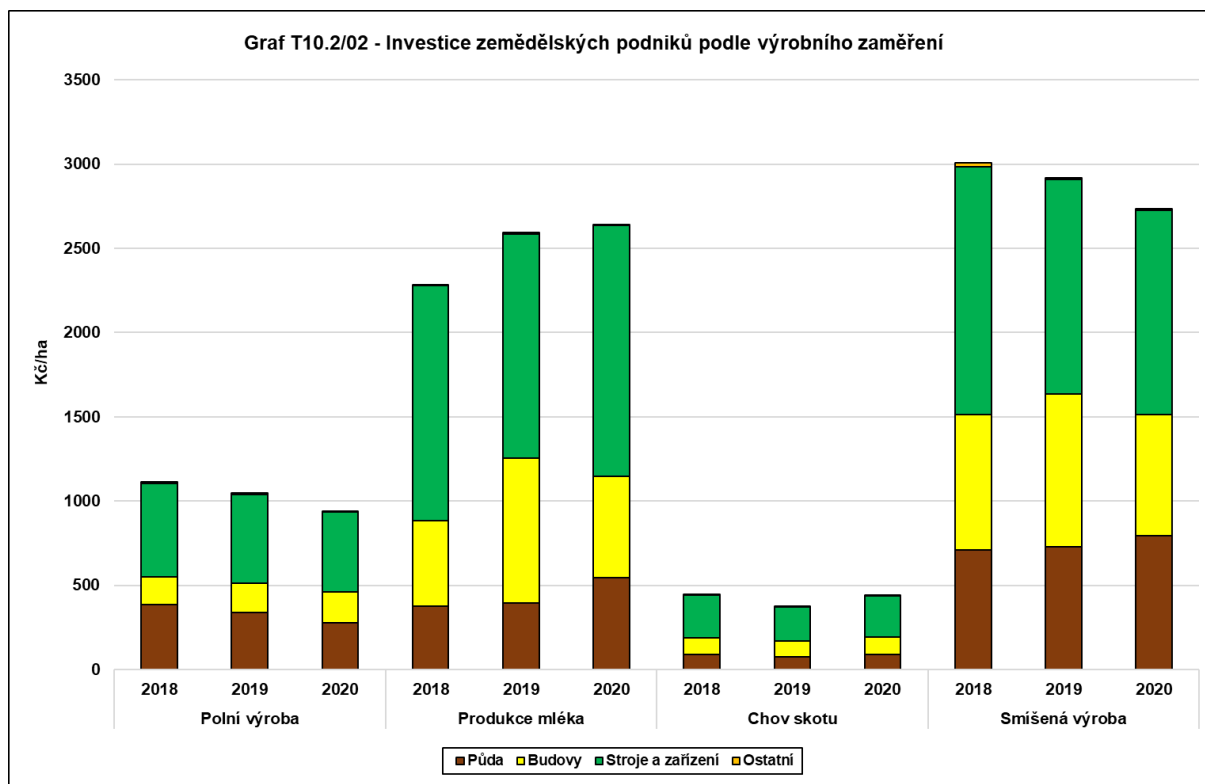
154 Výroční zpráva o provádění Programu rozvoje venkova ČR 2014–2020 za rok 2020.

*Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR
Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)*

Podniky v horských oblastech ANC hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. V roce 2020 investice na hektar z. p. v horských oblastech ANC meziročně mírně klesly (o 2,4 %) vlivem nižších investic do strojů a zařízení. Zvýšily se naopak investice v oblastech mimo ANC (o 6 %) v důsledku investic do zemědělské půdy a budov. V ostatních oblastech ANC se v roce 2020 snížil objem hrubých investic na hektar o 9,3 % hlavně v důsledku poklesu investic do budov. Celkově za ČR je vývoj investiční aktivity relativně stabilní.

Z hlediska vývoje v období 2018–2020 v různých kategoriích podniků podle výrobního zaměření (Graf T10.2/02) došlo k nárůstu investic zejména v podnicích specializovaných na chov skotu (o 17,4 %) díky vyšším investicím do zemědělské půdy a strojů a zařízení. Naopak k poklesu investic došlo ve sledovaném období u polní výroby (o 10,5 %) vlivem menších investic do půdy, strojů a zařízení. U podniků smíšené výroby docházelo v období 2018–2020 také k poklesu investic na hektar. Snížily se zejména investice do modernizace budov, strojů a zařízení. Objem investičních dotací na hektar byl meziročně stabilní. Absolutní hodnoty ukazují nejvyšší objem investic v chovu dojníc a ve smíšené výrobě. V roce 2020 v podnicích s produkcí mléka vzrostly investiční dotace na hektar, což se projevilo i v zvýšené investiční aktivitě.

*Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR
Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)*

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Ekonomická úroveň měřená ČPH/AWU se v roce 2020 zvýšila o 11,3 % na 735,2 tis. Kč. Příčinou zlepšení byl zejména příznivý srážkový i teplotní vývoj počasí, který pozitivně ovlivnil hektarové výnosy významných plodin, což vedlo k vyšší produkce v rostlinné výrobě. Produkce živočišné výroby zůstala téměř bez změny.

Proti roku 2019 došlo k nárůstu provozních dotací a podpor o 3,8 % na průměrných 12 488 Kč/ha. Meziročně vzrostly zejména platby SAPS včetně Ozelenění a Mladého zemědělce a environmentální dotace. Nejvyšší průměrné výše provozních dotací a podpor na hektar dosáhly v roce 2020 podniky právnických osob specializované na produkci mléka (18 429 Kč/ha), nejnižší naopak podniky fyzických osob specializované na polní výrobu (7 905 Kč/ha), pokud nepočítáme specializované chovy prasat a drůbeže.

Z hlediska výrobního zaměření došlo k nejrychlejšímu meziročnímu nárůstu ČPH/AWU u podniků fyzických osob se smíšenou výrobou (o 43,5 % na 515 tis. Kč/AWU). Výše ukazatele ČPH/AWU je ovlivněna i počtem AWU, který v roce 2020 u PFO výrazně poklesl (o 17,1 % na hodnotu 2,82 AWU/100 ha).

V rámci klasifikace podle ANC došlo k největšímu zvýšení ČPH/AWU u podniků fyzických osob v ostatních oblastech ANC (o 27,7 %). Důvodem je opět nižší počet AWU (pokles o 17,8 % na 2,32 AWU/100 ha) jako odraz zvýšeného prahu ekonomické velikosti podniků pro zařazování do výběrového souboru FADN CZ.

Investiční aktivita v roce 2020 byla zhruba na stejné úrovni jako v předchozích dvou letech. Lišila se však mezi regiony a kategoriemi podniků podle výrobního zaměření. Významný vliv na investiční aktivitu měly investiční dotace, které nejrychleji rostly u podniků specializovaných na produkci mléka.

Odhady ekonomických výsledků za rok 2021

V roce 2021 se očekává téměř 2,3% růst ČPH/AWU, která by měla dosáhnout 751,9 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže, jako důsledek vyšší produkce rostlinné a živočišné výroby.

Nejrychlejší nárůst ČPH/AWU je v roce 2021 odhadován u podniků střední (o 5,5 %) a velké (4,7 %) velikosti, naopak snížení hodnoty ČPH/AWU je odhadováno u nejmenších podniků (o 31 %). U podniků největší velikosti se očekává stagnace hodnoty ČPH/AWU.

Z hlediska výrobního zaměření se akcelerace ČPH/AWU očekává u podniků specializovaných na polní výrobu (nárůst o 12,9 %) vlivem příznivých výnosů a cen v rostlinné výrobě.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a hlavních oborů

Tabulka T10.3/01 uvádí vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11. Jedná se o údaje za subjekty všech velikostních kategorií (tj. s 0 a více zaměstnanci)

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů (podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index
Tržby celkem	mil. Kč	328 803	344 849	104,9	71 362	75 165	105,3	400 165	420 014	105,0
Tržby na zaměstnance	tis. Kč	3 783	4 027	106,4	4 805	5 137	106,9	3 932	4 189	106,5
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	66 826	68 244	102,1	23 201	23 397	100,8	90 027	91 641	101,8
Účetní přidaná hodnota na zaměstnance	tis. Kč	769	797	103,6	1 562	1 599	102,4	885	914	103,3
Počet zaměstnanců	fyzické osoby	86 910	85 632	98,5	14 850	14 633	98,5	101 760	100 266	98,5
Osobní náklady	mil. Kč	40 783	42 252	103,6	9 520	9 675	101,6	50 304	51 926	103,2
Hrubý operační přebytek	tis. Kč	26 042	25 993	99,8	13 680	13 722	100,3	39 723	39 715	100,0
Hrubý operační přebytek na zaměstnance	tis. Kč	300	304	101,3	921	938	101,8	390	396	101,5
Výkonová spotřeba	mil. Kč	266 936	270 593	101,4	48 682	49 029	100,7	315 617	319 622	101,3

¹⁾ Údaje za rok 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

²⁾ Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: CSÚ, dopocy ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Dle předběžných výsledků za rok 2021 je patrný pozitivní vývoj výkonnosti potravinářského i nápojového průmyslu celkem oproti předchozímu roku.

V případě Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) je odhadován meziroční nárůst hodnot všech ukazatelů (tab. T10.3/01) při pokračujícím mírném poklesu počtu pracovních sil meziročně o 1,5 %, ke kterému došlo i ve Výrobě nápojů (CZ-NACE 11). Ve

Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) je za rok 2021 odhadován nárůst tržeb¹⁵⁵ na zaměstnance o 6,4 %. Samotné tržby se pak zvýšily o 4,9 %. Dále došlo k nárůstu přidané hodnoty, a to jak v absolutní výši (o 2,1 %), tak i při přepočtu na zaměstnance (nárůst o 3,6 %). Vzrostla i celková výše osobních nákladů o 3,6 %. Z důvodů nárůstu osobních nákladů došlo k mírnému poklesu hrubého operačního přebytku.

Tržby Výroby nápojů (CZ-NACE 11) dle odhadů za rok 2021 meziročně vzrostly o 5,3 %, v případě přepočtu na zaměstnance o 6,9 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 2,4 % a hrubý operační přebytek¹⁵⁶ zůstal na stejné úrovni jako v minulém roce. Z nákladových položek došlo k nárůstu osobních nákladů o 1,6 %, výkonová spotřeba vzrostla pouze o 0,7 %.

Meziroční tempo růstu tržeb je rychlejší v CZ-NACE 11. Naopak v CZ-NACE 10 více vzrostla přidaná hodnota, stejně tak v tomto oboru rychleji rostly i nákladové položky.

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů

Vývoj tržeb celkem a účetní přidané hodnoty na zaměstnance dle výrobních oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 0 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03. Meziroční vývoj jednotlivých výše uvedených ukazatelů je oborově i sektorově diferencovaný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) se řadí mezi nejvýznamnější obory CZ-NACE 10 z hlediska podílu na tržbách (odhad podílu pro rok 2021 činí 20,2 %). V absolutní hodnotě dosáhl masný průmysl druhé nejvyšší tržby, které se však oproti předchozímu roku snížily o 3,3 %. Meziročně u zpracovatelů masa došlo ke zvýšení přidané hodnoty na zaměstnance o 2,4 %. Absolutní výše hrubého operačního přebytku vzrostla o 2,0 %, při přepočtu na zaměstnance o 1,1 %. Osobní náklady meziročně vzrostly o 4,3 %.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** meziročně vykázal pokles tržeb v rámci CZ-NACE 10 o 2,9 %. Na celkových tržbách CZ-NACE 10 se obor podílí 3,0 %. Obor vykazuje nejnižší výši absolutních tržeb v roce 2021. Rostoucí trend je však patrný u hrubého operačního přebytku, tj. o 6,2 % (jedná se o nejvyšší nárůstů mezi obory),

155 Výše celkových tržeb v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byla odhadnuta z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele tržby za prodej vlastních výrobků a služeb. Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Odhad účetní přidané hodnoty v roce 2021 za podniky s 0 a více pracovníky byl proveden z dat za předchozí roky uvedeného souboru. Počet zaměstnanců v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byl odhadnut z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele průměrný evidenční počet zaměstnanců. Osobní náklady v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byly odhadnuty z údajů pro tento rok za soubor podniků s 50 a více zaměstnanci dle ukazatele mzdy bez OON. Odhad výkonové spotřeby v roce 2021 za podniky s 0 a více zaměstnanci byl odhadnut z dat za předchozí roky uvedeného souboru.

156 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

při přepočtu na zaměstnance došlo k nárůstu hodnoty ukazatele o 10,5 %. Přidaná hodnota na zaměstnance meziročně také výrazně vzrostla o 8,3 %.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) meziročně vykázala vysoký nárůst tržeb o 13,0 %. Obor se na tržbách potravinářství dle odhadů za rok 2021 podílí 6,1 %. Byl zaznamenán mezioborově nejvyšší pokles přidané hodnoty na pracovníka o 4,2 %. V tomto kontextu se snížil hrubý operační přebytek na pracovníka (o 19,1 %). Osobní náklady meziročně vzrostly o 4,5 %. Přidaná hodnota na pracovníka zůstává v rámci hodnocených výrobních oborů nejvyšší i přes meziroční pokles tohoto ukazatele.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně vykázala nárůst tržeb o 5,4 %. Podíl oboru na celkových tržbách CZ-NACE 10 v roce 2021 činí 14,8 %. Meziročně se zvýšila přidaná hodnota na zaměstnance o 1,1 %. Naopak celkový hrubý operační přebytek i hrubý operační přebytek na pracovníka klesl o 1,9 %, resp. o 3,3 %. Osobní náklady meziročně vzrostly o 5,6 %.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla meziročního nárůstu tržeb o 8,6 %. Jedná se o druhý nejvyšší nárůst tržeb při mezioborovém srovnání. Na struktuře tržeb potravinářství CZ-NACE 10 se obor podílí 4,0 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně mírně snížila o 0,2 %. K poklesu došlo u hrubého operačního přebytku celkem (o 5,4 %), ale i přepočteného na zaměstnance (o 7,5 %). Osobní náklady se meziročně zvýšily o 7,4 %, jedná se o nejvyšší nárůst mezi obory.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách potravinářského průmyslu dle odhadů za rok 2021 podílí 13,1 %. Tyto tržby se meziročně zvýšily o 6,8 %. Pozitivní vývoj je patrný i u účetní přidané hodnoty na zaměstnance, která vzrostla o 6,3 %. Hrubý operační přebytek zaznamenal nárůst o 1,6 %, při přepočtu na zaměstnance vzrostl o 6,4 %, což bylo způsobeno poklesem počtu pracovních sil. Proto došlo k nárůstu osobních nákladů o 1,4 %. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší účetní přidanou hodnotu na zaměstnance.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹⁵⁷ se významně podílí na celkových tržbách Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 22,2 %. Meziročně tržby vzrostly o 8,3 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance rovněž vzrostla o 4,8 %. Nárůst ukazatelů byl zjištěn i u hrubého operačního přebytku, tj. o 2,0 %, hrubého operačního přebytku na zaměstnance o 4,1 %. Osobní náklady vzrostly o 3,1 %.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9)¹⁵⁸ meziročně došlo ke zvýšení tržeb o 6,9 %. Výrobní obor se na celkových tržbách potravinářského průmyslu podílí 16,6 %. Účetní

157 Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

158 Z důvodu ochrany dat jsou údaje oboru CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů sloučeny s údaji oboru CZ-NACE 10.9 Výroba průmyslových krmiv.

přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 2,4 %. Absolutní hodnota ukazatele je nejvyšší mezi výrobními obory CZ-NACE 10. Hrubý operační přebytek se meziročně snížil o 1,8 %, stejně tak i hodnota ukazatele v přepočtu na jednoho zaměstnance (pokles o 1,4 %). Vývoj byl způsoben nárůstem osobních nákladů o 4,9 %.

Souhrnně lze meziroční vývoj ekonomické situace oborů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vyhodnotit jako pozitivní. Tržby se v řadě výrobních oborů CZ-NACE 10 zvýšily (vyjma poklesu u masného průmyslu a zpracovatelů ovoce a zeleniny). Meziročně došlo k poklesu produktivity práce pouze u výrobců tuků a olejů či výrobců mlýnských výrobků. Celkově se v CZ-NACE 10 zvýšily tržby o 4,9 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 3,6 % a hrubý operační přebytek na zaměstnance vzrostl o 1,3 %.

V nápojovém průmyslu (CZ-NACE 11) meziročně došlo k růstu tržeb o 5,3 %.

Tempo růstu produktivity práce bylo pomalejší než ve Výrobě potravinářských výrobků (CZ-NACE 10). Hrubý operační přebytek rostl rychleji, tj. o 0,3 %; při přepočtu na zaměstnance se jedná o nárůst o 1,8 %. Osobní náklady rostly rychleji v CZ-NACE 10 (o 3,6 %) než v CZ-NACE 11 (1,6 %).

Dle předběžných údajů se nejvíce dařilo zlepšit ekonomickou pozici pekárenskému průmyslu (CZ-NACE 10.7) a výrobcům ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde došlo k meziročnímu růstu všech výše uvedených ukazatelů. Dobrou pozici má i masný průmysl a zpracovatelé ovoce a zeleniny, kde meziročně došlo pouze k poklesu tržeb. Zhoršení pozice je patrné u výrobců tuků a olejů či v mlýnském průmyslu, kde meziročně došlo pouze k růstu tržeb.

T10.3/02 - Vývoj tržeb a účetní přidané hodnoty na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby celkem (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)		
	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	Meziroční index	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index
10.1	72 152	69 771	96,7	710	727	102,4
10.3	10 516	10 209	97,1	723	783	108,3
10.4	18 448	20 856	113,0	1 270	1 217	95,8
10.5	48 336	50 971	105,4	918	928	101,1
10.6	12 857	13 959	108,6	899	897	99,8
10.7	42 161	45 044	106,8	525	558	106,3
10.8	70 669	76 520	108,3	954	1 000	104,8
10.9 a 10.2	53 664	57 377	106,9	2 053	2 103	102,4
10	328 803	344 707	104,9	769	797	103,6
11	71 362	75 165	105,3	1 562	1 599	102,4

1) Údaje za rok 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index
10.1	5 309	5 414	102,0	274	277	101,1	8 445	8 809	104,3
10.3	937	994	106,2	277	306	110,5	1 514	1 549	102,3
10.4	562	455	80,9	640	536	83,8	553	577	104,5
10.5	3 048	2 990	98,1	366	354	96,7	4 590	4 847	105,6
10.6	1 078	1 020	94,6	388	359	92,5	1 420	1 525	107,4
10.7	3 989	4 054	101,6	141	150	106,4	10 906	11 062	101,4
10.8	7 304	7 447	102,0	415	432	104,1	9 506	9 804	103,1
10.9 a 10.2	3 815	3 744	98,2	616	608	98,6	3 849	4 038	104,9
10	26 042	26 118	99,8	300	304	101,3	40 783	42 252	103,6
11	13 680	13 722	100,3	921	938	101,8	9 520	9 675	101,6

1) Údaje za rok 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu ve výrobních oborech Výroby potravinářských výrobků a Výrobě nápojů je uveden v tab. T10.3/04.

Průměrný počet zaměstnanců¹⁵⁹ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 0 a více pracovníky meziročně mírně poklesl, shodně o 1,5 %.

Průměrné mzdy¹⁶⁰ se meziročně zvýšily o 5,1 % ve Výrobě potravinářských výrobků, tj. na 29 515 Kč. Ve výrobě nápojů došlo k nárůstu o 3,1 %, tj. na 38 938 Kč. Podstatně vyšší průměrnou mzdou jsou tak odměňováni pracovníci Výroby nápojů než Výroby potravinářských výrobků. Ve všech výrobních oborech byl zaznamenán růst průměrné měsíční mzdy. Nejvíce mzdy vzrostly u výrobců tuků a olejů (CZ-NACE 10.4) či zpracovatelů ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3).

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 0 a více zaměstnanci se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob. V pekárenském průmyslu bylo dle předběžných údajů za rok 2021 zaměstnáno 27 107 osob. Obor se na celkovém počtu zaměstnanců v potravinářství se podílí 31,7 %. Meziročně však došlo k poklesu počtu zaměstnanců o 4,5 %.

S celkovým počtem 19 556 pracovníků odhadovaných pro rok 2021 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo (tj. podíl 22,8 % na celkovém počtu zaměstnanců CZ-NACE 10) s meziročním nárůstem o 1,0 %.

159 Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

160 Mzdové náklady bez ostatních osobních nákladů, která připadly v průměru na jednoho zaměstnance za jeden měsíc.

Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob, představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde pracuje 20,2 % osob. Meziročně se počet pracovníků v oboru snížil o 2,0 %.

Nejmenší podíl patří Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), se zastoupením 1,0 % na celkovém počtu zaměstnaných v potravinářském průmyslu.

Meziročně došlo k největšímu poklesu osob v již zmiňovaném pekárenském průmyslu (tj. o 4,5 %, v absolutní výši o 1 274 osob). Dále pak u zpracovatelů ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) o 4,1 % či výrobě tuků a olejů (CZ-NACE 10.4) o 3,4 %. K meziročnímu nárůstu počtu zaměstnanců došlo pouze v mlékárenském průmyslu (CZ-NACE 10.5) o 1,5 % a mlýnském průmyslu (CZ-NACE 10.6) o 2,0 %.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Výrobní obor	Počet zaměstnanců			Průměrná mzda (Kč)		
	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index	2020 ¹⁾	2021 ²⁾	meziroční index
10.1	19 360	19 556	101,0	26 285	27 144	103,3
10.3	3 387	3 249	95,9	26 426	28 189	106,7
10.4	878	848	96,6	37 645	40 695	108,1
10.5	8 321	8 443	101,5	32 497	33 820	104,1
10.6	2 780	2 836	102,0	31 046	32 677	105,3
10.7	28 381	27 107	95,5	22 931	24 352	106,2
10.8	17 616	17 255	98,0	31 948	33 641	105,3
10.9 a 10.2	6 188	6 161	99,6	38 432	40 497	105,4
10	86 910	85 632	98,5	28 070	29 515	105,1
11	14 850	14 633	98,5	37 758	38 938	103,1

1) Údaje za rok 2020 za podniky s 0 a více zaměstnanci jsou semidefinitivní.

2) Jedná se o odhad ÚZEI.

Pramen: ČSÚ, dopočty ÚZEI

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Rok 2021 měl být původně prvním rokem Společné zemědělské politiky (SZP) na období 2021–27. V důsledku pandemie COVID-19 a přípravy Zeleného údělu EU nedošlo v EU k odsouhlasení příslušných národních strategických plánů a podpory v roce 2021 prostřednictvím Programu rozvoje venkova byly vypláceny v rámci tzv. přechodného období (podle pravidel a podmínek EU – viz kap. 2).

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2020–21¹⁶¹ podle sektorů¹⁶² a druhů výdajů je uvedena v tab. T11/01. Celkové výdaje v běžných cenách se v roce 2021 meziročně mírně snížily z 76,4 mld. Kč na 74,9 mld. Kč, tj. zhruba o 2 %. K tomuto

161 Pro rok 2021 jde vesměs o předběžné údaje s předpokladem k 30. 6. 2021.

162 Pokud jde o výdaje do jiných sektorů než zemědělství a potravinářství, jedná se v naprosté většině o výdaje pouze z Programů rozvoje venkova, resp. z Operačních programů rybářství.

snížení i s přihlédnutím k podílu sektorů na celkových podporách přispěly všechny sektory, zejména podpory potravinářství (více než 35% snížení z 3,3 mld. Kč na 2,2 mld. Kč v roce 2021) a zemědělským podnikům (snížení o 6,4 % z 52,4 mld. Kč na 49,1 mld. Kč v roce 2021). Na tomto snížení se podílelo i meziroční snížení kompenzačních podpor za dopady COVID-19 do ekonomiky potravinářských a zemědělských podniků (v potravinářství z 1,8 mld. Kč na 1,2 mld. Kč v roce 2021, v zemědělství z 1,4 mld. Kč na 0,4 mld. Kč v roce 2021). Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům v obou sledovaných letech kolem 66–69 %. Podíl podpor obecných služeb (výzkumu, vzdělávání, poradenství, informatiky ad.), které jsou zaměřeny na podporu dlouhodobého rozvoje agrárního sektoru při minimalizaci dopadů do vývoje tržních vztahů, se udržuje na úrovni 20–22 % celkových registrovaných výdajů.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle sektorů (mil. Kč)

Zdroj/sektor	2020	2021 ^p	Meziroční index
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	76 404	74 886	98,01
- zemědělské podniky	52 438	49 059	93,56
- potravinářství	3 311	2 161	65,29
- lesnictví ¹⁾	513	524	102,05
- vodní hospodářství a rybářství ¹⁾	3 026	4 494	148,52
- venkov ¹⁾	738	646	87,55
- obchod	851	710	83,43
- spotřebitelé	628	668	106,39
- obecné služby ²⁾	14 901	16 625	111,57
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	68,63	65,51	-3,12
- potravinářství	4,33	2,89	-1,45
- lesnictví	0,67	0,70	0,03
- vodní hospodářství a rybářství	3,96	6,00	2,04
- venkov	0,97	0,86	-0,10
- obchod	1,11	0,95	-0,17
- spotřebitelé	0,82	0,89	0,07
- obecné služby	19,50	22,20	2,70

p = předpoklad k 30. 6. 2022

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podrobné složení a meziroční vývoj podpor podle zdrojů, rezortů a institucí je uveden v příl. tab. 11/01. Lze zdůraznit meziroční pokles podpor z Programu rozvoje venkova ze 40,1 mld. Kč na 36,7 mld. Kč v roce 2021, a naopak nárůst podpor rezortu MZe (tj. včetně PGRLF) ze 14,1 mld. Kč na 16,1 mld. Kč v roce 2021. Také v důsledku národních kompenzací za dopady COVID-19 se podíl výdajů ze zdrojů EU meziročně snížil z 46,4 % na 43,0 % v roce 2021.

V podporách alokovaných přímo zemědělským podnikům (52,4 mld. Kč, resp. 49,1 mld. Kč v roce 2021) se v obou sledovaných letech potvrdila výrazná orientace především na podporu příjmů a produkce podnikům (přes 80 % podpor v obou letech). Mimořádně

významnou součástí podpor příjmů představují nadále provozní podpory zemědělským bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 4,9 mld. Kč ročně. Investiční podpory se podílely v roce 2020 9,6 % a v roce 2021 pouze 8,4 % na celkových podporách. Přibližně stejný podíl na celkových podporách připadl v obou sledovaných letech na tzv. nekomoditní podpory, především za platby za tzv. ekosystémové služby. Zemědělská politika ČR je tedy nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů zemědělských podniků, a v podobě podpor spojených s produkcí také na zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence je v obou sledovaných letech navíc podpořena mimořádnými národními kompenzacemi za dopady COVID-19.

Provozní podpory se tak nadále významně a v rámci EU nadprůměrně podílejí na důchodu z faktorů (při zvýšení z 53 % v roce 2020 na 56 % v roce 2021), resp. na celkové produkci (z 22 % na 24 % v roce 2021). V přepočtu na jeden ha z. p. evidované v LPIS veškeré podpory zemědělským podnikům v roce 2021 poklesly na 13,8 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) podpory meziročně mírně poklesly pod 500 tis. Kč. Prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše podpor dlouhodoběji ekonomicky trvale udržitelná.

Z kap. 10 na bázi údajů FADN navíc vyplývá, že ani v roce 2020 podpory nesnižují ekonomické rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi podniků, zejména mezi velkými a nejmenšími podniky, mezi podniky orientovanými převážně na polní výrobu a ostatními podniky, či mezi podniky v lepších a horších přírodních podmínkách (ANC).

Z údajů LPIS dále vyplývá, že v důsledku extrémní duální struktury českého zemědělství 20 % největších podniků dlouhodobě spotřebovává kolem 90 % všech podpor, resp. 1 % podniků nad 2 000 ha spotřebovává přes 25 % podpor Pilíře 1. Rozpočtovým problémem do budoucnosti je relativně vysoký podíl podpor z národních zdrojů. Fenomémem posledních let je významný podíl podpor OZE (BPS) v národních podporách, které u podniků sledovaných v síti FADN v kategorii 1 000–2 000 ha s produkcí mléka mimo oblasti ANC představují v průměru částku 9,8 tis. Kč/ha z. p., resp. téměř 3 tis. Kč/ha v kategorii všech podniků nad 2 000 ha.

Podobně jako v roce 2020 opatření DZES, ozelenění přímých plateb, platby a účast podniků v agroenvironmentálních programech nezmírnily v roce 2021 dlouhodobé problémy zemědělství ve vztahu k životnímu prostředí, zejména pokud jde o erozi půd, vodní režim krajiny a biodiverzitu. Pozitivem jsou podpory investičních aktivit v rezortu MZe s jejich cílenějším zaměřením na řešení uvedených problémů, včetně snižování emisí skleníkových plynů a snižování nároků na potřebu lidské práce.

Příjmy na placeného i neplaceného pracovníka v zemědělství jsou zejména v důsledku vysokých provozních podpor relativně (v porovnání s průměrem národního hospodářství) vysoké, nejsou však dostatečně promítnuty do podmínek na agrárním trhu práce. Jde zejména

o mzdy v zemědělství, které zůstávají zhruba na 80 % parity v rámci národního hospodářství, i když tato parita je v porovnání s naprostou většinou zemí EU podstatně vyšší.

Podpory spojené s produkcí tzv. citlivých komodit (VCS) působí většinou na zachování jejich produkce, u některých komodit (ovoce, zelenina) však přetrvává pokles jejich podílu na domácím trhu. Podobně se vyvíjí produkce monogastrů (zejména vepřového masa), u kterých jsou však provozní podpory minimální, resp. jsou kompenzací za vyšší náklady v důsledku zlepšování pohody zvířat.

P1 PŘIPRAVOVANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY V ROCE 2021

V roce 2021 probíhaly právní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 14. prosince 2020 č. 1309 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2021. MZe předložilo, mimo právní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů v oblasti rezortu zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2021 patří zejména:

- návrh novely zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství (*pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2022*),
- návrh novely zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele (*pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2022*),
- návrh novely zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči (*pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2022*),
- návrh novely zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči (*pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2022*),
- návrh novely zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech (spolupředkladatel MZD) (*pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2022*),
- návrh novely zákona č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití (spolupředkladatel MPO) (*pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2022*).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2021 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (zejména návrhy vyhlášek).

V roce 2021 bylo ve Sbírce zákonů publikováno 33 právních předpisů, jejichž zpracovatelem a předkladatelem do právního procesu bylo MZe (2 zákony, 6 nařízení vlády a 25 vyhlášek). Ve sbírce zákonů bylo v roce 2021 publikováno za ČR celkem 533 předpisů, MZe se tak podílelo na 6,2 % všech českých předpisů.

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2019

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách [Evropské komise](#).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P2/01 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu převážné většiny ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků podle jednotlivých typů výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹⁶³. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (ha, DJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele celkové produkce v členění na jednotlivé komodity rostlinné a živočišné produkce, dále ukazatele nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik je uveden vstup pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹⁶⁴ a vstup neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹⁶⁵.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky jsou za jednotlivé země zjišťovány prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož regionu, výrobního zaměření a ekonomické velikosti korespondující s celkovým počtem podniků obdobné skupiny v příslušném členském státě. Výsledné hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou vynásobeny nápočtovým koeficientem, čímž jsou zjištěny extrapolované hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (resp. za tu část populace, která je pokryta šetřením FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech zemědělských podniků reprezentovaných v šetření FADN daného regionu, je dosaženo výsledku za průměrný podnik. Jedná se o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých typech výrobního zaměření, regionu a třídy ekonomické velikosti zemědělského podniku tak, jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). Za účetní období 2019 reprezentuje šetření FADN

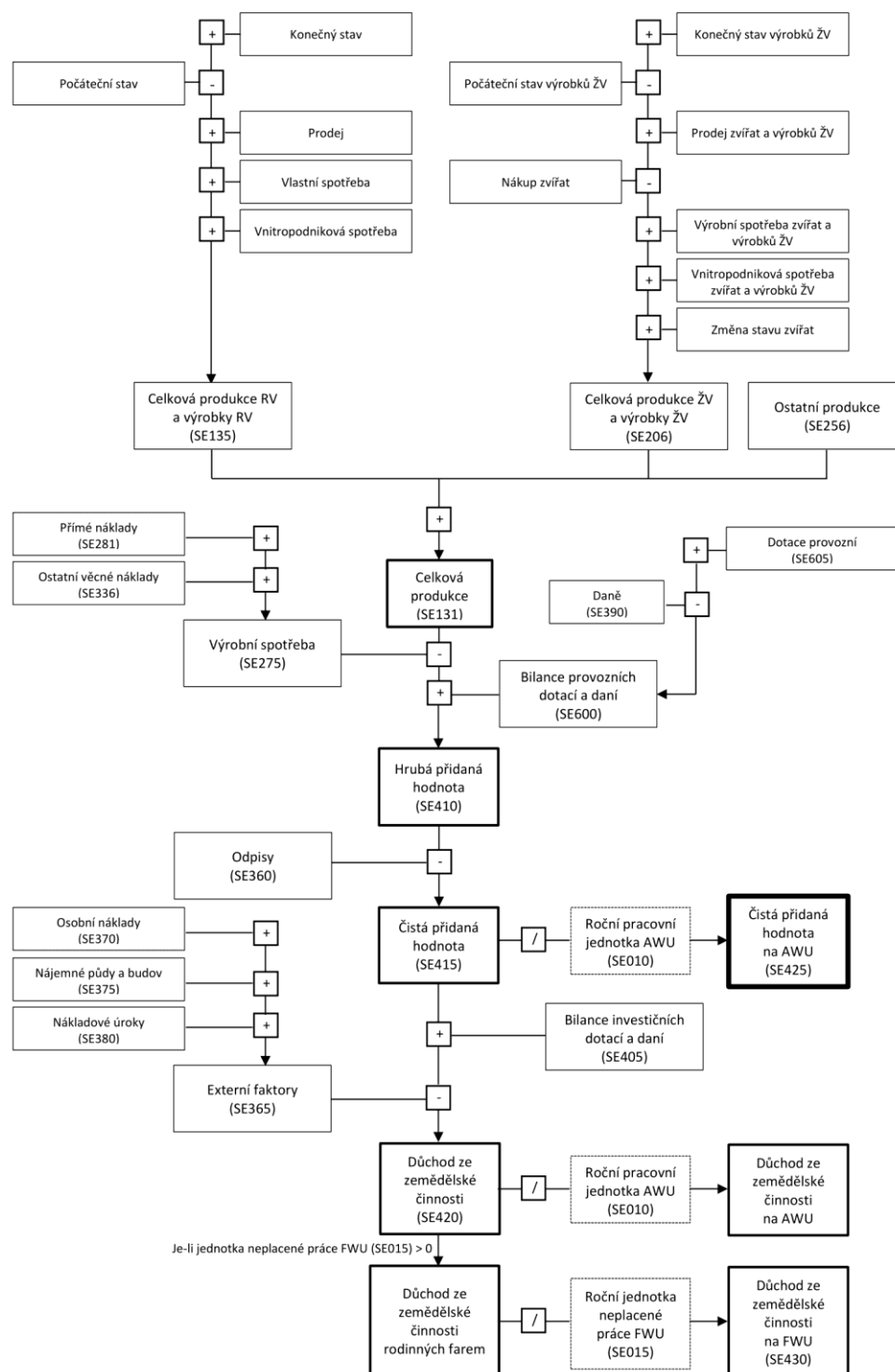
163 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

164 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

165 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

v České republice všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 18 160 podniků, které celkově obhospodařují 3 500 tis. ha z. p. Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků FADN EU

Pramen: Farm Accountancy Data Network, European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: Kontaktní pracoviště FADN ČR (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01		Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020
2.1/02		Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013
2.1/03		Předmět a výše plateb v HRDP
2.2/01	–	Přímé platby v roce 2020 a předpoklad čerpání podpor v roce 2021
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2021
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2021
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
8.2/01	–	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	–	Porážky hospodářských zvířat
10.1/01	–	SZÚ – Celková produkce v základních cenách
10.1/02	–	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle ANC
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2019 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,69	0,60	0,015	2,26
2017	1,71	0,57	0,011	2,25
2018	1,65	0,53	0,012	2,24
2019	1,60	0,48	0,012	2,19
2020	1,79	0,33	0,013	2,16
2021	1,80	0,34	0,011	2,08
Stálé ceny roku 2010⁵⁾				
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,22	0,57	0,011	2,23
2017	1,11	0,57	0,009	2,36
2018	1,08	0,66	0,011	2,34
2019	1,02	0,74	0,011	2,29
2020	1,90	0,77	0,017	2,26
2021	1,86	0,78	0,017	2,11

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

5) Pro rok 2020 a 2021 stálé ceny roku 2015.

Pramen: ČSÚ - údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: L. Jelínek (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	535	481	608	419	713	170,2
Daň z příjmu právnických osob	3 083	3 092	2 397	1 927	3 836	199,1
Daň z příjmu FO a PO celkem	3 618	3 572	3 005	2 346	4 549	193,9
Daň z nemovitostí	1 153	1 162	1 133	1 156	1 174	101,6
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	-3 137	-3 252	-3 784	-4 280	-3 604	84,2
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-2 282	-2 427	-990	-2 844	-2 979	104,7

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2017 až 2021 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: GFR a MZe

Zpracoval: M. Šimpachová Pechrová (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2021)
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel intergovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 10 601,77 Kč/ha, pro víno (základní ochrana vinic) 8 476,17 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vinic) 17 713,35 Kč/ha, pro zeleninu 11 179,09 Kč/ha, pro jahodník 11 362,79 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel intergovaného zemědělství. Výše podpory: pro ovoce 10 496,80 Kč/ha, pro víno (základní ochrana vinic) 5 169,67 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vinic) 14 433,10 Kč/ha, pro zeleninu 11 152,85 Kč/ha, pro jahodník 11 310,30 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o louky a pastviny 2 519,23 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 4 356,17 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - bez hnojení 4 854,77 Kč/ha Horské a suchomilné louky - hnojené 4 277,45 Kč/ha Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 461,14 Kč/ha Trvale podmáčené a rašelinné louky 18 159,46 Kč/ha Ochrana modrásků 4 539,87 Kč/ha Ochrana Chřástala polního 5 195,92 Kč/ha Suché stepní trávníky a vřesoviště 9 263,43 Kč/ha Druhově bohaté pastviny 5 589,55 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o louky a pastviny 2 519,23 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 4 356,17 Kč/ha Mezofilní a vlhkomilné louky - bez hnojení 4 854,77 Kč/ha Horské a suchomilné louky - hnojené 3 857,57 Kč/ha (závazek 2 roky), 3 175,28 Kč/ha (závazek 1 rok) Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 461,14 Kč/ha Trvale podmáčené a rašelinné louky 18 159,46 Kč/ha Ochrana modrásků 4 539,87 Kč/ha Ochrana Chřástala polního 5 195,92 Kč/ha Suché stepní trávníky a vřesoviště 9 263,43 Kč/ha Druhově bohaté pastviny 5 589,55 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Zatravnění orné půdy	Výše podpor: - zatravnění, běžnou směsí 8 135,02 Kč/ha; - zatravnění, druhově bohatou směsí 9 079,73 Kč/ha; - zatravnění, regionální směsí 10 496,80 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru běžnou směsí 8 843,55 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 10 103,17 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru regionální směsí 11 231,58 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Údržba zatravněných DPB	Výše podpor: - základní údržba zatravněných DPB 2 807,89 Kč/ha - údržba zatravněných DPB podél vodního útvaru 3 017,83 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 17 582,14 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 509,02 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 17 582,14 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 981,38 Kč/ha.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana čejky	Zachování ptačích lokalit. 17 503,41 Kč/ha na oblasti hnězdění čejky chocholaté.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Ochrana čejky chocholaté	Zachování ptačích lokalit. 17 503,41 Kč/ha na oblasti hnězdění čejky chocholaté.
Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 14 695,52 Kč/ha.
Navazující Agroenvironmentálně-klimatické opatření - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 3 542,67 Kč/ha.

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření AEKO, EZ, Natura 2000 a ANC v PRV 2014–2020 (pokračování)

Ekologické zemědělství	<p>Podpora - Přechodu na EZ: trvalý travní porost 2 204,33 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 14 065,71 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 6 954,13 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 6 429,29 Kč/ha, travní porost 2 073,12 Kč/ha, úhor 892,23 Kč/ha, sad IS 21 649,65 Kč/ha, sad OS 10 995,40 Kč/ha, vinice 23 617,80 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 329,93 Kč/ha, chmelnice 23 617,80 Kč/ha jahodník 17 555,90 Kč/ha.</p> <p>Podpora - Zachování EZ: trvalý travní porost 2 178,09 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 12 228,77 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 4 723,56 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 4 723,56 Kč/ha, pěstování trav na orné půdě 1 810,70 Kč/ha, úhor 761,02 Kč/ha, sad IS 20 422,52 Kč/ha, sad OS 10 942,91 Kč/ha, vinice 22 174,49 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 329,93 Kč/ha, chmelnice 22 174,49 Kč/ha jahodník 15 299,09 Kč/ha.</p>
Navazující Ekologické zemědělství	<p>Podpora - Přechodu na EZ: trvalý travní porost 2 256,81 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 14 091,95 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 6 980,37 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 6 481,77 Kč/ha, pěstování trav na orné půdě 2 125,60 Kč/ha, úhor 918,47 Kč/ha, sad IS 21 780,86 Kč/ha, sad OS 11 021,64 Kč/ha, vinice 23 617,80 Kč/ha, jiná trvalá kultura 1 836,94 Kč/ha, chmelnice 23 617,80 Kč/ha. jahodník 17 582,14 Kč/ha.</p> <p>Podpora - Zachování EZ: trvalý travní porost 2 178,09 Kč/ha, orná půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 12 228,77 Kč/ha, orná půda-trávy na semeno 4 723,56 Kč/ha, orná půda-ostatní plodiny 4 723,56 Kč/ha, pěstování trav na orné půdě 1 810,70 Kč/ha, úhor 761,02 Kč/ha, sad IS 20 422,52 Kč/ha, sad OS 10 942,91 Kč/ha, vinice 22 174,49 Kč/ha, jiná trvalá kultura 1 758,21 Kč/ha, chmelnice 22 174,49 Kč/ha jahodník 15 299,09 Kč/ha.</p>
Platby v rámci Natura 2000 NV	<p>Natura - 1.zona 2 256,81 Kč/ha. Natura - NP 1 994,39 Kč/ha.</p>
Platby za přírodní znevýhodnění (LFA)	<p>Ve faremním systému "živočišná výroba": - horské oblasti typu H1 5 747 Kč/ha - horské oblasti typu H2 5 405,85 Kč/ha - horské oblasti typu H3 3 805,09 Kč/ha - horské oblasti typu H4 4 618,59 Kč/ha - horské oblasti typu H5 3 463,94 Kč/ha - ostatní oblasti typu O1 3 254,01 Kč/ha - ostatní oblasti typu O2 2 571,72 Kč/ha - ostatní oblasti typu O3 1 915,67 Kč/ha - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 1 758,21 Kč/ha.</p> <p>Ve faremním systému "rostlinná výroba": - horské oblasti typu H1 2 440,51 Kč/ha - horské oblasti typu H2 2 283,05 Kč/ha - horské oblasti typu H3 1 600,76 Kč/ha - horské oblasti typu H4 1 941,91 Kč/ha - horské oblasti typu H5 1 469,55 Kč/ha - ostatní oblasti typu O1 1 390,83 Kč/ha - ostatní oblasti typu O2 1 075,92 Kč/ha - ostatní oblasti typu O3 813,5 Kč/ha - oblasti ovlivněné specifickým omezením (S) 734,78 Kč/ha.</p> <p>Sazby pro přechodně podporované oblasti: - ostatní oblasti typu XOA 656,05 Kč/ha - ostatní oblasti typu XOB 656,05 Kč/ha.</p>
Zalesňování a zakládání lesů	<p>Dotace na založení lesního porostu: Preferované dřeviny: 79 644,47 Kč/ha Ostatní dřeviny: 55 108,2 Kč/ha Dotace na péči o lesní porost: Preferované dřeviny: 17 555,90 Kč/ha Ostatní dřeviny: 7 820,12 Kč/ha Dotace za ukončení zemědělské výroby: Kultura před zalesněním (R, V, C, S, K, J): 12 806,10 Kč/ha Kultura před zalesněním (G, U, T, O): 4 224,96 Kč/ha.</p>

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: J. Hlaváčková, S. Svobodová (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA). NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkofilní louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkofilní louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatrávňování. NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatrávňování orné půdy v Kč/ha: - zatrávňování orné půdy - 7 419,87 (2014), 7 477,11 (2015); - zatrávňování orné půdy podél vodního útvaru - 8 106,90 (2014), 8 169,44 (2015); - zatrávňování orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatrávňování o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), resp. 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy	Dotace na péči o lesní porost: 12 009,20 Kč/ha (2014), 12 101,84 Kč/ha (2015). Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O 4 094,67 Kč/ha (2014), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 079,41 Kč/ha (2014), za T nebo O 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha (2015).
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu: sazba 1 648,50 Kč/ha (2014), 1 661,58 Kč/ha (2015).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšený podíl melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmení od 1 209,16 Kč/ha do 3 847,34 Kč/ha (2014), resp. od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015).

2.1/03 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy (tis. Kč/ha): listnaté dřeviny 92, jehličnaté dřeviny 74 + roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha): 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

2.2/01 - Přímé platby v roce 2020 a předpoklad čerpání podpor v roce 2021

Ukazatel	2020			2021 ^P			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno			podané žádosti			
	počet	výměra, počet (ha/VDJ/ř)	tis. Kč	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/ř)	tis. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	30 057	3 534 829	12 368	30 250	3 537 717	11 443	92,5
Greening - ozelenění	29 986	35 285 874	6 880	30 250	3 537 717	6 486	94,3
Mladý zemědělec	3 134	70 044	124	2 822	62 471	104	83,9
SAPS + ozelenění + mladý zemědělec	-	-	19 372	-	-	18 033	93,1
Kompensace finanční disciplíny (KFD)	19 117	-	315	0	0	0	x
VCS - brambory pro výrobu škrobu	269	5 573	83	277	5 560	79	95,2
- konzumní brambory	733	11 274	49	703	10 379	46	93,9
- chmel	123	5 162	84	119	5 172	79	94,0
- ovoce s velmi vysokou pracností	295	5 722	70	309	5 836	66	94,3
- ovoce s vysokou pracností	298	3 240	27	320	3 323	26	96,3
- zelenina s velmi vysokou pracností	306	7 729	84	343	8 097	79	94,0
- zelenina s vysokou pracností	116	3 520	13	130	3 952	13	100,0
- cukrová řepa	878	59 585	445	898	61 424	412	92,8
- bílkovinné plodiny	6 440	220 926	459	6 767	232 477	432	94,3
- masné tele	6 433	77 615	667	6 539	78 721	628	94,2
- krávy s tržní produkcí mléka	1 771	356 376	1 384	1 778	355 368	1 279	92,4
- bahnice nebo kozy	2 437	17 159	74	2 442	17 322	73	98,6
VCS celkem	-	-	3 438	-	-	3 213	93,4
PP celkem (bez KFD)	-	-	22 810	-	-	21 245	93,1
PVP - zemědělská půda	24 338	3 516 163	415	27 812	3 532 977	426	102,7
- krávy BTM	7 471	222 953	16	7 616	223 033	17	106,3
- chov ovcí a koz	2 731	19 193	1	2 779	18 658	1	100,0
- chmel	118	5 506	18	117	5 514	18	100,0
- brambory pro výrobu škrobu	168	26 942	26	165	26 060	28	107,7
- přežvýkavci	7 830	963 782	62	7 706	960 636	63	101,6
PVP - celkem	-	-	538	-	-	553	102,8
Přímé platby celkem (včetně KFD)	-	-	23 663	-	-	21 798	92,1

p = předpoklad k 30. 6. 2021

Pramení: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodářujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2021¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem			Společnosti s ručením omezeným			Akciové společnosti			Družstva						
	podniky		výměra	podniky		výměra	podniky		výměra	podniky		výměra				
	počet	%	ha	počet	%	ha	počet	%	ha	počet	%	ha				
> 0 - < 5	757	18,4	1 252	0,1	661	19,7	1 110	0,1	93	12,7	135	0,0	13	2,6	20	0,003
5 - < 10	277	6,7	2 000	0,1	258	7,7	1 862	0,2	18	2,5	131	0,0	3	0,6	25	0,004
10 - < 50	692	16,8	17 153	1,0	634	18,9	15 618	1,7	52	7,1	1 356	0,2	10	2,0	243	0,04
50 - < 100	322	7,8	23 312	1,3	300	8,9	21 688	2,3	19	2,6	1 402	0,2	7	1,4	533	0,1
100 - < 500	980	23,8	266 357	15,0	881	26,3	237 570	25,7	87	11,9	25 719	3,1	79	15,6	26 674	4,2
500 - < 1000	526	12,8	382 289	21,5	385	11,5	275 433	29,7	134	18,3	101 766	12,1	141	27,8	107 537	16,9
1000 - < 2000	395	9,6	556 395	31,2	198	5,9	269 245	29,1	193	26,4	281 744	33,6	165	32,5	237 380	37,3
2000 a více	172	4,2	531 964	29,9	36	1,1	103 314	11,2	135	18,5	425 717	50,8	90	17,7	264 703	41,5
Celkem	4 121	100,0	1 780 722	100,0	3 353	100,0	925 840	100,0	731	100,0	837 970	100,0	508	100,0	637 115	100,0

¹⁾ Bez podniků neobhospodářujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: S. Kisingerová (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005 - 2021¹⁾

Právní forma	Počet podniků						Obhospodařovaná z. p.					
	2005		2010		2015		2021		ha		%	
	2005	2010	2015	2021	2005	2010	2015	2021	2005	2010	2015	2021
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	21 565	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 043 949	29,0	29,2	29,9	29,9
z toho - zemědělní podnikatelé ²⁾	19 729	18 209	17 950	17 874	946 189	963 105	935 292	956 222	26,7	27,6	26,9	27,4
Právnícké osoby celkem	2 519	3 078	3 596	4 246	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 447 995	71,0	70,8	70,1	70,1
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 543	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 780 168	46,1	46,4	49,9	51,0
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 847	785 469	813 369	846 433	925 334	22,2	23,3	24,3	26,5
- a. s.	538	567	648	660	834 429	791 642	870 457	837 921	23,5	22,7	25,0	24,0
- družstva	571	560	499	497	848 792	821 724	676 488	637 103	24,0	23,6	19,4	18,2
Celkem	25 855	24 808	26 365	25 811	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 491 943	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělní podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2020)

Zpracoval: S. Kisingerová (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2020	2021	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 352	1 407	104,1
Plnění celkem	814	1 176	144,5
v tom - zvířata - předepsané pojistné	252	262	104,0
- plnění	96	90	93,8
- plodiny - předepsané pojistné	1 100	1 145	104,1
- plnění	717	1 084	151,2
Škodní průběh celkem (%)²⁾	60	84	+24 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: S. Kislíngerová (ÚZEI)

8.2/01 - Stavby hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční index
Skot celkem	1 416	1 418	1 404	1 406	1 421	101,1
z toho - krávy	587	591	586	586	588	100,3
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	222	226	226	227	230	101,1
- krávy s trž. prod. mléka	365	364	360	359	358	99,9
Prasata celkem	1 557	1 544	1 499	1 518	1 432	94,3
z toho - prasnice	92	91	88	90	81	89,3
Ovce celkem	219	213	204	183	174	95,1
z toho - bahnice	134	130	126	117	109	93,7
Kozy celkem	30	29	29	25	25	96,8
Koně celkem	35	37	38	33	37	111,7
Drůbež celkem	23 573	22 979	24 247	23 809	23 026	96,7
z toho - slepice	7 990	7 582	8 502	8 149	7 625	93,6
- husy	20	20	22	19	14	74,0
- kachny	781	768	598	455	519	113,9
- krůty	344	347	304	255	300	117,5

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2017	2018	2019	2020	2021	Meziroční index
Skot celkem	245,2	256,6	256,3	253,8	251,8	99,2
z toho - krávy	111,8	119,0	114,4	111,8	109,3	97,8
- jalovice	26,7	28,0	28,7	29,0	29,5	101,9
- ostatní skot	96,5	99,8	104,8	105,3	105,0	99,8
- telata	10,2	9,8	8,5	7,8	7,9	101,8
Prasata celkem	2 374,0	2 342,9	2 341,3	2 313,4	2 386,3	103,2
z toho - ostatní prasata	2 322,1	2 287,6	2 292,4	2 265,8	2 334,3	103,0
- prasnice	51,9	55,3	48,9	47,6	52,0	109,2
Ovce a jehňata	16,8	18,0	17,1	12,7	9,9	77,6
Kozy a kůzlata	0,9	1,1	1,4	1,2	1,1	90,2
Drůbež celkem	117 379,8	120 471,5	123 463,8	125 363,1	127 948,9	102,1
z toho - kuřata	110 860,2	112 979,1	116 685,5	118 891,9	121 646,1	102,3
- slepice a kohouti	2 409,2	2 363,7	2 591,7	2 316,8	2 384,0	102,9
- kachny, husy	3 984,5	4 998,4	4 047,8	3 994,1	3 743,2	93,7
- krůty	125,9	130,3	138,8	159,5	175,7	110,1

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2017	2018	2019	2020 ²⁾	2021 ³⁾	2017	2018	2019	2020 ²⁾	2021 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	28 577	30 264	31 299	34 511	37 349	23 802	22 214	24 320	25 956	25 540
01.1	Pšenice a špalda	17 743	18 907	19 085	21 018	23 434	15 176	14 211	15 402	15 746	15 818
01.2	Žito a souřež	442	526	655	671	527	303	334	444	479	352
01.3	Ječmen	6 878	7 263	7 671	7 637	7 814	5 272	4 938	5 280	5 553	5 369
01.4	Oves a letní obilné směsky	553	722	614	840	952	376	409	347	488	546
01.5	Kukuřice na zmo	2 330	2 125	2 500	3 488	3 796	2 241	1 885	2 368	3 161	2 985
01.7	Ostatní obiloviny	631	720	774	857	826	433	438	480	530	469
02	TECHNICKÉ PLODINY	19 297	20 059	18 011	19 957	21 512	14 191	14 476	13 400	13 781	14 064
02.1	Olejnata semena a olejnaté plody (včetně osiva)	13 399	15 256	13 233	15 368	15 280	8 509	9 813	8 298	9 037	8 170
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	622	498	464	604	717	457	365	343	426	526
02.4	Cukrová třepa	3 590	3 017	2 554	2 502	3 516	4 263	3 609	3 796	3 514	4 259
02.5	Ostatní technické plodiny	1 686	1 287	1 759	1 482	1 998	962	689	963	805	1 108
03	PICNINY	12 537	11 504	15 185	17 027	16 877	9 211	7 637	9 115	10 116	10 207
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	6 882	6 986	8 274	8 859	8 615	3 716	3 457	3 742	4 614	3 814
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBÝ)	2 833	2 729	3 791	3 379	2 792	3 042	2 623	2 788	3 108	2 973
06	OVOCE	1 393	1 745	1 248	1 642	1 699	959	1 509	1 075	1 122	1 087
07	VINO	1 244	1 512	872	1 050	1 147	808	1 050	688	915	946
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	1 424	1 228	1 223	945	1 062	1 012	970	850	674	772
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	74 186	76 026	79 902	87 369	91 053	56 740	53 936	55 978	60 286	59 401
11	ZVÍRATA	22 632	22 049	22 822	22 123	20 969	21 006	21 651	21 097	21 084	21 069
11.1	Skot	7 272	7 570	7 055	6 757	6 340	5 668	5 953	5 745	5 645	5 185
11.2	Prasata	9 195	7 961	8 895	8 769	7 954	9 643	9 911	9 411	9 543	10 073
11.4	Ovce a kozy	180	205	225	221	276	198	220	249	281	276
11.5	Drůbež	5 963	6 290	6 624	6 355	6 376	5 476	5 546	5 672	5 594	5 515
11.6	Ostatní zvířata	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	28 800	29 629	29 997	30 480	31 615	25 055	25 748	25 872	26 640	26 514
12.1	Mléko	25 720	26 763	27 166	27 551	28 762	22 168	22 759	22 718	23 501	23 504
12.2	Vejce	2 980	2 790	2 757	2 863	2 787	2 844	2 947	3 115	3 113	2 983
12.3	Ostatní živočišné produkty	100	76	74	66	66	43	41	38	26	26
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	51 431	51 678	52 819	52 604	52 584	46 061	47 399	46 968	47 724	47 583
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	125 618	127 704	132 721	139 973	143 637	102 801	101 335	102 946	108 011	106 984
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 822	3 696	3 859	3 956	4 017	1 622	1 556	1 612	1 575	1 595
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	129 440	131 400	136 579	143 928	147 654	104 423	102 892	104 558	109 585	108 579
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	4 428	4 640	4 486	5 051	5 107	3 671	3 827	3 669	4 066	4 029
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	133 869	136 040	141 066	148 979	152 761	108 094	106 719	108 227	113 651	112 608

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

2) Semidefinitivní údaje.

3) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Maláková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny				Základní stále ceny roku 2000						
		2017	2018	2019	2020 ²⁾	2021 ³⁾	2017	2018	2019	2020 ²⁾	2021 ³⁾	
	Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách											
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	133 869	136 040	141 066	148 979	152 761	108 094	106 719	108 227	113 651	112 608	
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	89 770	92 433	96 088	97 778	102 135	70 335	69 769	70 004	71 301	71 154	
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	44 099	43 607	44 978	51 202	50 627	37 760	36 949	38 223	42 350	41 454	
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	18 725	19 921	20 633	20 806	20 806	15 179	16 048	16 251	15 663	15 526	
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	25 374	23 686	24 345	30 396	29 821	22 581	20 901	21 972	26 688	25 928	
23	NÁHRADY ZAMĚŠTNANCŮM	28 899	30 951	32 709	33 376	34 043	-	-	-	-	-	
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 197	1 199	1 184	1 157	1 159	-	-	-	-	-	
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	32 351	32 920	34 679	32 785	36 046	-	-	-	-	-	
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	56 529	55 408	57 839	62 024	64 708	-	-	-	-	-	
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	27 629	24 457	25 130	28 648	30 664	-	-	-	-	-	
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	7 232	7 615	7 799	8 703	8 764	-	-	-	-	-	
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 252	1 578	1 991	1 735	1 638	-	-	-	-	-	
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	458	483	706	812	774	-	-	-	-	-	
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	19 603	15 746	16 047	19 022	21 037	-	-	-	-	-	
	Kapitálový účet v základních cenách											
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 767	2 546	2 493	-	-	1 803	1 787	1 790	1 681	-	
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	19 708	20 184	20 961	-	-	16 166	16 740	18 030	14 734	-	
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	22 475	22 730	23 454	-	-	17 970	18 527	19 820	16 415	-	
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	3 750	2 809	3 478	-	-	2 791	2 479	3 570	753	-	
36	ZMĚNA STAVU ZASOB	-1 064	-1 412	455	-	-	-981	-1 124	405	242	-	
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	3 144	3 779	5 544	-	-	2 538	3 042	4 379	2 222	-	

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		V. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.		ČR	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	5,06	4,08	2,04	2,11	1,84	2,04	2,56	2,51	2,51	2,42
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	26,9	34,0	154,2	151,8	591,3	594,3	1 716,9	1 692,7	197,0	252,5
z toho - obiloviny	%	24,3	25,4	34,1	33,2	42,8	42,8	45,0	44,8	40,2	40,2
- ostatní polní plodiny	%	3,9	3,0	15,8	14,8	21,3	20,2	21,1	20,5	18,4	17,9
- krmné plodiny	%	67,9	68,0	47,6	49,4	32,8	33,0	32,3	33,1	39,2	39,5
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	44,5	47,8	65,6	62,6	80,1	76,5	79,3	78,5	73,0	72,1
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	41,0	40,0	27,0	28,7	22,3	22,5	39,9	40,9	34,3	35,1
z toho - dojnice	DJ/100 ha	1,0	0,8	2,8	2,8	5,6	5,3	16,7	17,0	10,4	10,6
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,2	32,2	21,1	22,6	15,5	15,8	16,3	16,6	18,6	19,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,2	3,4	0,7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
- prasata	DJ/100 ha	3,0	2,6	1,7	2,2	0,9	1,2	4,0	5,1	2,9	3,7
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,2	0,2	0,3	0,1	2,9	2,2	1,6	1,3
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,51	0,53	0,51	0,52	0,62	0,63	1,00	1,01	0,73	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	23 329	20 644	24 117	25 020	31 913	35 545	50 771	52 022	39 095	40 612
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	14 157	13 330	16 954	17 250	21 593	23 390	25 219	26 152	21 676	22 591
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 874	4 921	5 319	5 382	5 523	5 579	18 321	18 482	12 261	12 425
Ostatní produkce	Kč/ha	3 298	2 393	1 844	2 388	4 797	6 575	7 231	7 388	5 158	5 596
Celkové náklady	Kč/ha	26 667	24 272	27 996	28 991	38 860	38 783	60 220	61 071	46 240	47 724
Výrobní spotřeba	Kč/ha	18 490	16 963	17 808	18 460	23 762	23 790	37 890	38 290	29 201	29 926
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 707	12 893	11 163	11 834	10 629	11 724	12 852	12 972	12 032	12 488
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 338	5 648	5 228	5 486	5 200	5 470	5 131	5 393	5 182	5 443
- Environmentální dotace	Kč/ha	2 796	2 956	2 139	2 381	1 240	1 446	837	1 172	1 391	1 646
- Dotace na ANC	Kč/ha	1 948	2 023	1 657	1 670	1 141	1 143	941	930	1 238	1 225
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	5	95	7	3	1	5	2	1	3	7
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	470	630	556	628	712	847	1 368	1 450	998	1 097
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	70	95	159	168	114	99	98	108	115	123
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 079	1 446	1 416	1 497	2 221	2 713	4 475	3 918	3 106	2 947
- z toho podpory OZE	Kč/ha	11	119	115	130	658	970	2 284	2 319	1 320	1 410
Daně a poplatky	Kč/ha	424	329	220	248	189	220	264	254	255	252
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	16 122	16 246	17 252	18 146	18 563	21 463	25 470	26 450	21 672	22 922
Odpisy	Kč/ha	5 805	5 110	4 157	4 421	4 082	4 593	5 667	5 631	5 069	5 129
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	10 317	11 136	13 094	13 726	14 482	16 870	19 803	20 820	16 603	17 793
Mzdové náklady	Kč/ha	1 145	754	3 782	3 909	7 798	9 486	12 923	13 299	8 904	9 483
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	24 531	24 583	31 591	31 119	38 159	40 665	42 217	44 267	39 919	41 601
Nájemné pudy a budov	Kč/ha	795	1 022	1 670	1 648	2 577	2 717	2 971	3 194	2 402	2 579
Nákladové úroky	Kč/ha	432	424	579	553	536	591	770	658	664	607
Dotace investiční	Kč/ha	1 618	1 113	712	734	610	382	811	786	819	738
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	9 563	10 049	7 775	8 349	4 181	4 458	3 950	4 455	5 452	5 863
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	126 792	119 324	74 063	79 281	75 392	84 560	109 351	111 762	96 814	99 513
Stálá aktiva	Kč/ha	105 764	102 922	56 191	61 918	48 721	54 792	70 848	72 903	66 735	69 105
Oběžná aktiva	Kč/ha	21 028	16 403	17 872	17 364	26 671	29 768	38 502	38 859	30 079	30 408
Vlastní kapitál	Kč/ha	117 650	110 275	58 929	63 588	53 692	58 708	70 682	72 620	68 888	70 303
Cizí zdroje	Kč/ha	9 143	9 049	15 134	15 694	21 701	25 852	38 668	39 142	27 926	29 210
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	203,8	272,6	640,9	649,2	785,7	828,4	775,0	830,2	660,2	735,2
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	79,26	82,17	73,84	73,78	74,46	66,93	74,63	73,60	74,69	73,69
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,18	0,17	0,33	0,32	0,42	0,42	0,46	0,47	0,40	0,41
Míra zadluženosti ³⁾	%	7,21	7,58	20,43	19,79	28,78	30,57	35,36	35,02	28,85	29,35
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	7,54	8,42	10,50	10,53	5,55	5,27	3,61	3,99	5,63	5,89

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: T. Vančová (UZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle oblastí ANC

Ukazatele	Jednotky	ANC Horská		ANC Ostatní		Mimo ANC	
		2019	2020	2019	2020	2019	2020
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,35	2,31	2,56	2,37	2,53	2,50
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	201,9	254,4	196,7	259,3	195,6	246,2
z toho - obiloviny	%	14,1	14,0	34,6	35,0	53,7	53,1
- ostatní polní plodiny	%	4,1	4,2	15,5	15,5	25,6	24,4
- krmné plodiny	%	81,0	81,3	48,9	48,6	16,9	18,2
Využívaná připáchaná zemědělská půda	%	69,7	70,4	75,5	74,7	71,8	70,3
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	50,4	51,6	42,5	41,8	21,6	24,0
z toho - dojnice	DJ/100 ha	10,8	10,8	13,6	13,7	7,3	7,8
- ostatní skot	DJ/100 ha	35,9	37,5	23,9	23,5	8,2	9,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,0	0,7	0,6	0,5	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,3	1,5	2,5	2,7	3,9	5,2
- drůbež	DJ/100 ha	1,0	0,8	1,5	1,1	1,9	1,5
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,59	0,60	0,77	0,77	0,85	0,92
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	24 500	25 149	37 701	38 581	45 101	47 313
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 255	8 612	17 867	18 935	29 501	30 247
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	12 971	12 945	15 245	15 104	9 313	9 906
Ostatní produkce	Kč/ha	3 274	3 593	4 589	4 542	6 287	7 159
Celkové náklady	Kč/ha	35 503	37 217	45 791	46 321	50 133	52 297
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 973	21 980	29 055	29 494	32 004	32 831
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	15 316	16 031	12 629	13 072	10 423	10 848
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 217	5 493	5 184	5 447	5 167	5 423
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 514	3 804	1 515	1 743	590	874
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	3 577	3 544	1 650	1 660	103	106
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	2	34	3	5	4	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	715	776	1 023	1 059	1 067	1 233
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	97	102	115	138	120	117
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 194	2 278	3 138	3 019	3 373	3 095
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	608	666	1 478	1 504	1 406	1 565
Daně a poplatky	Kč/ha	160	154	206	202	330	327
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 683	19 046	21 069	21 956	23 191	25 003
Odpisy	Kč/ha	4 450	4 570	4 842	4 828	5 477	5 571
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	14 232	14 475	16 228	17 128	17 714	19 432
Mzdové náklady	Kč/ha	7 754	8 255	9 059	9 126	9 137	10 187
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	37 194	37 961	40 600	42 052	40 120	42 288
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 741	1 857	2 180	2 262	2 819	3 086
Nákladové úroky	Kč/ha	584	556	656	610	696	621
Dotace investiční	Kč/ha	1 130	833	958	711	592	733
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 283	4 642	5 292	5 841	5 653	6 270
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	81 484	83 033	92 634	94 110	105 596	109 501
Stálá aktiva	Kč/ha	58 616	57 566	65 200	67 010	70 769	74 614
Oběžná aktiva	Kč/ha	22 868	25 468	27 435	27 100	34 827	34 887
Vlastní kapitál	Kč/ha	58 414	59 266	65 358	66 312	75 502	77 321
Cizí zdroje	Kč/ha	23 070	23 768	27 276	27 798	30 094	32 180
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	606,6	626,3	635,0	722,5	699,5	777,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	85,60	87,40	77,07	76,45	70,96	69,39
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,30	0,30	0,41	0,41	0,43	0,43
Míra zadluženosti ³⁾	%	28,31	28,62	29,44	29,54	28,50	29,39
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	6,48	5,59	5,71	6,21	5,35	5,73

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: T. Vančová (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokompexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2020			2021 ^P		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Piliře I SZP a ostatní přímé platby	538	23 125	23 663	553	21 246	21 799
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mladí, fin. kompenzace)	0	19 687	19 687	0	18 033	18 033
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 438	3 438	0	3 213	3 213
- přechodné vnitrostátní podpory (PVP)	538	0	538	553	0	553
HRDP	10	14	24	5	9	15
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	38	59	96	23	34	57
- osa I	24	23	47	18	17	35
- osa II	11	33	44	6	17	22
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	2	6	8	1	3	3
- osa III	3	3	6	0	0	0
PRV 2014-2020	5 641	10 678	16 319	5 357	9 470	14 827
- podpora investic (opatření 4, 6, 8)	2 149	2 110	4 259	1 728	1 544	3 272
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11, 15)	1 186	3 561	4 747	1 144	3 432	4 577
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	1 250	3 749	4 998	1 201	3 602	4 803
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	386	378	764	665	81	746
- ostatní (opatření 1, 16, 19, 20)	671	880	1 551	619	811	1 430
OP Rybářství	32	96	128	52	159	211
Národní podpory rezortu MZe	14 121	0	14 121	16 096	0	16 096
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	9 290	0	9 290	11 472	0	11 472
- podpory PGRLF	1 539	0	1 539	1 338	0	1 338
- výdaje ostatních institucí rezortu i mimo rezort MZe ¹⁾	3 292	0	3 292	3 286	0	3 286
SPÚ	1 500	0	1 500	2 956	0	2 956
SSHR	298	0	298	310	0	310
GA ČR, TA ČR	288	0	288	310	0	310
Podpory ostatních rezortů	10 574	1 023	11 597	8 785	856	9 641
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	4 449	1 023	5 472	4 256	792	5 048
- MF - Národní plán obnovy, daňové a podobné úlevy	6 125	0	6 125	4 529	64	4 593
Podpory krajů a obcí	2 704	0	2 704	2 882	0	2 882
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 249	417	5 666	5 343	440	5 783
- ostatní výdaje v rámci SOT	399	417	816	443	440	883
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	4 850	0	4 850	4 900	0	4 900
Celkem	40 993	35 411	76 404	42 672	32 214	74 886

p = předpoklad k 30. 6. 2022

1) Včetně výdajů SZIF na opatření mimo spolufinancování podpor v rámci SZP (Piliře 1 a Piliře 2).

Pramen: podklady z tabulek kap. 2

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EL-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 028 890	28 100	61 220	10 510	18 160	25 920	179 240	337 940	439 640	7 630	297 460	72 460	111 170	93 170	560 100
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	500 - <1000	2000 - <3000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	3000 - <4000	3000 - <10000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AW úroveň	4,00	3,91	4,19	14,00	2,65	1,72	2,44	11,15	3,75	1,31	2,22	9,99	3,22	2,46	6,24
	FW úroveň	2,85	2,86	1,78	10,03	0,66	0,71	1,38	9,00	2,14	0,52	1,54	8,67	1,42	2,28	4,78
Neplacené pracovní síly		1,15	1,07	2,42	3,97	1,98	1,01	1,06	2,14	1,59	0,78	0,68	1,32	1,80	0,17	1,45
Placené pracovní síly	ha/podnik	40,00	53,47	69,13	10,07	193,17	111,49	93,26	9,33	47,14	139,82	88,83	15,92	44,38	46,00	21,32
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	22,03	37,76	59,31	7,05	141,00	38,94	61,04	5,27	19,56	90,37	74,45	7,58	26,33	8,81	11,75
Promatá (připáchaná) půda	%	65,53	63,72	86,36	84,61	72,69	93,59	73,35	57,13	52,91	72,64	68,94	73,18	83,24	9,24	62,15
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	36,05	23,56	50,37	21,75	40,17	56,53	40,99	22,72	30,06	38,76	36,36	41,65	49,91	7,83	26,97
Os taťní plodiny ¹⁾	%	11,88	13,41	27,82	2,48	18,36	14,76	11,88	15,97	8,29	13,31	12,16	17,53	20,21	0,65	7,13
Energetické plodiny	%	0,48	0,00	0,00	0,00	0,75	0,74	0,74	2,77	0,25	0,00	0,08	0,00	0,02	0,00	0,33
Zeleň a květiny	%	1,05	3,18	0,85	2,68	0,41	0,37	0,57	1,07	1,32	0,12	0,87	1,07	1,87	0,04	2,77
Vinice	%	1,70	0,00	0,97	4,07	0,26	0,00	0,55	1,82	4,22	0,00	2,79	1,44	0,99	0,00	5,02
Trvalé k kultury	%	4,25	1,23	1,12	11,12	0,65	0,95	0,49	22,62	15,46	0,35	0,60	4,84	1,87	0,02	11,54
Ovocné sady	%	1,95	1,22	1,20	5,16	0,62	0,18	0,28	5,04	6,24	0,34	0,52	3,52	1,78	0,00	4,13
Olivové sady	%	2,15	0,00	0,00	4,77	0,00	0,00	0,00	17,04	9,10	0,00	0,03	1,32	0,00	0,00	7,27
Os taťní trvalé kultury	%	0,15	0,21	0,03	1,09	0,03	0,77	0,21	0,54	0,15	0,01	0,05	0,00	0,09	0,02	0,14
Krmné plodiny ²⁾	%	41,35	53,96	13,22	47,07	39,25	22,24	43,39	27,01	30,84	44,58	44,93	31,09	21,81	91,46	43,29
Počet dobytých jednotek celkem	D/ha	79,33	257,10	29,67	122,05	47,17	143,82	96,93	62,49	76,83	26,43	82,69	52,20	40,83	139,52	84,94
Dojnice	D/ha	14,25	36,94	6,21	18,57	10,35	19,87	25,80	0,21	5,01	9,13	13,99	9,30	4,89	31,93	16,32
Os taťní skot	D/ha	24,78	80,72	5,29	14,60	18,64	20,06	27,22	9,54	14,11	10,94	36,71	10,99	7,75	84,67	23,08
Ovce a kozy	D/ha	7,63	1,91	5,14	40,81	0,44	0,27	0,69	46,95	11,16	0,79	2,97	7,73	2,50	12,15	6,71
Prasata	D/ha	21,48	107,14	6,45	32,27	9,70	96,71	38,17	1,50	33,26	4,74	14,54	16,58	17,01	9,87	16,51
Drůbež	D/ha	10,78	29,57	6,42	15,49	7,71	6,20	4,22	4,18	13,09	0,58	14,26	6,41	8,29	0,35	21,81
Výnos pšenice	q/ha	65,27	96,16	53,29	24,53	59,73	81,54	71,99	31,75	37,51	51,24	77,30	60,13	54,80	105,41	54,93
Výnos kukurice	q/ha	83,73	119,71	77,27	97,35	81,01	87,62	86,34	125,41	118,93	0,00	84,50	88,52	84,00	0,00	105,52
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	D/ha	1,22	2,36	1,32	2,60	0,78	1,79	1,48	1,89	0,93	0,59	1,25	5,83	0,91	1,41	1,43
Roční dojívkost	kg/ha	7 282	7 833	3 589	8 000	8 479	9 960	8 207	1 756	8 173	9 761	7 035	4 854	7 699	5 910	6 154
Produkce																
Celková produkce	Kéha	59 364	137 912	27 213	105 094	41 693	99 453	73 043	58 108	45 126	22 621	58 876	45 746	44 476	42 849	92 322
Celková rostlinná produkce	Kéha	30 093	56 044	19 551	39 280	20 640	33 502	28 825	41 763	29 159	9 862	33 027	30 452	25 614	7 761	60 061
Obiloviny	Kéha	8 736	8 531	10 130	2 044	8 745	14 104	10 172	5 093	5 357	5 069	10 365	9 246	11 823	2 997	8 414
Proteinové plodiny	Kéha	271	66	246	214	152	239	169	1 068	340	467	228	18	59	31	591
Brambory	Kéha	1 341	6 587	530	5 544	733	2 086	2 293	746	770	298	1 116	1 512	158	9	706
Cukrová řepa	Kéha	570	2 715	0	0	1 054	713	1 176	22	375	0	800	179	130	0	191
Olejnaty	Kéha	1 841	226	5 055	0	4 426	1 710	2 342	746	578	1 313	2 350	3 997	4 952	265	1 091

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUC	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		62 500	1 370	24 880	3 100	46 740	70 730	733 870	104 310	526 820	35 180	28 880	4 100	44 380	100 340
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	10000 - <20000	10000 - <20000	100000 - <200000	1000 - <20000	50000 - <60000	500 - <10000	10000 - <20000	500 - <10000	5000 - <10000	20000 - <30000
Pracovní síly celkem	AW úroveň	3,25	1,78	2,91	48,66	7,49	4,45	7,79	7,27	7,74	1,86	1,45	2,17	11,61	1,37
Neplacené pracovní síly	FW úroveň	2,64	1,40	1,77	43,30	3,64	4,06	6,92	5,45	6,04	1,41	1,06	1,07	11,33	0,76
Placené pracovní síly	AW úroveň	0,62	0,38	1,14	5,36	3,87	0,39	0,92	1,82	1,69	0,46	0,39	2,00	0,37	0,61
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	47,04	87,78	66,64	2,61	39,54	33,29	19,64	21,47	17,71	65,75	103,49	450,69	10,68	159,47
Pronajatá (připáčetovaná) půda	ha/podnik	23,22	47,15	31,06	2,10	16,72	12,55	5,56	4,53	11,62	24,02	57,32	404,89	3,66	64,05
Podíl orní půdy	%	76,02	47,19	78,56	83,91	55,24	57,37	81,06	34,89	84,08	90,40	85,64	70,27	35,96	40,39
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	46,49	19,49	42,30	0,00	9,23	30,49	55,14	8,15	49,86	46,69	37,93	39,23	20,51	21,53
Os tatní polní plodiny ¹⁾	%	14,24	3,87	10,67	7,66	14,80	11,57	15,68	1,58	19,99	8,26	8,08	15,72	3,75	6,16
Energetické plodiny	%	0,00	0,22	0,00	0,00	0,03	0,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,57	0,00	0,51
Zeleň a květiny	%	0,26	0,23	0,45	25,29	6,60	0,42	0,92	2,10	0,56	0,44	0,62	0,32	0,56	0,58
Vinice	%	0,00	0,76	0,00	8,05	0,00	2,07	0,00	5,73	0,73	0,00	0,00	0,63	3,75	0,01
Trvalé k kultury	%	0,60	0,17	0,72	7,66	2,05	0,60	3,00	15,18	1,02	0,12	0,12	0,30	2,62	0,19
Ovocné sady	%	0,60	0,00	0,63	6,13	1,04	0,57	2,95	5,96	1,02	0,09	0,04	0,24	2,15	0,18
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	1,53	0,00	0,00	0,00	7,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37	0,00
Os tatní trvalé kultury	%	0,00	0,17	0,09	0,00	1,01	0,03	0,05	2,05	0,00	0,03	0,07	0,06	0,09	0,01
Krmné plodiny ²⁾	%	35,33	75,36	40,53	44,83	66,64	52,27	24,19	56,78	27,78	41,86	49,80	41,23	67,88	66,86
Počet dobytých jednotek celkem	D/roba	24,72	146,54	40,59	512,64	369,32	90,36	60,74	67,77	44,04	41,66	61,55	27,48	102,43	81,60
Dojnice	D/roba	9,16	43,91	9,75	82,38	94,54	24,45	12,68	8,43	9,15	12,81	11,64	6,90	23,50	11,31
Os tatní sk ot	D/roba	11,95	74,15	12,03	72,03	61,18	30,97	17,72	27,62	4,23	14,48	29,36	11,23	51,31	31,42
Ovce a kozy	D/roba	0,49	0,05	0,51	22,99	5,39	1,74	0,36	11,69	23,66	0,75	1,35	2,06	3,84	18,52
Prasata	D/roba	1,15	27,66	17,78	141,00	144,36	25,83	15,68	5,96	3,90	8,81	13,90	2,50	16,67	11,00
Drůbež	D/roba	1,91	0,47	0,44	190,80	61,71	6,58	13,85	13,74	2,77	4,56	4,96	4,74	5,06	9,07
Výnos pšenice	q/ha	49,57	64,30	49,96	0,00	96,65	57,06	56,73	22,61	49,71	47,28	73,22	48,93	55,85	93,09
Výnos kukurice	q/ha	60,18	0,00	0,00	0,00	98,11	103,44	77,67	100,94	68,44	0,00	71,38	76,40	111,76	169,81
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	D/ha	0,63	1,62	0,57	6,52	2,55	1,22	1,59	0,81	1,39	0,95	0,91	0,49	1,26	0,95
Roční dojivost	kg/ks	6 031	7 798	6 757	6 820	8 800	7 127	5 964	7 970	4 302	9 310	8 712	7 253	5 415	7 543
Produkce															
Celková produkce	Kéha	20 215	66 908	24 637	375 795	363 601	76 716	38 106	46 695	31 081	46 175	45 366	34 440	69 379	43 151
Celková rostlinná produkce	Kéha	12 593	14 520	12 258	170 661	163 314	22 089	20 735	29 402	20 404	20 357	17 541	19 550	33 645	19 421
Obiloviny	Kéha	7 180	5 081	5 669	0	3 639	7 857	9 905	2 241	9 413	8 143	6 384	8 426	5 204	7 331
Proteinové plodiny	Kéha	756	43	297	0	187	155	359	141	168	285	174	108	55	215
Brambory	Kéha	327	1 080	470	13 248	17 022	1 157	1 042	959	413	604	931	212	1 339	1 343
Cukrová řepa	Kéha	254	0	0	0	3 499	787	731	0	386	146	623	480	19	445
Olejiny	Kéha	1 535	639	1 055	0	71	2 043	2 277	141	3 796	369	814	3 428	461	1 193

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BELG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	461	1 090	534	25	306	2	599	5 170	362	32	477	282	35	0	726
Zelenina a květiny	Kč/ha	5 799	25 187	1 279	10 622	931	5 077	4 469	5 759	6 051	271	4 408	3 256	4 056	0	12 489
Ovoce	Kč/ha	2 163	5 539	496	4 267	567	566	786	5 948	4 151	56	1 236	2 049	1 319	3	6 690
Citrusové plody	Kč/ha	503	0	0	1 463	0	0	0	2 267	2 116	0	73	229	0	0	1 631
Víno a hrozny	Kč/ha	3 606	0	508	2 067	668	0	2 035	2 837	3 054	0	10 880	3 486	1 041	0	15 616
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 044	0	0	2 343	0	0	0	7 563	4 615	0	49	1 125	0	0	3 682
Krmné plodiny	Kč/ha	2 524	1 364	680	9 210	2 670	5 102	3 866	3 258	1 091	2 116	301	4 341	1 189	3 851	5 430
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 235	4 739	94	1 479	388	3 904	718	1 282	299	239	744	732	851	605	2 803
Celková živočišná produkce	Kč/ha	25 427	74 041	7 025	60 685	16 245	50 660	37 437	15 644	15 625	9 109	23 199	14 138	11 595	34 574	27 264
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	65	-937	-23	-3 105	-136	-1 082	-561	121	-22	-67	-160	-2	75	-627	-167
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	9 607	24 681	1 899	22 899	7 543	18 946	18 986	534	3 131	6 464	9 123	4 665	3 092	16 537	12 529
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 140	14 902	370	4 283	2 651	4 199	5 291	594	2 942	1 113	5 815	1 911	1 010	14 116	4 462
Vepřové maso	Kč/ha	5 726	20 021	1 530	9 302	2 727	24 492	9 594	528	4 043	952	3 173	2 883	3 106	1 853	4 005
Ovce a kozy	Kč/ha	908	291	548	5 249	51	70	84	3 513	1 489	60	432	1 084	331	1 804	589
Drůbeží maso	Kč/ha	1 934	5 800	961	1 769	1 816	911	1 723	850	478	9	2 007	569	2 454	4	212
Slepčí vejce	Kč/ha	1 254	5 988	816	2 409	1 118	1 617	730	523	356	278	659	963	1 003	81	1 976
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	873	615	369	12 261	81	0	34	7 679	1 812	16	733	872	20	0	1 552
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	984	1 742	532	2 516	259	425	994	1 420	1 374	218	1 257	1 195	580	179	1 938
Ostatní produkce ³⁾	Kč/ha	3 843	7 827	637	5 129	4 807	15 291	6 981	702	341	3 650	2 650	1 156	7 266	515	4 997
Vlastní spotřeba	Kč/ha	224	44	183	1 058	42	32	59	1 318	13	81	240	1 738	67	15	507
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 029	3 164	1 294	5 769	4 120	8 763	3 619	2 157	999	2 817	1 130	7 609	2 177	3 848	4 041
Náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	52 530	114 411	27 474	88 899	49 627	106 543	72 491	48 765	32 489	27 072	55 390	39 653	40 725	39 468	59 352
Mezis potřeba celkem	Kč/ha	36 347	85 241	15 147	69 268	32 243	70 397	49 109	32 185	22 674	18 602	37 221	26 973	29 431	32 372	40 817
Přímé náklady celkem	Kč/ha	22 816	61 407	9 997	50 713	20 321	49 479	29 994	18 412	14 379	11 345	18 690	20 389	19 770	22 841	27 269
Osiva a sadba	Kč/ha	2 464	7 568	1 580	3 788	1 981	3 162	2 909	2 058	1 451	1 025	2 423	2 473	2 303	337	3 387
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	150	767	318	479	77	164	112	77	11	205	82	95	98	1	59
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 078	4 014	2 366	3 984	2 519	3 036	2 852	3 890	2 327	1 921	3 259	3 652	2 543	3 551	3 663
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 079	4 041	1 555	2 399	2 378	2 254	2 448	2 743	1 727	769	2 954	2 246	2 036	531	2 726
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 212	2 679	123	670	709	2 316	1 338	979	366	329	606	843	439	294	3 362
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	6 256	13 520	1 616	27 268	5 137	12 631	8 223	6 347	4 681	4 450	4 214	6 729	2 819	11 715	8 230
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 091	1 553	593	3 989	2 919	5 577	2 186	1 857	840	2 399	620	5 379	1 231	3 212	2 964
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 831	21 328	1 900	9 485	3 626	17 390	7 354	1 403	2 872	781	3 791	2 772	4 358	1 478	3 211
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	460	470	219	25	211	3 023	22	22	11	110	270	1 298	346	0	230
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 862	6 844	486	1 835	1 723	3 993	3 406	597	778	727	1 014	647	982	4 933	1 069
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	25	0	0	0	13	138	39	0	1	24	0	0	13	4	16
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 531	23 834	5 150	18 555	11 922	20 918	19 115	13 773	8 295	7 257	18 531	6 584	9 661	9 531	13 547
Náklady budov a strojů	Kč/ha	3 787	7 029	1 235	5 101	4 508	8 554	6 392	3 156	1 893	1 983	5 102	1 835	1 972	3 512	2 247

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	159	2	7	0	279	328	214	329	13	176	229	68	1 990	99
Zelena a květiny	Kč/ha	651	173	2 595	122 911	102 011	1 228	3 503	5 195	1 090	6 404	4 166	2 580	2 211	3 110
Ovoce	Kč/ha	142	1	235	4 042	5 960	1 450	1 903	6 515	1 033	90	263	71	2 629	806
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	2 656	0	0	0	931	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	6 492	0	15 559	0	5 373	0	7 718	571	0	0	1 107	7 545	49
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	295	0	0	0	2 111	0	0	0	0	1 070	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 516	758	1 551	9 275	5 686	1 127	452	2 333	3 511	4 011	3 387	2 747	10 773	3 484
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	71	251	381	2 665	24 958	784	349	786	12	128	570	323	351	1 347
Celková živočišná produkce	Kč/ha	7 056	45 723	9 729	204 170	164 488	38 349	16 827	14 742	10 607	18 651	20 610	9 236	22 327	20 535
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	367	-850	-57	2 046	-2 871	29	-190	-214	555	-246	146	-338	-123	-328
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	3 828	28 025	4 554	69 486	84 997	16 854	6 434	5 426	2 703	11 683	10 498	4 389	10 549	7 604
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 593	10 867	1 146	10 042	10 392	7 643	3 044	3 649	533	3 307	5 995	1 274	6 881	5 396
Vepřové maso	Kč/ha	506	6 025	3 393	38 289	39 027	8 056	4 844	528	931	2 237	2 897	506	2 776	1 646
Ovce a kozy	Kč/ha	61	6	53	1 820	563	251	26	933	2 123	134	163	109	284	2 405
Drůbeží maso	Kč/ha	634	180	22	16 248	8 217	2 169	2 133	1 649	151	770	532	2 388	236	1 704
Slepčí vejce	Kč/ha	84	435	261	29 761	13 960	1 899	363	1 077	748	344	193	66	572	1 182
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	2	0	9	32 338	3 310	446	16	747	2 226	6	0	359	89	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	349	185	292	6 177	4 023	1 031	-35	732	1 191	168	331	146	940	598
Ostatní produkce ³⁾	Kč/ha	566	6 664	2 649	964	35 800	16 277	545	2 551	70	7 167	7 215	5 654	13 407	3 195
Vlastní spotřeba	Kč/ha	141	67	258	4 101	11	1 114	231	380	588	32	8	51	2 500	13
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 526	1 561	2 633	13 710	7 095	3 161	3 173	2 134	3 308	5 800	4 297	6 772	13 275	3 622
Náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	22 413	71 722	27 980	295 943	319 699	67 523	34 090	34 039	23 435	59 159	52 889	38 590	67 540	42 779
Mezis potřeba celkem	Kč/ha	14 187	45 666	19 085	246 550	221 302	44 932	24 375	23 285	17 215	41 443	36 101	23 033	44 709	30 663
Přímé náklady celkem	Kč/ha	9 362	28 229	12 106	186 811	148 932	25 565	16 246	16 085	12 652	21 255	20 415	15 047	27 723	20 287
Osiva a sadba	Kč/ha	1 080	1 810	1 148	18 353	26 156	2 185	1 771	1 391	1 887	1 797	1 987	1 679	1 707	1 546
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	386	19	328	1 229	1 994	77	333	155	35	305	1	116	113	96
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 617	2 510	1 964	7 917	4 604	1 785	3 764	1 917	2 051	2 738	2 461	2 240	1 947	2 311
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 106	1 474	1 016	5 665	6 632	1 393	1 542	1 577	1 271	774	997	2 039	1 334	1 645
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	339	1 544	611	13 042	14 860	1 332	476	2 325	228	1 977	1 607	950	2 221	1 202
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 786	11 153	3 163	69 279	32 560	6 042	2 994	5 306	4 885	9 053	9 080	3 807	13 787	8 050
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 015	1 470	1 898	3 511	4 417	1 478	1 453	1 799	2 435	4 775	3 920	2 657	10 705	3 437
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	867	4 965	2 354	56 100	37 076	6 251	4 792	2 288	1 320	2 130	2 043	2 262	2 567	2 688
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	71	73	275	10	52	1 222	1 344	20	246	633	353	196	1 353	65
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	475	4 735	703	7 052	17 685	3 021	761	1 040	406	1 737	2 154	567	1 601	2 620
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	7	30	151	0	739	0	0	14	0	0	0	4	281	5
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 825	17 437	6 979	59 739	72 370	19 367	8 128	7 200	4 563	20 188	15 686	7 986	16 986	10 376
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 496	7 104	1 831	21 972	17 665	5 449	2 442	2 019	903	6 183	4 535	2 071	6 050	3 143

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 799	7 092	2 405	8 756	3 992	4 060	5 346	5 715	2 467	2 331	3 297	3 101	4 099	2 036	5 775
Služby	Kč/ha	2 863	7 127	749	1 091	1 215	4 690	3 525	1 832	1 502	1 755	5 282	724	1 763	2 535	1 853
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 082	2 585	760	3 607	2 207	3 615	3 853	3 068	2 433	1 187	4 850	924	1 827	1 448	3 672
Odpisy	Kč/ha	6 904	15 019	3 466	7 551	5 329	10 826	9 151	8 760	2 691	3 562	9 031	7 061	3 812	3 529	7 418
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 279	14 151	8 861	12 080	12 055	25 321	14 231	7 819	7 124	4 908	9 138	5 619	7 482	3 567	11 118
Osobní náklady	Kč/ha	5 459	5 666	3 419	8 448	9 131	11 315	7 126	4 757	5 628	3 525	4 188	3 976	5 139	1 275	8 171
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 885	5 754	5 029	3 143	2 328	5 721	5 729	3 057	1 368	862	3 997	1 171	2 146	1 633	2 732
Bilance úroků	Kč/ha	935	2 731	414	492	597	8 285	1 376	6	127	522	953	472	197	660	214
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 140	10 947	6 967	12 238	13 045	9 204	10 465	18 294	6 310	5 503	8 051	11 408	9 588	10 163	11 826
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	295	0	454	66	351	0	0	2 330	357	10	191	293	427	11	494
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	590	1 492	530	727	589	269	0	594	469	209	878	1 251	692	0	441
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	166	53	228	0	377	0	0	0	113	163	132	735	376	0	196
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	308	1 433	63	0	194	269	0	151	168	33	633	264	206	0	206
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	108	5	234	688	17	0	0	443	187	13	112	140	109	0	37
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	8	0	6	41	1	0	0	3	1	0	0	111	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	1 058	800	644	1 642	1 541	639	1 278	1 849	701	1 434	311	1 072	1 537	1 143	1 786
Podpory na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	663	115	255	997	1 252	0	386	1 882	218	0	960	1 351	91	1 127	845
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	139	184	153	421	2	15	8	28	34	62	153	0	104	215	496
Podpory na mezispolečnosti ⁹⁾	Kč/ha	285	8	403	0	1 256	0	831	0	49	0	1	0	573	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	26	344	0	0	113	376	42	0	1	4	0	0	14	0	0
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	5 774	6 753	4 506	7 714	5 326	7 759	7 130	11 319	4 476	3 236	5 376	6 719	5 699	7 365	7 487
Základní platba (BPS)	Kč/ha	2 722	3 510	0	0	0	5 239	4 543	7 164	2 911	0	2 773	3 467	0	5 117	4 887
Je dnočná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	801	0	2 706	5 091	3 467	0	0	0	0	2 194	0	0	3 582	0	0
Ostatní podpory ¹²⁾	Kč/ha	309	1 251	21	670	2 615	146	790	292	7	549	182	719	451	302	279
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 863	9 870	7 185	9 287	12 784	8 191	10 772	17 416	6 484	5 432	7 409	10 276	9 057	9 262	11 229
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 140	10 947	6 967	12 238	13 045	9 204	10 465	18 294	6 310	5 503	8 051	11 408	9 588	10 163	11 826
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	267	294	336	-2 542	0	0	1 019	-528	497	19	0	0	-159	-833	694
Daně	Kč/ha	544	1 371	117	408	261	1 013	712	349	323	91	642	1 130	372	68	1 291
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	160	728	108	-122	923	88	-743	129	-64	580	480	0	-7	1 218	362
Podpory investiční celkem	Kč/ha	305	1 258	73	38	923	88	75	129	33	557	480	0	69	380	138
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-145	-530	35	-161	0	0	-819	0	-97	23	0	0	-76	838	224

P201 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	2 057	3 424	3 276	29 565	18 888	4 403	3 528	3 005	2 389	5 424	4 523	3 162	6 583	2 447
Služby	Kč/ha	286	3 497	447	2 734	14 996	4 393	1 255	1 443	1 058	3 969	2 665	1 619	2 007	2 173
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	986	3 412	1 425	5 468	20 822	5 122	904	732	212	4 610	3 962	1 134	2 346	2 612
Odpisy	Kč/ha	5 274	17 846	4 445	25 965	35 896	16 468	6 611	4 555	2 679	10 521	7 917	5 130	20 344	4 990
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 951	8 210	4 450	23 428	62 501	6 122	3 103	6 199	3 541	7 195	8 871	10 426	2 490	7 126
Osobní náklady	Kč/ha	1 793	3 007	3 442	19 415	35 142	2 484	1 946	5 252	1 539	3 182	4 010	8 275	865	4 388
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	855	3 569	509	2 174	12 445	2 557	711	900	1 818	2 674	3 305	1 617	901	1 787
Bilance úroků	Kč/ha	305	1 634	500	1 839	14 914	1 081	446	47	183	1 339	1 555	534	723	951
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	6 079	15 600	6 494	21 677	11 229	15 759	8 356	9 301	6 009	21 272	9 846	8 131	15 611	6 378
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	194	25	224	3 206	0	0	331	213	152	413	6	136	461	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	578	0	851	7 160	3	91	634	1 523	722	4 497	1 355	759	565	120
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	247	0	324	5 301	0	0	0	389	257	2 613	353	500	377	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	309	0	278	1 662	3	86	618	769	61	1 572	976	148	185	100
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	20	0	14	197	0	6	16	366	368	96	0	112	0	20
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	3	0	234	0	0	0	0	0	35	215	26	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	505	3 770	716	1 859	272	4 901	359	1 889	52	4 381	1 598	784	3 805	782
Podpory na ANC (dříve LFA)	Kč/ha	538	2 926	896	5 085	0	2 316	527	1 440	23	6 206	1 289	981	2 524	182
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	75	1	433	0	470	63	27	65	0	158	9	0	149	71
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	61	629	0	0	251	362	435	128	113	27	0	14	1 538	1
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	15	133	122	0	58	72	0	0	0	128	134	5	0	1
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	3 909	6 653	3 040	4 367	9 645	7 713	5 355	3 974	4 947	4 760	5 338	5 212	6 516	5 153
Základní platba (BPS)	Kč/ha	0	4 308	0	738	6 624	5 001	0	2 223	0	2 869	3 444	0	3 771	3 461
Je dnočná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 879	0	1 889	0	0	0	2 772	0	3 209	0	0	3 434	0	0
Ostatní podpory ¹²⁾	Kč/ha	203	1 462	211	0	530	240	686	71	0	703	116	238	50	68
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 915	19 394	6 137	21 677	8 507	17 728	7 791	8 764	5 444	20 856	9 810	7 760	14 097	6 285
Celkové provozní podpory	Kč/ha	6 079	15 600	6 494	21 677	11 229	15 759	8 356	9 301	6 009	21 272	9 846	8 131	15 611	6 378
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-71	4 197	-24	0	0	2 798	-75	-146	0	0	0	0	-1 413	1
Daně	Kč/ha	93	404	332	0	2 723	829	490	391	565	416	35	370	101	94
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 474	2 497	972	2 233	1 019	-1 984	-119	799	29	560	2	393	8 374	179
Podpory investiční celkem	Kč/ha	1 507	5 106	1 042	2 233	1 019	520	297	817	29	560	2	393	10 266	179
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-32	-2 609	-71	0	0	-2 504	-416	-18	0	0	0	0	-1 892	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková produkce	Kč/ha	59 364	137 912	27 213	105 094	41 693	99 453	73 043	58 108	45 126	22 621	58 876	45 746	44 476	42 849	92 322
Mezisotřeba celkem	Kč/ha	36 347	85 241	15 147	69 268	32 243	70 397	49 109	32 185	22 674	18 602	37 221	26 973	29 431	32 372	40 817
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 863	9 870	7 185	9 287	12 784	8 191	10 772	17 416	6 484	5 432	7 409	10 276	9 057	9 262	11 229
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	31 879	62 541	19 252	45 115	22 234	37 247	34 705	43 336	28 936	9 450	29 063	29 050	24 102	19 739	62 734
Odpisy	Kč/ha	6 904	15 019	3 466	7 551	5 329	10 826	9 151	8 760	3 562	2 691	9 031	7 061	3 812	3 529	7 418
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	24 975	47 522	15 786	37 564	16 905	26 421	25 554	34 579	26 246	5 988	20 032	21 989	20 291	16 210	55 316
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 279	14 151	8 861	12 080	12 055	25 321	14 231	7 819	7 124	4 908	9 138	5 619	7 482	3 567	11 118
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	160	728	108	-122	923	88	-743	129	-64	580	480	0	-7	1 218	362
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	15 856	34 100	7 033	25 359	5 773	1 189	10 580	26 886	19 056	1 560	11 374	16 369	12 801	13 861	44 560
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	623 037	1 199 537	376 506	267 443	632 201	1 512 704	1 075 581	315 082	762 552	454 290	898 576	208 351	602 339	663 116	877 863
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	538 944	1 158 833	255 815	250 803	497 084	1 595 520	793 841	306 463	829 144	293 245	732 343	173 450	754 294	619 975	923 359
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	258 646	462 729	55 761	456 396	99 313	619 049	265 909	309 729	201 491	64 352	130 161	252 306	119 481	565 706	612 472
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	207 605	380 833	35 725	388 649	67 640	527 528	233 165	291 705	126 840	48 042	74 564	235 563	76 066	495 696	363 448
Orná půda, trvalé kultury a květy	Kč/ha	143 563	221 818	13 751	246 294	22 585	401 294	156 210	202 810	99 240	14 301	18 817	138 681	32 590	434 291	298 340
Stavby	Kč/ha	29 225	89 126	6 054	22 267	24 444	71 184	30 896	23 667	12 631	13 744	19 280	53 631	18 706	25 058	35 276
Stroje a zařízení	Kč/ha	25 135	38 297	11 819	103 687	15 922	45 561	33 181	55 030	8 109	15 380	21 558	37 568	21 753	18 066	21 103
Dos.pělá zvířata	Kč/ha	8 592	29 185	2 512	16 401	4 634	9 218	8 694	10 199	6 819	3 043	11 936	5 656	2 922	18 280	8 728
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	51 041	81 896	20 036	67 746	31 673	91 521	32 744	18 024	74 651	16 311	55 598	16 744	43 415	70 010	249 022
Mladá a ostatní zvířata	Kč/ha	6 503	25 712	1 449	8 109	3 759	9 518	7 821	4 265	3 200	1 823	7 192	4 086	3 255	18 430	6 662
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 812	4 267	5 596	336	4 199	12 200	2 100	2 146	563	3 883	17 345	8 167	5 860	2 638	9 903
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	37 727	51 917	12 990	59 304	23 715	69 803	22 823	11 611	70 887	10 805	31 061	4 491	34 299	48 942	232 458
Cizí zdroje	Kč/ha	42 492	106 277	13 325	25 619	29 234	368 501	62 354	135	6 567	24 368	54 472	11 266	17 971	14 552	7 041
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	32 396	98 015	5 630	24 141	18 146	325 581	44 032	80	4 483	15 794	34 497	9 094	9 344	12 783	5 936
Krátkodobé závazky	Kč/ha	10 096	8 261	7 694	1 479	11 088	42 920	18 323	55	2 083	8 574	19 975	2 172	8 626	1 770	1 105
Vlastní kapitál	Kč/ha	216 154	356 452	42 436	430 777	70 079	250 548	203 554	309 595	194 924	39 984	75 689	241 040	101 510	551 153	605 430
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	5 997	-3 052	857	-3 936	1 536	-2 507	1 299	-6 909	13 993	1 177	2 459	2 922	6 821	4 909	12 323
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	123 446	257 516	44 165	224 830	77 131	224 096	112 142	164 043	109 129	47 430	113 288	147 370	85 783	152 728	329 602
Hrubé investice	Kč/ha	7 605	26 168	4 081	6 852	7 277	11 507	12 795	3 189	2 256	6 408	9 671	5 089	5 372	6 729	5 443
Netto investice	Kč/ha	701	11 149	616	-698	1 948	681	3 644	-5 571	-435	2 846	641	-1 972	1 560	3 200	-1 975

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2019 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SJO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková produkce	Kč/ha	20 215	66 908	24 637	375 795	363 601	76 716	38 106	46 695	31 081	46 175	45 366	34 440	69 379	43 151
Mezispolněba celkem	Kč/ha	14 187	45 666	19 085	246 550	221 302	44 932	24 375	23 285	17 215	41 443	36 101	23 033	44 709	30 663
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 915	19 394	6 137	21 677	8 507	17 728	7 791	8 764	5 444	20 856	19 075	7 760	14 097	6 285
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	11 943	40 635	11 689	150 922	150 806	49 512	21 521	32 174	19 308	25 588	19 075	19 167	38 765	18 774
Odpisy	Kč/ha	5 274	17 846	4 445	25 965	35 896	16 488	6 611	4 555	2 679	10 521	7 917	5 130	20 344	4 990
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	6 669	22 789	7 244	124 957	114 911	33 043	14 911	27 619	16 631	15 067	11 158	14 037	18 423	13 784
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 951	8 210	4 450	23 428	62 501	6 122	3 103	6 199	3 541	7 195	8 871	10 426	2 490	7 126
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 474	2 497	972	2 233	1 019	-1 984	-119	799	29	560	2	393	8 374	179
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 192	17 076	3 766	103 762	53 428	24 937	11 689	22 219	13 119	8 433	2 289	4 004	24 307	6 837
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	196 037	1 127 386	237 065	256 603	1 532 534	731 097	186 595	365 531	237 398	802 358	761 201	597 157	162 649	1 012 560
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	200 376	1 055 100	204 636	217 441	1 470 953	607 480	158 777	402 656	186 681	583 981	218 297	1 164 178	221 413	898 826
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	73 168	362 437	70 580	1 838 897	2 027 523	447 909	244 649	121 854	80 270	202 944	280 640	62 272	544 500	318 583
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	50 304	315 370	53 100	1 716 920	1 807 813	353 828	218 664	100 827	62 337	166 568	238 620	41 412	493 809	288 985
Orná půda, trvalé kultury a květy	Kč/ha	21 183	164 565	19 348	819 139	1 460 062	140 075	130 643	57 714	21 362	96 408	156 846	7 676	267 932	249 311
Stavby	Kč/ha	6 445	76 445	13 793	635 013	200 619	137 164	47 614	17 282	21 356	34 800	36 828	19 710	138 757	10 236
Stroje a zařízení	Kč/ha	18 668	57 187	14 825	229 092	107 490	69 498	35 762	18 384	15 053	31 366	38 928	10 312	76 053	20 024
Dospělá zvířata	Kč/ha	3 115	17 173	2 941	32 742	39 642	7 091	4 555	7 446	4 460	3 525	6 017	2 043	11 066	9 414
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	22 864	47 068	17 479	121 977	219 710	94 081	25 985	21 029	17 931	36 376	42 020	20 860	50 693	29 598
Mladá a ostatní zvířata	Kč/ha	2 107	11 897	2 164	46 196	22 097	9 382	5 461	4 195	2 635	3 725	6 290	2 075	14 265	7 835
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	4 082	3 497	2 932	836	25 506	6 082	8 072	5 934	1 062	8 944	3 391	3 391	19 476	4 236
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	16 675	31 674	12 384	74 954	172 107	78 636	12 452	10 898	14 234	23 707	31 387	15 394	16 950	17 527
Cizí zdroje	Kč/ha	14 293	85 710	24 224	92 727	570 538	66 253	13 406	4 475	3 580	55 846	64 870	24 978	27 288	34 726
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	8 219	72 607	15 497	85 557	517 590	51 232	9 991	1 016	2 144	51 132	54 361	8 773	24 161	22 931
Krátkodobé závazky	Kč/ha	6 074	13 102	8 727	7 170	52 948	15 021	3 417	3 459	1 436	4 715	10 509	16 204	3 129	11 795
Vlastní kapitál	Kč/ha	58 875	276 728	46 356	1 746 180	1 456 985	381 656	231 243	117 379	76 690	147 098	215 769	37 294	517 212	283 858
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	766	4 065	1 448	-11 379	294 291	58 406	-222	1 255	1 071	2 455	22 988	-615	17 471	1 207
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	52 256	202 323	48 273	1 036 714	776 218	310 609	119 738	75 612	60 606	115 738	123 837	54 670	294 575	75 862
Hrubé investice	Kč/ha	8 057	19 897	8 444	16 877	52 507	17 775	5 703	5 575	2 360	11 450	10 065	5 071	32 097	7 489
Netto investice	Kč/ha	2 783	2 050	3 999	-9 088	16 611	1 306	-908	1 020	-319	929	2 148	-59	11 753	2 499

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, ze smluvních prací, z agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální klimatické platby (AEKO), platby na zajištění dobrých životních podmínek zvířat (DŽPZ), ekologické zemědělství (EZ), Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispolněbu (např. zelená náfta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, néjenné a dotace úroků z úvěrů.

11) SAPS (včetně decouplovaných TNA), BPS, redistribuční platby, greening, platba pro mladé zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními EAGF (Dánsko, Slovinsko) a režim pro malé zemědělce.

12) Podpory a subvence výjimečného charakteru, platby za škody způsobené živelnou katastrofou, platby jinde neuvedené.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: Kontaktní pracoviště FADN ČR (ÚZEI)